

การศึกษารายกรณี นักเรียนที่มีพฤติกรรมหนีเรียน

สารนิพนธ์
ของ
ชิวัน เขียววิจิตร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

มกราคม 2551

การศึกษารายกรณี นักเรียนที่มีพฤติกรรมหนีเรียน

สารนิพนธ์
ของ
ชิวัน เขียววิจิตร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

มกราคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษารายกรณี นักเรียนที่มีพฤติกรรมหนีเรียน

บทคัดย่อ
ของ
ชีวัน เขียววิจิตร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

มกราคม 2551

ชิวัน เขียววิจิตร (2551). การศึกษารายกรณี นักเรียนที่มีพฤติกรรมหนีเรียน. สารนิพนธ์

กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพศาล อันประเสริฐ และ

รองศาสตราจารย์.ดร. นันทา สุริรักษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯโดยศึกษาพฤติกรรมหนีเรียน และแนวทางแก้ไข กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 3 คน ที่มีพฤติกรรมหนีเรียน ส่วน เครื่องมือ และเทคนิคที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน อัตชีวประวัติและบันทึกชีวิตประจำวัน สังคมมิติ แบบสำรวจ แบบสอบถาม ระเบียบสะสม ภายหลังการ เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสังเคราะห์ วิเคราะห์ แปลความหมาย และจากผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. สาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมหนีเรียนได้แก่ ปัญหาส่วนตัว ปัญหา ด้าน สิ่งแวดล้อม ปัญหาด้านโรงเรียน และปัญหาด้านสังคม ดังมีสาระสำคัญต่อไปนี้

1.1 ปัญหาด้านส่วนตัวของนักเรียนที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมหนีเรียน ได้แก่ ปัญหา บุคลิกภาพ และปัญหาด้านการเรียน

1.2 ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมหนีเรียน ได้แก่ นักเรียนได้รับการ เลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและตามใจ บิดา - มารดาไม่เอาใจใส่ในเรื่องการเรียนเท่าที่ควร

1.3 ปัญหาด้านสังคมในที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมหนีเรียน ได้แก่ ชอบคบเพื่อนที่หนี เรียน ไม่สนใจการเรียน และนักเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเล่นเกมส์

1.4 ปัญหาด้านโรงเรียน ที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมหนีเรียน ได้แก่ ในห้องเรียนมี จำนวนนักเรียนมากเกินไป ไม่ประทับใจในการสอนของครูและไม่ชอบบรรยากาศในการเรียน การสอน

2. ภายหลังได้รับการศึกษารายกรณี นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน เข้าใจตนเองมากขึ้น สามารถควบคุมตนเองได้มากขึ้น เข้าชั้นเรียนและมีความรับผิดชอบต่อการเรียนมากขึ้น สามารถตั้งเป้าหมายในชีวิตดีขึ้น

A CASE STUDY OF TRUANCY BEHAVIOR

AN ABSTRACT

BY

CHEEWAN KHIEOWWICHIT

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

January 2008

Cheewan Khiowvichit. (2007). *A Case Study of Truancy Behavior*. Master Project, M.Ed. (Guidance and Counseling Psychology). Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor : Asst. Prof. Paisarn Unprasert , Asst. Prof. Dr.Nanta Sooraksa.

The purpose of this research was to study the truant behavior of Matthayom Five students of a high school and its resolution of helping those students.

The selected sample was three truant - behavior students of Matthayom Five in the academic year 2007. The research instruments and techniques were observation recording, interview, home – visiting, personal biological writing, diary recording, sociometry, surveying, questionnaires, and academic recording. The three case studies were synthesized, analyzed, interpreted and summarized in the followings:

1. Causes of influencing the student's truant behaviors were their personal problems, surrounding environment problems, school problems and social problems :

1.1 The students' personal problems were such as personality and academic problems.

1.2 The student's surrounding environment problems were such as careless from their parents and neglected parental child - rearings.

1.3 The students' social problems were such as having truant-behavior friends, not interesting in academic study, and spending most of their time on playing games.

1.4 The students' school problems were such as the large amount of students in classroom, dissatisfying on teaching styles and classroom atmosphere.

2. The students' truant behaviors were decreased after using the case study approach. Those three students became more self- understanding, more self - monitoring, attending classes and taking more responsibilities on studying with including abilities of setting the goal of life.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพศาล อ้นประเสริฐ ประธานกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.นันทา สุรักษา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีขำ กรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ท่านทั้งสามได้เสียสละเวลา อันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงานวิจัยนี้ทุกขั้นตอน อีกทั้งทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำงานวิจัยและรู้ถึงคุณค่าของงานวิจัยที่จะช่วยให้การทำงานในด้านการพัฒนาเป็นไปอย่างมีคุณค่ามากขึ้น และท่านทั้งสามยังเป็นแบบฉบับของอาจารย์ที่ทุ่มเทให้กับศิษย์และงานด้านวิชาการอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ เวชนี กรีทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีขำ ดร.นงคราญ วงษ์ศรี ที่ให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องและกรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพของเครื่องมือและให้คำแนะนำในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุก ๆ ท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนถ่ายทอดประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ แก่ผู้วิจัย อีกทั้งขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ที่ให้ความกรุณาอนุญาตให้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบคุณบุคลากรของโรงเรียนทุกท่านโดยเฉพาะ รองศาสตราจารย์สัญญา รัตนวรารักษ์ ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการทำวิจัยเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ คุณยาย และคุณชัชชลัยย์ ดิสสรา เพื่อน ๆ สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว โดยเฉพาะคุณปาริฉัตร หวังดี คุณนภัสนันท์ แจ่มพุง คุณณฤมล มงคลแท้ คุณวาสนา ทองทิพย์ และเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวันทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจที่ดีมาโดยตลอด ทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นพยายามจนประสบความสำเร็จ

คุณประโยชน์และความดีอันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้บิดา มารดา และคุณยาย ที่ได้อบรมสั่งสอน ปลูกฝังคุณงามความดีและความมานะอดทน ตลอดจนครูบาอาจารย์ ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันเป็นพื้นฐานสำคัญทำให้เกิดผลสำเร็จในการทำสารนิพนธ์ และเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้ทั้งกำลังใจและกำลังใจที่ดีเยี่ยมที่ศึกษาและทำงานวิจัย

ชิวัน เขียววิจิตร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี.....	8
ความหมายของการศึกษารายกรณี.....	8
จุดมุ่งหมายการศึกษารายกรณี.....	9
ประโยชน์การศึกษารายกรณี.....	11
กระบวนการศึกษารายกรณี.....	13
วิธีการศึกษารายกรณี.....	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี.....	42
งานวิจัยในประเทศ.....	42
งานวิจัยต่างประเทศ.....	42
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหนีเรียน.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหนีเรียน.....	50
3 วิธีดำเนินการวิจัย	52
การเลือกแหล่งข้อมูล.....	52
เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย.....	52
วิธีการเก็บข้อมูล.....	53
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
การวินิจฉัย.....	58
การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม.....	58

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การทำนายผล.....	58
การติดตามผล.....	58
การสรุปผลและข้อเสนอแนะ.....	58
การให้คำปรึกษารายกรณี.....	59
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
กรณีศึกษารายที่ 1.....	61
กรณีศึกษารายที่ 2.....	77
กรณีศึกษารายที่ 3.....	92
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	115
ความมุ่งหมายในการวิจัย.....	115
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	115
แหล่งข้อมูล.....	115
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	115
วิธีดำเนินการวิจัย.....	116
สรุปผลการวิจัย.....	116
อภิปรายผลการวิจัย.....	120
ข้อเสนอแนะ.....	122
บรรณานุกรม.....	123
ภาคผนวก.....	126
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	130

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ขั้นตอนพัฒนาการบุคลิกภาพของมนุษย์ของอีริกสัน (Psychosocial Stage)	45

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันนอกจากจะเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในเนื้อหาที่เรียนแล้ว ยังมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมทางการเรียนและพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม นั่นคือมีความประพฤติดีมีระเบียบวินัย เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม และสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีดังที่ สมพร สุทัศนีย์ (2541 : 79) กล่าวว่า นักเรียนทุกคนมีข้อดี และข้อด้อยในตนเอง ข้อดีเล็กๆน้อยๆ ของผู้เรียนสามารถนำมาใช้เป็นจุดเริ่มต้นให้เกิดการพัฒนาตนเองได้ ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ทำให้แบบแผนการดำเนินชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงและหันเหไปจากเดิม ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้จะเห็นได้จากการที่ครอบครัวที่บิดามารดาและผู้ปกครอง ต้องดิ้นรนทางเศรษฐกิจสูงขึ้นไปมีเวลาอบรมเลี้ยงดูสั่งสอนบุตรหลานลดน้อยลงทำให้เด็กขาดความอบอุ่นจากผู้ปกครอง ขาดการปรับตัวให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องประกอบกับมีแหล่งอบายมุข แหล่งเรีงรมย์ สถานบริการ ที่ทำให้เด็กวัยรุ่นดำเนินชีวิตอย่างไร้จุดหมาย ใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่ายเพียงเพื่อแสวงหาความสนุกสนานเพลิดเพลินชั่วครั้งชั่วคราว ดังที่เรามักจะพบเห็นวัยรุ่นที่แต่งตัวด้วยเสื้อผ้าเครื่องประดับตามแฟชั่น จับกลุ่มกันไปเดินเที่ยวเตร่ตามสถานเรีงรมย์ต่างๆ ตาม ศูนย์การค้า โรงภาพยนตร์ ลานสเก็ต ดิสโกเธค มั่วสุ่มกันสูบบุหรี่ ดื่มสุรา เสพยาเสพติด และมีการแสดงออกทางเพศกันอย่างไม่เหมาะสม

วัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์อย่างรวดเร็ว มีความต้องการอิสรภาพ ความเสมอภาค รักความสนุกสนาน พอใจกับการยกย่องและการยอมรับจากเพื่อนและผู้ใหญ่ วัยรุ่นอยู่ในวัยที่ชอบทดลอง อยากรู้อยากเห็นและต้องการความรักทั้งในฐานะผู้ให้และผู้รับ มีความรักเพื่อนรักเพศตรงข้าม หากขาดความรักเขาจะทำบางสิ่งบางอย่างซึ่งจะขัดกับบุคลิกลักษณะดั้งเดิมของเขา เพียงเพื่อให้ได้มาซึ่งความรักและการยอมรับจากเพื่อนหรือเพื่อให้เป็นที่สนใจของเพื่อนต่างเพศ วัยรุ่นเป็นวัยแห่งการปรับตัว เป็นวัยแห่งปัญหา เป็นวัยที่เกิดความเครียดทางอารมณ์ได้ง่าย มีการตัดสินใจรวดเร็วและรุนแรง สาเหตุเพียงเล็กน้อยอาจกลายเป็นเรื่องใหญ่ได้ วัยนี้จะเป็นวัยที่กลุ่มเพื่อนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ สุชา จันทน์เอม. (2521 : บทนำ) ที่กล่าวว่า การคบเพื่อนหรือการเข้ากลุ่มของวัยรุ่นชอบทำตามค่านิยมในทางที่ผิดจะเป็นแรงจูงใจ ผลักดันหรือกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ ที่เป็นปัญหา เช่น การทะเลาะวิวาท การไม่สนใจการเรียน ดื้อรั้น และหนีโรงเรียน

จากผลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน กองบัญชาการตำรวจนครบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับการป้องกัน

และแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่ามีเด็กนักเรียนที่มีพฤติกรรมหลบหนีการเรียนในระหว่างเวลาศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานครนั้นมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าในจำนวนนักเรียนที่หลบหนีการเรียนยังมีเด็กและเยาวชนที่มีการกระทำผิดซ้ำในลักษณะต่างๆอีกจำนวนหนึ่งและมีแนวโน้มจะกระทำความผิดเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าช่วงอายุของนักเรียนที่หนีเรียนจะเริ่มต้นในวัยที่น้อยลง โดยเฉพาะนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา (ม.1 – ม.6) ซึ่งมีอายุอยู่ในช่วงวัยรุ่นมีการหนีเรียนมากกว่านักเรียนในระดับอื่นๆ พฤติกรรมหนีเรียนจึงจัดเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งที่ก่อปัญหาให้กับระบบการศึกษาและสังคมมากขึ้น พฤติกรรมหนีเรียนอาจเป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาทางสังคมหลายปัญหา อาทิเช่น การคบเพื่อนเกเร ชวนกันหนีเรียน มั่วสุมตามสถานที่ต่างๆ ซึ่งเป็นปัญหาหนักใจของครู พ่อ แม่และผู้ปกครอง (วารสารสารวัตรนักเรียน. 2536 : 30)

โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผู้วิจัยใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้ เป็นโรงเรียนของรัฐโรงเรียนหนึ่งที่มีชื่อเสียงทางด้านวิชาการ คุณธรรมและจริยธรรม ดังจุดมุ่งหมายที่ปรากฏในรายงานประจำปีของโรงเรียนกล่าวว่า การศึกษาเป็นการสร้างความเจริญอกงาม สร้างองค์ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติ โรงเรียนมีเจตจำนงที่จะผลิตนักเรียนให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ในด้านการศึกษา (รายงานประจำปี. โรงเรียน. 2545 : 10) ดังนั้นโรงเรียนแห่งนี้จึงเป็นที่นิยมของนักเรียนและผู้ปกครองที่ต้องการส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษาในสถาบัน เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมทางด้านวิชาการ สิ่งแวดล้อมและสังคม จึงเป็นที่คาดหวังของผู้ปกครองที่ต้องการให้บุตรหลานอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีและมีวิชาการที่ทันสมัย เพราะนักเรียนส่วนใหญ่ได้สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน อาทิเช่น เป็นตัวแทนโรงเรียนและประเทศเข้าร่วมการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการสาขาต่างๆได้รับรางวัลเหรียญทองหรือเข้ารอบ 1 ใน 3 ของการแข่งขัน ฯลฯ เมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 ก็สามารถสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของสังคมได้เป็นส่วนใหญ่

ปัจจุบันเทคโนโลยีได้มีพัฒนาการเจริญรุดหน้าเป็นอย่างมาก ทำให้สภาพสังคมภายนอกมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กโดยเฉพาะสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ วีดีโอเกม และสิ่งตีพิมพ์ มีผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็กโดยตรงไม่ว่าเด็กจะอยู่ที่บ้านหรือที่โรงเรียนซึ่งจัดได้ว่าเป็นบ้านหลังที่สองของเด็ก เนื่องจากสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียนที่ผู้วิจัยใช้นักเรียนเป็นแหล่งข้อมูลนั้นเป็นย่านกลางใจเมืองมีห้างสรรพสินค้าที่เป็นศูนย์รวมของวัยรุ่น มีโรงเรียนสอนพิเศษ ร้านเกม แหล่งนัดพบมั่วสุมสำหรับให้นักเรียนที่หนีเรียนหลบมาพบปะกัน จึงทำให้มีนักเรียนบางคนที่หลงใหลไปกับสิ่งยั่วยุซึ่งเป็นสิ่งเร้าให้เด็กนักเรียนบางคนตัดสินใจหนีเรียน เพราะความอยากรู้อยากเห็นและอยากลองซึ่งเป็นไปตามวัย ดังที่ อุมพร ตรีจสมบัติ (2548 : 3) กล่าวว่า เด็กที่มีปัญหาเหล่านี้ไม่ใช่จะมีแต่เด็กที่มีครอบครัวยากจนเท่านั้น ยังมีเด็กอีกมากที่มาจากครอบครัวร่ำรวยและพ่อแม่มีการศึกษาสูง เด็กเหล่านี้เรียนอยู่ในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง มีของเล่นที่ทันสมัยที่สุดไปเที่ยวต่างประเทศทุกปีและมีพี่เลี้ยงคอยทำทุกสิ่งทุกอย่างให้ เด็กเหล่านี้ไม่สนใจการเรียน ไม่เคยแตะต้องงานบ้าน ช่วยเหลือตนเองไม่เป็นขาดแรงจูงใจในอันที่จะพัฒนาตนเอง ชีวิตแต่ละวัน

ของเขาอยู่ที่หน้าจอโทรทัศน์ จอคอมพิวเตอร์หรือไม่กี่วิดีโอเกม และหนังสือที่เขาอ่านก็คือการ์ตูนญี่ปุ่น ปัญหาที่สำคัญของเด็กเหล่านี้ก็คือชีวิตที่ขาดวินัย ผู้วิจัยได้สังเกตและติดตามพฤติกรรมของนักเรียน พร้อมทั้งสัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้นอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ฝ่ายปกครอง พบว่ามีนักเรียนจำนวนหนึ่งมีพฤติกรรมหนีเรียนเป็นกลุ่มระหว่างที่มีการเรียนการสอนบ่อยครั้งจำเป็นต้องให้การช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากการสำรวจปัญหาเบื้องต้นประกอบการพิจารณาข้อมูลทะเบียนรายงานการตัดคะแนนจากฝ่ายปกครองพบว่า นักเรียนกลุ่มนี้ในหนึ่งสัปดาห์จะหนีเรียนเฉลี่ยประมาณ 5 – 6 ครั้ง บางครั้งหนีเรียนออกนอกบริเวณโรงเรียน บางครั้งหนีเรียนหลบตามมุมในที่ลับตาภายในบริเวณโรงเรียนที่อาจารย์ไม่สามารถติดตามได้ กลุ่มละประมาณ 4 - 5 คน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษานักเรียนที่มีพฤติกรรมหนีเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นส่งผลต่อนักเรียนในทุกด้านโดยเฉพาะด้านการศึกษากการหลบหนีเรียนของนักเรียนเป็นปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อระบบในสังคมและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ก่อให้เกิดผลเสียตามมาเป็นอย่างมากและเป็นภาระหน้าที่ของโรงเรียนครู ผู้ปกครองที่จะต้องตระหนักถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหา อันเป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ถูกต้องและสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของวัยรุ่น เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาทางด้านจิตวิทยาการแนะแนวจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมหนีเรียนของนักเรียน อีกทั้งผู้วิจัยเป็นอาจารย์ฝ่ายปกครอง หัวหน้างานฝ่ายส่งเสริมจริยธรรมและอาจารย์ประจำชั้นในระดับมัธยมศึกษา ได้ประสบปัญหาเหล่านี้มาหลายปีจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมหนีเรียน เพื่อช่วยเหลือนักเรียนในการแก้ปัญหาและเพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสม จึงนำความรู้เกี่ยวกับการศึกษารายกรณี (case study) มาเป็นข้อมูลสำคัญเพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม มีความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้น และมีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของสังคมสามารถประสบความสำเร็จในชีวิต ช่วยตัวเองและประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรือง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีปัญหาพฤติกรรมหนีเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง ในกรุงเทพมหานคร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัญหา สาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมหนีเรียน และหาแนวทางในการดำเนินการช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม โดยศึกษาเป็นรายกรณี

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาและสาเหตุการตัดสินใจหนีเรียนของนักเรียนที่ศึกษารายกรณี ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ครู อาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนนำวิธีการศึกษารายกรณีไปช่วยเหลือนักเรียนให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมและเพิ่มศักยภาพในการ

เรียนให้สูงขึ้น และใช้ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีพฤติกรรมหนีเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

1. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2550 ที่มีพฤติกรรมหนีเรียนเป็นนักเรียนชายจำนวน 3 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การศึกษารายกรณี

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ นักเรียนที่มีพฤติกรรมหนีเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การศึกษารายกรณี (case study) หมายถึง วิธีการที่ใช้ในการศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง แล้วนำรายละเอียดที่ศึกษาได้มาวิเคราะห์ ตีความ เพื่อให้เข้าใจถึงปัญหาและสาเหตุของนักเรียนที่มีพฤติกรรมหนีเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการช่วยเหลือป้องกัน และส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

1.1 การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน หมายถึง การที่ผู้วิจัยได้ตั้งจุดมุ่งหมายว่าจะศึกษาปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมหนีเรียนของนักเรียน และตั้งสมมติฐานว่าพฤติกรรมหนีเรียนเกิดจากลักษณะส่วนตัวของนักเรียน ลักษณะของครอบครัว สิ่งแวดล้อม และการจัดการศึกษาของโรงเรียน

1.2 การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล หมายถึง การหาข้อมูล และรายละเอียดจากนักเรียน หลังจากที่มีการกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐานแล้ว โดยการใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียน ได้แก่ การสังเกตและการบันทึกการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน การเขียนอัตชีวประวัติ บันทึกประจำวัน แบบสอบถาม แบบทดสอบ สังคมมิติ และระเบียบสละสม แล้วนำข้อมูลที่ได้มาแปลความหมาย และวิเคราะห์เพื่อศึกษาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมหนีเรียน

1.3 การวินิจฉัย หมายถึง การนำเอาผลการวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้รวบรวมจากหลาย ๆ วิธีที่กล่าวมาแล้วในข้อ 1.2 มาเป็นพื้นฐานประกอบการพิจารณา เพื่อวินิจฉัยสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมหนีเรียน ซึ่งจะช่วยในการวินิจฉัยสาเหตุของปัญหาได้อย่างครอบคลุมและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับนักเรียน ตามสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต เพื่อช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

1.4 การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม หมายถึง วิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมขึ้น โดยการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลแก่นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะช่วยให้ให้นักเรียนรู้จักและยอมรับตนเอง รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง

1.5 การทำนายผล หมายถึง การคาดการณ์ล่วงหน้าว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมหนีเรียน จะได้รับการช่วยเหลือเพื่อพัฒนาให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมได้มากหรือน้อยเพียงใด

1.6 การติดตามผล หมายถึง การติดตามผลของนักเรียนหลังจากได้รับการช่วยเหลือและศึกษาเพิ่มเติมภายหลังการดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนไปแล้วว่าได้ผลอย่างไรและสำรวจดูว่ามีปัญหาเกิดขึ้นใหม่อีกหรือไม่ การช่วยเหลือประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายเพียงใด หากมีข้อบกพร่องจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการช่วยเหลือให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการสังเกตและสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน

1.7 การสรุปผลและข้อเสนอแนะ หมายถึง การที่ผู้วิจัยสรุปสิ่งที่ได้จากการศึกษา นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีพฤติกรรมหนีเรียน ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะสำหรับนักเรียน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและบุคคลที่สนใจที่จะศึกษาในลักษณะของปัญหาเช่นเดียวกันต่อไป

2. พฤติกรรมหนีเรียน หมายถึง การที่นักเรียนไม่ไปโรงเรียนเพื่อเรียนหนังสือตามปกติหรือแต่งชุดนักเรียนมาโรงเรียนแต่หลบหนีไม่เข้าชั้นเรียนตามตารางสอนหรือในบางคาบเรียนระหว่างเวลาที่มีการเรียนการสอนตามปกติ หรือไม่อยู่ในโรงเรียนทุกกรณี ซึ่งมีสาเหตุมาจากความเจ็บป่วยหรือมีกิจธุระจำเป็น แต่ไม่ไปโรงเรียน ไม่อยู่ในโรงเรียน หรือหลบหนีไม่เข้าชั้นเรียนโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร โดยไม่ได้รับความยินยอมหรือการรับรู้จากผู้ปกครองและอาจารย์ที่เกี่ยวข้อง โดยแสดงพฤติกรรม ดังนี้

2.1 นักเรียนแต่งเครื่องแบบนักเรียนออกจากบ้าน แต่ไม่ไปโรงเรียน โดยจะไปมั่วสุมอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น สวนสาธารณะ ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ ร้านเกม บ้านเพื่อน

2.2 นักเรียนแต่งเครื่องแบบนักเรียนมาโรงเรียนในตอนเช้า และไม่เข้าชั้นเรียนตลอดทั้งวัน โดยนักเรียนจะไปอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ ในบริเวณโรงเรียน เช่น โรงพลศึกษา สนามฟุตบอล ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องพยาบาล ห้องเรียนที่ไม่มีการเรียนการสอน มุมลับตาที่อยู่ในบริเวณโรงเรียน โดยจะถูกอาจารย์ที่ตรวจพบจึงนำนักเรียนส่งฝ่ายปกครอง

2.3 นักเรียนแต่งเครื่องแบบนักเรียนมาโรงเรียนในตอนเช้า และไม่เข้าชั้นเรียนในบางรายวิชาโดยไม่ได้รับความยินยอมจากครูประจำวิชา เมื่อหมดคาบเรียนในวิชานั้น ก็จะกลับเข้ามาเรียนในวิชาอื่น ๆ ตามปกติ ครูประจำวิชาตรวจพบจึงนำนักเรียนส่งฝ่ายปกครอง

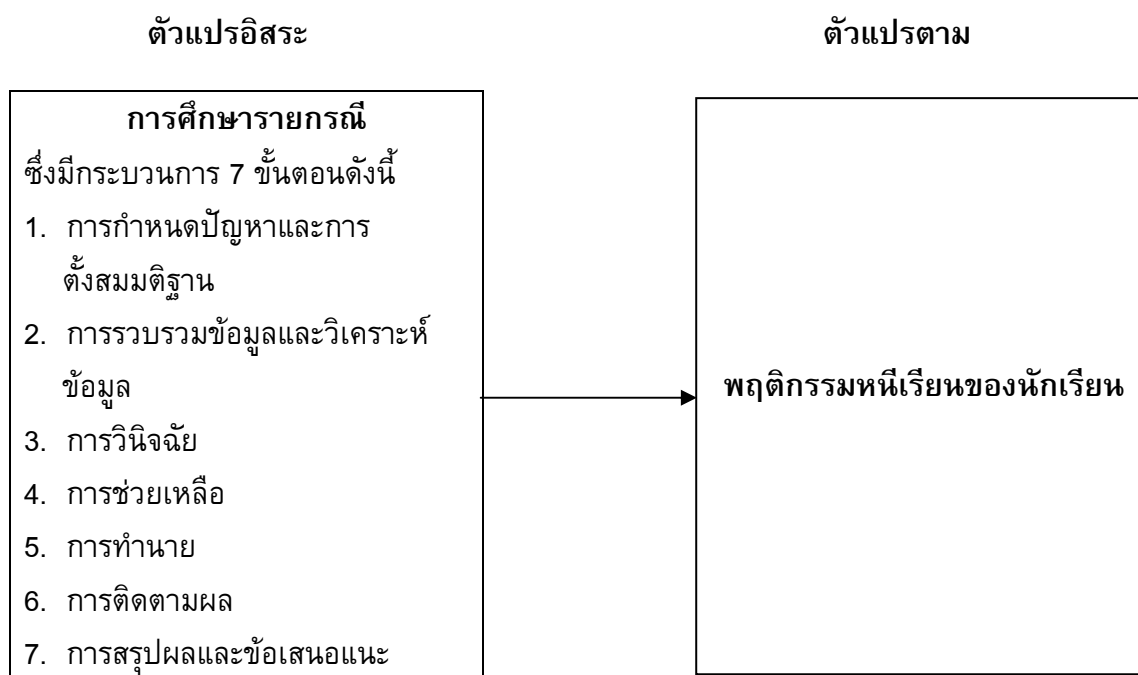
3. นักเรียน หมายถึง นักเรียนซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง ในกรุงเทพมหานคร

ข้อตกลงเบื้องต้น

นักเรียนที่มีพฤติกรรมหนีเรียน ทั้ง 3 คน รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ผู้วิจัยได้ใช้ชื่อสมมติ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาความลับ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมหนีเรียนของนักเรียน โดยการศึกษาสภาพปัญหาสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมหนีเรียนเพื่อช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตลอดจนช่วยให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมเพิ่มขึ้นโดยใช้วิธีการศึกษารายกรณี ชีวิตในโรงเรียนเป็นช่วงระยะหนึ่งของการส่งเสริมการดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ ให้เจริญงอกงาม เพราะฉะนั้นหากพฤติกรรมที่เป็นปัญหาถูกขจัดออกไป ก็จะเป็นการแก้ปัญหาและเป็นการช่วยเหลือนักเรียนให้ประพฤติตนได้อย่างถูกต้องมีชีวิตที่มีความสุข

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการวิจัยแบ่งออกเป็นหัวข้อได้ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี
  - 1.1 ความหมายของการศึกษารายกรณี
  - 1.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี
  - 1.3 ประโยชน์การศึกษารายกรณี
  - 1.4 กระบวนการการศึกษารายกรณี
  - 1.5 วิธีการที่ใช้ในการศึกษารายกรณี
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหนีเรียน
4. งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมหนีเรียน

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

1.1 ความหมายของการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษารายละเอียด เกี่ยวกับบุคคลอย่างลึกซึ้ง และวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเช่นนั้น หรือมีพฤติกรรมแปลกไปว่ามีสาเหตุมาจากอะไร รวมทั้งแปลความหมายของพฤติกรรมนั้นๆ ว่ามีความสัมพันธ์กับปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบุคคลนั้นอย่างไร พนม ลิ้มอารีย์ (2538 : 8) สำหรับ กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 3) ที่กล่าวไว้ว่า การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี คือ การศึกษารายละเอียดต่างๆ ที่สำคัญของหน่วยหนึ่งในสังคม เช่น บุคคล กลุ่ม ชุมชน สถาบัน ฯลฯ โดยเฉพาะในปัจจุบันมักเน้นการศึกษารายละเอียดของแต่ละบุคคล การศึกษารายละเอียดนี้ จะต้องศึกษาต่อเนื่องกันไปในระยะเวลาหนึ่งแล้วนำรายละเอียดที่ได้มาวิเคราะห์ ตีความ เพื่อให้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรมซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา หรือไม่เป็นปัญหาก็ได้ ได้แก่ การพัฒนาด้านต่างๆ ความสามารถพิเศษด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายๆ ด้าน ถ้าในรายที่เป็นปัญหาจะได้ใช้เป็นแนวทางในการป้องกันส่งเสริม หรือนำไปเป็นแบบฉบับแก่บุคคลอื่นต่อไปในปัจจุบันและอนาคต

นันทิกา แยมสรवल (2529 : 7) ได้สรุปความคิดรวบยอดของการศึกษารายกรณีว่าเป็นวิธีการศึกษาบุคคลอย่างละเอียดทุกด้านต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน เป็นการรวบรวมข้อมูลทุกด้านของบุคคลมาจัดไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวินิจฉัยปัญหา เพื่อช่วยให้มองเห็นบุคลิกลักษณะรวมของบุคคล จนสามารถเข้าใจถึงธรรมชาติของบุคคลและ

สาเหตุของปัญหาอย่างชัดเจน แล้วนำข้อมูลมาพิจารณาวางแผนให้การช่วยเหลือแนะแนวให้บุคคลพยายามแก้ไขและพัฒนาชีวิตของตนให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พรหมธิดา แสนคำเครือ (2528 : 70) กล่าวว่า การศึกษารายกรณีเป็นกระบวนการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลเป็นรายกรณีต่อเนื่องไประยะหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะหาทางช่วยให้บุคคลปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นทุกด้าน เช่น อารมณ์สังคม เจตคติ ความสนใจและการเรียน เป็นต้น

ทศพร มณีศรีขำ (2539 : 170) ได้กล่าวว่า การศึกษารายกรณี เป็นวิธีการศึกษาบุคคลอย่างกว้างขวางและอย่างละเอียด ทั้งภูมิหลังและชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันซึ่งข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้ผู้ศึกษารู้จักและเข้าใจบุคคลนั้นอย่างแท้จริง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการแนะแนวช่วยเหลือบุคคลนั้นและช่วยให้เขาตระหนักรู้ รวมทั้งสามารถปรับตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุขของตน เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวความคิดข้างต้นสรุปได้ว่า การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษารายละเอียดต่างๆ ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง แล้วนำรายละเอียดที่ศึกษามาวิเคราะห์ ดีความ เพื่อให้เข้าใจถึงปัญหาและสาเหตุของนักเรียนที่มีพฤติกรรมหนีเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

1.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณี มีจุดมุ่งหมายหลายประการดังที่ อารีย์ ตันท์เจริญรัตน์ (2526 : 219) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณีมีดังนี้

1. เพื่อการรู้และเข้าใจเด็กได้ดีขึ้น ทั้งพฤติกรรมที่แสดง เหตุผลการแสดงพฤติกรรมของเด็กในส่วนตัวที่เด็กรู้ตัว สามารถบอกได้และส่วนที่เด็กเองก็ไม่รู้ตัว

2. เพื่อการวินิจฉัยอันจะเป็นประโยชน์ต่อการให้ความช่วยเหลือเด็ก ทั้งในรูปการส่งเสริมพัฒนาทักษะความสามารถต่างๆ หรือหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือหาทางป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นแก่คนอื่น

3. เพื่อการค้นคว้าวิจัย ซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ทางจิตวิทยา หรือทางการแนะแนวในรูปของการปรับปรุงเทคนิค หรือเครื่องมือต่างๆ

4. เพื่อติดตามผลของการใช้เทคนิคต่างๆ

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 8-9) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณีว่ามีจุดมุ่งหมายหลัก 2 ประการ คือ

1. เพื่อใช้ในการแนะแนวและให้คำปรึกษา ซึ่งแบ่งเป็นจุดมุ่งหมายย่อยๆ ได้ดังนี้

1.1 เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการวินิจฉัยและการรักษาในรายที่มีปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาการปรับตัว ปัญหาการเรียน ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การลักขโมย การพูดประชดประชด โจรจิต โจรประสาท ฯลฯ

1.2 เพื่อให้ผู้ศึกษาเข้าใจบุคคลได้อย่างละเอียด ลึกซึ้งทุกแง่มุม อันเป็นประโยชน์ในการให้คำปรึกษา

1.3 เพื่อให้บุคคลที่รับการศึกษาได้รู้จักวิเคราะห์ตนเอง จนเกิดความเข้าใจตนเองได้อย่างถูกต้องตรงตามความเป็นจริง

1.4 เพื่อใช้อบรมครูประจำการให้เข้าใจวิธีการศึกษาคุศลเป็นรายกรณียิ่งขึ้นอันเป็นผลให้งานแนะแนวและให้คำปรึกษามีบุคลากรที่จะช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องเพิ่มขึ้น

2. เพื่อใช้ในกรณีอื่น ๆ ได้แก่

2.1 เพื่อใช้ในการวิจัย โดยศึกษาในอดีตและปัจจุบัน เพื่อทำนายพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในอนาคต อาจเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหรือไม่เป็นปัญหาก็ได้

2.2 เพื่อการติดตามผลของการใช้เทคนิคหรือวิธีการต่างๆ อันเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป

2.3 เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาคุศลทั่วไปๆ ที่ผู้ศึกษาสนใจอาจเป็นความสามารถพิเศษ การมีบุคลิกภาพดีเพื่อนำไปใช้เป็นแบบฉบับที่ดีต่อไป

นอกจากนี้ พนม ลิ้มอารีย์ (2538 : 10) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการศึกษารายกรณีไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อสืบค้นหาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมผิดปกติ ซึ่งทางโรงเรียนจะให้ความช่วยเหลือและแก้ไขได้อย่างถูกต้อง

2. เพื่อสืบค้นกระสวน (Pattern) การพัฒนาของนักเรียนทั้งทางด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์ สังคมและจิตใจ ซึ่งทางโรงเรียนจะได้ให้การส่งเสริมพัฒนาได้อย่างเหมาะสม

3. เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในตนเอง ยอมรับความจริงเกี่ยวกับตนเอง สามารถพัฒนาตนเอง สามารถวางแผนชีวิต สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อและเลือกอาชีพ และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจเด็กของตนได้ดีขึ้น และให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการแก้ปัญหาบุตรหลานของตน

5. เพื่อช่วยให้คณะครูได้เข้าใจนักเรียนอย่างละเอียดลึกซึ้งถูกต้องและนำผลของการศึกษารายกรณีไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม และการให้บริการต่างๆ แก่นักเรียนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า การศึกษารายกรณีมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและไม่เป็นปัญหาของผู้รับการศึกษา เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการวินิจฉัยในการหาแนวทางช่วยเหลือป้องกัน และช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในตนเอง ยอมรับความจริงเกี่ยวกับตนเองและสามารถพัฒนาตนเอง อีกทั้งการศึกษารายกรณียังช่วยให้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ระหว่างผู้รับการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับการศึกษา เช่น ครู บิดามารดา และผู้ปกครอง เป็นต้น

1.3 ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณีเป็นเทคนิคที่มีประโยชน์ต่องานของบุคคลที่นำมาใช้ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังที่ อารีย์ ตันท์เจริญรัตน์ (2526 : 2-3) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษารายกรณี ดังนี้

1. ประโยชน์เบื้องต้นก็คือ ครู ผู้ปกครอง ครูแนะแนว ได้รู้จักและเข้าใจตัวนักเรียน และในขณะที่เดียวกันนักเรียนเองก็มีโอกาสได้สำรวจตนเองและเข้าใจตนเองมากขึ้น

2. ประโยชน์ต่อครู หรือครูแนะแนว ในการนำข้อมูลต่างๆ ที่ทำการศึกษาไปใช้ใน ด้านต่างๆ ดังนี้

2.1 การจัดการเรียนการสอน ครูสามารถเลือกวิธีการสอน การสร้างแรงจูงใจให้เหมาะสมกับผู้เรียน มอบหมายงานผู้เรียนให้เหมาะสมกับความสามารถความถนัดและความสนใจ ซึ่งส่งผลให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ เชื่อมมั่นในตนเองมากขึ้น หรือในกรณีที่มีการแบ่งกลุ่มทำกิจกรรมผู้เรียนสามารถจัดกลุ่มได้เหมาะสมกับสภาพของงาน ครูสามารถควบคุมบรรยากาศขณะทำการสอนเป็นไปด้วยดี รวมทั้งครูมีโอกาสร่วมช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อนไม่เข้าใจเนื้อหา โดยจัดซ่อมเสริมพิเศษให้ โรงเรียนยังสามารถจัดการเรียน จัดกิจกรรม เพิ่มหลักสูตรในโรงเรียนให้สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการของนักเรียนตามสภาพของโรงเรียน

2.2 การแนะแนว ผู้แนะแนวสามารถจัดกิจกรรมทางการแนะแนวให้สอดคล้องกับ ปัญหาหรือความต้องการของผู้เรียน โดยผู้เรียนเองมีโอกาสดัดสนใจ หรือเลือกวิชาเรียน อาชีพ ให้เหมาะสมกับตนเอง ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสรับปรุงตนเองในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้แล้วผู้แนะแนวใช้ข้อมูลในการวินิจฉัยปัญหาของผู้เรียน เพื่อช่วยในการให้คำปรึกษา ผู้ปกครอง สามารถร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือผู้เรียน ในรูปของการส่งเสริมการพัฒนา การป้องกัน และการแก้ไขได้อย่างเหมาะสม

นันทิกา แย้มสรวล (2529 : 10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษารายกรณี ดังนี้

1. ทำให้ผู้ทำการศึกษาทราบรายละเอียดของบุคคลหลายด้าน ได้รู้จักและเข้าใจ ธรรมชาติของบุคคลอย่างแท้จริง

2. ทำให้ผู้ศึกษาเข้าถึงสาเหตุ และเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา จนทำให้ผู้ศึกษามองเห็นแนวทางที่จะช่วยเหลือบุคคลได้

3. ทำให้ผู้ทำการศึกษามีความรู้ และเกิดทักษะในการแนะแนวเพิ่มขึ้น รู้จักแก้ปัญหา โดยใช้ข้อเท็จจริงมาประกอบพิจารณาตัดสินใจ

4. ทำให้ผู้ถูกศึกษามีโอกาสได้ปรับปรุงตนเอง แก้ไขปัญหาให้มีสภาพที่ดีขึ้น

5. ทำให้ผู้ถูกศึกษาเข้าใจตนเองมากขึ้น

6. ทำให้สถานศึกษาได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของบุคคล และนำข้อมูลนั้นมาปรับปรุงให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7. ผลของการศึกษารายกรณีสามารถนำมาใช้เป็นตัวอย่างของการเกิดสถานการณ์ต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการศึกษาวิจัยและการสอนเกี่ยวกับบุคคลที่มีรูปแบบการพัฒนาการพิเศษ

พนม ลิมอารีย์ (2538 : 10) ได้สรุปประโยชน์ของการศึกษารายกรณีไว้คือ

1. ประโยชน์ต่อครูผู้แนะแนวที่เป็นผู้ศึกษาโดยตรงมีดังนี้

1.1 ช่วยให้ครูหรือผู้แนะแนวได้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียนอย่างกว้างขวาง ทำให้รู้จักเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ได้อย่างแท้จริง ช่วยให้ครูหรือผู้แนะแนวมีความเข้าใจและยอมรับเรื่องราวความแตกต่างระหว่างบุคคลดีขึ้น มีจิตใจเป็นกลางไม่มีอคติต่อบุคคลมาเกี่ยวข้อง

1.2 ช่วยให้ครูหรือผู้แนะแนวเข้าใจถึงสาเหตุ และเงื่อนไขต่างๆ ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ทำให้มองเห็นช่องทางในการแก้ปัญหาและให้ความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม และทันเหตุการณ์

1.3 ช่วยให้ครูหรือผู้แนะแนวมีความรู้ มีทักษะในการใช้เครื่องมือและกลวิธีต่างๆ ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน และยังช่วยให้เป็นคนมีเหตุผล รู้จักเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ รู้จักการแก้ปัญหา โดยใช้ข้อมูลที่ได้รวบรวมไว้มาประกอบพิจารณาตัดสินใจ

2. ประโยชน์ต่อนักเรียนที่เป็นผู้ได้รับการศึกษา ดังนี้

2.1 ช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจตนเอง ยอมรับความเป็นจริงเกี่ยวกับตนเองมีการปรับปรุงตนเอง หรือแก้ไขปัญหของตน เพื่อช่วยให้สภาพชีวิตดีขึ้นกว่าเดิม

2.2 ช่วยให้นักเรียนมีกำลังใจและความเต็มใจที่ดำเนินชีวิตต่อไปอย่างมีความหวังและเข้มแข็ง

3. ประโยชน์ต่อคณะครู และโรงเรียนดังนี้

3.1 ช่วยให้คณะครูรู้จักและเข้าใจนักเรียนของตนดีขึ้น ยินดีให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหให้กับนักเรียน

3.2 ให้โรงเรียนได้ทราบข้อเท็จจริงต่างๆ เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของนักเรียนทำให้สามารถนำข้อเท็จจริงเหล่านั้นมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมและการให้บริการด้านต่างๆ แก่นักเรียนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ทศพร มณีศรีขำ (2539 : 182) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษารายกรณีไว้ดังนี้

1. ทำให้ได้ข้อมูลจำนวนมากและกว้างขวาง ช่วยให้รู้จักและเข้าใจนักเรียนละเอียดทุกแง่มุม

2. ช่วยให้นำข้อมูลที่ได้รวบรวมนั้นมาวิเคราะห์ และวินิจฉัยหาสาเหตุของพฤติกรรมได้มากกว่าวิธีอื่น ๆ

3. ทำให้ผู้ศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง มองเห็นแนวทางที่จะให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน

4. ทำให้นักเรียนได้รู้จักเข้าใจตนเอง สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เท่ากับเป็นการช่วยลดปัญหา และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติอีกทางหนึ่งด้วย

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า การศึกษารายกรณีมีประโยชน์มากกับบุคคลหลายฝ่าย คือ ผู้ศึกษา ผู้ถูกศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ถูกศึกษา อันได้แก่ บุคคลภายในครอบครัว สถาบันการศึกษา ครูและเพื่อน ในการนำผลของการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาช่วยเหลือผู้ถูกศึกษา อีกทั้งนำไปใช้เป็นแนวทางในการป้องกัน การเกิดปัญหา กับบุคคลอื่นต่อไปได้

1.4 กระบวนการในการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณีเป็นวิธีการศึกษาบุคคลอย่างละเอียดทุกด้านอย่างต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน โดยใช้เทคนิคการแนะแนวหลายๆ อย่าง ในการรวบรวมข้อมูลทุกด้านของบุคคลโดยมีขั้นตอนในการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อพยายามทำให้เป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ควรแก่การเชื่อถือได้

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2527 : 22-23) กล่าวว่า “ กระบวนการในการศึกษาบุคคลเป็นรายกรณีไม่มีกฎตายตัวแน่นอนลงไป ” แต่จากความรู้และประสบการณ์จริงที่เคยได้ฝึกทำการศึกษาคณะบุคคลเป็นรายกรณี จึงแบ่งกระบวนการในการศึกษาคณะบุคคลเป็นรายกรณีออกเป็น 7 ขั้นตอนคือ

1. การกำหนดปัญหา และการตั้งสมมติฐาน
2. การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
3. การวินิจฉัย
4. การช่วยเหลือ การป้องกันและการส่งเสริม
5. การทำนายผล
6. การติดตามผล
7. การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

กระบวนการศึกษารายกรณีทั้ง 7 ขั้นตอน รายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน

การกำหนดปัญหา หมายถึง การที่ผู้ศึกษารายกรณีตั้งจุดมุ่งหมายหรือกำหนดว่าจะศึกษาสิ่งใดในบุคคลหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นปัญหาหรือมิใช่ปัญหา แต่เป็นความสนใจ ความสามารถพิเศษ หรืออื่นๆ (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ. 2527 : 23)

ในการตั้งสมมติฐานนั้น ควรตั้งไว้หลายๆ สมมติฐาน ทั้งนี้เนื่องจากการป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ในกรณีที่พบว่า ข้อเท็จจริงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งใจไว้ นอกจากนั้นการที่คนเราแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งออกมานั้น อาจไม่ได้เกิดจากสาเหตุเดียว และในทำนองเดียวกัน พฤติกรรมที่แตกต่างกันก็อาจเกิดจากสาเหตุเดียวกันก็ได้ ฉะนั้นจึงควรตั้งสมมติฐานไว้หลาย ๆ สมมติฐาน

ขั้นที่ 2 การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล คือ การหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริงหลังจากที่มีการกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐานแล้ว โดยใช้เครื่องมือการแนะแนวเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่เราศึกษา โดยรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ ระเบียบสะสม การทดสอบ เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล คือ การตีความหรือแปลความหมายข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลในแต่ละวิธีหรือเทคนิค เพื่ออธิบายเหตุผลและผลของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลนี้อาจจะทำโดยวิธีประชุมปรึกษา ด้วยการเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่เราศึกษา ร่วมกันพิจารณาศึกษาข้อเท็จจริงที่ได้จากการรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลที่ดีนั้น ควรจะต้องใช้หลายด้านๆ หลายเทคนิค และแต่ละเทคนิคควรจะใช้หลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้เข้าถึงพฤติกรรมของบุคคลที่ได้รับการศึกษาอย่างละเอียดและตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุดเทคนิคต่างๆ ที่นิยมใช้ มี 8 เทคนิคดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสงฆ์. 2527 : 29-30)

1. การสังเกต (Observation)
2. การสัมภาษณ์ (Interview)
3. การเยี่ยมบ้าน (Home - Visit)
4. อัตชีวประวัติและบันทึกประจำวัน (Autobiography and Diary)
5. สังคมมิติ (Goniometry)
6. แบบสอบถาม (Questionnaire)
7. แบบทดสอบ (Testing)
8. ระเบียบสะสม (Cumulative Record)

เทคนิคต่างๆ ทั้ง 8 เทคนิคดังกล่าว มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การสังเกต (Observation)

การสังเกตเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกสังเกตในการศึกษารายกรณีที่ใช้มาก บางครั้งอาจใช้ร่วมกับการสัมภาษณ์ วิธีการนี้สามารถปฏิบัติได้ทุกวัน ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตจะช่วยให้ผู้สังเกตสามารถเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์ดีขึ้น

1.1 ความหมายของการสังเกต

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529 : 44-45) กล่าวว่า การสังเกต เป็นกลวิธีในการรวบรวมข้อมูลต่างๆ ของบุคคลอย่างมีระบบ แบบแผน และมีจุดหมาย ผู้สังเกตจะสังเกตพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกในวัน เวลา สถานที่ และสภาพแวดล้อมต่างๆ แล้วบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ภายหลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่บันทึกมาวิเคราะห์ โดยอาศัยความรู้ทางจิตวิทยาเพื่อช่วยให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 30) กล่าวว่า การสังเกต คือ การพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายๆ สิ่ง อย่างมี “ จุดมุ่งหมาย ” โดยการใช้อวัยวะรับสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งห้าส่วน (หู, ตา, จมูก, ลิ้น, ผิวหนัง) โดยเฉพาะตาและหูในการพิจารณาสิ่งอื่นนั้นๆ

พรหมธิดา แสนคำเครือ (2529 : 321) ให้ความหมายของการสังเกตว่า คือ การมองอย่างมีจุดมุ่งหมายและเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่เก่าแก่ที่สุด การสังเกตเป็นการมองลักษณะต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในตัวผู้ศึกษา หรือเป็นการเฝ้าดูพฤติกรรมของผู้ถูกศึกษาอย่างเอาใจใส่โดยการใช้หูและตาเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อประโยชน์ในการศึกษา

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2531 : 116) กล่าวว่า การสังเกต เป็นเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องอาศัยประสาทสัมผัสหลายๆ อย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสาทสัมผัสทางตาและหูเป็นสิ่งสำคัญ การสังเกตใช้ได้ดีสำหรับการศึกษาคูณลักษณะและพฤติกรรมของบุคคลรวมถึงปรากฏการณ์ต่างๆ ใช้เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลได้ดีทั้งด้านวิทยาศาสตร์กายภาพและทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์

ทศพร มณีศรีขำ (2539 : 35) กล่าวว่า การสังเกตเป็นวิธีการศึกษานักเรียนเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยการเฝ้าดูพฤติกรรม ที่นักเรียนแสดงออกมาในลักษณะที่เป็นจริงตามธรรมชาติ ทั้งที่เป็นสถานการณ์ปกติหรือสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น โดยผู้สังเกตจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ เพียงแต่ผู้ถูกสังเกตต้องเฝ้าดูหรือแอบดูพฤติกรรมที่เกิดขึ้นและพยายามจดจำไว้ หลังจากนั้นค่อยมาบันทึก เพื่อเก็บไว้ศึกษาอ้างอิงในอนาคตต่อไป

จากเอกสารดังกล่าว ให้ความหมายของการสังเกตพอจะสรุปได้ว่า การสังเกตหมายถึง การพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายๆ สิ่งของที่บุคคลที่แสดงออกมาในลักษณะที่เป็นจริงตามธรรมชาติ โดยที่บุคคลหนึ่งเรียกว่า ผู้สังเกต ทำการดูหรือสังเกต อีกบุคคลหนึ่งเรียกว่า ผู้ถูกสังเกต ในการสังเกตอวัยวะระบบสัมผัสที่สำคัญคือ ตาและหู

1.2 จุดมุ่งหมายของการสังเกต

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 32) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสังเกตที่ใช้ในการแนะแนว ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงด้วยตนเอง
2. เพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้ถูกสังเกต
3. เพื่อค้นหาสาเหตุบางประการของปัญหา
4. เพื่อให้ผู้สังเกตเป็นผู้มีความคิดรอบคอบและไวต่อการมีปฏิริยาโต้ตอบจากสิ่งแวดล้อม จนเป็นผู้ที่ปรับตัวได้ดี และรวดเร็วในแต่ละสถานการณ์

1.3 ชนิดของการสังเกต

การแบ่งชนิดของการสังเกต อาศัยเกณฑ์ต่างๆ 4 เกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. ใช้วิธีการในการสังเกตเป็นเกณฑ์ แบ่งการสังเกตเป็น 2 ชนิด ดังต่อไปนี้

1.1 การสังเกตทางตรง (Direct Observation) เป็นวิธีการที่ผู้สังเกตไปสังเกตด้วยตนเอง

1.2 การสังเกตทางอ้อม (Indirect Observation) เป็นวิธีการที่ผู้สังเกตให้บุคคลอื่นไปสังเกตพฤติกรรมผู้ถูกสังเกต ผู้สังเกตจะทราบพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตได้จากคำบอกเล่าของบุคคลที่ไปสังเกตแทน

2. ใช้ผู้สังเกตเป็นเกณฑ์ แบ่งการสังเกตออกเป็น 2 ชนิด ดังต่อไปนี้

2.1 การสังเกตโดยการเข้าร่วม (Participant Observation) เป็นวิธีการที่ผู้สังเกตจะต้องเข้าไปอยู่ในกลุ่มในสถานการณ์นั้น ในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม

2.2 การสังเกตโดยการไม่เข้าร่วม (Non-Participant Observation) เป็นวิธีการที่ผู้สังเกตได้เข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้น แต่อยู่ภายนอกเพื่อคอยสังเกตอย่างเดียวไม่มีบทบาทในกลุ่มนั้น

3. ใช้ผู้ถูกสังเกตเป็นเกณฑ์ แบ่งการสังเกตออกเป็น 2 ชนิดดังต่อไปนี้

3.1 การสังเกตเป็นแบบพิธีการ (Formal Observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวว่าถูกสังเกต เนื่องจากมีการนัดหมายกันล่วงหน้าก่อนการสังเกต

3.2 การสังเกตแบบไม่พิธีการ (Informal Observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัวว่าถูกสังเกต เนื่องจากไม่มีการนัดหมายกันล่วงหน้าก่อนการสังเกต

4. ใช้ลักษณะการบันทึกการสังเกตเป็นเกณฑ์แบ่งการสังเกตออกเป็น 2 ชนิดคือ

4.1 การสังเกตในระดับที่เห็นโดยตรง (Manifest Level Observation) เป็นวิธีการสังเกตเข้าไปอยู่ในสถานการณ์แล้วบันทึกเหตุการณ์ ตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น เช่น มีเข้าประชุม 10 คน มีคนคัดค้าน 7 คน เห็นด้วย 3 คน เป็นต้น

4.2 การสังเกตในระดับที่เป็นพฤติกรรมแฝง (Latent Level Observation) เป็นวิธีการสังเกตที่ผู้สังเกตต้องลงความเห็น หรือตีความจากสิ่งที่สังเกตเห็นออกมาด้วย เช่น บรรยากาศในที่ประชุม เป็นต้น

จากข้อมูลเบื้องต้นผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตทางตรง กล่าวคือผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของผู้รับการศึกษาด้วยตนเองและใช้บันทึกการสังเกตในระดับที่เป็นพฤติกรรมแฝง ซึ่งเป็นวิธีการสังเกตที่ผู้สังเกตต้องลงความเห็น หรือตีความจากสิ่งที่สังเกตเห็น โดยใช้การสังเกตแบบไม่มีพิธีการ คือผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัวว่าถูกสังเกต เนื่องจากไม่มีการนัดหมายกันล่วงหน้าก่อนการสังเกต

1.4 หลักการสังเกต

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2531 : 14) กล่าวว่า การสังเกตในแต่ละครั้งจะต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ความตั้งใจ (Attention) การรับรู้ (Perception) และความไวของการรับรู้ (Sensation) จึงจะได้ข้อมูลที่แท้จริง

อารีย์ ตันท์เจริญรัตน์ (2526 : 21) ได้กล่าวว่า การสังเกตแต่ละครั้งควรใช้เวลาานพอที่จะเห็นภาพของพฤติกรรมที่แสดงในสถานการณ์นั้น โดยทั่วไปควรใช้เวลาในการสังเกตแต่ละครั้งอย่างน้อย 15 นาทีขึ้นไป

พนม ลิ้มอารีย์ (2538 : 55 - 57) ได้สรุปการสังเกตที่ดีไว้ดังนี้

1. กำหนดสิ่งที่สังเกตให้ชัดเจน ผู้สังเกตจะต้องสังเกตพฤติกรรมควบคู่ไปกับสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อม
2. การสังเกตพฤติกรรม ผู้สังเกตจะต้องสังเกตพฤติกรรมควบคู่ไปกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อม
3. ควรทำการสังเกตเพียงคนเดียวในการสังเกตครั้งหนึ่งๆ เพื่อศึกษาพฤติกรรมได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน
4. ควรทำการสังเกตในกิจกรรมปกติ เช่น ในห้องเรียน ห้องประชุม สนามเด็กเล่น เป็นต้น เพื่อทำนายพฤติกรรมในอนาคตได้ดีที่สุด
5. ทำการสังเกตเป็นระยะเวลาาน ผู้สังเกตจำเป็นต้องใช้เวลาสังเกตเป็นระยะเวลาหลาย ๆ วัน เพราะมนุษย์ย่อมมีอารมณ์แตกต่างกันไปในแต่ละวันอาจเป็นระยะเวลา 3 เดือน หรือ 1 ภาคเรียน
6. ควรจะทำการสังเกตในสถานการณ์วิกฤต ซึ่งผิดแผกไปจากสถานการณ์ปกติบ้าง เพราะจะทำให้ทราบบุคลิกภาพที่แท้จริงบางประการของเด็กได้
7. การสังเกตเพื่อให้ได้มาซึ่งพฤติกรรมที่แท้จริง ควรมีผู้สังเกตหลายๆ คนเป็นการช่วยป้องกันข้อบกพร่อง ซึ่งอาจเกิดจากความไม่เที่ยงธรรมหรืออคติของผู้สังเกตและยังช่วยให้สามารถทำการสังเกตพฤติกรรมได้กว้างขวาง
8. ควรสังเกตพฤติกรรมด้านใดด้านหนึ่งแต่เพียงด้านเดียว ในการสังเกตครั้งหนึ่ง ๆ
9. ผู้สังเกตต้องพยายามฝึกตนเองอย่าให้เกิดความลำเอียง พยายามทำให้เที่ยงตรงมากที่สุด ขณะสังเกตอย่านำเอารูปร่างหน้าตาหรือคุณลักษณะประจำตัวของเด็กหรือสิ่งอื่นๆ มามีอิทธิพลต่อการสังเกตได้
10. การสังเกตจะมีคุณค่าเมื่อมีการบันทึกการสังเกตไว้อย่างถูกต้อง เพื่อเป็นหลักฐานนำไปคิดค้นหาสาเหตุแห่งพฤติกรรมที่เกิดขึ้น และคิดหาทางช่วยเหลือต่อไป
11. การสังเกตที่ดีจะต้องตรวจสอบผลที่ได้ด้วยเครื่องมือวัดที่แน่นอนอื่น ๆ ประกอบไปด้วย เพื่อให้เป็นที่เชื่อมั่นได้มากยิ่งขึ้น

12. ควรสังเกตในสถานการณ์ต่างๆ กัน เช่น ขณะอยู่ในห้องเรียน ในโรงอาหาร ในชุมชนและในบ้าน นอกจากนี้ควรสังเกตขณะทำงาน เพื่อให้ผู้สังเกตได้มองเห็นกระบวนการพฤติกรรมที่แท้จริง และแบบแผนพัฒนาการที่สำคัญของผู้ถูกสังเกต

13. ผู้สังเกตจะต้องระลึกไว้เสมอว่า การสังเกตเพียงครั้งเดียวไม่เป็นการเพียงพอที่จะเข้าใจเด็ก จำเป็นต้องสังเกตหลายๆ ครั้ง แล้วนำข้อมูลต่างๆ มาประมวลเข้ากัน จึงจะช่วยให้เข้าใจได้ถูกต้องแม่นยำ

1.5 ลักษณะของพฤติกรรมที่ควรสังเกต

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 41-42) ได้เสนอแนะ ลักษณะของพฤติกรรมที่ควรสังเกตไว้ดังนี้

1. พฤติกรรมที่ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่สนใจ หรือดึงดูดความสนใจ ซึ่งเป็นพฤติกรรมทางบวกและทางลบ เช่น เรียนเก่ง มีพฤติกรรมก้าวร้าว

2. พฤติกรรมที่แสดงถึงความบกพร่องด้านร่างกายหรือจิตใจ เช่น ชอบแยกตัวอยู่คนเดียว เดินเขยงเท้า เป็นต้น

3. พฤติกรรมที่เกิดขึ้นซ้ำซาก หรือบ่อยครั้ง เกินความจำเป็น ซึ่งอาจจะเกิดจากปัญหาทางจิตใจ เช่น กระทบต่าบ่อยครั้ง การล้างมือบ่อยครั้งจนเกินปกติ เป็นต้น

ทศพร มณีศรีขำ (2539 : 37-38) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมที่ครูหรือผู้แนะแนวควรสังเกตนักเรียนคือ

1. พฤติกรรมที่นักเรียนกระทำซ้ำซากอยู่เสมอในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพราะพฤติกรรมเช่นนั้นย่อมเป็นภาพที่แสดงถึงอุปนิสัย หรือคุณลักษณะของนักเรียนผู้นั้นได้เป็นอย่างดี

2. พฤติกรรมที่ผิดแปลกไปจากธรรมชาติหรือกระทำไปโดยมีคาคดหมาย ตัวอย่างเช่น นักเรียนที่ปกติมีความร่าเริง แจ่มใส เรียนเก่ง แต่กลับแสดงอาการเศร้าซึมและเบื่อหน่ายอย่างเห็นได้ชัด เป็นต้น

3. พฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความไม่เต็มใจ หรือไม่สามารที่จะเผชิญกับสภาพความเป็นจริง เช่น นักเรียนบางคนไม่ยอมรับสภาพว่าบิดาของตนเสียชีวิตไปแล้วยังคงพูดคุยกับเพื่อนเหมือนว่า ตัวเขานั้นทำกิจกรรมบางอย่างกับบิดาของเขาอยู่ เป็นต้น

4. พฤติกรรมที่เป็นแบบฉบับที่แท้จริง ผู้สังเกตจะทราบได้จากการสังเกตพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกมาในสถานการณ์ปกติธรรมดา

1.6 ประโยชน์ในการสังเกต

การสังเกตมีประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ให้รายละเอียดเพิ่มเติมจากข้อมูลที่ได้รับจากวิธีการอื่นๆ
2. ให้ข้อเท็จจริงบางประการซึ่งไม่สามารถได้มาด้วยวิธีอื่น ๆ

3. ช่วยให้เห็นพฤติกรรมที่แท้จริงของบุคคล โดยเฉพาะการสังเกตในขณะที่ผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัว
4. ช่วยให้เข้าใจบุคคลได้ดีขึ้น และช่วยเหลือได้ทันทีโดยไม่ต้องเสียเวลาและงบประมาณมาก

1.7 ปัญหาในการสังเกต

การสังเกตสำหรับการวิจัยส่วนใหญ่กระทำกับมนุษย์ ฉะนั้นจึงมักจะมีปัญหาในการสังเกตดังนี้

1. การเข้าถึงผู้ถูกสังเกต จะต้องได้รับการยอมรับจากผู้ถูกสังเกต จึงสามารถสังเกตได้ โดยเฉพาะในกรณีที่เป็นการสังเกตแบบพรีการ
2. โอกาสที่จะสังเกต บางครั้งมีโอกาสนในการสังเกตน้อย
3. ลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ บางครั้งมีเหตุการณ์เกิดขึ้นพร้อมๆ กันหลายเหตุการณ์ ผู้สังเกตต้องวางเหตุการณ์ให้ดี

1.8 การบันทึกการสังเกต (Observational Record)

การบันทึกการสังเกตเป็นการกระทำเมื่อมีการสังเกตแล้ว โดยใช้หลักการบันทึกดังนี้

1. บันทึกพฤติกรรมที่เห็นได้ชัดเจนโดยเรียงตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลัง
2. ใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจและสื่อความหมาย เพื่อผู้อื่นจะได้อ่านเข้าใจง่าย และเข้าใจตรงกับผู้บันทึก
3. ควรบันทึกพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกต แยกไปจากการแสดงความคิดเห็นของผู้สังเกต และบันทึกพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตในแต่ละครั้ง ไม่ควรใช้วิธีการสรุปรวมพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกตหลายๆ ครั้งเข้าด้วยกัน
4. ควรบันทึกทันทีหลังการสังเกตเสร็จสิ้นลง หรืออาจบันทึกในขณะที่สังเกต หากมีการสังเกตในระยะเวลานาน และมีผู้สังเกตหลายคน โดยการแบ่งเวลาในการสังเกตและบันทึก

1.9 วิธีการบันทึกการสังเกต

การบันทึกการสังเกต โดยทั่วไป มี 2 วิธีดังนี้

1. การบันทึกแบบอัตนัย (Subject Record) เป็นวิธีการบันทึกที่ใส่ความคิดเห็นของผู้สังเกตไปพร้อมกับพฤติกรรมที่สังเกตได้ วิธีการบันทึกแบบนี้นิยมกันมาก คือการบันทึก

พฤติกรรมแบบพรรณนา (Descriptive Record) ซึ่งสามารถทำได้ง่ายโดยเขียนเป็นความเรียงไปเรื่อย ๆ แต่ถ้ามีผู้สังเกต ข้อมูลที่บันทึกอาจไม่ตรงกับข้อเท็จจริงก็ได้

2. การบันทึกแบบปรนัย (Object Record) เป็นการบันทึกเฉพาะพฤติกรรมที่เกิดขึ้นและแยกความคิดเห็นของผู้สังเกตออกต่างหาก ซึ่งการบันทึกแบบนี้อาจกระทำได้ 2 วิธีดังนี้

2.1 การบันทึกแบบไม่เป็นระบบ คือ บันทึกพฤติกรรมที่สังเกตตามจุดมุ่งหมายและตามลำดับเหตุการณ์ การบันทึกแบบนี้นิยมใช้เรียกว่า ระเบียบเหตุการณ์ (Anecdotal Record) เป็นวิธีที่นิยมกันมากกว่าบันทึกพฤติกรรมแบบพรรณนา เนื่องจากผู้อ่านสามารถเข้าใจพฤติกรรมที่แท้จริงของผู้ถูกสังเกตได้มากกว่า

2.2 การบันทึกแบบเป็นระบบ คือ การบันทึกหลังจากที่มีการตีความหรือเข้าใจลักษณะของพฤติกรรมที่สังเกตได้อย่างถูกต้อง เป็นการบันทึกที่เป็นปรนัยมากที่สุดมีความเที่ยงตรงเชื่อถือได้ ซึ่งการบันทึกพฤติกรรมแบบนี้ แบ่งออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

2.2.1 การบันทึกพฤติกรรมโดยใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Graphic Rating Scale) คือ การบันทึกการสังเกต โดยทำเป็นมาตราส่วนประเมินลักษณะพฤติกรรมต่างๆ ตามที่กำหนดให้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการสังเกต

2.2.2 การบันทึกพฤติกรรมแบบกำหนดลักษณะ พฤติกรรม (Behavioral Rating Scale) คือการบันทึกการสังเกตโดยกำหนดลักษณะ Rating Scale แล้วบรรยายลักษณะ Rating Scale นั้นๆ ไว้หลายๆ ข้อความ ให้ผู้บันทึกทำเครื่องหมายหน้าข้อความที่คิดว่าตรงกับลักษณะ Rating Scale ที่สังเกตได้

2.2.3 การบันทึกพฤติกรรมแบบให้คะแนน (Score Scale) คือการบันทึกที่ได้จากการสังเกต โดยการที่ผู้บันทึกประเมินลักษณะของพฤติกรรมที่สังเกตได้เป็นตัวเลข และตัวเลขนี้จะเป็นรหัสที่แปลความหมายออกเป็นพฤติกรรมต่างๆ

ตัวอย่างแบบฟอร์มบันทึกการสังเกต

การบันทึกการสังเกตครั้งที่ .....

ชื่อผู้ถูกสังเกต.....อายุ ..... ปี..... เพศ.....

วันเวลาที่สังเกต.....

สถานที่.....

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (บรรยายพฤติกรรมพร้อมกับความคิดเห็น).....

.....
 .....
 .....

ข้อเสนอแนะ.....

.....
 .....
 .....

ลงชื่อ .....ผู้สังเกต

ตำแหน่ง.....

จากข้อมูลทีกล่าวมาข้างต้น การสังเกตเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกสังเกต ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การบันทึกแบบปรนัย คือการบันทึกแบบไม่เป็นระบบ เพื่อบันทึกพฤติกรรมที่สังเกตตามจุดมุ่งหมายและตามลำดับเหตุการณ์ บันทึกแบบนี้นิยมใช้เรียกว่าระเบียบพฤติกรรม (Anecdotal Record) เป็นวิธีที่นิยมกันมากกว่าบันทึกพฤติกรรมแบบพรรณนา เนื่องจากผู้อ่านสามารถเข้าใจพฤติกรรมที่แท้จริงของผู้ถูกสังเกตได้มากกว่า

2. การสัมภาษณ์ (Interview)

การสัมภาษณ์เป็นการสนทนาหรือพูดคุยกันระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป อย่างมีจุดมุ่งหมาย (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 93) รายละเอียดในการสนทนามักจะเป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งควรต้องเก็บไว้เป็นความลับ ดังนั้นการสนทนานี้จึงจำเป็นต้องอาศัยทักษะและสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นอย่างมาก (อารีย์ ตันต์เจริญรัตน์ . 2526 : 96)

2.1 ความหมายของการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ หมายถึง การสนทนาหรือการพูดคุยกันระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีจุดประสงค์ในการสนทนา ซึ่งอาศัยสัมพันธภาพและมนุษยสัมพันธ์เป็นกุญแจสำคัญของวิธีการการสัมภาษณ์

2.2 ชนิดของการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ที่นิยมใช้ในวงการแนะแนวและจิตวิทยา มี 2 ชนิด (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ. 2527 : 94 - 96) ดังนี้

2.2.1 การสัมภาษณ์เพื่อค้นหาหรือทราบข้อเท็จจริง (Fact Finding Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์สนทนาหรือซักถามข้อเท็จจริงต่างๆ เกี่ยวกับผู้ถูกสัมภาษณ์ในด้านความคิดเห็น ความรู้สึก ความสนใจ เจตคติ และค่านิยมของผู้ถูกสัมภาษณ์เกี่ยวกับตนเอง และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อเป็นการหาข้อเท็จจริง หรือข้อมูลเพิ่มเติมจากที่มีอยู่รวมทั้งยังเป็นการตรวจสอบว่าข้อมูลที่มีอยู่ตรงกับข้อเท็จจริงหรือไม่

2.2.2 การสัมภาษณ์เพื่อให้คำปรึกษา (Counseling Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้รับสัมภาษณ์สนทนาซักถามผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจและมองเห็นสภาพปัญหาของตนเองได้ชัดเจนขึ้น จนสามารถพิจารณาแก้ไขหรือตัดสินใจหาหนทางของเขาได้ หลังจากการให้สัมภาษณ์ นอกจากนั้นการสัมภาษณ์ชนิดนี้จะช่วยสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วย

2.3 กระบวนการสัมภาษณ์

กระบวนการสัมภาษณ์ มี 3 กระบวนการดังนี้

1. ก่อนการสัมภาษณ์
2. ขณะสัมภาษณ์
3. การยุติการสัมภาษณ์

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า การสัมภาษณ์เป็นการสนทนาหรือพูดคุยกันระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปอย่างมีจุดมุ่งหมาย ซึ่งจะต้องสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ถูกสัมภาษณ์และผู้สัมภาษณ์ให้เกิดความคุ้นเคยและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์เพื่อค้นหาหรือทราบข้อเท็จจริง (Fact Finding Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์สนทนาหรือซักถามข้อเท็จจริงต่างๆ เกี่ยวกับผู้ถูกสัมภาษณ์ในด้านความคิดเห็น ความรู้สึก ความสนใจ เจตคติ ค่านิยมของผู้ถูกสัมภาษณ์เกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อเป็นการหาข้อเท็จจริง หรือข้อมูลเพิ่มเติมจากที่มีอยู่รวมทั้งยังเป็นการตรวจสอบว่าข้อมูลที่มีอยู่ตรงกับข้อเท็จจริงหรือไม่

1. ก่อนการสัมภาษณ์

กระบวนการขั้นนี้ มีองค์ประกอบ 4 ประการดังนี้ คือ

1.1 การเตรียมบุคคล เป็นการเตรียมทั้งผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ในเรื่องของความพร้อมของทั้ง 2 ฝ่าย คือมีการกำหนด วันเวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์บอกจุดมุ่งหมายให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบ

1.2 การเตรียมจุดมุ่งหมายและหัวข้อในการสัมภาษณ์ อาจมีการบันทึกหัวข้อก่อนสัมภาษณ์ และมีการจดบันทึกในขณะที่สัมภาษณ์ด้วยแต่ถ้าหากเป็นการสัมภาษณ์ในลักษณะที่ไม่บอกจุดมุ่งหมายที่แท้จริง ก็ไม่ควรบันทึกหัวข้อที่จะมาสัมภาษณ์

1.3 การเตรียมสถานที่ ซึ่งจะต้องมีลักษณะสะดวกสบาย ควรเป็นที่มิดชิดหรือมีความเป็นส่วนตัว ปราศจากสิ่งรบกวน เพื่อผลของการสัมภาษณ์

1.4 การเตรียมวัน เวลา ในการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มักจะให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นผู้เลือก วัน เวลา ที่เขาสะดวก พร้อมทั้งจะให้สัมภาษณ์ ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อเท็จจริงมากขึ้น

2. ขณะสัมภาษณ์

ในขณะที่สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์จะต้องใช้เทคนิคต่างๆ ในการสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยเทคนิคทั่วไป และเทคนิคเฉพาะ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 99 - 108) กล่าวได้ว่าไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์ ชนิดใดจะต้อง ใช้เทคนิคทั่วไป 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การสังเกต (Observation) โดยใช้ข้อวัวยะรับสัมผัสทั้ง 5

2. การฟัง (Listening) เป็นเทคนิควิธีที่ดีที่สุดในการแนะนำและให้คำปรึกษา

3. การใช้คำถาม (Questioning) ผู้สัมภาษณ์อาจจะต้องถามผู้ถูกสัมภาษณ์ในสิ่งที่ยังไม่กระจ่าง โดยการใช้คำถามที่มีลักษณะเป็นมิตร ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟังแล้วเข้าใจว่าผู้สัมภาษณ์มีความตั้งใจที่จะช่วยเหลืออย่างแท้จริง

4. การพูด (Talking) การพูดที่ดีนั้นจะต้องแสดงการยอมรับเจตคติและความรู้สึกของผู้ถูกสัมภาษณ์ ใช้ภาษาและถ้อยคำที่เหมาะสม ในขณะที่เดียวกันก็ต้องพยายามพูดเพื่อควบคุมให้การสัมภาษณ์เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ดังนี้

1. การสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport)

2. การแสดงความเห็นใจ (Sympathy)

3. การแสดงอารมณ์ร่วม (Empathy)

4. การทำให้เกิดความมั่นใจ (Assurance)

5. การแสดงความเห็นด้วย (Approval)

6. การทำให้เกิดความกระจ่าง (Clarification)

7. การสะท้อนความรู้สึก (Reflection Of Feeling)

8. การใช้ความเงียบ (Using Silence)
9. การสร้างอารมณ์ขัน (Sense of Humor)

3. การยุติการสัมภาษณ์

การยุติการสัมภาษณ์ เป็นสิ่งสำคัญดังนั้นจึงต้องพยายามให้เป็นธรรมชาติมากที่สุดเพื่อที่จะเป็นผลดีต่อการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป จึงควรปฏิบัติดังนี้

1. ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความมั่นใจว่า สิ่งที่เขาพูดไปนั้นจะเป็นความลับ และเป็นผลดีแก่เขา
2. ผู้สัมภาษณ์อาจตั้งคำถามให้ผู้สัมภาษณ์นำไปคิดก่อนยุติการสัมภาษณ์ เพื่อจะได้เรื่องราวต่อเนื่องในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป
3. ผู้สัมภาษณ์ให้ผู้สรุปสิ่งที่เขาคิดรู้สึกในขณะที่สัมภาษณ์ เพื่อจะช่วยให้เขาเข้าใจสภาพปัญหายิ่งขึ้น และอาจจะต้องมีการเพิ่มเติมหรือแก้ไขในบางตอนโดยผู้สัมภาษณ์
4. ผู้สัมภาษณ์จะต้องใช้คำพูดและท่าทีที่นุ่มนวล มีความจริงใจต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ แสดงให้เห็นว่าต้องการสัมภาษณ์ในคราวต่อไปอีก
5. มีการนัดวัน เวลา สถานที่ ในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไปเมื่อยุติการสัมภาษณ์แล้ว ผู้สัมภาษณ์จะต้องรีบบันทึกผลการสัมภาษณ์ลงในแบบฟอร์มบันทึกการสัมภาษณ์ ทั้งนี้เพื่อป้องกันข้อมูลผิดพลาด

3.2 ข้อปฏิบัติในการเยี่ยมบ้าน

การเยี่ยมบ้านมีขั้นตอนในการปฏิบัติดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสูงรังษ์. 2527 :122 -124)

1. ชั้นเตรียมก่อนการเยี่ยมบ้าน
2. ขณะเยี่ยมบ้าน
3. หลังการเยี่ยมบ้าน

1. ชั้นเตรียมก่อนการเยี่ยมบ้าน จะต้องปฏิบัติดังนี้

- 1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการเยี่ยมบ้าน
- 1.2 นัดหมายวัน เวลา ที่จะไปเยี่ยมบ้านกับผู้ปกครอง

2. ขณะเยี่ยมบ้านจะต้องปฏิบัติดังนี้

- 2.1 แสดงสัมมาคารวะต่อเจ้าของบ้าน และแสดงความเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- 2.2 ใช้ความสังเกตและจดจำสิ่งที่ได้พบเห็น

2.3 ระยะเวลาของการสนทนาควรหาทางสนับสนุนให้ผู้รับการศึกษาร่วมสนทนาด้วย เพื่อสังเกตสัมพันธภาพระหว่างผู้รับการศึกษากับผู้ปกครอง

- 2.4 พยายามกระตุ้นให้ผู้ปกครองแสดงทัศนคติต่อสิ่งต่างๆ โดยเฉพาะผู้รับ

การศึกษาและสถาบันให้มากที่สุด

- 2.5 กล่าวถึงผู้รับการศึกษาด้านดีที่เป็นจริง

- 2.6 ไม่ควรทำตัวเป็นพิธีรีตอง

2.7 ใช้เวลาในการเยี่ยมบ้านประมาณ 30 - 60 นาที หรือสังเกตจากกริยาอาการของเจ้าของบ้านที่แสดงว่าอึดอัดหรือมีธุรกิจที่ต้องทำ

3. หลังการเยี่ยมบ้าน ควรมีการจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ทันทันทีเมื่อกลับจากเยี่ยมบ้าน โดยใช้แบบฟอร์มในการบันทึกการเยี่ยมบ้าน

จากข้อมูลทีกล่าวมาข้างต้น การเยี่ยมบ้านก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับนำมาศึกษาสัมพันธภาพระหว่างคนในครอบครัวของผู้รับการศึกษ เช่น สภาพทั่วไปของบ้าน สภาพแวดล้อมของบ้าน ลักษณะท่าทีของผู้ปกครอง ลักษณะความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว เป็นต้น ในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีโทรศัพท์อธิบายเหตุผลกับผู้ปกครอง และนัดหมายวันเวลาที่จะไปเยี่ยมบ้าน โดยไม่บอกให้ผู้รับการศึกษาทราบ จุดมุ่งหมายในการเยี่ยมบ้านคั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการดูสัมพันธภาพภายในครอบครัว ระหว่าง บิดา มารดาและสมาชิกที่อยู่ในบ้าน เพื่อหาข้อมูลบางประการที่ผู้รับการศึกษอาจจะปิดบังไม่ให้ข้อมูลที่เป็นจริง และเพื่อเป็นการสร้างสัมพันธภาพและมนุษยสัมพันธ์ระหว่างผู้ศึกษากับผู้ปกครอง

ตัวอย่างแบบฟอร์มบันทึกการเยี่ยมบ้าน

ชื่อครูที่ไปเยี่ยม.....

ชื่อนักเรียน..... อายุ..... ปี ชั้น.....

ชื่อครูประจำชั้น.....

ชื่อบิดา..... ชื่อมารดา..... ชื่อผู้ปกครอง.....

ที่อยู่.....

วันที่ไปเยี่ยม..... เวลา..... ถึงเวลา.....

1. บรรยายรูปร่างลักษณะภายนอกตัวบ้านและบริเวณสนามหญ้า.....
2. บรรยายลักษณะภายนอกตัวบ้าน.....
3. บรรยายลักษณะของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง.....
4. บรรยายเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน.....
5. บรรยายเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อสถาบันการศึกษา.....
6. บรรยายสถานการณ์การทำงานและโอกาสที่นักเรียนได้ทำการบ้านที่บ้าน.....
7. บันทึกถ้อยคำของผู้ปกครองที่ท่านคิดว่าสำคัญ ที่จะช่วยให้เข้าใจนักเรียนได้ดีขึ้น.....
8. บันทึกข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง เกี่ยวกับวิธีการช่วยเหลือนักเรียน และปรับปรุงสถาบันการศึกษาให้ดีขึ้น.....

4. อัตชีวประวัติและบันทึกประจำวัน (Autobiography and Diary)

อัตชีวประวัติ หมายถึง การที่บุคคลได้เขียนบรรยายประวัติความเป็นมาของตนเอง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนความคาดหวังในอนาคต (กลมรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 138) นอกจากนี้ พนม ลิมอารีย์ (2538 : 111) ยังกล่าวถึง อัตชีวประวัติเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งในการเก็บข้อมูลรายบุคคล วิธีการจัดทำก็คือการทำให้บุคคลเขียนประวัติความเป็นมา และเรื่องราวเกี่ยวกับตนเองซึ่ง สุภาพรรณ โคตรจรัส (2528 : 128) ยังได้กล่าวว่าอัตชีวประวัติเป็นเทคนิค

การรวบรวมข้อมูลโดยให้บุคคลเขียนเรื่องราวประวัติชีวิตตนเอง นอกจากจะให้ภาพประสบการณ์ในชีวิตของบุคคล ยังทราบถึงทัศนคติ และความรู้สึกของบุคคลต่อประสบการณ์นั้น

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า อัตชีวประวัติเป็นเสมือนเครื่องมือชนิดหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้เขียนได้บรรยายเรื่องราวของเขาอย่างเสรี ตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน ไปจนถึงความหวังในอนาคต ซึ่งจะช่วยให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงลักษณะของบุคคลนั้นได้

4.1 วัตถุประสงค์ในการเขียนอัตชีวประวัติ

การเขียนอัตชีวประวัติ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้บุคคลได้ระบายความรู้สึกที่มีต่อตนเองและสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจบุคคลที่เขียนอัตชีวประวัติได้ดีขึ้น
3. เพื่อทราบข้อเท็จจริงเพิ่มขึ้นจากการรวบรวมข้อมูลโดยวิธีอื่น ๆ

4.2 รูปแบบของอัตชีวประวัติ

1. แบบไม่กำหนดโครงสร้างหรือหัวข้อ (Instructed Autobiography)
2. แบบกำหนดโครงสร้างหรือหัวข้อ (Structured Autobiography)

1. แบบไม่กำหนดโครงสร้างหรือหัวข้อ

การเขียนแบบนี้จะเปิดโอกาสให้ผู้เขียนบรรยายเรื่องราวของเขาเอง เป็นความเรียงอิสระการเขียนแบบนี้จะให้ประโยชน์และคุณค่ามากในการให้คำปรึกษาแต่ยากต่อการตีความหมายเพราะไม่ได้เขียนตามรูปแบบใดๆ

2. แบบกำหนดโครงสร้างหรือหัวข้อ

การเขียนแบบนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของผู้เขียน ว่าต้องการทราบเกี่ยวกับเรื่องใด

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยไม่กำหนดหัวข้อการเขียน เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เขียนได้บรรยายเรื่องราวของตนเองอย่างอิสระตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และความคาดหวังในอนาคต ปัญหาและอุปสรรคระหว่างที่ทำการเก็บข้อมูลการเขียนอัตชีวประวัติของผู้รับการศึกษาคือ ผู้วิจัยไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้รับการศึกษาคือ 1 คน เนื่องจากเด็กบอกว่า “ไม่รู้ว่าเขียนอะไรเพราะเขียน เชิงบรรยายไม่ถนัด” ดังนั้นผู้วิจัยจึงเปลี่ยนเป็นกำหนดหัวข้อให้ผู้รับการศึกษาวินิจฉัย ผู้วิจัยไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้รับการศึกษามากจะอ้างว่าลืมหืมหรือไม่ก็ทำหาย เป็นจำนวน 3 ครั้ง ผู้วิจัยจึงไม่ได้ให้ทำ

บันทึกประจำวัน (Diary Record)

การเขียนบันทึกประจำวันหรืออนุทินส่วนตัว เป็นส่วนหนึ่งของอัตชีวประวัติโดยการเขียนถึงประสบการณ์ในด้านกิจกรรมและความรู้สึกในแต่ละวันซึ่งเป็นเหตุการณ์ปัจจุบันการวิเคราะห์ก็คือการสรุปเรื่องราวที่เขียนเล่ามาในแต่ละวันนั้นเองโดยก่อนให้เขียนบันทึกประจำวันผู้ให้เขียนจะต้องเป็นผู้ที่มีความคุ้นเคยกันพอสมควรกับผู้เขียน นอกจากนั้นผู้ให้เขียนจะต้องชี้แจง

วัตถุประสงค์ที่แท้จริงในการให้เขียน และให้เขียนต่อเนืองกันอย่างน้อย 1 สัปดาห์ ในการบันทึกอาจมีแบบฟอร์ม หรือไม่มีก็ได้ แต่ต้องมีหัวข้อต่อไปนี้

1. ชื่อ อายุ เพศ ของผู้บันทึก
2. วัน เดือน ปี ที่บันทึก
3. กิจกรรมที่ทำในวันนั้น โดยต้องทำต่อเนืองอย่างน้อย 1 สัปดาห์ จะทำให้ทราบนิสัยของผู้บันทึกได้

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยให้ผู้รับการศึกษายืนยันบันทึกประจำวันของตนเองในด้านกิจกรรมและความรู้สึกในแต่ละวันซึ่งเป็นเหตุการณ์ในปัจจุบัน และให้เขียนต่อเนืองอย่างน้อย 1 สัปดาห์ เป็นการบันทึกอย่างไรไม่มีแบบฟอร์มแต่มีหัวข้อกำหนด ดังนี้ ชื่อ อายุ เพศ วัน เดือน ปี กิจกรรมที่ทำในแต่ละวัน เพื่อจะได้ทราบลักษณะนิสัยและกิจวัตรประจำวันของผู้บันทึก ปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำวิจัยครั้งนี้คือผู้รับการศึกษบางคนจะไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรในการให้ข้อมูลจากบันทึกประจำวัน ทำให้เกิดปัญหาในการเก็บข้อมูล

5. สังคมมิติ (Sociometry) หมายถึง วิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้วัดความสัมพันธ์ทางสังคมภายในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยพิจารณาในแง่ของลักษณะของกลุ่มและบทบาทของสมาชิกว่าธรรมชาติที่แท้จริงเป็นอย่างไร โดยความเชื่อพื้นฐานของนักจิตวิทยาที่มีต่อการทำสังคมมิติ ดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนย่อมต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
2. การที่มีโอกาสอยู่ในสังคม ได้มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น จะช่วยพัฒนาการด้านสังคมได้เป็นอย่างดี
3. ห้องเรียนเปรียบเสมือนห้องทดลองที่เด็กมีโอกาสนจะเรียนรู้มนุษย์สัมพันธ์ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอันมาก

5.1 จุดมุ่งหมายของการทำสังคมมิติ การทำสังคมมิติมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญอยู่ 5 ประการ คือ

1. เพื่อทราบว่านิสัยภายในห้องเดียวกันมีความสัมพันธ์กันอย่างไร แยกกันเป็นกลุ่มย่อยๆก็กลุ่ม
2. เพื่อทราบว่าในกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มมีใครบ้างและลักษณะของกลุ่มเป็นอย่างไร
3. เพื่อทราบว่านิสัยคนใดที่เพื่อนชอบและนิยมยกย่องมากที่สุด เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น
4. เพื่อทราบว่านิสัยคนใดไม่เข้าสังคมหรือถูกทอดทิ้ง
5. เพื่อทราบว่านิสัยคนใดที่เพื่อนไม่ชอบ

ดังนั้น สังคมมิติ หมายถึง วิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้วัดความสัมพันธ์ทางสังคมภายในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หากพบว่า มีผู้ใดผู้หนึ่งไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ก็จะได้หาทางช่วยเหลือให้เขามีพัฒนาการทางสังคมเพื่อที่จะได้อยู่กับบุคคลอื่นอย่างมีความสุขต่อไป

5.2 หลักการทำสังคมมิติ การทำสังคมมิติ มีหลักในการทำดังนี้

1. สมาชิกในกลุ่มควรจะรู้จักและคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี
2. ก่อนทำสังคมมิติ ผู้ทำควรมีสัมพันธ์อันดีและคุ้นเคยกับสมาชิกในกลุ่มพอสมควร
3. แจงจำนวนและรายชื่อสมาชิกให้ทุกคนในกลุ่มทราบ
4. การทำสังคมมิติแต่ละครั้งควรสมมติสถานการณ์เพียงสถานการณ์เดียว
5. ไม่ควรบอกล่วงหน้าเพราะจะทำให้ข้อมูลไม่เป็นธรรมชาติ
6. การทำสังคมมิติในแต่ละสถานการณ์ควรให้สมาชิกเลือกมากกว่า 1 แต่ไม่ควรเกิน 3 อันดับ เพราะจะยุ่งยากในการเขียนแผนผัง
7. การแปลความหมายของสังคมมิติในแต่ละสถานการณ์แตกต่างกัน
8. ควรใช้วิธีอื่นควบคู่ไปด้วย เช่น กลวิธีไครเอย์ ฯลฯ

5.3 คำศัพท์ที่ใช้ในสังคมมิติ ที่นิยมใช้มีดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์.2529 : 188–189)

- 1) คำถามหรือสถานการณ์ที่ผู้ทำสังคมมิติกำหนดขึ้นมาเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเลือกบุคคลบางคนในกลุ่ม เรียกว่า Sociometric หรือ Sociometric Criterion
- 2) แผนสังคมมิติซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลในกลุ่ม เรียกว่า Sociogram
- 3) กลุ่มย่อยๆ ในกลุ่มใหญ่ ซึ่งอาจมีหลายกลุ่ม กลุ่มย่อยที่เล็กที่สุดอาจมีเพียง 2 คนก็ได้ เรียกว่า Sociometric Clique หรือ Subgroup
- 4) การที่บุคคล 2 คน ต่างเลือกซึ่งกันและกันอาจเป็นอันดับเดียวกัน หรือคนละอันดับกันเรียกว่า Mutual Choice
- 5) บุคคลที่ได้รับเลือกจากสมาชิกในกลุ่มมากที่สุด เรียกว่า Star หรือ Leader
- 6) บุคคลที่ไม่ได้รับเลือกจากกลุ่มเลย เพราะเป็นที่รังเกียจของสมาชิกในกลุ่ม แต่บุคคลนั้นยังเลือกสมาชิกในกลุ่มคนอื่นๆ เรียกว่า Rejectee
- 7) บุคคลที่แยกตัวออกจากกลุ่มอยู่โดดเดี่ยว โดยไม่ได้รับเลือกจากสมาชิกในกลุ่มและบุคคลนั้นไม่ได้เลือกสมาชิกในกลุ่มด้วย เรียกว่า Isolate

8) บุคคลที่ได้รับเลือกจากกลุ่มเพียงเล็กน้อยและบุคคลนั้นอยู่ห่างไกลจากสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มเรียกว่า Neclectee

9) การขาดการเลือกซึ่งกันและกันระหว่างบุคคล 2 คน หรือมากกว่า 2 คนขึ้นไปในกลุ่มย่อย เรียกว่า Sociometric Cleavage

10) โครงสร้างทางสังคมมิติ ที่แสดงแบบแผนของการเลือกในระหว่างสมาชิกของกลุ่มโดยเน้นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกันของแต่ละคน เรียกว่า Sociometric Structure

11) วิธีการทำข้อสอบเพื่อวัดโครงสร้างทางสังคมมิติ เรียกว่า Sociometric test

12) จำนวนครั้งหรือจำนวนที่แต่ละบุคคลได้รับเลือกจากสมาชิกในกลุ่ม เรียกว่า Sociometric Score

13) สถานภาพของบุคคลในกลุ่ม เช่น Star, Rejectee, Isolate, Neclectee ฯลฯ เรียกว่า Sociometric Status

5.4 ลำดับขั้นของสังคมมิติมี 4 ขั้น ดังนี้

1) แจกกระดาษที่มีความยาว 3 X 5 นิ้ว และให้นักเรียนเขียนชื่อ นามสกุลของตนไว้ในหัวกระดาษ พร้อมทั้งเขียนวันที่ และห้องเรียนกำกับไว้

2) กำหนดสถานการณ์คือ ถ้าจะไปทัศนศึกษาที่จังหวัดกาญจนบุรี นักเรียนจะเลือกใครนั่งข้างๆตนเอง โดยให้เลือกเพื่อนในห้องเรียนเดียวกัน ให้เลือกได้ 2 คน ตามลำดับความชอบมากที่สุดเป็นอันดับ 1 และชอบน้อยกว่าเป็นอันดับ 2

3) ให้นักเรียนเขียนชื่อเพื่อนลงในกระดาษที่แจกให้ โดยให้เรียงลำดับเลือกใครคนแรกเป็นอันดับ 1 และใครรองลงมาเป็นอันดับที่ 2

เมื่อได้ข้อมูลแล้วนำมาจัดกระทำข้อมูล สร้างตารางสังคมมิติขั้นเขียนชื่อนักเรียนในช่องผู้เลือก และผู้ได้รับเลือกกรอกคะแนนลงในตารางพร้อมกับสรุปผลของคะแนนที่กรอกลงในตารางนั้น นำผลสรุปของคะแนนที่กรอกลงในตารางมาสร้างแผนผังสังคมมิติ

จากการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สังคมมิติเพื่อต้องการทราบความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม ความสัมพันธ์ของนักเรียนที่เรียนอยู่ห้องเดียวกันว่ามีความสัมพันธ์เป็นอย่างไร นักเรียนคนใดที่เพื่อนชอบหรือไม่ชอบ หากพบว่าผู้รับการศึกษาไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมห้องก็จะได้หาทางช่วยเหลือให้เขามีพัฒนาการทางสังคม เพื่อที่จะได้อยู่ร่วมกับบุคคลอื่นอย่างมีความสุขต่อไป การทำสังคมมิติในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ชี้แจงให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ในการทำสังคมมิติซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อตัวของนักเรียนและเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยจนเกิดความเข้าใจ และเห็นคุณค่าในการทำสังคมมิติ (พนม ลิ้มอารีย์. 2530 : 133) ข้อควรระวังใน

การทำสัมคมมติเมื่อทำเสร็จแล้วไม่ควรให้นักเรียนเห็นการวิเคราะห์ผล เพราะจะทำให้นักเรียนที่ไม่ได้รับเลือกจากเพื่อนเกิดความเสียใจและไม่สบายใจที่เพื่อนไม่เลือก

6. แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อประสงค์ให้ผู้ถูกถามได้ตอบตามลำพัง โดยการกรอกข้อความลงไป อาจเป็นข้อความสั้นๆ หรือยาวก็ได้ช่วยให้ผู้ถามได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ อย่างกว้างขวาง เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ เจตคติ ความรู้สึกและความรู้เห็นของบุคคล รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องราวส่วนตัว สถานภาพครอบครัว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ความสนใจ การใช้เวลาว่าง สุขภาพ นิสัยในการเรียน การทำงาน ตลอดจนโครงการศึกษาและอาชีพในอนาคตของนิสิต

6.1 ชนิดของแบบสอบถาม

แบบสอบถามหากแบ่งตามเกณฑ์ สามารถแบ่งโดยใช้เกณฑ์ 2 เกณฑ์ ดังนี้ (กมลรัตน์ หล้าสงฆ์ 2527 : 217 - 270)

เกณฑ์ที่ 1 ในเกณฑ์ของวัตถุประสงค์ซึ่งใช้มากในการแนะแนว จะแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ชนิด ดังนี้

1. แบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคลหรือการรวบรวมข้อมูล (Collecting of data)
2. แบบสอบถามแบบการประเมินผล (Evaluation Form)
3. แบบสอบถามแบบการติดตามผล (Follow-up Form)

เกณฑ์ที่ 2 ใช้เกณฑ์ของลักษณะแบบสอบถาม จะแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ชนิดดังนี้

1. แบบสอบถามแบบปลายเปิดหรือไม่มีโครงสร้าง (Opened Form)
2. แบบสอบถามแบบปลายปิดหรือมีโครงสร้าง (Closed Form)
3. แบบสอบถามชนิดรูปภาพ (Pictorial Form)
4. แบบสอบถามแบบผสม (Mixed Form)

ซึ่งชนิดของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นแบบเกณฑ์ที่ 2 คือ ใช้เกณฑ์ของลักษณะแบบสอบถาม ยกเว้นแบบสอบถามชนิดรูปภาพ

เกณฑ์ของลักษณะแบบสอบถาม

1. แบบเปิดหรือแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured or Opened form) เป็นแบบสอบถามที่ไม่ได้กำหนดคำตอบที่แน่นอนตอบสนองความคิดเห็นของตนได้อย่างเสรี ไม่มีการตัดสินว่าถูกหรือผิด ส่วนใหญ่ใช้แบบสอบถามชนิดนี้ เพื่อต้องการทราบความรู้สึกนึกคิด หรือแนวความคิดเห็นที่ต่อสิ่งต่างๆ เช่น

1. เมื่อฉันยังเด็กอยู่ ครอบครัวฉัน.....
2. เวลาที่มีเรื่องกลุ่มใจมาก ฉันมักจะ.....

2. แบบปิดหรือแบบมีโครงสร้าง (Structured or Closed form) เป็นแบบสอบถามที่ผู้สร้างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนวางไว้แล้ว ในแต่ละข้อจะประกอบด้วยคำถามหรือข้อความพร้อมทั้งมีคำตอบกำหนดไว้ให้เลือกตอบตามความเป็นจริง เช่น อาจจะให้เลือกว่าถูกหรือผิด ใช่หรือไม่ บางกรณีก็มีคำตอบเป็นประโยคหรือวลีสั้นๆ ไว้ให้เลือกตอบหรือเลือกตามน้ำหนักของความชอบมากน้อย หรือไม่ก็ตอบโดยการเขียนสัญลักษณ์สั้นๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

2.1 เป็นแบบสัญลักษณ์แทนคำตอบ โดยให้เขียนเครื่องหมายหน้าข้อความที่ต้องการ เช่น นักเรียนอาศัยอยู่กับใคร

- ..... ก. บิดา - มารดา
 ..... ข. ผู้ปกครอง
 ..... ค. ญาติพี่น้อง
 ..... ง. พระภิกษุ
 ..... จ. อื่นๆ

2.2 แบบเติมคำ เช่น

วัน เดือน ปีเกิดของท่าน.....
 เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....

2.3 แบบประมาณค่า มากน้อย แล้วแต่การกำหนดค่าของผู้สร้างแบบสอบถามปกติ ก็จะมีค่า 3 , 5 , 7 , 9 ช่อง เช่น. มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย ไม่มีเลย เป็นต้น

2.4 แบบให้เลือกตอบเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น จงวงกลมรอบล้อมข้อที่ตรงกับความจริง

2.5 แบบให้เลือกตอบว่า ใช่ หรือ ไม่ใช่ เช่น ห้องสมุดมีหนังสือเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ อย่างเพียงพอและเหมาะสม ใช่.....ไม่ใช่.....

3. แบบสอบถามแบบผสม (Mixed Form) คือ แบบสอบถามที่มีทั้งปลายปิดและปลายเปิดอยู่ชุดเดียวกัน แบบสอบถามชนิดนี้นิยมใช้กันมากในปัจจุบัน เพราะเป็นแบบสอบถามที่พยายามแก้ไขข้อบกพร่องที่เป็นข้อดีและข้อเสียของแบบสอบถามแต่ละชนิด กล่าวคือ ผู้ตอบไม่ต้องเวลามากจนเกินไป และมีอิสระที่จะตอบ ถ้าไม่พอใจตัวเลือกที่กำหนดให้ก็จะตอบในช่องอื่นๆ เป็นต้น (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ 2527 : 266)

6.2 ประโยชน์ของแบบสอบถาม

แบบสอบถามมีประโยชน์ดังนี้

1. เป็นการรวบรวมข้อมูลพร้อมๆ กันหลายๆ ด้าน ในเวลาเดียวกันซึ่งการเก็บข้อมูลวิธีอื่น อาจจะต้องจำแนกประเภทของข้อมูล แต่ละชนิด และเก็บได้ที่ละชนิด

2. ไม่เสียเวลาในการเก็บข้อมูลที่ละคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ครูแนะแนวมีจำนวนไม่เพียงพอ เพราะสามารถนำแบบสอบถามไปใช้ได้กับจำนวนนักเรียนครั้งละหลาย ๆ คน
3. ช่วยให้ได้ข้อมูลเพิ่มจากการเก็บข้อมูลที่ได้โดยวิธีอื่นๆ
4. สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปจัดบริหารแนะแนว ให้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม
5. ทำให้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิดที่นักเรียนมีต่อสิ่งต่างๆ

6.3 การใช้แบบสอบถาม

เพื่อช่วยให้การใช้แบบสอบถามได้ผลอย่างเต็มที่ครูหรือผู้แนะแนวควรจะปฏิบัติดังนี้

1. จะต้องพยายามกระตุ้นแรงจูงใจให้นักเรียนกรอกแบบสอบถามด้วยความจริงใจ ไม่ปกปิด ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการแนะแนวอย่างแท้จริง
2. ควรที่จะได้ให้ความมั่นใจกับนักเรียน ว่าข้อเท็จจริงต่างๆจะเก็บรักษาไว้เป็นความลับไม่เปิดเผยให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องได้ทราบ เว้นแต่ว่าจะได้รับอนุญาตจากนักเรียนเสียก่อน
3. ควรที่จะได้อธิบายให้นักเรียนได้ทราบถึง วัตถุประสงค์ของการให้นักเรียนกรอกแบบสอบถามตลอดจนวิธีการกรอกแบบละเอียด เพื่อช่วยให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการตอบแบบสอบถามและให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบของ กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ เพราะเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลหลาย ๆ ด้าน ช่วยให้ทราบเรื่องราวต่าง ๆ ของนักเรียนหลาย ๆ ด้าน พร้อมกัน และเป็นข้อมูลปัจจุบัน ทำให้ทราบปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบวัดอัตมโนทัศน์ด้านส่วนตัว แบบวัดอัตมโนทัศน์ด้านครอบครัว แบบวัดอัตมโนทัศน์ด้านสังคม แบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียน

7. แบบทดสอบ (Testing)

การใช้แบบสอบถามเป็นการรวบรวมข้อมูลที่มีระบบ และเป็นวิธีที่ควบคุมสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างรัดกุม มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนและผลที่ได้จากแบบทดสอบมีความหมายชัดเจน ในการแนะแนวจึงมักจะนำแบบทดสอบมาใช้ในกรณีที่ต้องการจะได้ข้อมูลที่เด่นชัด ซึ่งเฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การใช้แบบทดสอบ เมื่อต้องการจะทราบถึงความสามารถ ความสนใจ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือบุคลิกภาพที่เป็นปัญหาที่เด็กกำลังประสบอยู่ เป็นต้น

7.1 จุดมุ่งหมายของการใช้แบบทดสอบ

จุดมุ่งหมายสำคัญของการนำวิธีการทดสอบมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล มี 5 ประการ ดังนี้

1. เพื่อพยายามรวบรวมข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียนซึ่งจะช่วยให้ครูและผู้แนะแนวได้รู้จักและเข้าใจนักเรียนของตนมากขึ้น

2. เพื่อครูและผู้แนะแนวจะได้นำผลจากการทดสอบไปใช้ในการวินิจฉัยนักเรียน
3. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เกิดความเข้าใจในตนเองได้อย่างถูกต้อง
4. เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองนักเรียน ได้มีความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับขีดความสามารถและความเข้าใจของบุตรหลานของตน
5. เพื่อทางโรงเรียนจะได้นำผลการทดสอบที่ได้มาใช้ในการจำแนกตัวนักเรียน โดยเฉพาะในด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

7.2 ข้อควรคำนึงในการใช้แบบทดสอบ

แบบทดสอบจะมีคุณค่าเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับผู้ใช้แบบทดสอบ ผู้ใช้ควรมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการต่างๆ อย่างดีพอ เพื่อจะได้ผลดีข้อมูลมีประสิทธิภาพจึงมีข้อเสนอแนะในการใช้แบบทดสอบดังนี้

1. ผู้ใช้แบบทดสอบควรจะเป็นผู้ที่มีความชำนาญเชี่ยวชาญในแบบทดสอบนั้นๆ เคยได้รับการเรียนรู้หรืออบรมมาดีพอ
2. ไม่ควรใช้แบบทดสอบเพื่อเป็นเครื่องยืนยันความสามารถหรือเก่งกล้าอย่างใดอย่างหนึ่งให้ระลึกไว้เสมอว่าต้องการให้ข้อมูลที่ได้แบบทดสอบไปเพื่อช่วยเหลือบุคคล
3. ใช้แบบทดสอบเมื่อมีความจำเป็นเป็นต้นว่าไม่สามารถให้ข้อมูลด้วยวิธีการอื่น
4. ก่อนใช้แบบทดสอบควรแน่ใจเสียก่อนว่า บุคคลที่จะถูกทดสอบนั้นเหมาะสมกับแบบทดสอบนั้นๆ
5. ไม่จำเป็นต้องนำผลที่แปลได้จากแบบทดสอบมารายงาน ให้ผู้ถูกทดสอบทราบโดยละเอียด เพราะบางอย่างควรทราบแต่ส่วนรวมเท่านั้น

7.3 ประโยชน์ของการใช้แบบทดสอบ

1. การทดสอบช่วยให้ครูและผู้แนะแนววินิจฉัยนักเรียนได้ถูกต้องแม่นยำ และเป็นที่น่าเชื่อถือได้มากกว่าการไม่ใช้แบบทดสอบเสียอีก
2. การทดสอบที่ดีจะช่วยให้ครูและผู้แนะแนว สามารถจัดกลุ่มนักเรียนหรือจัดวางตัวนักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
3. ข้อมูลที่ได้จากการทดสอบมีความหมายชัดเจนกว่าข้อมูลที่ได้จากการใช้เครื่องมือที่ไม่ใช่แบบทดสอบ
4. การเก็บข้อมูลโดยการใช้แบบทดสอบช่วยให้ครูและผู้แนะแนวได้ข้อมูลในเวลาอันรวดเร็วและสะดวก

แบบทดสอบที่ใช้ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนำผลการทดสอบมาช่วยในการวินิจฉัยปัญหาเพื่อเป็นประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ แก่กลุ่มตัวอย่างซึ่งแบบทดสอบที่ใช้มีดังนี้

1. แบบทดสอบบุคลิกภาพ ใช้แบบทดสอบ ดังนี้

1.1 แบบทดสอบ Bender Gestalt Test ลักษณะของแบบทดสอบ และวิธีทดสอบจะมีแผ่นให้ผู้รับการทดสอบดูก่อนแล้วให้วาดภาพตามตัวอย่างที่ให้ดู ภาพมีทั้งหมด 9 ภาพ คือมีภาพ A ภาพ 1 – 8 เรียงตามลำดับ การแปลความหมาย การตรวจให้คะแนนเป็นแบบคุณภาพเชิงบรรยายบุคลิกภาพ

1.2 แบบทดสอบบุคลิกภาพวาดคน (Draw A Person Test) เรียกว่า DAP เป็นเครื่องมือทางจิตวิทยาชนิดหนึ่งที่ใช้เทคนิคการแสดงออก (Expressive Technique) เพื่อให้ผู้รับการทดสอบแสดงออกเกี่ยวกับตนเองอย่างอิสระเพราะจะทำให้บุคลิกเปิดเผยอารมณ์ที่อยู่ยากของเขาออกมา และช่วยทำให้ผู้รับการทดสอบมีความรู้สึกผ่อนคลายอารมณ์ แบบทดสอบวาดภาพคนนี้สร้างขึ้นโดย มาโชเวอร์ (Machover) มีวิธีการดังนี้

ลักษณะแบบทดสอบ ผู้รับการทดสอบจะได้รับแจกกระดาษขาวขนาด 8.5 นิ้ว 11 นิ้ว พร้อมทั้งดินสอและจะได้รับคำแนะนำจากผู้ทำการทดสอบว่า “ให้วาดภาพคนหนึ่งคน ไม่ให้วาดการ์ตูน” เมื่อวาดภาพเสร็จแล้วจะได้รับคำแนะนำให้วาดภาพคนอีกคนหนึ่งภาพในกระดาษแผ่นใหม่ ซึ่งเป็นภาพเพศตรงข้ามกับภาพแรก ในขณะที่ผู้รับการทดสอบทำการวาดภาพอยู่นั้น ผู้ทำการทดสอบได้ทำการจดบันทึกพฤติกรรมของผู้รับการทดสอบและสังเกตดูการวาดภาพตามลำดับก่อนหลังตลอดจนรายละเอียดของภาพที่วาดทั้งสองภาพ

การแปลความหมาย การตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวาดภาพคน เป็นแบบคุณภาพในเชิงบรรยายบุคลิกภาพหลายด้าน ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ลักษณะของภาพที่วาดองค์ประกอบที่ต้องคำนึงคือ ขนาดรูปร่างของภาพผู้หญิงและผู้ชายที่วาด ตำแหน่งที่วางในกระดาษคุณภาพเกี่ยวกับเส้น ลำดับการวาดส่วนต่าง ๆ ส่วนใดก่อนหลัง การตั้งท่าด้านหน้าหรือด้านข้างของภาพ ตำแหน่งของงาน เสื้อผ้าที่สวมใส่ ฉากหลังของภาพและผลของฉากซึ่งเป็นส่วนประกอบทั้งหมดของภาพ มีการแปลความหมายเป็นพิเศษเกี่ยวกับส่วนต่างๆ ของร่างกายที่ขาดหายไป ผิดสัดส่วนของจำนวนและการแจกแจงรายละเอียด รอยลบขีดฆ่าการสมมาตรของภาพที่วาดและลักษณะแบบอื่น ๆ และยังมีรายละเอียดเกี่ยวกับส่วนใหญ่ของร่างกาย เช่น ศีรษะ ลักษณะหน้าตา ผม คอ ไหล่ หน้าอก ลำตัว สะโพก มือและเท้า

1.3 แบบทดสอบบุคลิกภาพวาดภาพ บ้าน คน ต้นไม้ (Kinetic House Tree Person) เรียกว่า K. H. T. P เป็นแบบทดสอบบุคลิกภาพชนิดหนึ่งซึ่งไม่สามารถบอกบุคลิกภาพทั้งหมดของคนได้ต้องนำข้อมูลอื่น ๆ มาพิจารณาประกอบกันด้วย แต่พอได้ลงมือวาดภาพ คนเรามักจะนึกถึงตัวเอง ซึ่งจะสะท้อนมาในรูปที่วาดนั่นเองทำให้เห็นทัศนคติและเข้าใจถึงความขัดแย้งที่อยู่ในใจ หรือความคิดภายในที่เป็นโลกส่วนตัวของผู้วาดได้บางส่วน

การแปลความหมาย ใช้พิจารณาส่วนประกอบทั้งหมด ดูความสัมพันธ์ของ บ้าน ต้นไม้ คน และส่วนอื่น ๆ ที่มีลักษณะสำคัญซึ่งจะสะท้อนให้เห็นทัศนคติและความรู้สึกที่มีต่อบุคคลสำคัญในชีวิตหรือความรู้สึกโดยตรงต่อตนเองอันเป็นการแสดงออกภายนอกของความรู้สึกและการรับรู้ของตัวนักเรียนเอง

1.4 แบบทดสอบเติมประโยคให้สมบูรณ์ (Sentence Completion Test) เรียกว่า S.C.T. เป็นเครื่องมือทางจิตวิทยาชนิดหนึ่งที่ต้องการให้นักเรียนเติมข้อความให้สมบูรณ์ (Completion Technique) ลักษณะของแบบทดสอบและวิธีทดสอบ แบบทดสอบนี้ประกอบด้วยคำถาม 64 ข้อ เป็นคำถามปลายเปิด หรือมีส่วนสำคัญของประโยคที่สร้างขึ้นเพื่อกระตุ้นให้เกิดการตอบสนอง เพื่อทราบถึงสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพซึ่งกำลังศึกษาค้นหาอยู่ นักเรียนจะต้องเขียนให้จบประโยค

การแปลความหมาย แบบทดสอบทั้ง 64 ข้อนี้ ช่วยให้ทราบความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่มีต่อตนเองและบุคคลอื่น ตัวอย่างเช่น ประโยคที่ว่า ครูที่โรงเรียน.....ทำให้ทราบว่า นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรกับครู รู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู เป็นต้น

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบทุกวิธีที่กล่าวมาเนื่องจากผู้วิจัยได้มีความสนใจที่จะทำการศึกษาการแปลผลแบบทดสอบ และมีการเตรียมความพร้อมเป็นอย่างดี เพื่อที่จะช่วยให้ผู้ที่ศึกษาได้ข้อมูลจากการทำแบบทดสอบอีกทางหนึ่งมาประกอบกับเครื่องมือชนิดอื่น

8. ระเบียบสะสม (Cumulative Record)

บุหงา วชิรศักดิ์มงคล (2523 : 112) กล่าวว่า ระเบียบสะสม เป็นที่รวบรวมสะสมข้อเท็จจริงของนักเรียนจากที่หลายๆ แห่งและเป็นเวลานานเก็บไว้เป็นหมวดหมู่ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นภาพพัฒนาการของนักเรียนในด้านต่างๆ อย่างชัดเจน อันจะช่วยให้ครูผู้สอน ผู้แนะแนว ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ได้เข้าใจและรู้จักนักเรียน และทำให้นักเรียนมีโอกาสได้เข้าใจตนเองได้ดีขึ้นและนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหาร การสอน และการบริการของโรงเรียน ตลอดจนการวางแผนชีวิตด้านต่างๆ ของเด็กเอง

จำเนียร ชวงโชติ (2527 : 212) ได้ให้ความหมายของระเบียบสะสมไว้ว่า ระเบียบสะสม คือ เอกสารอย่างหนึ่งที่เป็นที่รวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง และรายละเอียดต่างๆ ของนักเรียนแต่ละคนอย่างมีแบบแผน เช่น ประวัติส่วนตัว ประวัติครอบครัว รายงานการเรียน รายงานการทดลอง สุขภาพ ความถนัด ความสนใจกิจกรรมพิเศษ โครงการศึกษา และอาชีพในอนาคต บันทึกการสัมภาษณ์ บันทึกการให้คำปรึกษา และรายละเอียดอื่นๆ ที่ทางโรงเรียนต้องการทราบเกี่ยวกับตัวนักเรียน

วัชร ทรัพย์มี (2531 : 13) กล่าวว่า ระเบียบสะสมเป็นบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่บันทึกสะสมมาตั้งแต่นักเรียนเข้ามาเรียนในโรงเรียน จนกระทั่งจบการศึกษาหรือออกจาก

โรงเรียน ระเบียบสะสมเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนได้เห็นภาพพจน์เกี่ยวกับพัฒนาการของนักเรียนทั้งพัฒนาการทางด้านร่างกาย สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน อารมณ์และสังคม ข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการที่นักเรียนมารับบริการปรึกษาก็ควรเก็บรวบรวมไว้ในระเบียบสะสมด้วย ระเบียบนี้ต้องเก็บไว้เป็นความลับ

8.1 ชนิดของระเบียบสะสม โดยทั่วไประเบียบสะสมแบ่งออกได้ดังนี้

1. แบบแผ่นเดี่ยว โดยบรรจุข้อความต่างๆ ที่จะบันทึกทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ระเบียบสะสมชนิดนี้อาจจะสะดวกต่อการเก็บรักษาไม่เปลืองเนื้อที่ แต่ข้อมูลต่างๆ บันทึกได้น้อย เพราะเนื้อที่จำกัด ฉะนั้นระเบียบสะสมชนิดนี้ ถ้านำไปใช้กับนักเรียนมัธยมอาจจะไม่เหมาะสม เพราะอาจต้องมีข้อมูลที่ต้องบันทึกหรือบรรจุลงในระเบียบสะสมมาก

2. แบบแฟ้มหรือเป็นเล่ม มีลักษณะถาวรกว่าชนิดแรก แบบนี้ส่วนใหญ่จะแยกข้อมูลแต่ละอย่างออกจากกันเป็นแผ่นๆ ไป ฉะนั้นเนื้อที่ในการบันทึกจะมีมาก ข้อเสียของระเบียบสะสมนี้คือ สิ้นเปลืองงบประมาณมากและเสียเนื้อที่ในการเก็บมากพอสมควร การรักษาข้อมูลที่เป็นความลับบางอย่างอาจทำไม่ได้ดีพอ เพราะต้องยกไปศึกษาหรือบันทึกทั้งเล่ม

3. แบบเป็นซองหรือแบบรวม หมายถึง การนำเอาข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดมารวมกันไว้ในซองเดียวกัน โดยแยกข้อมูลเป็นแต่ละชนิดออกจากกันเป็นเรื่องๆ ไปสะดวกต่อการบันทึกข้อมูลในแง่ของการรักษาข้อมูลเป็นความลับ ข้อเสียก็คือ อาจง่ายต่อการสูญหาย ถ้าวาดความรอบคอบ

8.2 ข้อมูลต่างๆ ที่ควรรวบรวมไว้ในระเบียบสะสม ควรเป็นข้อมูลทุกประเภทที่ได้ศึกษาจากตัวผู้เรียนและรวมถึงการกรอก หรือบันทึกข้อมูลพื้นฐานที่บรรจุอยู่ในระเบียบสะสมด้วย โดยสรุปข้อมูลที่ควรรวบรวมไว้ในระเบียบสะสมควรประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ประวัติส่วนตัวของผู้เรียน เช่น

ชื่อ สกุล	เพศ
วัน เดือน ปี เกิด	เชื้อชาติและสัญชาติ
สถานที่เกิด	ที่อยู่ของผู้เรียน
เหตุการณ์เมื่อตอนเกิด	ที่อยู่ของ บิดา-มารดา

2. ประวัติครอบครัวและสภาพความเป็นไปทางบ้าน

ชื่อบิดา-มารดาหรือผู้ปกครอง	ที่อยู่ของผู้เรียนในปัจจุบัน
อาชีพของบิดา-มารดา	สถานที่เกิดของบิดา-มารดา
อาชีพของผู้ปกครอง	ภาษาที่ใช้พูดที่บ้าน
สถานภาพการแต่งงานของบิดา-มารดา	
สถานภาพทางเศรษฐกิจ	

- จำนวนพี่น้อง พี่ชาย พี่สาว น้องชาย น้องสาว
3. ประวัติสุขภาพและรายงานสุขภาพ
    - ระเบียบสุขภาพที่ได้รับบันทึกโดยแพทย์ หรือพยาบาล
    - บันทึกการฉีควัคซีน
    - การเจ็บป่วย หรือ อุบัติเหตุ
    - การรักษาสุขภาพฟัน
    - ความบกพร่องทางร่างกาย อื่นๆ
  4. ประวัติทางการศึกษา และรายงานพัฒนาการ
    - คะแนนผลการเรียนประจำภาค และคะแนนรายวิชา
    - รายงานพิเศษเกี่ยวกับการประมาณค่าผลการเรียน
    - คะแนนทดสอบอื่นๆ เช่น. เซาว์นปัญญา ความถนัด-ความสนใจ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ รายงานเกี่ยวกับการมาเรียน อื่นๆ
  5. เบ็ดเตล็ด
    - ความสนใจในกิจกรรมและการเข้าร่วมกิจกรรม
    - ความสนใจและพึงพอใจเกี่ยวกับอาชีพ
    - โครงการในอนาคต
    - พฤติกรรมต่างๆ ที่ควรส่งเสริมช่วยเหลือหรือแก้ไข
    - อื่นๆ
  6. ข้อมูลอื่นๆ ที่ได้จากการบริการต่างๆ ของสถาบัน
    - ผลจากการสัมภาษณ์ หรือให้คำปรึกษา
    - รายงานสังคมมิติ
    - อัตชีวประวัติ - บันทึกประจำวัน
    - การสังเกตของครูแนะแนวหรือครูประจำชั้น
    - รายงานการเยี่ยมบ้าน
    - อื่นๆ

8.3 การรวบรวมและบันทึกข้อมูลในระเบียบสะสม แหล่งที่จะได้ข้อมูลเกี่ยวข้องกับนักเรียนนั้น ไม่จำเป็นจะต้องได้จากตัวผู้เรียนแต่เพียงอย่างเดียว ในบางครั้งการเก็บข้อมูลจากตัวผู้เรียนเอง อาจได้ข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ ผิดพลาด ฉะนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์เพียงพอในการที่จะนำมาศึกษาจะต้องรวบรวมจากหลายๆแหล่ง ดังนี้

1. จากตัวผู้เรียนเอง เช่น จากการสัมภาษณ์หรือผู้ให้ผู้เรียนเขียนอัตชีวประวัติ เขียนบันทึกประจำวัน การให้ตอบแบบสอบถามและจากการสังเกตของผู้สอน
2. จากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง เช่น การไปเยี่ยมบ้าน การสัมภาษณ์ เป็นต้น

3. จากเพื่อน เช่น การสัมภาษณ์ การใช้สัมภาษณ์ แบบสอบถาม เป็นต้น
  4. จากครู อาจเป็นครูประจำชั้น โดยขอความร่วมมือในการสังเกต การทำระเบียบพฤติกรรม เป็นต้น
  5. จากครูแนะแนว เช่น การให้คำปรึกษา หรือการใช้แบบทดสอบ หรือการสัมภาษณ์ เป็นต้น
  6. จากคนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องพฤติกรรมของผู้เรียน ที่ต้องการจะรวบรวมข้อมูลนั้น เช่น จากแพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น
- จากข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ศึกษามาเพื่อดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูล โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน การเขียนอัตชีวประวัติและบันทึกประจำวัน สังคมมิติ แบบสอบถาม แบบทดสอบ จากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก ดังนี้ บิดา มารดา ผู้ปกครอง อาจารย์ประจำชั้น และอาจารย์ที่เกี่ยวข้อง เช่น ฝ่ายทะเบียน ห้องพยาบาล ห้องแนะแนว และฝ่ายปกครอง เป็นต้น

8.4 ประโยชน์ของระเบียบวิธีวิจัย ระเบียบวิธีวิจัยเป็นเอกสารที่ให้คุณค่าทางการแนะแนวมากดังที่ จำเนียร ช่วงโชติ (2520 : 212 – 213) ได้กล่าวไว้ดังนี้

- 1) ช่วยครูและครูแนะแนวหรือผู้ให้คำปรึกษา ในด้านการแนะแนวหรือการให้คำปรึกษาในกรณีที่ผู้เรียนมีปัญหาต่างๆ ที่ต้องการความช่วยเหลือ
- 2) ช่วยครูและผู้แนะแนวในการช่วยผู้เรียนวางแผนการเลือกเรียนและการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อ หรือการเลือกประกอบอาชีพให้เหมาะสมกับสติปัญญา ความถนัด ความสนใจ ความสามารถเจตคติ และคุณลักษณะอื่นๆ
- 3) ช่วยผู้เรียนให้รู้จักเข้าใจตนเองอย่างถูกต้อง อันจะเป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกการดำเนินชีวิต
- 4) ช่วยบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ให้รู้จักและเข้าใจเด็กในความปกครองของตน โดยผ่านครูแนะแนวในการสนับสนุนในเรื่องการเรียนหรือการประกอบอาชีพ
- 5) ช่วยผู้สอน ในเรื่องการจัดกลุ่มการเรียนในชั้นเรียนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
- 6) ช่วยทางสถาบันการศึกษาใช้ในการวางโครงการติดตามผลงานด้านการแนะแนวด้านการสอน ด้านการบริหาร

การวินิจฉัยข้อมูล คือ การนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์หรือตีความหมายของข้อมูลที่รวบรวมได้หลาย ๆ วิธีการมาพิจารณาว่าผลการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกัน ส่วนใหญ่มีแนวโน้มไปทางใดมากที่สุด จะวินิจฉัยว่ามีปัญหาหรือพฤติกรรมไปแนวนั้น โดยนำหลักเกณฑ์ในทฤษฎีจิตวิทยามาพิจารณาตัดสิน และสรุปเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมของบุคคลพร้อมกับระบุสาเหตุของปัญหาไว้ด้วย แต่บางครั้งการวินิจฉัยปัญหาอาจเป็นเพียงการเสนอแนวความคิดเบื้องต้นที่เป็นประโยชน์ต่อการช่วยเหลือเท่านั้น (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 367)

นันทิกา แยมสรวล (2529 : 34 - 35) ได้เสนอแนวความคิดที่ว่า กระบวนการวินิจฉัยปัญหาสามารถดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ก. ขั้นกำหนดปัญหา จะต้องทราบแน่ชัดว่าปัญหาคืออะไร เพื่อให้การพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเป็นไปอย่างมีระบบและน่าเชื่อถือ ผู้ศึกษาควรตั้งเกณฑ์กำหนดปัญหาขึ้นตามความรู้และประสบการณ์ของตน เช่น อาจกำหนดปัญหาแยกประเภทตามลักษณะของผู้มีปัญหาประเภทต่าง ๆ เช่น ประเภทต้องพึ่งพิงผู้อื่นจนเอาตัวไม่รอด ประเภทขาดข้อสนเทศ เป็นต้น หรือกำหนดปัญหาตามระดับความทุกข์ที่เกิดขึ้น ซึ่งมี 2 ระดับ

1. ความทุกข์ที่เกิดขึ้นในระดับความคิด ไม่สามารถคิดอย่างมีเหตุผล
2. ความทุกข์ที่เกิดขึ้นในระดับความรู้สึก เป็นผลจากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น

แล้วได้รับความกดดันทางอารมณ์สูง

นอกจากนั้นอาจยึดหลักการตอบคำถามต่อไปนี้

1. ปัญหา คืออะไร
2. ปัญหานั้นเกิดขึ้นเมื่อใด ระยะการเกิดปัญหานั้นนานเพียงใด มีเหตุการณ์สำคัญ

อะไรเกิดขึ้นในขณะนั้นบ้าง

3. ปัญหานั้นเกิดขึ้นเมื่อใด มีใครเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากสถานที่นี้แล้วเกิดปัญหาในสถานที่อื่นอีกหรือไม่

4. ปัญหาเกิดขึ้นได้อย่างไร อะไรเป็นสาเหตุของปัญหา เป็นต้น

ข. การค้นหาสาเหตุของปัญหา เมื่อกำหนดปัญหาแล้วให้นำข้อมูลที่อ้างอิงถึงอดีตและปัจจุบันมาพิจารณาหาความสัมพันธ์ของข้อมูลในด้านต่างๆ เพื่อดูว่าสาเหตุของปัญหาคืออะไร มีลักษณะอย่างไร เกิดขึ้นเนื่องจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมประเภทใด

การวินิจฉัยนี้ วินิจฉัยโดยดูสมมติฐานเป็นหลัก เพราะการรวบรวมข้อมูลเป็นการรวบรวมตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อกระทำการวินิจฉัยปัญหาแล้วขั้นต่อไปคือ เขียนสรุปพฤติกรรมที่เป็นปัญหา สาเหตุของปัญหาคืออะไร และควรเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือไว้ด้วย

การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม

การช่วยเหลือ คือ การแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสม เมื่อทราบสาเหตุของปัญหาก็ดำเนินการแก้ไขให้ปัญหาลุล่วงไปได้ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. การให้คำปรึกษา (Counseling) โดยใช้เทคนิคหรือวิธีให้คำปรึกษา ซึ่งจะต้องประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับผู้รับการศึกษาในรายที่มีปัญหาไม่ซับซ้อน สามารถเข้าใจตนเองได้ หลังจากได้รับคำปรึกษาแล้ว

2. การส่งต่อให้ผู้มีประสบการณ์หรือสนใจปัญหานั้น เช่น ครูประจำชั้น ครูแนะแนว

3. การใช้ระบบส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา ในรายที่มีปัญหาซับซ้อนหรือรุนแรง

การป้องกัน เป็นการให้ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เช่น สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา เป็นต้น ซึ่งการป้องกันนี้อาจทำได้ในรายที่ยังไม่เกิดปัญหา หรือเกิดปัญหาแล้วแต่ป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นมาอีก

การส่งเสริม คือ วิธีการที่จะทำให้บุคคลมีพัฒนาการ สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้ โดยไม่มีข้อขัดแย้ง ซึ่งอาจทำได้โดยการทำกิจกรรมนันทนาการต่างๆ เช่น การเล่นเกม เป็นต้น

การทำนายผล เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าว่า ผู้รับการศึกษาจะมีสภาพการณ์เป็นอย่างไรในอนาคต นันทิกา แย้มสรวล (2529 : 36) ได้เสนอแนะว่าการทำนายผลจะต้องกระทำโดยยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล 3 ประการต่อไปนี้

1. บุคคลแต่ละคนย่อมมีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง ซึ่งไม่เหมือนกับผู้อื่น
2. บุคคลแต่ละคนย่อมพัฒนาการไปตามลักษณะเฉพาะของตนเองอย่างต่อเนื่องกันไป

3. บุคคลแต่ละคนย่อมมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงเป็นของตนเอง ซึ่งดำเนินไปตามลักษณะประสบการณ์ที่เคยประสบมาและตามแผนการที่วางไว้ สำหรับอนาคตของตนเอง

นอกจากนั้นจะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่สร้างเงื่อนไข และข้อจำกัดในชีวิตของผู้มีปัญหาด้วย ฉะนั้นผู้ที่สามารถทำนายผลได้ถูกต้องแม่นยำมักจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนประสบการณ์อย่างพอเพียง กมลรัตน์ หล้าสูงรังษ์ (2527 : 370) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า หากผู้กระทำการศึกษเป็นรายกรณีไม่มีความเชี่ยวชาญพอ กระบวนการในขั้นนี้อาจไม่ต้องมีเนื่องจากผลการทำนายผิดพลาดก็อาจเกิดความเสียหายทั้งผู้ทำนายและผู้ถูกทำนายได้

การติดตามผล เป็นการกระทำหลังจากให้ความช่วยเหลือไปแล้ว ควรติดตามผลเพื่อประเมินว่าเมื่อทำการศึกษาและช่วยเหลือไปแล้ว ได้ผลอย่างไร และเพื่อสำรวจดูว่ามีปัญหาใหม่เกิดขึ้นกับเขาอีกหรือไม่ ถ้าพบว่ามีปัญหาใหม่เกิดขึ้นก็จะได้ให้ความช่วยเหลือได้ทันที่ นอกจากนี้ยังเป็นการติดตามผลเพื่อประเมินประสิทธิภาพของการให้ความช่วยเหลือว่าประสบความสำเร็จตามเป้าหมายเพียงใด เพื่อจะได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีการติดตามผล การติดตามผลสามารถกระทำได้หลายวิธี ดังต่อไปนี้

1. การนัดสัมภาษณ์ผู้รับการศึกษา
2. การสังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้รับการศึกษา
3. การสัมภาษณ์ติดตามผลจากผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง
4. ติดต่อซักถามข่าวคราวด้วยการส่งจดหมายหรือแบบสอบถาม
5. ให้ผู้อื่นไปเยี่ยมแทน โดยบอกจุดมุ่งหมายให้ผู้ไปเยี่ยมทราบ

ระยะเวลาในการติดตามผล

การติดตามผลไม่มีระยะเวลาแน่นอน ทั้งนี้แล้วแต่สถานการณ์และโอกาสของผู้ทำการศึกษา กมลรัตน์ หล้าสูงรังษ์ (2527 : 376) ได้แนะนำหลักในการพิจารณาระยะเวลาในการติดตามผลดังนี้

1. รายที่มีปัญหาซับซ้อนให้ติดตามผลในช่วงระยะเวลาที่สั้น
2. การติดตามผลระยะแรกควรติดตามในระยะเวลาที่สั้น เช่น ติดตามทุก 2 สัปดาห์ เมื่อดีขึ้นในระยะที่ 2 จึงติดตามทุกเดือน เมื่อดีขึ้นเรื่อยๆ ในระยะที่ 3 ก็ติดตามทุกสองเดือน จนแน่ใจว่าอาการดีขึ้นจนหายเป็นปกติ จึงปล่อยช่วงเวลาให้ห่างออกไปโดยไม่ต้องกำหนดให้สม่ำเสมอหรือตายตัวเช่นครั้งแรก ๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจะใช้การติดตามผล โดยการสัมภาษณ์และสังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้รับการศึกษา สัมภาษณ์เพื่อติดตามผลจากผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการช่วยเหลือ ป้องกัน ส่งเสริม และประเมินผลว่า สิ่งที่ทำไปนั้นถูกต้อง ให้ผลดีหรือไม่ ถ้าไม่ได้ผลดีแสดงว่าไม่ถูกต้อง จะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงต่อไป

การติดตามผลทุกครั้งผู้วิจัยจะติดตามผลแบ่งเป็นช่วง 1 เดือนแรก และ 1 เดือนหลัง จากการศึกษารายกรณีเสร็จสิ้นไปแล้ว จะเขียนสรุปผลการติดตามข้อมูลทุกครั้งที่ได้จากการติดตามผล ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบปัญหาในโอกาสต่อไป และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาผู้ที่ประสบปัญหาต่อไปด้วย

การสรุปผลและข้อเสนอแนะ อาจทำได้ทั้งในขณะที่ทำการศึกษารายกรณีหรือหลังจากทำการศึกษารายกรณีแล้ว โดยทั่วไปพบว่ามักทำควบคู่กันไป ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพของการศึกษารายกรณี และก่อนเปิดการศึกษารายกรณีเป็นครั้งสุดท้าย ควรสรุปผลของการศึกษาไว้ทั้งหมดและให้ข้อเสนอแนะไว้สำหรับผู้ที่มาศึกษาบุคคลรายนี้หรือผู้ที่สนใจต่อไป

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 372) กล่าวว่า การให้ข้อเสนอแนะที่ดี ควรให้ไว้หลายๆทาง อย่างน้อยควรเสนอไว้ 3 ทางดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้รับการศึกษารายกรณี
2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับผู้รับการศึกษารายกรณี
3. ข้อเสนอแนะสำหรับบุคคลที่สนใจหรือบุคคลที่จะศึกษาในลักษณะเช่นเดียวกันต่อไป

1.5 วิธีการที่ใช้ในการศึกษารายกรณี

การศึกษารายกรณีให้บรรลุจุดมุ่งหมายและเกิดประโยชน์ทั้งแก่ผู้ศึกษาและผู้ถูกศึกษา ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การศึกษาประวัติรายกรณีเพื่อหาข้อมูลในการทำวิจัย

การศึกษาประวัติรายกรณี (Case History) วัตถุประสงค์ที่สำคัญของการเก็บรวบรวมรายละเอียดก็คือ เพื่อศึกษาทำความเข้าใจและเข้าใจเด็กแต่ละคน และเพื่อนำความรู้ความเข้าใจเด็กแต่ละคนนั้นมาใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการพิจารณาช่วยเหลือหรือแนะแนวให้เด็กแต่ละคนสามารถแก้ปัญหา ปรับตัวได้และเหมาะสมต่อไป โดยศึกษาภูมิหลัง สิ่งแวดล้อม ความเกี่ยวข้องระหว่างบุคคลและสาเหตุอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ และการปรับตัวของผู้รับการศึกษา (จำเนียร ช่วงโชติ. 2520 : 195 – 196)

ตั้งที่ กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 579) ได้ให้ความหมายของการศึกษาประวัติ รายกรณีไว้ว่า การศึกษาประวัติรายกรณี เป็นการจดบันทึกหรือรายงานผลจากการใช้วิธีการศึกษา โดยหัวข้อของการจดบันทึกการศึกษาประวัติรายกรณี มีลักษณะคล้ายคลึงหรือเช่นเดียวกันกับการศึกษารายกรณี เช่น กล่าวถึงลักษณะของผู้รับการศึกษ สาเหตุที่ศึกษา วิธีการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ การวินิจฉัย การช่วยเหลือ การสรุปผลและข้อเสนอแนะ ตลอดจนการติดตามผล ซึ่งรายละเอียดดังกล่าวได้กล่าวไว้ในกระบวนการการศึกษารายกรณี

จากเอกสารวิธีการศึกษารายกรณีสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีศึกษาประวัติรายกรณี เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาหรือป้องกันเพื่อส่งเสริมบุคคลที่ได้รับการศึกษา และเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจที่จะช่วยเหลือผู้ถูกศึกษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ดูอาเต (Duarte. 1990 ; Abstract) ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์และการปรับตัวของเด็กกลุ่มปัญญาเลิศ โดยศึกษากับเด็กปัญญาเลิศ 6 คน โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบลึก (Indepth Interview) และใช้แบบสอบถาม พบว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัว ได้แก่ ญาติพี่น้อง ครอบครัว เพื่อน และครู โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สิ่งแวดล้อมในโปรแกรมการศึกษา

ไลท์ และอเล็กซาคอส (Light and Alexkos. 1970 : 450 - 455) ได้ศึกษาว่าการแนะแนวเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ช่วยปรับปรุงพฤติกรรมที่ปฏิบัติเป็นประจำในการเรียนหรือไม่ โดยศึกษากับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 30 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่าง เป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 และ กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับการแนะแนวเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม กลุ่ม 3 เป็นกลุ่มควบคุมไม่ให้คำปรึกษาแนะแนว ก่อนและหลังให้คำปรึกษาแนะแนวแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสำรวจนิสัยการเรียนของเรนน (Renn's Inventory of Study Habits) แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยทดสอบค่า (t-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) ผลการศึกษารายกรณีว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการแนะแนวทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม มีพฤติกรรมที่ปฏิบัติเป็นประจำในการเรียนที่ดีขึ้นที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01

2.2 งานวิจัยในประเทศ

ดวงกมล วงษ์ศรีหัส (2541 : 156 – 164) ได้ศึกษารายกรณีของนักเรียนที่มีปัญหาการปรับตัวในครอบครัว ผลการศึกษาพบว่าปัญหาการปรับตัวของนักเรียนมีสาเหตุมาจากนักเรียนมีบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้อง ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี และระดับการศึกษาของบิดา มารดา อยู่ในระดับต่ำและปัญหาสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัยไม่ดี

ธัญชนก ศิริสุขชัยวุฒิ (2542 : 85 – 86) ได้ศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัวกับเพื่อน จำนวน 3 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มี

ปัญหาการปรับตัวกับเพื่อนมีสาเหตุมาจากการขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด เมื่อมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นก็ไม่กล้าปรึกษา ทำให้มีความรู้สึกโดดเดี่ยว และขาดความมั่นใจในตนเองรู้สึกผิดและตำหนิตนเองว่าเป็นคนไร้ความสามารถในเรื่องการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน ๆ เมื่อทำการศึกษารายกรณี และช่วยเหลือแล้วพบว่านักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการปรับตัวเข้ากับเพื่อนดีขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นเกี่ยวกับการศึกษารายกรณี พบว่า การศึกษารายกรณีสามารถพัฒนาพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสม และสามารถลดพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสมได้ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การศึกษารายกรณีเพื่อลดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสม และเพิ่มพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมด้วย

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหนีเรียน

3.1 เอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหนีเรียน

3.1.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม (Erikson's Psychosocial Theory)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมหรือพัฒนาการบุคลิกภาพของมนุษย์ 8 ขั้นตอนของอีริกสัน แนวความคิดของอีริกสัน (Erikson) เกี่ยวกับการพัฒนาให้มีความหมายของการพัฒนาว่าเป็นขบวนการทางด้านจิตใจและสังคม ที่มีวิวัฒนาการขั้นพัฒนาการจะต่อเนื่องไปอย่างมีแบบแผน อีริกสัน แบ่งขั้นตอนของการพัฒนาการออกเป็น 8 ขั้น (ศิริพันธ์ เพชรทองคำ และคณะ, 2521 : 37 – 40) ในแต่ละขั้นเด็กจะพบปัญหาเฉพาะวัย ซึ่งถ้าเขาสามารถแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้ เขาก็จะพัฒนาสู่ขั้นต่อไปได้ อีริกสัน เน้นว่า ลักษณะสัมพันธภาพที่บุคคลมีกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ (เช่น พ่อ แม่ เพื่อน สามี ภรรยา) และข้อขัดแย้งทางสังคมจิตวิทยา (Psychosocial crises) เป็นจุดกระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมและพัฒนาการบุคลิกภาพในรูปแบบต่างๆ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2530 : 46 – 47) ตามลำดับดังนี้

อายุ	ลักษณะความขัดแย้งทางจิตใจ	บุคคลผู้ใกล้ชิด	ลักษณะเฉพาะของขั้นพัฒนาการ	ลักษณะพฤติกรรมที่พึงประสงค์
เกิด – 1	ความไว้วางใจและไม่ไว้วางใจ	พ่อ แม่ ผู้เลี้ยงดู	เป็นผู้รับและตอบสนอง	มีพลังกำลังและความหวัง
1 - 2	ความเป็นตัวเองและความละอายสงสัย	พ่อ แม่ ผู้เลี้ยงดู	ตั้ง ยอมรับ การอบรม	รู้จักควบคุมตนเอง และมีความตั้งใจมั่น
3 - 5	ความคิดริเริ่มและความรู้สึกผิด	พ่อ แม่ สมาชิกในครอบครัว	เลียนแบบ ทดลอง กระทำ	มีแนวทางและมองเห็นความหมาย
6 - 12	ความขยันและความรู้สึกด้อย	ครู เพื่อน	แข่งขันกันเรียนร่วมมือกันทำ	รู้จักวิธีและมีสมรรถภาพ
13 – 20	การมีเอกลักษณ์ของตนเองและความสับสนในบทบาท	เพื่อนร่วมรุ่น เพื่อนต่างกลุ่ม ผู้ที่ตนถือเป็นแบบอย่าง	การเป็นตัวเอง การกระทำโดยเสรี ยอมรับผู้อื่น	ด้วยใจบริสุทธิ์ และจงรักภักดี
21 – 35	ความรู้สึกใกล้ชิดและความเปล่าเปลี่ยว	เพื่อนสนิท คู่ชีวิต เพื่อนร่วมงาน	เป็นตัวของตัวเอง เข้าใจผู้อื่น	สร้างมิตรกับผู้อื่นและมีความรัก
35 – 50	ความรับผิดชอบและเฉื่อยชา	เพื่อนร่วมงาน สมาชิกในครอบครัว บุคคลในสังคม	ทำงานได้สำเร็จ ทะนุบำรุง ลูกหลาน	มีผลงานและให้ความอนุเคราะห์บุคคลอื่น
50 ขึ้นไป	ความมีอิสระภาพอย่างสมบูรณ์และหมดหวัง	บุตร หลาน บุคคลใกล้ชิด เพื่อนร่วมสังคม	รู้สึกภูมิใจในอดีต ปรับตนกับอนาคต	รู้จักปล่อยวาง ฉลาดเท่าทันโลกและชีวิต

ภาพประกอบ 1 ขั้นตอนพัฒนาการบุคลิกภาพของมนุษย์ของอีริคสัน (Psychosocial Stage)
(ศรีเรือน แก้วกังวาล ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ , 2539 : 48-49)

ขั้นพัฒนาการวัยรุ่นของอีริกสัน (Erikson)สามารถสรุปได้ดังนี้

ขั้นการมีเอกลักษณ์ของตนเองกับความสับสนในบทบาท (Sense of Identity and Sense of Identity Diffusion) เป็นระยะการพัฒนาในวัยรุ่น ขั้นนี้เป็นช่วงที่ความขัดแย้งมีลักษณะวิกฤตยิ่งกว่าช่วงอื่นเพราะเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างความเป็นเด็กและผู้ใหญ่ สังคมคาดหวังว่าบทบาทของวัยรุ่นแตกต่างไปจากวัยเด็กควรมีความรับผิดชอบ วัยรุ่นจะมีการเลียนแบบบุคคลที่ตนสนใจยกย่องเพื่อจะหล่อหลอมให้เป็นบุคลิกภาพของตนเอง ขณะเดียวกันยังเกิดปัญหาเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวมากที่สุด เช่น การเรียน อาชีพ ฯลฯ ฉะนั้นผู้ใหญ่ควรให้ความช่วยเหลือแก่วัยรุ่นอย่างเหมาะสม จึงจะทำให้วัยรุ่นมีความภาคภูมิใจในตนเอง รู้ความสามารถของตนเอง ถ้าวัยรุ่นไม่ประสบความสำเร็จในขั้นนี้จะทำให้เกิดมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ไม่รู้จักตนเองและเกิดความสับสนในตนเอง เช่น เด็กควรเชื่อฟังพ่อแม่ตนเองหรือเพื่อนดี ควรเลียนแบบเพื่อนหรือบุคคลที่ตนนิยม (เช่น ดาราภาพยนตร์ ดาราทีวี ฯลฯ) หรือคงความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองดี ควรเป็นอิสระเต็มที่ ดีหรืออยู่ในระเบียบ อย่างเข้มงวด อย่างไหนดีกว่า เป็นต้น

จะเห็นว่าทฤษฎีนี้ถือว่า พัฒนาการในขั้นตอนของชีวิต โดยเฉพาะในระยะแรกของการพัฒนาการจะเป็นรากฐานของการพัฒนาการในขั้นต่อมาตามลำดับ และโดยเฉพาะในระยะวัยรุ่นจะมีพัฒนาการอยู่ในขั้นที่ 5 ที่มีความสับสนมาก หากมีการพัฒนาการไม่สับสนในบทบาทของวัยรุ่นแล้ว จะทำให้วัยรุ่นกลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพได้ในอนาคต ดังนั้นบิดา มารดา ผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ จะเข้าใจถึงพฤติกรรมหรือว่ากล่าวติเตียนลงโทษเยาวชนวัยรุ่นนั้น ควรที่จะทำการศึกษาให้ความสนใจหรือเอาใจใส่พวกเขาเสียก่อน โดยเฉพาะเยาวชนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งเป็นวัยรุ่นที่มีความเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ เหล่านี้เกิดความยุ่งยากในการปรับตัวต่างๆ นานา บางครั้งถึงกับแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น พฤติกรรมหนีเรียน ในขั้นที่ 5 เป็นช่วงที่ความขัดแย้งมีลักษณะวิกฤตยิ่งกว่าช่วงอื่นเพราะเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างความเป็นเด็กและผู้ใหญ่ ดังนั้นพฤติกรรมหนีเรียนจึงจัดเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งที่ก่อปัญหาให้กับระบบทางการศึกษาและสังคมเพิ่มมากขึ้น พฤติกรรมหนีเรียนอาจเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมมากมาย อาทิเช่น การคบเพื่อนเกเร ชวนกันหนีเรียน มั่วสุมตามสถานที่ต่างๆ ซึ่งเป็นปัญหาหนักใจของครู พ่อ แม่และผู้ปกครอง

3.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การหนีโรงเรียนของเด็กนักเรียนเป็นปรากฏการณ์ที่มักเกิดขึ้นกับเด็กวัยรุ่นในช่วงอายุ 14 – 15 ปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ปัทมา เพ็ชรสิงห์, 2530 : 19 – 22) โดยมีลักษณะของพฤติกรรมคือ เด็กจะออกจากบ้านในตอนเช้า แต่จะหนีโรงเรียนไปอยู่ตามบ้านเพื่อน เทียวเตร่อยู่ตามสวนสาธารณะหรือในโรงภาพยนตร์ เป็นต้น ดังที่ ราศี ธรรมนิยม (2524 : 13) กล่าวว่า สาเหตุของการหนีเรียนจะมีปัจจัยการหนีเรียนดังนี้

3.2.1 ปัจจัยด้านตัวนักเรียน

เด็กวัยรุ่นเป็นวัยที่สิ้นสุดความเป็นเด็ก เป็นวัยที่เป็นสะพานไปหาวัยผู้ใหญ่ ไม่มีเส้นขีดขั้นที่แน่นอนว่าเริ่มเมื่อใดและสิ้นสุดเมื่อใด แต่กำหนดเอาความเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย และรูปร่างเป็นสำคัญ (สุชา จันทรเอม , 2515 : 21) ดังนั้นปัจจัยด้านตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมหนีเรียนมีดังนี้

1. บุคลิกภาพ เป็นสิ่งที่มองเห็นได้ง่าย คนเรามักให้ความสำคัญแก่สุขภาพทางกายมากเป็นพิเศษ บุคลิกภาพของบุคคลย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมและสังคม มิฉะนั้นจะเกิดความรู้สึกอึดอัดคับข้องใจ พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่น ได้แก่ พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในลักษณะที่สังคมไม่ยอมรับ ซึ่งเนื่องมาจากการที่เด็กมีโรคประจำตัว ทำให้นักเรียนต้องขาดเรียนบ่อย หรือแม้กระทั่งความเจ็บป่วยทั่วไป เช่น ปวดศีรษะ ปวดฟัน เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอย่างรวดเร็ว ทำให้เด็กปรับตัวไม่ทัน เกิดความว้าวุ่นใจเกี่ยวกับสิ่งแปลกๆ ใหม่ ๆ ที่พัฒนาการขึ้นมาอย่างรวดเร็วในบางครั้งเกิดความคับข้องใจเกี่ยวกับสภาพอันไม่สงบสุขของครอบครัว ความแตกร้างภายในครอบครัว บิดามารดาหย่าร้างกัน การทะเลาะของบิดามารดา สาเหตุทางบุคลิกภาพที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมหนีเรียน มีความสนใจในกิจกรรมทางสังคมที่เป็นกลุ่มใหญ่ ในหมู่เพื่อนสนิทซึ่งขึ้นอยู่กับความพอใจที่จะเลือกเพื่อให้ออกมาเล่น การเป็นสมาชิกของหมู่คณะเป็นที่ยอมรับจากเพื่อนๆ วัยเดียวกัน เด็กอาจจะไม่ชอบการเรียนเพราะมีความสนใจหรือมีทักษะในทางอื่น เช่น การช่าง, การกีฬา เป็นต้น

2. ปัญหาด้านการเรียน การเรียนต้องใช้สมาธิ ความอดทน ความรับผิดชอบและการตัดใจจากสิ่งที่สนุกสนานอย่างมากในขณะที่เป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ รอบตัวมากมาย ทั้งสภาพร่างกาย สภาพทางอารมณ์ที่อ่อนไหวง่ายเปลี่ยนแปลงง่าย ไม่รอบคอบ สับสน ต้องการอิสระ มีความคิดความสนใจต่อสิ่งต่างๆ เพิ่มขึ้นมากได้เห็นและได้ทำสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่เคยเห็นและไม่เคยกระทำมาก่อนทำให้รู้สึกตื่นเต้น เร้าใจ น่าสนใจว่าการเรียนในห้องเรียน จึงเป็นเหตุผลที่พบว่าวัยรุ่นส่วนหนึ่งเพเลิดเพลินไปกับสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ายวนใจ ทำให้ลดความสนใจในการเรียนในห้องเรียนลง แต่ถ้าวัยรุ่นกลุ่มใดที่ถูกฝึกมาดีให้รับผิดชอบและที่จับยั้งใจตัวเองก็จะไม่เกิดปัญหาเหล่านี้ขึ้น ปัญหาจะเกิดในกลุ่มที่มีปัญหาการเรียนอย่างเรื้อรัง เช่น เรียนไม่เก่ง ไม่ถนัด ถูกบังคับให้เรียนในวิชาที่ไม่รู้เรื่อง ไม่สนุกกับการเรียนหรือมักจะโดนพ่อแม่ดุว่าในเรื่องนี้อยู่เป็นประจำ ครั้นพอเข้าวัยรุ่นก็จะมีโอกาสเพลิดเพลินไปกับสิ่งเข้ายวนและไม่สนใจการเรียนเลย ที่ร้ายก็คือถ้าไปคบกับกลุ่มเพื่อนที่ชวนกันหนีโรงเรียนก็จะมีผลทำให้เกิดความเสียหายตามมา (การพัฒนาครอบครัว , 2539 : 161) สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งเกิดจากไม่ชอบเรียนในบางวิชา เพราะเกิดจากความไม่เข้าใจในบทเรียนทำให้เรียนไม่รู้เรื่องจึงทำให้ไม่อยากเข้าเรียน และการสอนของครูบางท่านเป็นสิ่งน่าเบื่อสำหรับเด็ก จึงเป็นสาเหตุทำให้เด็กไม่อยากเข้าเรียนในวิชานั้นและหนีเรียนในที่สุด

3. แรงจูงใจในการเรียน การขาดแรงจูงใจในการเรียน เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้เด็กไม่สนใจเรียน ไม่มีสมาธิในการดูหนังสือ ดังนั้นแรงจูงใจจึงเป็นตัวกระตุ้นให้คนเราแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ กัน หรือเป็นแรงขับ การที่คนแสดงพฤติกรรมอย่างใดนั้น เนื่องมาจากคนมีความต้องการ และการที่คนเรามีความต้องการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มักเป็นเพราะว่าเขาขาดสิ่งนั้น ความต้องการจะเป็นแรงผลักดันให้เราแสดงพฤติกรรมเพื่อให้ได้สิ่งนั้น ๆ มาเมื่อได้สิ่งที่สนองความต้องการแล้ว เราจะหยุดพฤติกรรมนั้น แต่เนื่องจากมนุษย์มีความต้องการไม่สิ้นสุด จึงมีการแสดงพฤติกรรมอยู่ตลอดเวลา สำหรับแรงจูงใจทางการเรียน หรือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ไม่ใช่เกิดตามกรรมพันธุ์ การฝึกฝนอบรม ตลอดจน สิ่งแวดล้อมจะมีผลโดยตรงต่อระดับแรงจูงใจของบุคคล สาเหตุที่นักเรียนหนีเรียน เนื่องมาจากขาดแรงจูงใจและเคยประสบความล้มเหลวในการเรียน เช่น สอบตกบ่อย ๆ เข้ากับเพื่อนไม่ได้ เด็กมีกลุ่มเพื่อนที่เกเร และที่โรงเรียนไม่มีระเบียบวินัยที่ดีพอจึงทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมหนีเรียน (อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2548 : 250)

4. บรรยากาศในการเรียน เป็นปัจจัยที่สำคัญมาก บรรยากาศที่ดีระหว่างครูกับเด็ก และกับเพื่อนนักเรียนด้วยกันเองและสภาพแวดล้อม จะมีผลกระตุ้นหรือยับยั้งการเรียนรู้ของเด็กก็ได้ วิธีการที่ครูสอนเป็นสิ่งสำคัญมากครูจะต้องมีทักษะในการสอนที่ดี สามารถสอนสิ่งที่สลับซับซ้อนให้เข้าใจง่าย เนื้อหาที่น่าเบื่อให้เป็นเนื้อหาที่สนุกและน่าสนใจ รู้จักหาเทคนิคที่จะช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาให้เรียนดีขึ้น สื่อให้เด็กรู้ถึงความห่วงใยและความจริงใจของครู สิ่งเหล่านี้จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ดีขึ้น และเด็กจะให้ความร่วมมือกับครูมากขึ้นในเรื่องการเรียน (อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2548 : 260)

จะเห็นว่าพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นที่แสดงออกมานั้นจะดีหรือไม่ดี ก็ขึ้นอยู่กับปัญหาที่เกิดขึ้นจากพื้นฐานที่เด็กได้รับประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก ซึ่งมีผลผลักดันให้เด็กมีพฤติกรรมตามแบบอย่างที่ได้พบเห็นในสังคม ถ้าไม่ผู้ใหญ่คอยแนะนำก็จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่ไม่ดีได้ เด็กแต่ละคนก็ย่อมมีสติปัญญาที่ไม่เท่าเทียมกัน เด็กบางคนเรียนหนังสือรู้เรื่อง บางคนเรียนไม่รู้เรื่อง ความรู้ไม่ดี เรียนไม่ทันเพื่อน ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจเป็นชนวนทำให้เด็กเกิดความท้อแท้ เบื่อหน่ายไม่อยากเรียน ประกอบกับพ่อแม่ ครูไม่เข้าใจ ไม่มีเวลากระตุ้นให้กำลังใจจนทำให้เด็กเกิดการเบื่อหน่ายในการเรียน จนกระทั่งหนีโรงเรียนหรือถูกเพื่อนชักจูงไปในทางที่ผิดได้

3.2.2 ปัจจัยด้านครอบครัว

ปัจจุบันนี้ความบีบคั้นทางเศรษฐกิจและความทันสมัยของสังคมทำให้ครอบครัวไทยมีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปจากพฤติกรรมการอยู่รวมกันจากครอบครัวขยายกลายเป็นครอบครัวเดี่ยว ความผูกพันใกล้ชิดระหว่างสมาชิกในครอบครัวเริ่มจางหายไป พ่อแม่ไม่มีเวลาสนทนากับลูก คนแก่และหลานมีช่องว่างระหว่างวัยไม่สามารถจะเข้าใจความต้องการของกันและกันได้ ยิ่งความเจริญทางเทคโนโลยีมีมากขึ้น เด็กที่อยู่ห่างไกลจากธรรมชาติวันหนึ่ง ๆ ที่มีเวลาว่าง

ก็จะนั่งดูโทรทัศน์ กินขนมขบเคี้ยวที่ไม่มีประโยชน์ เล่นวิดีโอเกม ซึ่งบางครั้งยั่วยุให้เกิดความก้าวร้าว ซึ่งดีซิงเตน เพื่อเอาชนะเท่านั้น ยิ่งเด็กในเมืองใหญ่ที่พ่อแม่ทิ้งลูกที่บ้านให้พี่เลี้ยงที่มีได้รับการอบรมดูแล เด็กยิ่งถูกรอบงำหรือถูกทอดทิ้งมากขึ้น (คณะอนุกรรมการด้านครอบครัว สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ. 2539 : 58) ในสภาพครอบครัวที่บิดา มารดา ต้องทำงานนอกบ้านจนไม่มีเวลาเอาใจใส่ลูกทำให้ลูกขาดความอบอุ่น บิดาและมารดาที่หย่าร้างหรือทะเลาะกันทุกวันจนลูกไม่อยากจะอยู่บ้าน เกิดความเบื่อหน่ายอยากหนีสังคมและไม่อยากไปโรงเรียน หรือปัญหาความยากจนเมื่อเด็กมีพี่น้องหลายคน ต้องช่วยทำงานหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ทำให้ไม่มีเวลาทำการบ้านส่งครู นักเรียนไม่กล้าไปโรงเรียนเพราะเกรงจะถูกลงโทษ สิ่งเหล่านี้บางครั้งทำให้เด็กเกิดปมหรืออายเพื่อน ในที่สุดก็ไม่อยากไปโรงเรียน (ราศรีธรรมนิยม. 2524 : 13)

สภาพครอบครัวที่ผู้วิจัยศึกษา เป็นครอบครัวเดี่ยว ซึ่งอยู่เฉพาะ บิดา มารดา และลูกเท่านั้น เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป บิดามารดาจึงไม่มีเวลาที่จะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนบุตรจึงต้องมีบุคคลอื่นเป็นผู้รับภาระไป เช่น ญาติผู้ใหญ่ คนใช้ ฯลฯ การอบรมเลี้ยงดูเด็กมีอยู่หลายรูปแบบมีทั้งแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ตามใจมาก แบบอบรมเลี้ยงดูไม่สม่ำเสมอ แบบปล่อยปละละเลย แบบไม่ต้องการเด็ก แบบลงโทษรุนแรงและการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ทุกแบบล้วนมีผลดีผลเสีย การอบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยรุ่นนั้นควรเลี้ยงด้วยความเอาใจใส่เห็นอกเห็นใจเด็ก แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ประคบประหงมจนเกินไป เด็กวัยรุ่นต้องการอิสระควรให้ความเป็นอิสระแก่เด็กบ้าง แต่ไม่ปล่อยเด็กจนเกินไป ฝึกให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง กล้าพูดกล้าตัดสินใจ กล้าทำงานอย่างมีเหตุผล และมีความรับผิดชอบให้เด็กคบเพื่อนตามสมควรเพราะในวัยนี้การยอมรับจากเพื่อนมีความสำคัญต่อเด็กมาก พ่อแม่ควรจะเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก การอบรมและคำแนะนำของพ่อแม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กเป็นอย่างมาก

3.2.3 ปัจจัยด้านโรงเรียน

ระบบการเรียนการสอนของครูจะได้ผลดีเพียงไรนั้น นอกจากความรู้ของครูแล้ว ยังขึ้นอยู่กับกระตือรือร้นในการสอนในชั้นเรียน ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถของครูที่จะพยายามกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ ตั้งใจที่จะเรียน (สังัด อุทรานนท์. 2525 : 4) ด้วยการอธิบายหรือใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับบทเรียนแต่ละบท รู้จักการยั่วยุให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็นและมีจิตใจที่จะศึกษาเรื่องราวที่ครูสอนด้วย ครูจะต้องพยายามดึงความสามารถของนักเรียนให้ออกมาใช้ประโยชน์ในการเรียนอย่างเต็มที่ ด้วยการสร้างบรรยากาศที่จะกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียน การที่ผู้สอนสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นโดยมีความเป็นมิตรกับผู้เรียน ช่วยชี้แนะให้ผู้เรียนเรียนอย่างเป็นลำดับขั้นทำให้ผู้เรียนมีความอบอุ่น รู้สึกอยากเรียน รักการเรียน รักวิชาที่เรียน ตลอดทั้งผู้สอนควรชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจถึงขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน และขอความร่วมมือจากผู้เรียนมากกว่าที่จะสร้างเงื่อนไข สร้างกฎระเบียบการเรียนอันจะทำให้

ผู้เรียนรู้สึกเครียด เพราะความรับผิดชอบและวินัยในการเรียนนั้นจะต้องเกิดจากการตกลงกันทั้งสองฝ่าย ไม่ใช่เกิดจากผู้สอนเป็นผู้กำหนด (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2535 : 362) กฎและระเบียบของโรงเรียนที่ตั้งขึ้น เช่น ห้ามพูดคุยนในห้องเรียน ห้ามลุกจากที่ขณะทำงาน ฯลฯ จัดว่าเป็นกฎและระเบียบที่ขัดกับธรรมชาติและพัฒนาการของเด็ก (สมพร สุทัศน์ีย์. 2531 : 65 – 66) แล้วยังเป็นกฎที่ล้าสมัยด้วย เพราะขัดกับกระบวนการเรียนการสอนในปัจจุบันที่มุ่งให้เด็กเป็นผู้แสดงและทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง และจะทำให้สัมพันธ์ภาพระหว่างครูและนักเรียนขาดสะบั้นลง แต่การที่กฎระเบียบหย่อนยานจนเกินไปก็ทำให้ห้องเรียนขาดระเบียบ เด็กจะกลายเป็นคนไม่เรียบร้อย ไม่รู้จักเกรงใจผู้อื่นและไม่รู้จักรับผิดชอบตลอดจนกฎและระเบียบที่ไม่คงเส้นคงวาจะทำให้เด็กเกิดความสงสัยไม่มั่นใจขาดกลัวและวิตกกังวล ส่วนสถานที่ตั้งของโรงเรียนนั้นควรอยู่ในทำเลซึ่งเป็นย่านชุมชน เพราะต้องการให้นักเรียนมาทันเวลา ป้องกันอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นไม่ต้องการให้นักเรียนเหน็ดเหนื่อยในการเดินทางมาโรงเรียน ไม่ควรอยู่ใกล้แหล่งอบายมุขต่างๆ ที่จะเป็นภัยต่อนักเรียนโดยตรง ไม่ควรอยู่ใกล้กองขยะซึ่งเป็นสาเหตุในการแพร่กระจายเชื้อโรคมายังนักเรียนภายในโรงเรียน ไม่ควรอยู่ติดถนนหรือทางรถไฟ เพราะจะทำให้เกิดอุบัติเหตุกับนักเรียนได้ และก่อเหตุรำคาญด้านเสียงแก่นักเรียน (สายหยุด ชมานนท์ และคณะ. 2521 : 19 – 21) อาคารเรียนควรจะต้องอยู่ห่างจากตัวถนนให้มากเพื่อบรรเทาเสียงดังของยวดยานพาหนะ มีรั้วรอบขอบชิดไม่ควรอยู่ติดโรงงานอุตสาหกรรมที่ประกอบด้วยเครื่องจักรซึ่งเดินเครื่องเสียงดังตลอดเวลาจะเป็นเหตุอันหนึ่งที่ทำให้สายประสาทของเด็กและบั่นทอนการเรียนของเด็กด้วย พื้นที่บริเวณโรงเรียนไม่ควรเป็นที่โล่งแจ้งเกินไป ควรมีต้นไม้เพื่อสร้างบรรยากาศให้เกิดความร่มรื่น นอกจากนี้ยังมีมีส่วนช่วยบรรเทาเสียงดังให้น้อยลง

จะเห็นว่าครูไม่ใช่ตัวจักรสำคัญเพียงอย่างเดียวที่จะพัฒนาพฤติกรรมทุกด้านให้แก่เด็กนักเรียนได้ ระบบการเรียนการสอนจะต้องเอื้อในการเรียนรู้ของเด็ก สภาพของชั้นเรียนจะเป็นแรงดึงดูดใจต่อเด็กมาก เพราะถ้าเด็กมีทัศนคติที่ดีต่อครูและต่อเพื่อนก็ทำให้มีความต้องการที่จะเรียน ถ้าสภาพของชั้นเรียนไม่สร้างบรรยากาศแห่งความอบอุ่นให้เขาประกอบกับเด็กก็ไม่ได้ได้รับความอบอุ่นจากครอบครัวมาด้วย ยิ่งทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนมากขึ้น สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน กฎและระเบียบต่างๆ ของโรงเรียนมีส่วนเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนมาก การตกแต่งอาคารสถานที่บริเวณโรงเรียนมีส่วนเกื้อกูลต่อการเรียนของนักเรียนช่วยให้นักเรียนเกิดความสดชื่นร่มเย็น เป็นแรงจูงใจให้อยากมาโรงเรียนมีความรักและภาคภูมิใจโรงเรียน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ควรมีบรรยากาศอบอุ่นของความเป็นบ้าน หรือครอบครัวอยู่ข้างเพื่อช่วยในการปรับตัวเสริมสร้างสุขภาพจิตและประสบการณ์ของนักเรียนและให้สอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตรอันเป็นสิ่งจูงใจให้นักเรียนอยากมาโรงเรียนและอยากเรียนด้วย

3.2.4 พฤติกรรมการหนีเรียน

พยอม อิงคตานุวัฒน์ (2530 : 31 – 32) ได้กล่าวไว้ว่าการหนีโรงเรียนพบมากในเด็กอายุสูงกว่า 10 ปี โดยมีพฤติกรรมการหนีเรียน คือ นักเรียนจะออกจากบ้านไปตามเวลาที่เคยไปโรงเรียนตามปกติแต่ไปไม่ถึงโรงเรียน เด็กจะใช้ช่วงระยะเวลาที่ควรอยู่ในโรงเรียนไปเที่ยวเตร่ตามความพอใจ เช่น โรงภาพยนตร์ สวนสาธารณะ สถานที่เล่นเกมต่างๆ เป็นต้น การหนีโรงเรียนจะหนีไปตามลำพังคนเดียวหรือไปเป็นกลุ่มเกินกว่าสองคนจากโรงเรียนเดียวกัน แต่ถึงแม้ว่าจะหนีไปตามลำพังคนเดียวก็จะไปเจอพวกหนีโรงเรียนด้วยกันที่มาจากโรงเรียนอื่นๆ ตามสถานที่ที่มั่วสุม เด็กหนีโรงเรียนจะมีพฤติกรรมการหนีเรียนอยู่ 2 แบบคือ แบบที่หนึ่งออกจากบ้านและกลับบ้านตรงเวลา พ่อแม่ไม่มีโอกาสรู้ว่าลูกหนีโรงเรียน ถ้าโรงเรียนไม่เข้มงวดกับการไปโรงเรียนสม่าเสมอของนักเรียน บางครอบครัวลูกหนีโรงเรียนเป็นเดือนๆ พ่อแม่ยังไม่รู้ มารู้ก็เมื่อมีเหตุร้ายเกิดขึ้น แบบที่สองจะหนีโรงเรียนแล้วเลยไม่กลับบ้านสักหนึ่งหรือสองคืนก่อนในระยะแรกๆ ซึ่งต่อไปก็จะไม่กลับบ้านหลายๆ คืน

จารุวัตร เพียรชัย (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุการหนีเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2540 มีวัตถุประสงค์เพื่อหาองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุของการหนีเรียนของนักเรียน การศึกษาแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของนักเรียน องค์ประกอบส่วนตัวของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบที่เป็นสาเหตุการหนีเรียน คือ ระยะเวลาที่เดินทาง พื้นที่ซึ่งที่พักอาศัยตั้งอยู่ สอบตกหลายวิชาและคาดว่าจะเรียนไม่จบ เนื้อหาบางรายวิชายากเกินไป เรียนหนังสือไม่รู้เรื่อง ชอบกิจกรรมอื่นมากกว่าการเรียน ถูกครูว่ากล่าว ตักเตือนเป็นประจำ ครูไม่ฟังเหตุผล/ไม่เข้าใจนักเรียน กฎระเบียบของโรงเรียนมีมากเกินไป เครื่องแต่งกายไม่ครบถ้วน/ถูกต้อง อุปกรณ์การเรียนไม่พร้อม ทำงาน/การบ้านไม่เสร็จทันเวลา มีทัศนคติไม่ดีต่อครูบางท่าน ดิตสารเสพติด นอนดึก ตื่นสายทำให้ไม่อยากมาโรงเรียน ถูกบังคับให้เรียน ค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ มีปัญหากับเพื่อนเพศเดียวกัน มีปัญหากับเพื่อนต่างเพศ ถูกเพื่อนชักชวนให้ไปในที่แห่งอื่น มีความขัดแย้งกับผู้ปกครอง ครอบครัวมีความขัดแย้งบ่อยๆ ที่พักอาศัยอยู่ไกลจากโรงเรียน

จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมการหนีเรียนของนักเรียนนั้น จะมีลักษณะเป็นการหนีจากปัญหาที่นักเรียนกำลังเผชิญอยู่เพื่อไปพบกับสิ่งที่ดีและสนุกสนาน ในความคิดของนักเรียน แต่กลับกลายเป็นว่านักเรียนต้องเผชิญกับปัญหาที่หนักกว่าเดิมโดยไม่รู้ตัวและเป็นปัญหาที่นำนักเรียนไปสู่ความเสื่อมเสีย

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการหนีเรียน

ดวงกมล วงษ์ศรีหัส (2541 : 206) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษารายกรณีของนักเรียนที่มีปัญหาการปรับตัวในครอบครัวระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนชุมชนวัดบางขัน อำเภอคลอง

หลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการปรับตัวในครอบครัวของนักเรียนมีสาเหตุมาจากบุคลิกภาพไม่เหมาะสม การเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้อง ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ไม่ดี ฐานะเศรษฐกิจในครอบครัวอยู่ในระดับต่ำ ระดับการศึกษาของบิดามารดาอยู่ในระดับต่ำ ปัญหาสภาพที่อยู่อาศัยไม่ดี การศึกษารายกรณีทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการปรับตัวในครอบครัวเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อครอบครัว รักและภูมิใจในครอบครัว สามารถที่จะสร้างสัมพันธ์ภาพกับสมาชิกในครอบครัว และสามารถเผชิญหน้ากับปัญหาได้อย่างเหมาะสม

สุนีย์ ธีระวิรุณ (2542 : 81-92) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนที่มีสาเหตุมาจากนักเรียนมีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม สัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดี ฐานะทางเศรษฐกิจในครอบครัวอยู่ในระดับต่ำ ระดับการศึกษาของบิดามารดาอยู่ในระดับต่ำและการเลี้ยงดูจากครอบครัวไม่ถูกต้อง ส่วนบรรยากาศในโรงเรียนทั้งในและนอกโรงเรียน นักเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนได้ และเห็นว่ามีกำบังมากเกินไป ด้านสัมพันธภาพทางสังคมกับกลุ่มเพื่อนทั้งในและนอกโรงเรียน ไม่สามารถปรับตัวได้และเรียกร้องความสนใจจากกลุ่มเพื่อน ซึ่งมักจะเกิดปัญหากับเพื่อนเสมอ และปัญหาสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัย

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุทำให้นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่หนีเรียนในระหว่างศึกษา มีสาเหตุมาจากครอบครัว สภาพแวดล้อม โรงเรียนหรือสถานศึกษา และตัว ของนักเรียนเอง โดยตัวเด็กนั้นจะมีวิธีการหรือพฤติกรรมในการหนีเรียนในรูปแบบต่างๆ เช่นการออกจากบ้านแต่เช้า แล้วไม่ไปโรงเรียนไปหลบอยู่ตามบ้านเพื่อนไปเที่ยวเตร่ตามสวนสาธารณะ ห้างสรรพสินค้าและศูนย์การค้า หรือไปชมภาพยนตร์ เล่นเกม และมีวิธีการต่างๆ อีกมากมาย โดยมีสิ่งเร้าที่เป็นสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการสัมผัสหรือสัมพันธ์จากสิ่งแวดล้อมที่เป็นสิ่งเร้าหรือกระตุ้นทำให้หนีเรียนจากหลายประการเช่น ศูนย์การค้า กลุ่มเพื่อน ยาเสพติดหรือสารเสพติด สวนสนุก และสวนสาธารณะ โรงภาพยนตร์ ตู้เกม เป็นต้นัวกระตุ้นให้เด็กและเยาวชน เลือกที่จะหนีเรียนมากกว่าการไปเรียนตามปกติ นอกจากนี้การหนีเรียนนั้นทำให้เกิดปัญหาที่กระทบครอบครัว สังคม เศรษฐกิจ และตัวเด็กเอง และเกิดผลต่อเนื่องด้านพฤติกรรมในการกระทำผิดหรือละเมิดกฎหมาย ข้อบังคับของบ้านเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคิดว่าการศึกษารายกรณีเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถใช้แก้ปัญหาหรือลดพฤติกรรมหนีเรียนของนักเรียนได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ
4. วิธีการศึกษารายกรณี
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง จังหวัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2550 ที่มีพฤติกรรมหนีเรียนเป็นนักเรียนชาย จำนวน 3 คน โดยเลือกกลุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือและเทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสังเกตและการบันทึกการสังเกต (Observation and Observational Record)
2. การสัมภาษณ์ (Interview)
3. การเยี่ยมบ้าน (Home visit)
4. สังคมมิติ (Sociometry)
5. อัตชีวประวัติและบันทึกประจำวัน (Autobiography and Diary Record)
6. แบบสอบถาม (Questionnaire)
7. แบบทดสอบ (Test)
8. ระเบียบสะสม (Cumulative Record)

ขั้นตอนในการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีการของการศึกษารายกรณี 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน การกำหนดปัญหา คือ การที่นักเรียนมีพฤติกรรมหนีเรียนเกิดจากตัวแปร ดังต่อไปนี้

1.1 ตัวแปรส่วนตัว

บุคลิกภาพ เป็นสิ่งสำคัญต่อสภาพอารมณ์แต่ละบุคคลมีแนวโน้ม ในการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม มีความแข็งแกร่งเปราะบางของจิตใจต่างกัน เด็กบางคนมีลักษณะ ซ่างคิด มีความรู้สึกละเอียดอ่อน เป็นคนอ่อนไหวถูกกระทบง่าย เกิดอารมณ์เศร้าและวิตกกังวล ง่าย ในเด็กประเภทนี้เหตุการณ์ที่ไม่ค่อยรุนแรงก็อาจมีผลกระทบต่อเด็กอย่างมากมาย (อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2543 : 57 – 58)

1.2. ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

1.2.1 ด้านครอบครัว

1.2.1.1 สถานภาพการสมรสของบิดามารดา การศึกษาในครั้งนี สถานภาพการสมรสของบิดามารดาของผู้รับการศึกษาจะแบ่งออกเป็น บิดามารดาอยู่ด้วยกัน บิดามารดาหย่าร้างกัน และมารดาเสียชีวิต จากสถานภาพการสมรสของบิดามารดาก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมหนีเรียน

1.2.2.2 สัมพันธภาพในครอบครัว ความสัมพันธ์กับคนในครอบครัว เช่น บิดา มารดา พี่ น้อง ปู่ ย่า ตา ยาย ฯลฯ

1.2.3.3 การอบรมเลี้ยงดู ในการศึกษาครั้งนี้การอบรมเลี้ยงดูผู้รับ การศึกษาแบ่งออกเป็น การเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย แบบตามใจ และแบบเข้มงวด มีความขัดแย้งกันเองระหว่างพ่อและแม่ในการอบรมลูก จึงทำให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

1.2.2 สิ่งแวดล้อมด้านโรงเรียน

1.2.2.1 ระบบการเรียนการสอนของครู และสภาพของชั้นเรียน จากการ สัมภาษณ์เด็กทำให้ผู้ศึกษาทราบว่าปัญหาที่ก่อให้เกิดการหนีเรียน มีสาเหตุเนื่องมาจากการสอน ของครู และสภาพของชั้นเรียน ดังนี้

“ ผมเรียนหนังสือไม่ค่อยรู้เรื่องเนื่องจากเพื่อนที่นั่งข้างๆผมเป็น เด็กเรียนดีแต่ชอบคุยเนื่องจากสิ่งที่อาจารย์สอนในห้องเพื่อนได้เรียนพิเศษมาแล้ว เป็นสิ่งที่เขาารู้แล้ว เขาจึงไม่เรียนแล้วหันมาชวนผมคุย อีกทั้งอาจารย์ก็สอนน่าเบื่อก็เลยทำให้ผมไม่สนใจการเรียน แต่ พอถึงเวลาใกล้สอบเพื่อนก็จะช่วยมาติวให้ แต่อย่างไรก็ตามผมก็สอบตกอยู่ดี ”

1.2.2.2 สถานที่ตั้งของโรงเรียน จากการสัมภาษณ์และการสังเกตผู้รับ การศึกษาทำให้ทราบว่าสถานที่ตั้งของโรงเรียนก็มีส่วนผลักดันและสิ่งเร้าให้เด็กอยากหนีเรียน เช่น

“ เวลาที่พวกผมหนีเรียนส่วนใหญ่จะหนีไปอยู่ห้างสรรพสินค้า หรือไม่กี่ร้านเกมแถวๆโรงเรียน ถ้ามีโปรแกรมหนังออกมาใหม่ก็จะเข้าไปดูหนัง ผมอยากมาเรียน ต่อที่นี้ก็เพราะผมชอบระบบการศึกษาและอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ทันสมัย บางครั้งผมไม่อยากไปแต่ เพื่อนชวนจึงเกิดความอยากที่จะไป พอโรงเรียนเลิกผมก็กลับมารอแม่ที่โรงเรียนได้ทันเวลาเพราะ อยู่ใกล้ๆโรงเรียน ”

1.2.2.3 กฎระเบียบของโรงเรียน เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ ก่อให้เกิดปัญหาได้ เช่น

“ โรงเรียนของเราถูกระเบียบไม่เคร่งครัด ไม่เอาจริงเอาจังเรื่องการโดดเรียน พวกผมมาโรงเรียนก็สาย โดดเรียนก็มากแต่ยังไม่ถูกตัดคะแนนเวลาจะหนีออกนอกโรงเรียนก็ง่าย ” จากการสัมภาษณ์เด็กทำให้ทราบข้อมูลว่า ถ้าโรงเรียนมีถูกระเบียบที่เคร่งครัดก็สามารถที่จะช่วยตัดปัญหาพฤติกรรมการหนีเรียนของนักเรียนได้

1.2.3 สิ่งแวดล้อมด้านสังคม

เพื่อน ปัญหาเรื่องเพื่อนเป็นปัญหาที่พบบ่อยมากตั้งแต่ชั้นประถมจนถึงมัธยมแม้แต่มหาวิทยาลัย วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการค้นหาตัวเองและต้องการการยอมรับจากผู้อื่นหรือจากกลุ่มเพื่อน ดังนั้นเพื่อนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นคล้อยตามได้ง่ายถ้าเพื่อนคนนั้นมีอิทธิพลต่อจิตใจเด็ก แต่สาเหตุที่สำคัญยิ่งที่มักพบบ่อยๆ ในเด็กส่วนใหญ่คือ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่ดี เด็กไม่มีความผูกพันอบอุ่นระหว่างพ่อ – แม่ – ลูก จึงทำให้เด็กที่มีปัญหาจัดตัวเองมาอยู่ด้วยกันแล้วชวนกันไปตามสิ่งเร้าที่ได้พบเจอ จากการสัมภาษณ์ผู้รับการศึกษา ดังนี้

“ ที่ผมหนีเรียนเพราะผมมีปัญหาเกี่ยวกับพ่อแล้วก็เบื่อไม่อยากจะเข้าห้องเรียน จึงชวนเพื่อนหนีเรียนไปดูหนังด้วยกัน ”

2. รวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เทคนิคที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ใช้เทคนิค 8 เทคนิค ดังนี้

2.1 การสังเกตและการบันทึกการสังเกต เพื่อเก็บข้อมูลไว้ประกอบการวินิจฉัยและเข้าใจพฤติกรรมเพื่อการช่วยเหลือต่อไป โดยสังเกตนักเรียนจากสถานการณ์ต่างๆ เช่น สถานการณ์ในการเรียน สถานการณ์ในการเล่นกับเพื่อน สถานการณ์ในการทำกิจกรรมอิสระและสถานการณ์ที่อยู่บ้านในแต่ละสถานการณ์ หลังการสังเกตผู้วิจัยได้บันทึกการสังเกตโดยใช้ระเบียบปฏิบัติการ

2.2 การสัมภาษณ์ เพื่อหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมหนีเรียนของนักเรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ใช้การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interview) และไม่เป็นทางการ (Informal Interview) กับบุคคลต่อไปนี้

1. นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. อาจารย์ประจำชั้นและอาจารย์ที่ปรึกษา
3. อาจารย์ประจำวิชา
4. เพื่อนที่อยู่ในชั้นเรียนเดียวกัน
5. ผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ในการสัมภาษณ์นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สัมภาษณ์ครั้งละ 30 – 60 นาทีและบันทึกผลการสัมภาษณ์ทันทีหลังจากยุติการสัมภาษณ์ ส่วนบุคคลอื่นๆ สัมภาษณ์คนละ 2 ครั้ง ใช้เวลา 30 – 60 นาทีและบันทึกผลการสัมภาษณ์ทันทีหลังจากยุติการสัมภาษณ์

2.3 การเยี่ยมบ้าน เพื่อจะได้สังเกตความเป็นอยู่ทางบ้านและรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทางบ้านและยังเป็นการร่วมมือกับบิดามารดา หรือผู้ปกครองในการช่วยเหลือนักเรียนโดยปฏิบัติดังนี้

2.3.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการไปเยี่ยมบ้าน

2.3.2 นัดหมายวันเวลาไปเยี่ยมบ้านกับบิดามารดา

2.3.3 ไปเยี่ยมบ้านพร้อมทั้งสังเกตและสัมภาษณ์บิดามารดา รวมทั้งบุคคลภายในบ้านตามความเหมาะสม เพื่อหาข้อมูลในเรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัว ทักษะคติของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียนและทักษะคติของผู้ปกครองที่มีต่อผู้รับการศึกษา ความเป็นอยู่และค่านิยมของผู้ปกครองในด้านต่างๆ

2.3.4 บันทึกการเยี่ยมบ้าน ใช้เวลาในการเยี่ยมบ้านคนละ 1 ครั้งๆ ละประมาณ 30 นาที

2.4 การเขียนอัตชีวประวัติ ให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเขียน หลังจากผู้วิจัยได้สร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนแล้ว โดยให้เขียนอัตชีวประวัติโดยไม่กำหนดหัวข้อแต่ให้แนวทางว่าให้เขียนเล่าเรื่องของตนเองและครอบครัว ตั้งแต่จำความได้ในอดีตจนถึงปัจจุบัน และให้บอกความคาดหวังในอนาคตของนักเรียนด้วย เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติที่นักเรียนมีต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่อโรงเรียน ต่อเพื่อน และต่อการศึกษา

เมื่อทราบอัตชีวประวัติแล้วจึงนำมาวิเคราะห์ โดยใช้แนวการวิเคราะห์ อัตชีวประวัติของ Froehlich (กมลรัตน์ หล้าสูงรงค์. 2527 : 148 ; อ้างอิงจาก Froehlich. 1959) โดยพิจารณาถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. สิ่งที่ขาดหายไปหรือการเว้นข้อความบางอย่าง (Omission)
2. ความยาวของอัตชีวประวัติ (Length)
3. คำศัพท์ที่ใช้ (Vocabulary)
4. ระดับความลึกของความรู้สึก (Level or Depth Expression)
5. การจัดลำดับความคิด (Organization)
6. การกลบเกลื่อน (Gloss)
7. การแต่งเรื่องขึ้นเอง (Fabrication)
8. ลักษณะของการเขียน (Appearance)
9. ความผันแปรของปฏิกริยา (Tonal Variations)

บันทึกประจำวัน เป็นการให้ผู้รับการศึกษาเขียนบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง เป็นการเปิดเผยความรู้สึกส่วนตัวที่มีต่อเหตุการณ์ และสภาพแวดล้อมรอบตัว โดยการชี้แจงให้ผู้รับการศึกษาทราบถึงวัตถุประสงค์ในการเขียนบันทึกประจำวัน และให้ต่อเนื่องเป็นเวลา 1 สัปดาห์ โดยมีหัวข้อต่อไปนี้ (กมลรัตน์ หล้าสูงรงค์. 2527 : 176)

1. ชื่อ อายุ เพศของผู้บันทึก
2. วัน เดือน ปี ที่บันทึก
3. กิจกรรมที่ทำในวันนั้น

หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกประจำวันมาทำการวิเคราะห์ตีความหมาย เพื่อหาข้อมูลในการดำเนินเรื่องราวในชีวิตประจำวัน ความคิดเห็นที่มีเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งการเขียนบันทึกประจำวันนี้ ทำให้ทราบนิสัยส่วนตัวของนักเรียน

2.5 สังคมมิติ ใช้สังคมมิติเพื่อหาความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มและศึกษาโครงสร้างทางสังคมของกลุ่มว่ามีธรรมชาติที่แท้จริงอย่างไร โดยผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ในการทำสังคมมิติให้อาจารย์ประจำชั้นทราบ และผู้วิจัยขอเวลาในการทำสังคมมิติเองในชั้นเรียน โดยกำหนดสถานการณ์คือ ถ้านักเรียนได้บัตรเที่ยวสวนสนุกฟรี 3 ใบ นักเรียนจะชวนใครไปกับตนเอง ให้เลือกเพื่อนในห้องเรียนเดียวกัน โดยให้เลือกได้ 2 คน ตามลำดับความชอบมากที่สุดเป็นอันดับ 1 และชอบน้อยกว่าเป็นอันดับ 2

เมื่อได้ข้อมูลแล้วนำมากระทำข้อมูล สร้างตารางสังคมมิติขึ้นเขียนชื่อนักเรียนในช่องผู้เลือก และผู้ได้รับเลือก กรอคะแนนลงในตารางพร้อมกับสรุปผลของคะแนนที่กรอกลงในตารางนั้นนำผลสรุปของคะแนนที่กรอกลงในตารางแล้วนำมาสร้างแผนผังสังคมมิติ การตีความหมายของแผนผังสังคมมิติ ที่ได้เกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มและบทบาทสมาชิกของกลุ่ม ขณะเดียวกันก็พิจารณาฐานะทางสังคมของนักเรียนที่ถูกศึกษา เพื่อตีความหมายความสัมพันธ์ของนักเรียนที่ถูกศึกษากับเพื่อนในกลุ่ม

2.6 แบบสอบถามและแบบสำรวจ เพื่อจะได้ทราบถึงรายละเอียดบางประการที่เป็นประโยชน์ในการวินิจฉัยปัญหาและช่วยเหลือกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีดังต่อไปนี้

- 2.6.1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล
- 2.6.2 แบบวัดอัตมโนทัศน์
- 2.6.3 แบบสอบถามทัศนคติในการเรียน

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามและแบบสำรวจเพื่อหาข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ เพื่อจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. เพื่อทราบข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง
2. เพื่อทราบความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองของกลุ่มตัวอย่าง

2.7 แบบทดสอบ เพื่อนำผลการทดสอบมาช่วยในการวินิจฉัยปัญหาเพื่อเป็นประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ แก่กลุ่มตัวอย่างซึ่งแบบทดสอบที่ใช้ มีดังนี้

- 2.7.1 แบบทดสอบบุคลิกภาพ ใช้แบบทดสอบ ดังนี้

2.7.1.1 แบบทดสอบ Bender Gestalt Test ลักษณะของแบบทดสอบและวิธีทดสอบจะมีแผ่นให้ผู้รับการทดสอบดูก่อนแล้วให้วาดภาพตามตัวอย่างที่ให้ดู ภาพมีทั้งหมด 9 ภาพ คือมีภาพ A ภาพ 1 – 8 เรียงตามลำดับ การแปลความหมาย การตรวจให้คะแนนเป็นแบบคุณภาพเชิงบรรยายบุคลิกภาพ

2.7.1.2 แบบทดสอบบุคลิกภาพวาดคน (Draw A Person Test) เรียกย่อว่า DAP เป็นเครื่องมือทางจิตวิทยาชนิดหนึ่งที่ใช้เทคนิคการแสดงออก (Expressive Technique) เพื่อให้ผู้รับการทดสอบแสดงออกเกี่ยวกับตนเองอย่างอิสระเพราะจะทำให้บุคลิกเปิดเผยอารมณ์ที่ยู่ยากของเขาออกมา และช่วยทำให้ผู้รับการทดสอบมีความรู้สึกผ่อนคลายอารมณ์ แบบทดสอบวาดภาพคนนี้สร้างขึ้นโดยมาโชวเวอร์ (Machover) มีวิธีการดังนี้

ลักษณะแบบทดสอบ ผู้รับการทดสอบจะได้รับแจกกระดาษขาวขนาด 8.5 นิ้ว 11 นิ้ว พร้อมทั้งดินสอและจะได้รับคำแนะนำจากผู้ทำการทดสอบว่า “ ให้วาดภาพคนหนึ่งคน ไม่ให้วาดการ์ตูน” เมื่อวาดภาพเสร็จแล้วจะได้รับคำแนะนำให้วาดภาพอีกคนหนึ่งภาพ ในกระดาษแผ่นใหม่ ซึ่งเป็นภาพเพศตรงข้ามกับภาพแรก ในขณะที่ผู้รับการทดสอบทำการวาดภาพอยู่นั้น ผู้ทำการทดสอบได้ทำการจดบันทึกพฤติกรรมของผู้รับการทดสอบและสังเกตดูการวาดภาพตามลำดับก่อนหลังตลอดจนรายละเอียดของภาพที่วาดทั้งสองภาพ

การแปลความหมาย การตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวาดภาพคน เป็นแบบคุณภาพในเชิงบรรยายบุคลิกภาพหลายด้าน ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ลักษณะของภาพที่วาดองค์ประกอบที่ต้องคำนึงคือ ขนาดรูปร่างของภาพผู้หญิงและผู้ชายที่วาด ตำแหน่งที่วางในกระดาษ คุณภาพเกี่ยวกับเส้น ลำดับการวาดส่วนต่าง ๆ ส่วนใดก่อนหลัง การตั้งท่าด้านหน้าหรือด้านข้างของภาพ ตำแหน่งของงาน เสื้อผ้าที่สวมใส่ ฉากหลังของภาพและผลของฉากซึ่งเป็นส่วนประกอบทั้งหมดของภาพ มีการแปลความหมายเป็นพิเศษเกี่ยวกับส่วนต่างๆ ของร่างกายที่ขาดหายไป ผิดสัดส่วนของจำนวนและการแจกแจงรายละเอียด รอยลบขีดฆ่าการสมมาตรของภาพที่วาดและลักษณะแบบอื่น ๆ และยังมีรายละเอียดเกี่ยวกับส่วนใหญ่ของร่างกาย เช่น ศีรษะ ลักษณะหน้าตา ผม คอ ไหล่ หน้าอก ลำตัว สะโพก มือและเท้า

2.7.1.3 แบบทดสอบบุคลิกภาพวาดภาพ บ้าน คน ต้นไม้ (Kinetic House Tree Person) เรียกย่อว่า K. H. T. P เป็นแบบทดสอบบุคลิกภาพชนิดหนึ่งซึ่งไม่สามารถบอก บุคลิกภาพทั้งหมดของคนได้ต้องนำข้อมูลอื่น ๆ มาพิจารณาประกอบกันด้วย แต่พอได้ลงมือ วาดภาพ คนเรามักจะนึกถึงตัวเอง ซึ่งจะสะท้อนมาในรูปแบบที่วาดนั่นเองทำให้เห็นทัศนคติและเข้าใจถึงความขัดแย้งที่อยู่ภายในใจ หรือความคิดภายในที่เป็นโลกส่วนตัวของผู้วาดได้บางส่วน

การแปลความหมาย ใช้พิจารณาส่วนประกอบทั้งหมด ดูความสัมพันธ์ของบ้าน ต้นไม้ คน และส่วนอื่น ๆ ที่มีลักษณะสำคัญซึ่งจะสะท้อนให้เห็นทัศนคติและความรู้สึกที่มีต่อบุคคลสำคัญในชีวิตหรือความรู้สึกโดยตรงต่อตนเองอันเป็นการแสดงออกภายนอกของความรู้สึกและการรับรู้ของตัวนักเรียนเอง

2.7.1.4 แบบทดสอบเติมประโยคให้สมบูรณ์ (Sentence Completion Test) เรียกย่อว่า S.C.T. เป็นเครื่องมือทางจิตวิทยาชนิดหนึ่งที่ต้องการให้นักเรียนเติมข้อความให้สมบูรณ์ (Completion Technique)

ลักษณะของแบบทดสอบและวิธีทดสอบ แบบทดสอบนี้ประกอบด้วยคำถาม 64 ข้อ เป็นคำถามปลายเปิด หรือมีส่วนสำคัญของประโยคที่สร้างขึ้นเพื่อ

กระตุ้นให้เกิดการตอบสนอง เพื่อทราบถึงสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพซึ่งกำลังศึกษาค้นหาอยู่ นักเรียนจะต้องเขียนให้จบประโยค

การแปลความหมาย แบบทดสอบทั้ง 64 ข้อนี้ ช่วยให้ทราบความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่มีต่อตนเองและบุคคลอื่น ตัวอย่างเช่น ประโยคที่ว่า “ครูที่โรงเรียน.....ทำให้ทราบว่า นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรกับครู รู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู” เป็นต้น

2.8 ระเบียบสะสม เพื่อใช้เก็บข้อมูลของผู้รับการศึกษา ซึ่งทางโรงเรียนได้รวบรวมไว้แล้ว โดยเก็บข้อมูลของนักเรียนเกี่ยวกับประวัติส่วนตัว ครอบครัว สุขภาพ การศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการช่วยเหลือร่วมกับข้อมูลที่ได้จากแหล่งอื่นๆ

3. การวินิจฉัย

ผู้วิจัยนำเอาผลการวิเคราะห์ข้อมูล มาเป็นพื้นฐานประกอบการพิจารณา เพื่อวินิจฉัยว่าอะไรเป็นสาเหตุของพฤติกรรมนี้เรียนโดยดูผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน การเขียนอัตชีวประวัติ บันทึกประจำวัน แบบสอบถามแบบสำรวจ แบบทดสอบ การทำสังคมมิติ และระเบียบสะสมของแต่ละเทคนิคที่สอดคล้องกันมาเป็นหลักในการวินิจฉัย ซึ่งจะช่วยให้การวินิจฉัยสาเหตุของปัญหาได้อย่างครอบคลุมและหาทางในการแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับนักเรียน และสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต

4. การช่วยเหลือ การป้องกัน และการส่งเสริม

ให้การช่วยเหลือนักเรียนโดยการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่รับการศึกษาทั้ง 3 คน โดยกระบวนการให้คำปรึกษาซึ่งจะช่วยให้นักเรียนรู้จักและยอมรับตนเอง รับรู้สิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง จนสามารถนำไปสู่การตัดสินใจเลือกกระทำอย่างฉลาดและเหมาะสมต่อตนเอง

5. การทำนายผล

เพื่อบอกให้ทราบว่าพฤติกรรมการณ์เรียนสามารถแก้ไขได้หรือไม่ โดยอาศัยความสัมพันธ์ของข้อมูลที่เป็นผลมาจากการวิเคราะห์และวินิจฉัย เพื่อคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับแนวโน้มของการช่วยเหลือ

6. การติดตามผล

ทำการติดตามผลในขณะที่ทำการศึกษาทุกระยะ คือ ติดตามผลทุกครั้งที่ได้พบผู้รับการศึกษาหรือแต่ละครั้งที่ให้การช่วยเหลือ ป้องกันและส่งเสริม เพื่อประเมินผลว่าสิ่งที่กระทำไปนั้นถูกต้องได้ผลหรือไม่ ควรมีการแก้ไขปรับปรุงอย่างไรต่อไป

7. การสรุปผลและข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยปฏิบัติดังนี้

7.1 สรุปผลทุกครั้งหลังทำการศึกษาแต่ละครั้ง เพื่อได้ทราบว่าจะทำอะไรบ้างและให้ข้อเสนอแนะว่าจะมีการวางแผนทำอะไรในครั้งต่อไป

7.2 สรุปผลก่อนยุติการศึกษาครั้งสุดท้าย โดยสรุปผลของการทำการศึกษาไว้ทั้งหมด และให้ข้อเสนอแนะไว้เพื่อประโยชน์สำหรับผู้ที่มีความช่วยเหลือบุคคลทั้ง 3 รายนี้ ต่อไป โดยเสนอแนะไว้ 3 ทาง ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้รับการศึกษาเป็นรายกรณี
2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเป็นรายกรณี
3. ข้อเสนอแนะสำหรับบุคคลที่สนใจหรือจะศึกษาปัญหาพฤติกรรมหนีเรียนในลักษณะเช่นเดียวกันต่อไป

การให้คำปรึกษา (Counseling)

การให้คำปรึกษา เป็นการให้คำปรึกษาเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับนักเรียนที่เป็นผู้ถูกศึกษารายกรณี ซึ่งการให้คำปรึกษานั้นสามารถทำได้ตั้งแต่ขั้นรวบรวมข้อมูลจนถึงขั้นติดตามผล โดยมีจุดประสงค์ของการให้คำปรึกษา เพื่อพิจารณาปัญหาตามข้อเท็จจริง จากผู้รับการศึกษา ให้ได้รับทราบเกี่ยวกับปัญหาของตนเองและช่วยให้ผู้รับการศึกษาหาทางแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

แบบแผนการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ในลักษณะของการวิจัยเชิงสัมพันธ์ (Interrelationship Studies) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองอย่างละเอียดทุกขั้นตอนโดยใช้เครื่องมือต่างๆ ดังรายละเอียดที่กล่าวไว้ในหัวข้อเรื่องเทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูล จึงเป็นการนำข้อมูลมาสรุปเพื่อหาข้อเท็จจริง

ดังนั้น การรายงานผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นการสังเคราะห์ วิเคราะห์ แปลความหมาย และสรุปผล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลละเอียดทุกขั้นตอน โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ จึงเขียนสรุปเป็นรายบุคคล และโดยภาพรวมทั้ง 3 ราย ตั้งแต่ลักษณะของปัญหา ประวัติด้านต่าง ๆ โดยย่อ การศึกษาสาเหตุของการมีพฤติกรรมหนีเรียนตลอดจนกระบวนการศึกษารายกรณี 7 ขั้นตอนตั้งแต่การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล การวินิจฉัย การช่วยเหลือ การทำนายผล การติดตามผล การสรุปผล และการให้ข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีพฤติกรรมหนีเรียน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มาจำนวน 3 ราย โดยใช้ขั้นตอนการศึกษา 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน หมายถึง การที่ผู้วิจัยตั้งคำถามในการวิจัย และกำหนดจุดมุ่งหมายหรือกำหนดว่าจะศึกษาเกี่ยวกับเด็กที่มีพฤติกรรมหนีเรียน ในสภาพภูมิหลังของเด็กที่มีพฤติกรรมหนีเรียนพร้อมทั้งศึกษาผลกระทบต่างๆที่เกิดขึ้นกับเด็กที่มีพฤติกรรมหนีเรียน รวมทั้งทำความเข้าใจกับสภาพปัญหาของเด็ก

2. การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล หมายถึง การหาข้อเท็จจริงหลังจากที่มีการกำหนดปัญหาแล้ว โดยใช้เครื่องมือการแนะแนวเก็บรวบรวมข้อมูลกับเด็กและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน สังคมมิติ อัตชีวประวัติและบันทึกประจำวัน แบบสอบถาม แบบทดสอบ และระเบียบวิธีแล้วนำมาแปลความหมายเพื่ออธิบายถึงปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็ก มีการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ได้แก่ บิดามารดา ผู้ปกครอง อาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก และเพื่อน ร่วมกันพิจารณาศึกษาข้อเท็จจริงที่ได้จากการรวบรวม

3. การวินิจฉัย หมายถึง การนำเอาผลของการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รวบรวมจากหลายๆ วิธีการมาเป็นพื้นฐานประกอบการพิจารณา เพื่อวินิจฉัยว่าพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

4. การช่วยเหลือ หมายถึง การช่วยเหลือให้เด็กมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาลดลงด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ

5. การทำนายผล หมายถึง การคาดการณ์ล่วงหน้าว่าผู้รับการศึกษา จะมีสภาพการณ์เป็นอย่างไรในอนาคต นันทิกา แยมสรวล (2529 : 36) ได้เสนอแนะว่าการทำนายผลจะต้องกระทำโดยยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล 3 ประการต่อไปนี้

1. บุคคลแต่ละคนย่อมมีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง ซึ่งไม่เหมือนกันผู้อื่น
2. บุคคลแต่ละคนย่อมพัฒนาการไปตามลักษณะเฉพาะของตนเองอย่างต่อเนื่องกันไป

3. บุคคลแต่ละคนย่อมมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงเป็นของตนเองซึ่งดำเนินไปตามลักษณะประสบการณ์ที่เคยประสบมา และตามแผนการที่วางไว้สำหรับอนาคตของตนเอง

นอกจากนั้นจะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่สร้างเงื่อนไขและข้อเท็จจริงในชีวิตผู้ประสบปัญหาด้วย ฉะนั้นผู้ที่ทำนายผลได้ถูกต้องแม่นยำมักจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถตลอดจนประสบการณ์อย่างพอเพียง

ดังนั้นในการศึกษารายกรณีในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะไม่ใช้การทำนายผลเพราะถ้ามีการทำนายผลผิดพลาดไป มักจะเกิดผลร้ายมากกว่าผลดีเสมอ ทั้งผู้ทำนายและผู้ถูกทำนายการทำการศึกษาบุคคลเป็นรายกรณีส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในวงการศึกษามักไม่มีขั้นตอนทำนายผลเนื่องจากผู้ที่ทำนายผลได้ถูกต้องแม่นยำ มักจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถตลอดจนประสบการณ์อย่างพอเพียง นอกจากวงการจิตวิทยาคลินิก หรือวงการจิตเวช และวงการทางการแพทย์โดยทั่วไป (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2527 : 370)

6. การติดตามผล หมายถึง การที่ผู้วิจัยประเมินผลหลังจากช่วยเหลือเด็กไปแล้วว่า ได้ผลเป็นอย่างไร ถ้ายังไม่ได้ผลดีควรมีการหาทางช่วยเหลือส่งต่อผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป วิธีการติดตามผลได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ โดยระยะของการติดตามผลแบ่งเป็นช่วง 1 เดือนแรก และ 1 เดือนหลัง จากการศึกษารายกรณีเสร็จสิ้นไปแล้ว

7. การสรุปผลและข้อเสนอแนะ หมายถึง การที่ผู้วิจัยสรุปสิ่งที่ได้จากการศึกษารายกรณีของเด็กที่มีพฤติกรรมหนีเรียน การให้ความช่วยเหลือ การให้ข้อเสนอแนะสำหรับเด็กแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กและบุคคลที่สนใจที่จะศึกษาเด็กต่อไป

ระยะเวลาศึกษา ตั้งแต่เดือน มิถุนายน - ตุลาคม 2550

กรณีศึกษารายที่ 1 นาย ก (นามสมมติ)

ลักษณะทั่วไป

นักเรียนชายไทย อายุ 17 ปี ผิวสองสี ดำแดง รูปร่างผอมสูง ใบหน้ายาวเรียว นัยน์ตาสองชั้น ลักษณะการแต่งกายสะอาดพอสมควร ไว้ผมยาวลองทรงสูงและแต่งกายผิดกฎระเบียบของโรงเรียน คือ สวมเสื้อนักเรียนตัวใหญ่ กางเกงตัวใหญ่เวลาสวมมักจะติดสะโพกไม่อยู่ที่เอว เล็บมือสะอาดแต่ไว้เล็บยาวเล็บเท้ายาวพอประมาณไม่สะอาดชอกเล็บดำ เวลาเข้าใกล้บางครั้งจะมีกลิ่นบูหรี มักนั่งเหม่อลอย ขณะพูดคุยด้วยมักจะไม่สบตาผู้พูดจะก้มหน้ารับฟังมากกว่าไม่กล้าแสดงออกหรือออกความคิดเห็นพูดน้อยบางครั้งเวลาพูดจะพูดเสียงเบา เมื่อมีคนพูดไม่ถูกใจก็จะแสดงสีหน้าไม่พอใจ จากการสังเกตในเวลาพักกลางวัน นาย ก มักจะหลีกเลี่ยงการเข้าไปในสถานที่ที่มีคนมากๆ เช่น โรงอาหารของโรงเรียน นาย ก มักจะฝากเพื่อนให้ซื้ออาหารและน้ำดื่มส่วนตัวเองนั่งรอ ระหว่างที่นาย ก นั่งรอเพื่อนจะมีอาการเหม่อลอย เมื่อมีคนเดินผ่านเข้าไปใกล้ ๆ ก็มักจะก้มหน้าหลบสายตา จากการซักถามพบว่า “ ชี้เกียจไปยืนรอต่อคิวซื้อของ คนเยอะ ” บุคลิกลักษณะค่อนข้างขำ เวลาพูดหรือตอบคำถามก็จะน้อยๆ (ข้อมูลได้จากการสังเกตและสัมภาษณ์)

ข้อมูลทั่วไป

ระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นับถือศาสนา พุทธ เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย ภูมิลำเนาเดิม จังหวัด นครปฐม สมาชิกภายในครอบครัวประกอบด้วย พ่อ แม่ นาย ก และย่า (ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์และการเยี่ยมบ้าน)

จากการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ สามารถสรุปและวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

1. การสังเกตและบันทึกการสังเกต

จากการสังเกตพฤติกรรมขณะทำการศึกษา ผู้ศึกษาจะใช้วิธีการสังเกตทางตรง โดยผู้สังเกตไปสังเกตด้วยตนเอง อาทิเช่น ขณะสัมภาษณ์ ทำแบบทดสอบ และการดำรงชีวิตประจำวัน อยู่ในโรงเรียน พบว่า บุคลิกภาพของนาย ก เป็นคนไม่ค่อยสนใจสิ่งรอบแวดล้อม มีวุฒิภาวะต่ำกว่าอายุ จากการสังเกตเหตุการณ์ที่นาย ก กำลังเล่นบาสเกตบอลกับเพื่อนและรุ่นน้อง เมื่อนาย ก ถูกเพื่อนแกล้งและเพื่อนน้องม.3 หัวเราะ พบว่านาย ก มีอารมณ์และท่าทางไม่ค่อยพอใจ แต่ก็ไม่กล้าที่จะต่อว่าเพื่อนแต่ นาย ก เข้าไปดึงคอเสื้อน้องม.3 แล้วถามว่า “มึงหัวเราะอะไร” เมื่อน้องบอกว่า “เปล่าผมไม่ได้หัวเราะพี่” นาย ก จึงตอบว่า “แล้วไป” เพื่อนนาย ก เข้ามาห้ามไม่ให้มีเรื่อง นาย ก หัวเราะแล้วใช้มือตบศีรษะเพื่อน จากการสังเกต นาย ก มีลักษณะไม่ค่อยมั่นใจในตนเองและขาดความนับถือตนเอง เมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อนนาย ก จะไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือมีอาการโกรธเมื่อไม่พอใจ มองตนเองไม่สมบูรณ์อย่างชัดเจน มีความรู้สึกว่าตนเองด้อยกว่าผู้อื่น พฤติกรรมขณะทำแบบสอบถามและแบบทดสอบ นาย ก ไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการทำแบบทดสอบและแบบสอบถาม ขณะทำแบบทดสอบจากการสังเกต นาย ก จะไม่มีสมาธิในการทำแบบทดสอบ สายตาจะมองไปที่อื่นแล้วจึงลงมือทำมักจะชวนพูดคุยหรือมีคำถามขณะทำแบบทดสอบจะถามถึงเวลาในการกลับบ้านบ่อย ๆ ทั้งที่มีการนัดหมายล่วงหน้าและมักจะถามว่า “มีเยอะไหม” จากการให้คำตอบพบว่า นาย ก ขาดการคิดวิเคราะห์ ขาดความจริงจังและความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ

ด้านอารมณ์ นาย ก ควบคุมอารมณ์โกรธได้เป็นบางครั้ง แต่เมื่อมีปัญหาที่จะต้องตัดสินใจก็จะใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล จากการสังเกตขณะ นาย ก นั่งกับเพื่อนเพื่อรอให้เพื่อนในกลุ่มซื้ออาหารมาให้ จะมีรุ่นน้องชั้น ม.3 เดินผ่านนาย ก แล้วหันไปมองหน้า นาย ก พอนักเรียนชั้นม.3 เดินคล้อยหลังไป นาย ก ก็วิ่งเข้าไปกระซอกคอเสื้อแล้วตะคอกถามว่า “มึงมองหน้ากูทำไม” ด้วยท่าทางที่มีอารมณ์โกรธ นอกจากนี้ นาย ก จะมีลักษณะขาดความเชื่อมั่นในตนเองเมื่อต้องอยู่คนเดียว

ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น นาย ก จะไว้ใจเพื่อนมากที่สุด ขาดความมั่นใจในที่จะต้องเผชิญกับคนอื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะสถานการณ์ใหม่ ๆ นาย ก จะปรับตัวยาก และแก้ปัญหาที่ตนเองเผชิญอยู่ไม่ได้หรือจะใช้กำลังตัดสินใจปัญหา นาย ก รู้สึกว่าตนเองมีเพื่อนที่รักและไว้วางใจได้ 2 – 3 คน ส่วนใหญ่จะเป็นเพื่อนที่ชวนกันหนีเรียน

2. การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้รับการศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง เช่น บิดา มารดา ผู้ปกครอง อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ข้อมูล ดังนี้

2.1 ประวัติส่วนตัว

2.1.1 ประวัติการเลี้ยงดู บ้านนาย ก เป็นครอบครัวเดี่ยวที่อาศัยอยู่กับ บิดา มารดาและย่า ย่าจะตามใจนาย ก มากที่สุดจากการสัมภาษณ์ย่าตอนไปเยี่ยมบ้าน

“ ฉันมีลูกมีหลานหลายคนแต่ที่เลือกมาอยู่บ้านนี้เพราะมีลูกสะใภ้ดีและก็รักหลานมาก ” มารดานาย ก กล่าวเสริมว่า

“ ลูกอยากได้อะไรก็จะหาให้ทุกอย่างแต่ก็ต้องขอเวลาแม่เพื่อเก็บเงินบ้าง เพราะรายรับที่ได้มาจะไม่พอกับรายจ่ายในครอบครัว จึงต้องให้ทุกคนช่วยกันประหยัด เมื่อลูกอยากได้ของที่มีราคาแพงบางอย่างไม่จำเป็นแต่แม่ก็จะพยายามหามาให้จนได้ ต้องไม่บอกพ่อเรื่องราคา ”

จากการสัมภาษณ์เด็ก

“ แม่ให้เงินผมมาโรงเรียนวันละ 200 บาท ผมก็ใช้หมดบางวันก็ไม่พอใช้ เพราะเพื่อนๆจะชวนไปเล่นเกมหรือบางครั้งก็ไปดูหนังที่โรง ”

จากสัมภาษณ์มารดาและย่าจะเห็นได้ว่า เด็กเกิดจากครอบครัวที่หาเข้ากินค่า ฐานะปานกลาง บิดามีอาชีพรับราชการตำรวจ มารดามีอาชีพช่วยพี่สาวขายอาหารทะเลที่ตลาด ย่าจะมีรายได้มาจากการเก็บสะสมเงินในวัยทำงานและมีลูก ๆ นำเงินมาให้ใช้จ่ายบ้างทุกเดือนแต่ก็ไม่มากนัก และรายจ่ายในครอบครัวมีมาก

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ นาย ก

“ เวลาที่ผมอยู่บ้านผมไม่มีหน้าที่ทำอะไรในบ้านเลยนอกจากเรียนอย่างเดียว แม่กับย่าทำให้หมด อยากได้อะไรแม่ก็หาให้แต่ก็ได้ช้ามากเพราะแม่ต้องใช้เวลากลับเงินเพื่อซื้อของให้ผม บางครั้งของที่ผมอยากได้มีราคาแพงแม่ไม่สามารถหาให้ผมได้ ผมจึงใช้วิธีขโมยเงินหรือสิ่งของที่มีราคาจากเพื่อนเพื่อนำไปขายแล้วนำเงินมาซื้อของที่ผมอยากได้ ”

2.1.2 ประวัติการเรียน เด็กเริ่มเรียนอนุบาล 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ดีที่สุดในจังหวัดนครปฐม จนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากนั้นจึงสอบเข้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นย่านใจกลางเมืองที่เด็กนักเรียนส่วนใหญ่มุ่งหวังจะเข้าศึกษาต่อที่นี่ และนาย ก ก็ตั้งความหวังไว้ในการเข้าศึกษาต่อที่สถาบันแห่งนี้ตอนอยู่ชั้นประถมปีที่ 5

“ ผมถามเพื่อน ๆ ว่าจะไปเรียนต่อที่ไหนดี เพื่อนทุกคนในห้องก็บอกว่าโรงเรียนที่อยู่ในกรุงเทพฯมีโรงเรียนเดี่ยวที่พวกเราอยากสอบเข้า อยู่แถวใจกลางเมืองกรุงเทพฯคือโรงเรียน..... ตั้งแต่วันนั้นผมก็พยายามเรียนและอ่านหนังสืออย่างหนักเพื่อที่จะสอบเข้าโรงเรียนนี้ให้ได้ ”

“ แม่อยากให้เรียนโรงเรียนประจำจังหวัดเพราะกลัวจะสู้เรื่องค่าใช้จ่ายไม่ไหว ถ้าลูกอยากเรียนแล้วก็สัญญาว่าจะตั้งใจเรียนถึงจะลำบากอย่างไรก็จะพยายามส่งลูกให้เรียนจนถึงที่สุด ส่วนพ่อเรื่องเรียนจะหาเงินมาให้เต็มที่เพื่อการศึกษาของลูก ”

จากการสัมภาษณ์มารดาข้างต้นทำให้ทราบว่า นาย ก เป็นเด็กเรียนดีมาโดยตลอด และมีเป้าหมายที่ชัดเจนว่าจะเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนแห่งนี้ จึงมีความมุ่งมั่นและพยายามในการเข้าศึกษาให้ได้

2.1.3 ประวัติการเจ็บป่วย แม่และย่าเล่าว่านาย ก ไม่มีอาการเจ็บป่วยอย่าง รื้อรังและรุนแรง เวลาอากาศเปลี่ยนจะทำให้ นาย ก เป็นหวัดเพราะมีโรคประจำตัวคือเป็นโรค ภูมิแพ้ จากการสัมภาษณ์มารดา

“ คำเป็นเด็กแข็งแรงชอบออกกำลังกาย ไม่ค่อยเป็นอะไรง่าย ๆ จะเป็นก็ เป็นไข้กับแพ้อากาศเป็นไปตามสภาพภูมิอากาศของบ้านเรา เด็กจะกินเก่งแต่ไม่อ้วน มีสุขภาพจิต ไม่ค่อยดีเท่าไรนักเพราะเพื่อนชอบล้อว่าเป็นเด็กต่างจังหวัด ”

2.2 ประวัติครอบครัว

2.2.1 จากการศึกษาภูมิหลังของบิดา นับถือศาสนาพุทธ สัญชาติไทย เชื้อชาติ ไทย ภูมิลำเนาเดิมอยู่ในอำเภอนครไชยศรี จังหวัดนครปฐม จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้วเข้า ศึกษาต่อที่โรงเรียนตำรวจ ปัจจุบันรับราชการตำรวจส่วนกลางจังหวัดนครปฐม ยศดาบตรี รายได้ เฉลี่ยเดือนละ 17,000 บาท มีบุตรคนเดียว คือนาย ก

“ ผมเป็นตำรวจไม่ค่อยมีเวลาคุยกับลูกมากนักจึงทำให้ไม่ค่อยสนิทกัน อีกอย่างผมจะเป็นคนเงียบ ๆ เวลาที่มีเรื่องผมจะทำโทษอย่างหนักบางครั้งก็จะลงมือตี จนยาต้องเข้ามาห้าม ”

2.2.2 ภูมิหลังของมารดา สัญชาติไทย เชื้อชาติไทย อายุประมาณ 45ปี ภูมิลำเนาเดิม จังหวัดนครปฐม ระดับการศึกษาจบปริญญาตรีที่สถาบันราชภัฏ ปัจจุบันรับจ้างช่วย พี่สาวขายอาหารทะเลสดมีรายได้ประจำเดือนละ 12,000 บาท มีบุตรคนเดียวคือ นาย ก จากการ สัมภาษณ์มารดา

“ เมื่อก่อนแม่ก็ออกไปทำงานไกลบ้านทำให้ไม่ค่อยมีเวลาดูแลลูก เท่าที่ควร จึงย้ายมาทำงานช่วยพี่สาวขายของที่ตลาดเพื่อให้มีเวลาดูแลลูกมากขึ้น เพราะเค้าเริ่มโต เป็นวัยรุ่นแม่กลัวจะมีปัญหาที่สำคัญเค้าเป็นลูกคนเดียวมีอะไรที่เค้าอยากได้ พ่อกับแม่ก็จะหาให้แต่ ก็ต้องขอเวลาหน่อยเพราะหาเงินไม่ทัน ของที่ลูกอยากได้ส่วนใหญ่มีราคาแพง แม่เก็บเงินไม่ทัน แต่ ก็พยายามซื้อหามาให้เค้าเท่าที่จำเป็นและอยากได้จริง ๆ ”

2.2.3 บุคลิกลักษณะจากการสัมภาษณ์นาย ก มีความรู้สึกที่บิดาไม่ค่อยให้ความ รักและความสนใจเท่าที่ควร และคิดว่าบิดาเป็นคนดู ส่วนมารดารักและตามใจนาย ก อยากได้ อะไรมารดาก็จะหาให้เท่าที่จำเป็นตามที่มารดาจะหาให้ได้ นาย ก.จะได้รับเงินจากมารดา ไปโรงเรียนวันละ 200 บาท

“ ผมไม่สนิทกับพ่อเพราะพ่อผมดุและไม่ค่อยพูด เวลาที่มีเรื่องอะไรผมจะ คุยกับแม่มากกว่าแต่แม่ก็ไม่ค่อยมีเวลา แม่จะออกจากบ้านไปทำงานที่ตลาดตั้งแต่ผมยังไม่ตื่นแล้ว จะมารับผมไปส่งที่วินรถตู้หน้าปากซอยเพื่อไปโรงเรียน ”

จากที่กล่าวมาแล้วนี้จะเห็นว่าสมาชิกในบ้านหลังนี้จะทุ่มเทและเอาใจใส่ นาย ก มากเป็นพิเศษแต่ติดขัดเรื่องเวลาที่ผู้ปกครองต้องใช้เวลาในการทำมาหากิน จึงไม่สามารถ ดูแลเอาใจใส่นาย ก ในเรื่องการเรียนเท่าที่ควร จากการสัมภาษณ์มารดา

“ แม่คิดว่าแม่ควรจะทำงานให้น้อยลงเพื่อที่จะได้มีเวลาดูแลเรื่องการเรียนของลูกอย่างเต็มที่ ที่แม่ปล่อยเขาช่วงนี้เพราะเห็นเขาดูแลตัวเองได้ไม่กวัดขั้นเขาเหมือนตอนม.ต้น แต่พอมารู้อีกทีลูกหนีเรียนหลายครั้งแล้ว แม่ถามเขาว่าทำไมต้องหนีเรียน เขาบอกว่าเรียนบางวิชาไม่รู้เรื่องพอดีเพื่อนชวนให้โดดเรียนก็เลยโดดเรียนเป็นเพื่อน ”

2.2.4 ด้านการเรียนและสาเหตุของการหนีเรียน

สาเหตุการหนีเรียน จากการสัมภาษณ์ นาย ก จะหนีเรียนมาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จะหนีเรียนเฉพาะวิชาที่ไม่อยากจะเข้าเรียนเป็นบางวิชา ในหนึ่งสัปดาห์จะหนีเรียนประมาณ เดือนละ 1 – 2 คาบ พอขึ้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จะหนีเรียนน้อยมากเพราะไม่ชอบครูผู้สอนและเรียนไม่เข้าใจ จะหนีเรียนสัปดาห์ละ 5 – 6 คาบ บางครั้งก็มากกว่านั้น

2.3 สภาพภายในครอบครัว

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า สภาพภายในครอบครัวเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมคือพฤติกรรมที่อยู่รวมกันจากครอบครัวขยายกลายเป็นครอบครัวเดี่ยว ความผูกพันระหว่างสมาชิกในครอบครัวเริ่มจางหายไปพ่อแม่ไม่มีเวลาสนทนากับลูก คนแก่และหลานมีช่องว่างระหว่างวัยไม่สามารถเข้าใจความต้องการของกันและกันได้ พ่อแม่ต้องทำงานนอกบ้านไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่และให้คำปรึกษาลูกเมื่อลูกมีปัญหาและต้องการกำลังใจ ดังนั้นเมื่อเด็กมีปัญหาไม่สามารถปรึกษาใครได้จึงทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายอยากหนีปัญหาหนีสังคมไม่ยอมเข้าเรียนในวิชาที่ตนเองไม่ชอบสอบตกบ่อยบางครั้งก็ถูกครูตำหนิ ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เด็กในสภาพประเด็นของสภาพครอบครัวที่ทำให้เด็กอยากหนีเรียน ซึ่งได้รายละเอียด ดังนี้คือ

2.3.1 บรรยากาศภายในครอบครัวระหว่างที่อยู่พร้อมกันทั้งครอบครัว พ่อกับสมาชิกในบ้านจะไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์กัน จากการสัมภาษณ์ผู้รับการศึกษา

“ พ่อจะไม่ค่อยพูดกับคนในบ้าน ส่วนมากจะนั่งดูโทรทัศน์หรือไม่ก็อ่านหนังสือพิมพ์ แม่จะทำงานบ้าน ย่าจะทำอาหารไว้ให้กิน ผมก็จะเล่นเกม ฟังเพลง หรือไม่ก็ซ้อมกีตาร์ ส่วนมากที่เป็นวันหยุดผมจะออกไปเที่ยวกับเพื่อนหรือไม่ก็จะนัดกับเพื่อนที่เรียนพิเศษเพื่อจะไปเที่ยวกัน ”

จากการสัมภาษณ์สภาพภายในครอบครัวพบว่า สัมพันธภาพระหว่างพ่อกับลูกนั้นไม่ค่อยดี เพราะพ่อเป็นคนดุมาก จนบางครั้งก็ไม่มีเหตุผลส่วนแม่และย่าจะตามใจโดยไม่มีเหตุผล นาย ก อยากได้อะไรก็จะพยายามหามาให้ นาย ก ไม่มีหน้าที่รับผิดชอบช่วยทำงานในครอบครัว

2.4 ความสัมพันธ์กับเพื่อน นาย ก มีเพื่อนสนิทเป็นผู้ชาย ประมาณ 7 – 8 คน เรียนอยู่ห้องเดียวกันและชวนกันหนีเรียนมีอยู่ 1 คน เพื่อนในกลุ่มแต่ต่างห้องที่ชวนกันหนีเรียนมี 2 คน รวมนาย ก ด้วยเป็น 4 คน เพื่อนร่วมห้องเรียนกับนาย ก จะไม่ค่อยให้ความช่วยเหลือในเรื่องการเรียนของนาย ก เพราะนาย ก ไม่ขอความช่วยเหลือจากเพื่อนในเรื่องการเรียน

2.5 ด้านการเรียน ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่า นาย ก. ชอบเรียนวิชาพลานามัยมากที่สุด จากการสัมภาษณ์ นาย ก

“ ผมชอบเรียนวิชาพลานามัยมากที่สุดเพราะไม่ต้องนั่งอยู่ในห้องเรียน รู้สึกมีอิสระ ไม่ต้องมานั่งจดงานและไม่มีการบ้านที่ต้องส่ง ”

จากการสังเกตและสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน พบว่า วิชาที่นาย ก ระบุว่าชอบบางครั้ง นาย ก ก็หนีเรียนหรือถ้าอยู่ในห้องเรียนก็จะไม่ตั้งใจเรียน

วิชาที่นาย ก ไม่ชอบเรียนคือวิชา ภาษาไทย นาย ก กล่าวว่า

“ ผมไม่ชอบอาจารย์ที่สอนเพราะสอนไม่รู้เรื่องอธิบายไม่เข้าใจ อาจารย์ไม่เข้าใจนักเรียนมาถึงก็ว่าอย่างเดียวกันไม่ฟังเหตุผลของนักเรียน ทำให้ผมไม่ชอบวิชานี้มากเวลาเรียนผมจะรู้สึกเครียดปวดหัว บางครั้งก็รู้สึกง่วงนอนทุกวันนี้ผมอยากมาโรงเรียนเพื่อพบเพื่อน ๆ และชวนกันหนีเรียนผมว่าสนุกกว่าการเข้าห้องเรียน ส่วนในอนาคตผมอยากประกอบอาชีพนักดนตรี ”

จากการสัมภาษณ์นาย ก ขณะจะหนีเรียน

“ ผมจะมาโรงเรียนในตอนเช้าจะเข้าไปในโรงเรียนเพื่อไปพบเพื่อน ๆ เพื่อรวมกลุ่มและชวนกันหนีเรียน โดยนำตารางสอนมาดูว่าจะหนีเรียนวิชาอะไรบ้าง จากนั้นก็จะเช็คชื่อขณะเข้าแถว หลังจากนั้นก็จะเดินแยกออกจากแถวเพื่อไปรอเพื่อนที่บริเวณห้องน้ำเพื่อจะหนีออกนอกโรงเรียนเพื่อไปเล่นเกม โดยการเดินออกจากประตูรั้วโรงเรียนด้านข้างซึ่งป็นมุมลับตาคนและไม่มีใครเห็น หรือบางครั้งจะไปอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น สนามฟุตบอลหลังโรงเรียนหรือมุมลับตาคน บางครั้งหากรู้สึกเบื่อก็จะกลับเข้าโรงเรียนเพื่อจะกลับเข้ามาเรียนวิชาที่ผมชอบ ”

2.6 ด้านสังคม ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

“ ผมมีเพื่อนสนิทอยู่ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเพื่อนในโรงเรียนและกลุ่มเพื่อนโรงเรียนใกล้เคียง กลุ่มเพื่อนในโรงเรียนมีหนึ่งคนที่อยู่ห้องเดียวกันและอีก 2 คน เป็นเพื่อนห้องอื่น ซึ่งเป็นนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มนี้จะหนีเรียนและไปเที่ยวด้วยกัน ส่วนใหญ่ที่ไปคือร้านเกมที่สยามสแควร์ และภายในบริเวณโรงเรียนบางครั้งจะหนีเรียนเพื่อไปแอบสูบบุหรี่ในห้องน้ำผู้ชาย ”

2.7 ด้านวิชาที่เรียน ครูอาจารย์ โรงเรียน และกฎระเบียบของโรงเรียนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

“ ผมไม่ชอบเรียนวิชา ภาษาไทย เพราะผมไม่ชอบครูผู้สอนและเรียนไม่เข้าใจจึงรู้สึกว่าเป็นวิชาที่ยาก เวลาเรียนผมจะรู้สึกเครียดและปวดหัว วิชาที่ชอบเรียน คือ วิชาพลานามัย เพราะเป็นวิชาที่ออกมาเรียนนอกห้องเรียนผมรู้สึกมีอิสระเป็นวิชาที่ไม่ต้องจด ความรู้สึกที่ผมมีต่อครูในโรงเรียน คือ ครูในโรงเรียนส่วนใหญ่ดู ทำโทษนักเรียนรุนแรงเกินไป ไม่ให้โอกาสเด็กลักษณะของครูที่ผมชอบ คือ ครูที่ให้โอกาสเด็กเมื่อทำผิด เป็นกันเอง ไม่ใช้อารมณ์ สอนสนุกและตลก สอนแล้วเข้าใจ ผมชอบโรงเรียนนี้เพราะมีเพื่อนมาก บรรยากาศภายในโรงเรียนร่มรื่นบริการด้านต่าง ๆ มีครบถ้วนและให้บริการกับนักเรียนอย่างทั่วถึง ความรู้สึกที่ผมมีต่อกฎระเบียบ

ของโรงเรียน ผมรู้สึกว่าการเปรียบเทียบของโรงเรียนไม่เข้มงวดแต่การลงโทษรุนแรงเกินไปเมื่อเด็กกระทำผิด ”

2.8 สัมภาษณ์ผู้ปกครอง (มารดา) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ ลูกเป็นเด็กที่มีนิสัยดื้อเงียบไม่ค่อยพูด เวลาอยู่บ้านมักเก็บตัวอยู่คนเดียว ไม่คบเพื่อนแถวบ้านและไม่มีหน้าที่รับผิดชอบอะไรภายในบ้าน เมื่อตอนอยู่ม.ต้นหลังจากเลิกเรียน จะกลับบ้านตรงเวลา แต่พอขึ้นม.ปลายก็จะมีข้ออ้างขอกลับบ้านเองจะไม่มากับรถตู้ ในอนาคตอยากให้ลูกประกอบอาชีพตามที่ลูกสนใจและอยากจะเป็นแต่ขอให้เป็นคนดี ”

2.9 สัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้น ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ เด็กจะหนีเรียนบ่อยมากขณะเรียนหนังสือก็ไม่ตั้งใจไม่ว่าจะเป็นวิชาที่ชอบหรือไม่ชอบ ไม่มีงานส่งเกือบทุกวิชา อุปนิสัยเงียบ ไม่ค่อยพูดเก็บตัว โมโหง่าย จะสนิทกับเพื่อนในชั้นเรียนโดยเฉพาะกลุ่มของตนเอง เวลาที่นั่งเรียนเด็กมักจะนั่งเหม่อลอย ไม่ฟังที่ครูสอน มีอาการร่วงเหงาหาวนอนตลอดเวลา จากการสังเกตเด็คน่าจะติดบุหรี่ปริมาณพออนุญาตไปห้องน้ำบ่อยๆ ”

2.10 สัมภาษณ์เพื่อนสนิท ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ นาย ก มักจะไม่เข้าชั้นเรียนบ่อยๆ บางทีก็เป็นบางรายวิชาที่ไม่ชอบหรือไม่สนใจ สถานที่ที่จะไปส่วนใหญ่จะไปอยู่ตามสนามฟุตบอลหลังโรงเรียน หรือบางทีหนีออกจากโรงเรียนไปเดินในห้างสรรพสินค้าใกล้ ๆ โรงเรียนหรือไม่ก็ไปดูหนัง เล่นเกม ทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน ผลการเรียนจึงออกมาไม่ดีและไม่มีการส่งทุกวิชา นาย ก มีนิสัยไม่ค่อยพูด บางครั้งใจร้อนถ้าเพื่อนในกลุ่มตนเองถูกรังแก ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนในห้อง ”

จากข้อมูลที่ได้สัมภาษณ์มาจะเห็นว่า นาย ก จะหนีเรียนทั้งวิชาที่ชอบและไม่ชอบ การหนีเรียนส่วนใหญ่จะมีกลุ่มเพื่อนตามไปด้วย 3 คน อุปนิสัยของนาย ก จะเป็นคนอารมณ์ร้อนและคล้อยตามผู้อื่นได้ง่าย เป้าการเรียนอยากออกไปสนุกสนานมากกว่าที่จะเข้ามานั่งเรียนได้ตามปกติ

สรุปการสัมภาษณ์

นาย ก มีความรู้สึกที่พ่อไม่รักและไม่เอาใจใส่เท่าที่ควร ส่วนแม่และย่าจะตามใจอยากได้อะไรก็จะพยายามหามาให้

บิดา “ นาย ก เป็นเด็กที่ไม่มีความรับผิดชอบต่อตนเองในเรื่องการเรียนและเรื่องส่วนตัว ชอบคิดว่าพ่อไม่รัก ”

มารดา “ เป็นเด็กเอาแต่ใจตนเอง ไม่มีความรับผิดชอบต่อตนเองเท่าที่ควรต้องคอยพูดเตือนอยู่เสมอ ”

ย่า “ เป็นเด็กอารมณ์ร้อนโมโหง่าย เอาแต่ใจตนเองอยากได้อะไรต้องเอาให้ได้ ”

อาจารย์วิชาภาษาไทย “ นาย ก เป็นเด็กไม่เอาใจใส่และไม่ตั้งใจเรียน ชอบลอกการบ้านเพื่อนมาส่ง เวลาเรียนจะชอบคุยและหนีเรียนบ่อย ๆ ”

3. การเยี่ยมบ้าน ผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมบ้าน จำนวน 1 ครั้ง คือ เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2550 ได้สังเกตและสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ดังนี้

3.1 จากการสังเกต พบว่า ลักษณะเป็นบ้านเดี่ยวสองชั้น บริเวณแถวบ้านของนาย ก. ส่วนใหญ่จะทำสวนผลไม้และไม่ประดับ หน้าบ้านของนาย ก. จะเป็นลำคลองสำหรับใช้สัญจรทางน้ำของชาวบ้านละแวกนั้น ภายในบริเวณบ้านจะมีต้นไม้รอบๆ บ้าน และมีแปลงผักสวนครัวปลอดสารปลูกอยู่อย่างเป็นระเบียบ ภายในบ้านมีสภาพความเป็นอยู่ดีด้านหน้าทางขวาเป็นห้องรับแขก มีเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ชุดรับแขก โทรทัศน์ วิทยุ และชั้นวางของเครื่องใช้ต่าง ๆ วางเป็นระเบียบ ทางหน้าด้านซ้ายเป็นห้องนั่งเล่นของนาย ก. จะมีเครื่องคอมพิวเตอร์ วิทยุ เครื่องดนตรี (กีตาร์) ของนาย ก. ถัดจากห้องรับแขกเป็นที่นั่งรับประทานอาหาร แล้วต่อด้วยห้องจัดเตรียมอาหาร ทางด้านซ้ายมือเป็นน้ำห้องหนึ่ง ด้านบนเป็นห้องนอน 3 ห้อง แบ่งเป็นห้องนาย ก. ห้องบิดา มารดา และห้องย่า ตามลำดับ ด้านหลังบ้านเป็นห้องครัวและลานซักล้าง มีเครื่องใช้ต่างๆ จัดวางเป็นระเบียบ

3.2 จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ทราบว่า นาย ก. ไม่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลทำความสะอาดบ้าน ในวันหยุดเรียน นาย ก. จะนอนตื่นสายมาก โดยมากจะตื่นเวลาประมาณ 12.00 น. ส่วนวันจันทร์ถึงวันศุกร์ นาย ก. จะตื่นประมาณ 05.00 น. มารดาเล่าว่า

“ สาเหตุที่ตื่นสายเพราะ นาย ก. มักจะเล่นคอมพิวเตอร์ เล่นกีตาร์และโทรศัพท์คุยกับเพื่อนจนดึก กว่าที่จะเข้านอนเกือบเที่ยงคืนเป็นประจำเกือบทุกวัน แม้ไม่สามารถคอยดูแลห้ามปรามได้ เนื่องจากลูกจะมีเหตุผลมาอ้างว่าทำงานเกี่ยวกับการเรียน อีกทั้งพ่อเป็นคนไม่ค่อยพูด โดยให้เหตุผลว่าลูกโตแล้วทำอะไรต้องรู้จักคิด ดังนั้นเมื่อลูกนอนดึกและบิดาไม่เคยพูดหรือตักเตือนเลย ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับลูกจึงไม่ค่อยดีเท่าที่ควร ถึงแม้พ่อจะรักลูกแต่พ่อเป็นคนดุและอารมณ์ร้อน ถ้าลูกทำผิดพ่อจะสั่งสอนและว่ากล่าวอย่างรุนแรง และใช้การลงโทษโดยการตีอย่างหนัก ลูกจึงกลัวพ่อมาก ส่วนกับแม่ลูกจะสนิทสนมกับแม่มากกว่าพ่อก็มีเรื่องอะไรก็จะบอกกับแม่ ส่วนมากมักจะได้รับในสิ่งที่ขอ ลูกมีนิสัยใจน้อย คิดมาก มักคิดว่าพ่อไม่รักตัวเอง ”

จากการไปเยี่ยมบ้านทำให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติม ดังนี้ บ้านของนาย ก จะอยู่ในสวนจากถนนใหญ่เข้าไปที่บ้านนาย ก ต้องใช้เวลาประมาณ 15 นาที ไม่มีรถรับจ้างเข้าในซอย ต้องมีรถส่วนตัวหรือต้องเดินทางโดยการพายเรือมาขึ้นที่ท่าเรือใกล้ปากทางมากที่สุด มารดาเล่าว่า นาย ก จะนอนดึกเพราะคุยโทรศัพท์และเล่นเกมคอมพิวเตอร์ ไม่อ่านหนังสือหรือทำการบ้านเลย ถ้ามารดาถามถึงก็จะบอกว่าทำเสร็จแล้วที่โรงเรียน เมื่อเร็ว ๆ นี้ก็ได้รับจดหมายจากทางโรงเรียนเรียกให้มาพบเรื่องนาย ก หนีเรียน ในตอนเช้ามารดาไม่ต้องปลุก เพราะนาย ก จะรีบตื่นแต่เช้าเพื่อจะไปโรงเรียน ความสัมพันธ์กับมารดา และย่าจะมีความรักและห่วงใย นาย ก มาก ส่วนบิดา จากการสังเกตและสัมภาษณ์ บิดามีความรัก นาย ก มากแต่ไม่แสดงออกให้ นาย ก ได้รับรู้

4. สังคมมิติ

จากสังคมมิติ สถานการณ์ คือ “ การไปเที่ยวสวนสนุก ” ปรากฏว่า นาย ก. อยู่ในบทบาทของบุคคลที่ได้รับเลือกจากกลุ่มเพียงเล็กน้อย มักอยู่ห่างไกลจากสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม (Neclectee) และ นาย ก. ยังอยู่ในบทบาทของการเลือกซึ่งกันและกัน (Mutual Choice) ดังนี้ นาย ก. ได้รับเลือกจากเพื่อนจำนวนน้อยมาก คือ 2 คน ได้แก่ นาย ข และ นาย ง โดยเลือกซึ่งกันและกันอันดับ 2 ระหว่าง นาย ก กับ นาย ข

5. แบบสอบถาม

5.1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า นาย ก. อาศัยอยู่บ้านตนเองอยู่กับบิดามารดา และย่า นาย ก. เป็นบุตรคนคนเดียว บิดาและมารดาอยู่ด้วยกัน บิดามีอาชีพรับราชการตำรวจมีรายได้เดือนละ 17,000 บาท มารดามีอาชีพขายอาหารทะเลที่ตลาดนครไชยศรี จังหวัดนครปฐม มารดาจะต้องออกจากบ้านตั้งแต่เวลา 05.00 น. และกลับบ้านเวลา 17.00 น. รายได้เฉลี่ยของครอบครัวประมาณเดือนละ 29,000 บาท บิดาจบการศึกษาระดับปริญญาตรี มารดาจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ได้เงินค่าใช้จ่ายประจำวันจากมารดาวันละ 200 บาท นาย ก. มีสุขภาพแข็งแรงไม่มีโรคประจำตัว ตรวจสุขภาพปีละ 1 ครั้ง ในด้านสังคมและกิจกรรม นาย ก. ชอบบ้านที่พักอาศัย “ ผมชอบบ้านผมมาก ผมรู้สึกมีความสุขเมื่อได้อยู่บ้าน ” นาย ก.ชอบให้เพื่อนมาเที่ยวบ้านบ้าง รู้สึกดีใจที่ได้พบปะกับเพื่อนและความรู้สึกของเพื่อนที่มีต่อ นาย ก. ก็ดี นาย ก. ไม่ได้รับอนุญาตให้ตัดสินใจด้วยตนเองในเรื่องการเรียนซึ่งพ่อแม่ไม่เห็นด้วย เช่น “ ผมอยากเรียนทางด้านดนตรีแต่พ่อแม่อยากให้ไปเป็นตำรวจเพราะเป็นอาชีพที่มีความมั่นคง ผมก็จะต้องไปสอบตำรวจให้พ่อ ” ในเวลาว่าง นาย ก.ชอบฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ ดูภาพยนตร์บ่อย อ่านหนังสือประเภทตลกรักใคร่ อ่านหนังสือพิมพ์รายวันเป็นครั้งคราว ไม่ชอบเล่นกีฬากลางแจ้ง แต่ชอบเล่นกีฬาในร่มมาก กีฬาที่ชอบ คือ ปิงปอง เคยเป็นนักแสดงละครของโรงเรียน ชอบเล่นดนตรี ชอบร้องเพลงมาก ไม่สนใจนาฏศิลป์ ไม่ทำงานพิเศษหรือหารายได้ส่วนตัว งานอดิเรกคือชอบดูโทรทัศน์ เล่นเกมและเล่นอินเทอร์เน็ต ในด้านกิจกรรมการศึกษาและปัญหา นาย ก. มักจะไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัด แต่จะเข้าร่วมเป็นบางกิจกรรม คือ กิจกรรมกีฬาซึ่งเป็นกิจกรรมที่นาย ก. ชอบมากที่สุด นาย ก.ไม่เคยเป็นหัวหน้ากลุ่มในการทำกิจกรรมแต่เคยได้รับเลือกเป็นหัวหน้าชั้น นาย ก. พักผ่อนวันละ 4 - 6 ชั่วโมง กิจกรรมที่นาย ก. และเพื่อนมักจะทำด้วยกันเสมอคือ การไปเที่ยวตามปกติ นาย ก. จะไม่ทบทวนบทเรียนมักใช้เวลาที่ว่างเล่นดนตรี ดูโทรทัศน์และเล่นคอมพิวเตอร์ ที่บ้าน นาย ก. มีสถานที่ที่เงียบสงบเหมาะกับการอ่านหนังสือหรือทำการบ้าน แต่ นาย ก. ทำสมาธิได้ยากเวลาอ่านหนังสือหรือทำการบ้าน วิชาที่ชอบเรียนมากที่สุด คือ พลานามัย ไม่ชอบเรียนที่สุด คือ ภาษาไทย นาย ก. ไม่ได้ทำตารางกำหนดการดูหนังสือ ต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับการเรียน นาย ก. มีความตั้งใจที่จะเรียนให้จบชั้นสูงสุดของโรงเรียน

“ผมได้ตั้งความหวังว่าจะเรียนให้จบชั้นม.6 แต่ไม่รู้ว่าจะเป็นไปได้หรือเปล่า ผมกลัวถูกไล่ออกเพราะหนีเรียน ”

5.2 แบบวัดอัตมโนทัศน์ ที่ใช้มี 3 ด้าน ได้แก่ อัตมโนทัศน์ด้านส่วนตัว อัตมโนทัศน์ด้านครอบครัว อัตมโนทัศน์ด้านสังคม จากแบบวัดอัตมโนทัศน์ทั้ง 3 ด้าน พบว่า นาย ก. มีอัตมโนทัศน์ทั้งสามด้านในระดับปานกลาง ดังนี้ คือ

อัตมโนทัศน์ด้านส่วนตัว พบว่า นาย ก. มีแนวโน้มที่จะมีปัญหาเรื่องที่ว่านาย ก. รู้สึกว่าควบคุมตนเองไม่ได้ เป็นคนใจร้อนรู้สึกพอใจในตนเองและรักตนเอง รู้สึกว่าตนเองเป็นคนไม่ค่อยฉลาด อยากรู้อย่างที่เป็นในปัจจุบัน เพราะคิดว่าตนเองสามารถดูแลตนเองได้ ไม่คิดก่อนทำ บางครั้งไม่พูดความจริงชอบนินทาคนอื่น บางครั้งตนเองคิดแต่เรื่องเลวร้ายเมื่อไม่สบายใจมักจะหนีปัญหา

อัตมโนทัศน์ด้านครอบครัว พบว่า นาย ก. มีแนวโน้มที่จะมีปัญหาในเรื่อง เมื่อรู้สึกว่าตนเองมีปัญหาครอบครัวไม่พร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือ สมาชิกในครอบครัวไม่ค่อยเชื่อถือและไม่ไว้วางใจ นาย ก. จะรู้สึกไม่สบายใจเมื่อถูกสมาชิกในครอบครัวตักเตือน ทำให้นาย ก. รู้สึกว่าควรรักคนในครอบครัวให้มากกว่านี้ และรู้สึกว่าตนเองไม่ได้ประพฤติตัวตามที่ครอบครัวต้องการ

“ผมมีความรู้สึกว่าเวลาที่ผมมีปัญหาผมไม่สามารถปรึกษาใครได้เลยแม้แต่คนในครอบครัว ”

อัตมโนทัศน์ด้านสังคม พบว่า นาย ก. มีแนวโน้มที่จะมีปัญหาในเรื่อง นาย ก. มีความรู้สึกว่าเพื่อน ๆ ไม่ชอบนาย ก. ต้องการมีเพื่อนมาก เข้าสังคมไม่เก่งและไม่มีความมั่นใจในตนเอง นาย ก. รู้สึกลำบากใจที่จะพูดกับคนแปลกหน้า

5.3 แบบสอบถามทัศนคติในการเรียน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้สึกรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อตัวผู้สอน ด้านความรู้สึกรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการศึกษา และด้านความรู้สึกรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเพื่อน พบว่า นาย ก. มีทัศนคติทางลบในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อตัวผู้สอน

1.1 คุณสมบัตินิสัยของผู้สอน พบว่า นาย ก. รู้สึกว่าครูช่วยเหลือเด็กแต่ละคนไม่เหมือนกัน รู้สึกว่าครูไม่เข้าใจความต้องการของนักเรียน และคิดว่าครูชอบแสดงอำนาจเหนือนักเรียน

1.2 พฤติกรรมของครูในห้องเรียน พบว่า นาย ก. รู้สึกว่าครูไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ในเรื่องการเรียน ครูไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ครูพูดตู่ตักนักเรียนที่เรียนไม่เก่ง

1.3 วิธีการสอน พบว่า นาย ก. รู้สึกว่าวิธีการสอนของครูน่าเบื่อหน่าย ทำให้ไม่อยากเรียนครูให้งานนักเรียนมากเกินไปโดยที่ครูไม่ได้สอนครูมักจะอธิบายหรือตอบคำถามต่างๆ โดยใช้ถ้อยคำที่เข้าใจยาก แผ่นภาพหรือรูปภาพที่ครูให้การยกตัวอย่างไม่น่าสนใจ และครูสอนโดยคิดถึงคะแนนมากกว่าคิดถึงจุดประสงค์ของการเรียน

2. ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการศึกษา

2.1 การเห็นคุณค่าของการศึกษา พบว่า นาย ก. รู้สึกว่ามีเหตุการณ์อื่น ๆ น่าสนุกกว่าการไปโรงเรียน ความสนุกสนานสำคัญกว่าการเรียน แต่ นาย ก. ก็เห็นคุณค่าของการศึกษาเป็นเรื่องรอง

2.2 การนำไปใช้ พบว่า นาย ก. ไม่แน่ใจว่าสิ่งที่สอนในโรงเรียนจะช่วยแก้ปัญหาของผู้เรียนในชีวิตประจำวันได้

3. ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเพื่อน

3.1 การได้รับความช่วยเหลือทางด้านการเรียน พบว่า นาย ก. รู้สึกว่าเพื่อนไม่ทบทวนบทเรียนที่ไม่เข้าใจก่อนสอบ และไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนในเรื่องการเรียน

3.2 การส่งเสริมกันทางด้านการเรียน พบว่า นาย ก. รู้สึกว่าเพื่อนมีจิตใจคับแคบในเรื่องการเรียน การที่เพื่อนอธิบายบทเรียนจึงเป็นสิ่งที่ไม่มีประโยชน์เลยเพื่อนชวนนาย ก. หนีเรียนเสมอ

6. แบบทดสอบ

แบบทดสอบวาดภาพ

จากการทำแบบทดสอบวาดภาพสรุปได้ว่า

นาย ก. ไม่มีความรอบคอบการจัดเรียงลำดับความคิดไม่ดี ไม่มีการวางแผนในการทำงาน ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ อารมณ์ไม่มั่นคงแปรปรวนง่าย ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ต้อร้อน เอาแต่ใจตนเอง ต้อเจียบ มือคดไม่เป็นกลาง สุภาพอ่อนโยน คล้อยตามคนอื่นง่าย ใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล มีความก้าวร้าวมาก จากการสังเกตขณะทำแบบทดสอบ นาย ก. ไม่มีความมั่นใจในการวาดภาพและมีความสนใจสิ่งรอบข้างมากกว่างานที่ทำอยู่ นาย ก กำลังประสบปัญหาด้านการเรียนมีปัญหาการปรับตัวเพราะคิดมากโดยมีเหตุผลมาจากความคับข้องใจ มีความกลัวไม่กล้าเข้าสังคมไม่กล้าเผชิญหน้ากับคนอื่นและมีอาการหวาดระแวง มีปัญหาเรื่องการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล มีปมด้อยใช้วิธีการหลีกเลี่ยง ขี้อาย มีบุคลิกภาพพึงพาผู้อื่น พยายามที่จะต่อสู้เพื่อชดเชยสิ่งที่ตนเองขาด

แบบทดสอบเติมประโยคให้สมบูรณ์ (Sentence Completion Test)

แบบทดสอบการเติมประโยคสมบูรณ์ทั้ง 15 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านความสัมพันธ์กับบิดา มารดา ครอบครัว เพื่อนต่างเพศ เรื่องเพศสัมพันธ์ ความสัมพันธ์กับเพื่อนทั่วไป ผู้ที่เหนือกว่า ผู้ด้อยกว่า เพื่อนร่วมกลุ่ม เรื่องความกลัว ความรู้สึกผิด ความสามารถ อดีตอนาคตและเป้าหมาย พบว่า นาย ก. มีปัญหาในด้านความสัมพันธ์กับบิดา ด้านความกลัว ด้านความรู้สึกผิด และด้านความสามารถ ดังนี้

ปัญหาในด้านความสัมพันธ์กับบิดา นาย ก. มีความรู้สึกกว่าบิดาไม่ค่อยจะเก่ง ถ้าบิดาเพียงแต่ทำดีกับตนเองและคิดว่าบิดาเป็นคนเจ้าชู้

ปัญหาด้านความกลัว จุดอ่อนของนาย ก. คิดว่าตนเองไม่เก่งและกลัวคนแปลกหน้า
 ปัญหาด้านความรู้สึกผิด นาย ก. จะรู้สึกผิดอย่างมากที่ทำตัวไม่ดีและหนีเรียน
 ปัญหาในด้านความสามารถ เมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่นแล้วนาย ก. รู้สึกว่าตนเองเป็น
 คนไม่เก่งและชอบหนีปัญหา

นอกจากนี้ความรู้สึกที่ นาย ก. มีต่อด้านอื่นๆ ดังนี้ ด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่าง
 เพศ นาย ก. คิดว่าผู้ชายส่วนมากเจ้าชู้และผู้หญิงส่วนมากดี ด้านเพื่อนร่วมกลุ่ม คือ นาย ก.
 ชอบทำงานร่วมกับเพื่อนผู้หญิงและเป็นคนที่ไม่พูดมาก ด้านอดีต สิ่งที่นาย ก. จำได้แม่นยำที่สุดใน
 วัยเด็ก คือ เป็นคนเรียนเก่ง

การวินิจฉัย ผลจากการเก็บรวบรวมจากการสังเกต สัมภาษณ์ เยี่ยมบ้าน
 แบบสอบถามข้อมูล สรุปข้อมูลได้ว่า นาย ก. มีพฤติกรรมหนีเรียนซึ่งเกิดจากสาเหตุ ดังนี้

1. เกิดจากตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ ปัญหาบุคลิกภาพ การปรับตัวและปัญหาด้าน
 การเรียน

1.1 ปัญหาบุคลิกภาพไม่เหมาะสม

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบทดสอบ
 มีผลสอดคล้องกันว่า เด็กรู้สึกว่าคุณเองมีปมต่อมีความรู้สึกว่าคุณเองบุคลิกภาพไม่เหมาะสม
 บางครั้งเมื่อถูกเพื่อนและคนรอบข้างวิจารณ์ จะรู้สึกโกรธ จัดลำดับความคิดไม่ดี ไม่มีการวางแผน
 และไม่รอบคอบในการทำงาน แนวโน้มจะมีปัญหาด้านสมองจากการทำแบบทดสอบ (Bender)
 และการสังเกต การวาดภาพ กล่าวคือ การจัดระเบียบความคิดไม่ต่อเนื่องและสับสน มีอารมณ์ไม่
 มั่นคงแปรปรวนง่าย มีความหวาดระแวงกลัวคนรอบข้างจะถูกดูถูกตนเอง เมื่อมีปัญหา มักจะใช้วิธีการ
 หลบหนี ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ดื้อเงียบ ก้าวร้าว คล้อยตามผู้อื่นง่าย มีทัศนคติต่อครูที่สอนไม่
 ค่อยดี

1.2 ปัญหาด้านการเรียน

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม แบบทดสอบ
 ทำให้สรุปได้ว่า ผู้สอนและตัวเด็กเองที่เป็นสาเหตุของปัญหา ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมหนีเรียน
 ของนาย ก. เนื่องจากการเรียนต้องใช้สมาธิ ความอดทน ความรับผิดชอบ และการตัดใจจากสิ่ง
 เร้าที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน เด็กอยู่ในช่วงของวัยรุ่นที่มีความคิดความสนใจต่อสิ่งยั่วยุต่าง ๆ
 นอกเหนือจากเรื่องเรียน ดังเช่นเรื่องที่ นาย ก. สนใจการเล่นเกมส์ สนใจการเล่นดนตรี (กีตาร์)
 และดูโทรทัศน์มากเป็นพิเศษ ทำให้เด็กจะหมกหมุ่นอยู่กับเรื่องดังกล่าว ซึ่งเด็กมีพื้นฐานความรู้ที่ดี
 แต่เรียนไม่ต่อเนื่องกัน จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กเกิดมีพฤติกรรมหนีเรียนเพราะเรียนหนังสือไม่รู้
 เรื่องซึ่งเป็นผลทำให้เด็กมีปมต่อในเรื่องการเรียนและคิดว่าตนเองเรียนไม่เก่งเท่าเพื่อน อีกทั้งโดน
 ครูว่ากล่าวและคอยตอกย้ำถึงเรื่องการเรียนที่เป็นปมต่อของเด็กสิ่งเหล่านี้เป็นชนวนทำให้เด็กเกิด
 ความท้อแท้ เบื่อหน่าย ไม่อยากเรียน ประกอบกับเพื่อนที่เรียนหนังสือด้วยกันไม่เข้าใจในบทเรียน

จึงชวนกันหนีเรียน เด็กจึงไม่ได้เข้าเรียนและขาดการทบทวนบทเรียนมีผลให้เด็กเรียนไม่ทันเพื่อน ๆ ในห้องจึงเกิดการเบียดเบียนในการเรียน จนกระทั่งเกิดปัญหาหนีเรียนในที่สุด

2. เกิดจากตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม

2.1 ด้านครอบครัว

จากการสังเกต สัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม สรุปรายข้อมูลได้ว่า ครอบครัวก็เป็นสาเหตุประการหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมหนีเรียน ดังต่อไปนี้

2.1.1 แบบแผนการเลี้ยงดู นาย ก. ได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และตามใจไม่ดูแลใกล้ชิดเท่าที่ควร พ่อแม่ไม่สนใจการเรียนของลูก ปล่อยให้ลูกทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ มีความขัดแย้งกันเองระหว่างพ่อและแม่ในการอบรมลูก ไม่เปิดโอกาสให้มีการพูดคุยอย่างตรงไปตรงมาการพูดอย่างตรงไปตรงมาและบอกถึงความต้องการของตนอย่างชัดเจน มักจะถูกมองดูว่าเป็นความก้าวร้าว จากข้อมูลทีกล่าวมาเป็นสาเหตุที่ทำให้ นาย ก. มีพฤติกรรมหนีเรียน เพราะจากการอบรมเลี้ยงดูและขาดแรงจูงใจ พ่อ แม่ต้องตระหนักถึงปัญหาและต้องช่วยกันแก้ปัญหาให้กับลูกโดยการพูดคุยและหาทางแก้ปัญหาาร่วมกัน เมื่อลูกมีพฤติกรรมที่เหมาะสมขึ้นในเรื่องการเรียนหรือความประพฤติพ่อแม่ควรให้กำลังใจด้วยคำชมหรือรางวัลเพื่อเป็นกำลังใจหรือเป็นแรงจูงใจที่จะทำให้เด็กเลือกทำพฤติกรรมที่เหมาะสม และครอบครัวควรสร้างบรรยากาศที่ทำหายนความสามารถของเด็ก เช่น บรรยากาศทางอารมณ์ในเชิงบวก คือ ไม่ค่อยมีการแสดงความรักในครอบครัวแต่มีอารมณ์เชิงลบ เช่น ความโกรธและการดูต่ำว่ากันมากกว่า ถ้าครอบครัวมีการสร้างบรรยากาศทำหายนความสามารถของเด็กบ้าง เช่น เมื่อลูกสอบได้คะแนนดีควรจะให้คำชมหรือของรางวัลบ้าง เนื่องจากบิดามารดาของ นาย ก. ทำงานหนักไม่มีเวลาดูแล นาย ก. ในเรื่องการเรียนอย่างเต็มที่ บิดา มารดาต้องออกจากบ้านไปทำงานแต่เช้าและกลับบ้านค่ำ นาย ก. จึงไม่ได้รับการเอาใจใส่เท่าที่ควร บิดา มารดาไม่มีเวลาให้คำปรึกษาหารือในเรื่องต่าง ๆ ทำให้ นาย ก. ขาดความอบอุ่นเหมือนถูกทอดทิ้ง เป็นสาเหตุให้นาย ก. มีอิสระในการใช้ชีวิตมากขึ้น ดังนั้นเมื่อ นาย ก. ไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากทางบ้านจึงหันไปคบหากับเพื่อนที่ไม่ตั้งใจเรียนและชวนกันหนีเรียนไปเที่ยวเล่นตามสถานที่ต่าง ๆ ทำให้กลับบ้านผิดเวลาทุกวัน บิดา มารดาก็ไม่ว่ากล่าวตักเตือนอบรมสั่งสอนหรือชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตเพราะ นาย ก. บอกว่าทำกิจกรรมกับเพื่อนอยู่ที่โรงเรียน จึงเป็นการเปิดโอกาสให้นาย ก. คบเพื่อนที่ชักชวนกันไม่ตั้งใจเรียน ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ นาย ก. หนีเรียนในที่สุด

2.1.2 บิดาและมารดาทำงานหนัก กล่าวคือ บิดารับราชการตำรวจรายได้น้อยไม่เพียงพอกับรายจ่ายจึงต้องทำงานพิเศษเพิ่มในวันหยุด ทำให้ไม่มีเวลาให้ครอบครัวส่วนมารดามีอาชีพค้าขายต้องทำงานแข่งกับเวลาจึงทำให้ไม่มีเวลาดูแลอบรมสั่งสอน เมื่อนาย ก. มีปัญหา บิดามารดาไม่สามารถให้คำปรึกษาแก่นาย ก. ในเรื่องต่างๆได้ เช่น การเลือกคบเพื่อน ปัญหาส่วนตัว ปัญหาการศึกษา จึงทำให้นาย ก. ขาดเป้าหมายในการดำเนินชีวิตและแก้ไขปัญหาในทางที่ไม่เหมาะสมเป็นผลทำให้ นาย ก. มีพฤติกรรมหนีเรียน

2.2 ด้านโรงเรียน

จากการสังเกต สัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ทำให้สรุปได้ว่า ระบบการเรียนการสอนของครู และสภาพของชั้นเรียนมีผลต่อพฤติกรรมหนีเรียน ดังต่อไปนี้

2.2.1 ระบบการเรียนการสอนของครู และสภาพของชั้นเรียน จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม พบว่า นักเรียนในชั้นเรียนมีจำนวน 42 คน ซึ่งเป็นจำนวนมาก ทำให้ห้องเรียนคับแคบการจัดกิจกรรมในห้องเรียนไม่สะดวก อีกทั้งครูไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง มีการว่ากล่าวตักเตือนบ้าง มีการลงโทษบ้าง แต่ไม่สามารถใส่ใจได้ตลอดเวลา นักเรียนส่วนใหญ่ในห้องไม่ค่อยตั้งใจเรียน พูดคุยกันเสียงดังมาก บรรยากาศในห้องไม่เหมาะกับการเรียนรู้ และไม่กระตุ้นให้เกิดความอยากรที่จะเรียน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสภาพของชั้นเรียนไม่ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้ไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ดังที่ อุมพร ตรังคสมบัติ (2548 : 260) กล่าวว่า บรรยากาศที่ดีระหว่างครูกับเด็กและกับเพื่อนนักเรียนด้วยกันเองเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้แผนการฝึกอบรมวินัยให้เด็กเป็นไปด้วยดี ควรมีการพูดคุยชมเชยหัวเราะ สนุกสนานกันภายในห้องเรียนบ้าง สื่อบุคคลให้เด็กรู้ถึงความห่วงใยและความจริงใจของครู สิ่งเหล่านี้จะทำให้ความสัมพันธ์ของครูกับศิษย์ดีขึ้นและเด็กจะให้ความร่วมมือกับครูมากขึ้น นาย ก. ไม่มีเป้าหมายในชีวิต ไม่เห็นคุณค่าของการศึกษาไม่สามารถที่จะบังคับตนเองให้ตั้งใจเรียนได้ นาย ก. มีสิ่งทีุ่รู้สึกว่าจะสนุกกว่าการเรียน เช่น การเที่ยวเตร่ การเล่นเกม และการสูบบุหรี่ จึงเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้ นาย ก. มีพฤติกรรมหนีเรียน

2.3 ด้านสังคม

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน สังคมมิติ แบบสอบถาม และแบบทดสอบ ทำให้สรุปได้ว่า เพื่อนเป็นสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมหนีเรียน ดังต่อไปนี้

เพื่อน นาย ก. มีเพื่อนสนิทอยู่ 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นเพื่อนที่โรงเรียน มีหนึ่งคนที่อยู่ห้องเดียวกัน และอีก 4 คน เป็นนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 กิจกรรมที่มักทำร่วมกับเพื่อนกลุ่มนี้ คือ หนีเรียน และไปเที่ยวด้วยกัน ส่วนใหญ่ที่ไป คือ ร้านเกม มีสูบบุหรี่ในบางครั้ง เพื่อนอีกกลุ่ม คือ เพื่อนที่อยู่ในโรงเรียนใกล้เคียง มีประมาณ 5 คน มีทั้งเรียนหนังสือและไม่มีเรียนหนังสือและกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อนกลุ่มนี้ คือ ไปเที่ยวและเล่นเกมด้วยกัน จะเห็นได้ว่า เวลาส่วนใหญ่ของ นาย ก. อยู่กับเพื่อน ความรู้สึกของ นาย ก. เมื่ออยู่กับเพื่อน คือ สนุกสนาน ไม่เบื่อหน่าย เพื่อนในกลุ่มจริงใจต่อกัน ไม่ทอดทิ้งกันจะเห็นได้ว่ากลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อ นาย ก. ทั้งในด้านความคิด การกระทำ และการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิต เนื่องจากกลุ่มเพื่อนของ นาย ก. ส่วนใหญ่มีอุปนิสัยไม่เห็นความสำคัญของการเรียน แสวงหาความสนุกสนานเพลิดเพลินด้วยการเที่ยวเตร่ ดังนั้น เมื่อเพื่อนชวน นาย ก. ให้หนีเรียน นาย ก. จึงคล้อยตามและหนีเรียนด้วย

แนวทางการช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ให้ความช่วยเหลือ ดังนี้

การให้คำปรึกษาเป็นรายกรณีแก่ นาย ก. โดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษา แบบเผชิญความจริง (Reality Theory) ของ วิลเลียม กลาสเซอร์ (William Glasser) ซึ่งทฤษฎีนี้เน้นถึงความสามารถในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยม และเอกลักษณ์ของตนที่ส่งผลถึงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และเชื่อว่าบุคคลสามารถแก้ไขปัญหของตนได้ ซึ่งเน้นถึงพฤติกรรมปัจจุบัน ถ้าพิจารณาสิ่งต่างๆตามที่เป็นจริงได้โดยเน้นให้เด็กได้สะท้อนปัญหา ให้เด็กเกิดการยอมรับตนเองและเข้าใจปัญหาสามารถปฏิบัติตนเพื่อให้ได้ชื่อว่าเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบ (Responsible Person) ให้กำลังใจในการตัดสินใจด้วยตนเองส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง

การติดตามผล หลังจากได้ให้ความช่วยเหลือแล้ว ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ ๆ ซึ่งปรากฏผล ดังนี้

นาย ก ได้พยายามปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง จากการสังเกตและสอบถามหลังให้คำปรึกษาแล้ว พบว่า นาย ก มีความพยายามในการควบคุมตนเอง มีความตั้งใจเรียนมากขึ้นพฤติกรรมหนีเรียนลดลง มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น กล้าที่จะถามครูมากขึ้น เพื่อนในห้องช่วยกันอธิบายบทเรียนที่นาย ก ไม่เข้าใจ และไม่นำเรื่องในอดีตมาตอกย้ำให้นาย ก รู้สึกขาดคุณค่าในตนเองอีกต่อไป

ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับ นาย ก. มีดังนี้

นาย ก. ควรยอมรับและเข้าใจพฤติกรรมที่ตนกระทำ เข้าใจสาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมหนีเรียน ควรตระหนักถึงคุณค่าของการศึกษาและเป้าหมายชีวิต มีความรับผิดชอบต่อบทบาทและหน้าที่ของนักเรียน ต้องมีความอดุสาหะพากเพียรศึกษาความรู้ทั้งภายนอกและภายในโรงเรียน ต้องรักการเรียน มีความเพียร ควรจะมีความรักและภาคภูมิใจในตนเอง รู้จักเลือกคบเพื่อน เรียนรู้และปฏิบัติตามค่านิยมที่สังคมมุ่งหวัง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

2.1 บิดา มารดา ควรมีเวลาดูแลเอาใจใส่ ติดตาม กวดขัน สร้างเสริม ช่วยเหลือในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เด็ก เพื่อให้บรรลุความสำเร็จในการเรียน ทั้งพ่อและแม่ไม่ควรขัดแย้งกันเองทุกคนต้องยอมรับกฎที่ตั้งไว้และพยายามสอนเด็กในวิถีทางเดียวกัน พ่อแม่ควรแสดงความรักต่อลูกเพราะจะทำให้เด็กเกิดความอบอุ่นและไว้วางใจพ่อแม่ เมื่อมีปัญหาเด็กก็จะเข้ามาปรึกษาพ่อแม่มากกว่าที่จะหันไปหาเพื่อน ที่สำคัญพ่อแม่ควรมีเวลาให้ลูกเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น พูดคุยเรื่องเดียวกันกับลูกเพื่อให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน พ่อ แม่ควรเป็นเพื่อนลูกที่สามารถฟังความทุกข์ของลูกได้ทุกเรื่องและควรฝึกให้ลูกได้ตัดสินใจด้วยตัวเองโดยมีพ่อแม่เป็นผู้นำ สร้างเสริมความมีวินัย สร้างความตระหนักต่อหน้าที่ที่มีการตั้งเป้าหมายในชีวิต แนะนำเกี่ยวกับการเลือกคบเพื่อน แนะนำแนวทางในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม

2.2 อาจารย์ประจำวิชาและอาจารย์ประจำชั้น ควรหาวิธีช่วยเหลือให้ นาย ก. มีกำลังใจในการมาเรียนและเข้าห้องเรียน พยายามกระตุ้นให้ นาย ก. เกิดความสนใจ ตั้งใจที่จะเรียน ผู้วิจัยเน้นให้เห็นความสำคัญของการเรียนว่า “ คนที่ไม่มีความรู้หรือคนที่ไม่เรียนหนังสือก็จะทำให้ตนเองหมดคุณค่าและหมดความหมาย เพราะการที่คนเรามีความรู้หรือการศึกษาที่สูงขึ้นก็เป็นการพัฒนาตนเองอย่างมีเป้าหมายและสามารถที่จะเลือกอาชีพได้ตามที่เราปรารถนา ” มีการร่วมมือกันระหว่างอาจารย์ประจำวิชาและอาจารย์ประจำชั้น ในการแก้ไขปัญหาติดตามนาย ก. ทันทีเมื่อทราบว่าหนีเรียน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะศึกษาต่อไป ดังนี้

ผู้ที่จะศึกษาต่อไปควรสร้างสัมพันธภาพ สร้างความคุ้นเคย ยอมรับและเข้าใจในตัว นาย ก. โดยการแสดงความรัก ความเอาใจใส่สนใจและห่วงใย นาย ก. อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้ นาย ก. เกิดความศรัทธาในตัวผู้ศึกษา กล่าวที่จะระบายความรู้สึกที่แท้จริงออกมา ซึ่งเป็นประโยชน์สูงสุดในการให้คำแนะนำและช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ผู้ศึกษาควรฝึกใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการให้คำปรึกษาเพื่อให้เกิดความชำนาญ และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

สรุป

จากการเด็กที่มีพฤติกรรมหนีเรียนมีปัญหาและสาเหตุหลายอย่างที่ เป็นปัจจัย ได้แก่ ปัญหาการปรับตัว ปัญหาการเรียน และปัญหาครอบครัว กล่าวคือเด็กมีการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ช้าหรือเข้ากับเพื่อน ๆ ไม่ได้ ในกลุ่มเพื่อนมีเด็กเกราะและชวนกันกระทำความผิด เด็กเคยประสบความล้มเหลวในการเรียน เช่น เรียนแล้วไม่เข้าใจ ฟังครูสอนไม่รู้เรื่องแต่ไม่กล้าซักถาม สอบตกบ่อย ๆ โรงเรียนไม่สามารถควบคุมระเบียบวินัยที่ดีพอ และปัญหาครอบครัวที่ พ่อ แม่ไม่มีเวลาให้ลูกเพราะต้องหาเงินมาประทังครอบครัว จากการทำการศึกษารายกรณีและใช้เครื่องมือในการศึกษา พบว่า เด็กที่มีพฤติกรรมหนีเรียน เพราะขาดความเชื่อมั่นในตนเอง คล้อยตามผู้อื่นได้ง่าย ครอบครัวไม่ให้ความสนใจในเรื่องการเรียนเท่าที่ควร และที่สำคัญการสอนของครูก็มีส่วนผลักดันทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมอยากหนีเรียน

หลังจากได้รับความช่วยเหลือแล้ว เด็กสามารถเข้าสู่สังคมได้ สามารถควบคุมตนเองและปรับตัวได้ดีขึ้น มีความมั่นใจที่จะตั้งใจเรียนมากขึ้นอีกทั้งยังมีเป้าหมายทางการเรียนชัดเจนขึ้น

กรณีศึกษารายที่ 2 นาย ข (นามสมมติ)

ลักษณะทั่วไป

นาย ข. เป็นนักเรียนชายไทย อายุ 17 ปี ผิวขาวเหลือง ใบหน้าคมเข้ม ผมหยักศกตัดสั้นทรงนักเรียน รูปร่างลำสัน แต่งกายสะอาดถูกระเบียบโรงเรียน เล็บมือและเล็บเท้าสะอาด เวลาเข้าใกล้บางครั้งก็มีกลิ่นบูหรี มักนั่งเหม่อลอย พูดน้อยและเวลาพูดจะพูดเสียงเบากับอาจารย์ ไม่ชอบมองสบตาขณะสนทนาด้วย แต่กับเพื่อนนาย ข จะสนุกสนานเฮฮา มีเรื่องพูดคุยตลอดเวลา

หลีกเลี่ยงการเข้าไปในสถานที่ที่มีคนมากๆ เช่น โรงอาหาร บริเวณซุ้มหน้าเสาธง เมื่อพบคนที่รู้จักก็จะยิ้มทักทาย จากการซักถามพบว่า นาย ข จะมานั่งรอเพื่อนให้ครบทั้งกลุ่มแล้วจะเดินไปรับประทานอาหารพร้อมกัน จากการถามนาย ข ขณะนั่งรอเพื่อนอยู่ที่บ้านได้อาการเรียน

“ ผมกำลังรอเพื่อนเลิกเรียนอยู่ครับ แล้วจะไปกินข้าวด้วยกัน ”

บุคลิกลักษณะไม่สนใจใคร สนใจแต่กลุ่มเพื่อนของตัวเองเวลามีคนเดินไปก็จะหันมามอง ถ้าเป็นอาจารย์ก็จะไหว้ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ หรือไม่ก็จะทำเป็นมองไม่เห็น จนอาจารย์ทักว่า “ มานั่งทำอะไรอยู่ ทำไมไม่ไปกินข้าว ” นาย ข ตอบว่า “ เพื่อนยังไม่เลิกครับ ” จากนั้นก็นั่งก้มหน้า (ข้อมูลได้จากการสังเกต)

ข้อมูลทั่วไป

ระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นับถือศาสนา พุทธ เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย ภูมิลำเนาเดิม จังหวัด กรุงเทพมหานคร สมาชิกภายในครอบครัวประกอบด้วย บิดา นาย ข. และแม่บ้าน 2 คน (ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์และการเยี่ยมบ้าน) มีพฤติกรรมหนีเรียนในลักษณะที่แต่งเครื่องแบบนักเรียนและมาโรงเรียนในตอนเช้า แต่นาย ข ไม่เข้าชั้นเรียนในบางรายวิชาที่ตนเองไม่ชอบ นาย ข จะหนีเรียนไปอยู่ร้านเกมที่สยามสแควร์ ถ้าหนีเรียนอยู่ในโรงเรียนก็จะไปหลบบริเวณมุมลับตาคนและสนามฟุตบอลหลังโรงเรียน (ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์ และแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป)

จากการรวบรวมข้อมูลสามารถสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

1. การสังเกตและบันทึกการสังเกต

จากการสังเกตพฤติกรรมขณะทำการศึกษา ผู้ศึกษาใช้วิธีการสังเกตทางตรงที่ผู้สังเกตไปสังเกตด้วยตนเอง อาทิเช่น ขณะสัมภาษณ์ ทำแบบทดสอบ และการดำรงชีวิตประจำวันขณะอยู่ในโรงเรียน พบว่าบุคลิกภาพของนาย ข เป็นคนสนุกสนานร่าเริงและเป็นคนอารมณ์ร้อน ขณะนาย ข นั่งคุยกับเพื่อนในเวลาพักกลางวันนาย ข จะนั่งฟังเพื่อนคุยกันและตนเองจะพูดเสริมเพื่อนก็จะหัวเราะจนมีเพื่อนวิ่งเข้ามาบอกว่าเพื่อนในกลุ่มกำลังมีเรื่องอยู่ที่สนามฟุตบอล นาย ข และเพื่อนจึงวิ่งตามไปดู เข้าไปห้ามเพื่อนกับเพื่อนรุ่นน้อง นาย ข กล่าวว่า “ เฮ้ย มีอะไรคุยพูดกันก่อน ” พอคุยกันได้ซักพักและเห็นว่าตกลงกันไม่ได้ นาย ข จึงหันไปกระซิบกับเพื่อนด้วยท่าทางโมโหแล้วพูดว่า “ วันนี้หลังเลิกเรียนเจอกันที่.....” ซักพักก็แยกย้ายกันไป นาย ข พูดกับเพื่อนในกลุ่มว่า “ บอกแล้วไม่ฟัง พูดไม่รู้เรื่อง วันนี้เจอดีแน่ ” นาย ข จะเป็นคนรักเพื่อนมากเพื่อนพูดอะไรหรือบอกระไรก็จะเชื่อเพื่อนทั้งหมด นาย ข มีลักษณะมั่นใจในตนเองเมื่อจะกระทำความผิดและขาดความนับถือตนเอง เมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน นาย ข จะมีความกล้าที่แสดงออกในลักษณะที่เป็นผู้นำ มีอารมณ์แปรปรวนง่าย พฤติกรรมขณะทำแบบทดสอบ นาย ข ให้ความร่วมมือและตั้งใจทำแบบทดสอบและแบบสอบถาม จากการสังเกตนาย ข จะตั้งใจทำมาบางครั้งสายตาจะมองออกไปข้างนอกหน้าต่างเหมือนใช้ความคิดแล้วลงมือทำต่อ จะไม่พูดคุย แต่จะมีคำถามในสิ่งสงสัย เมื่อทำเสร็จก็จะ

ถามว่า “ มีอีกมั้ยครับ ” จากการให้คำตอบพบว่า นาย ข ขาดความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ ไม่สามารถบังคับตนเองให้อยู่ในกรอบที่ตั้งไว้ได้ จากการสังเกตและบันทึกการสังเกต

ด้านอารมณ์ นาย ข เป็นคนอารมณ์ร้อน บางครั้งไม่สามารถควบคุมความโกรธของตนเองได้ จากการสังเกต นาย ข ขณะอยู่ที่สนามฟุตบอลและเพื่อนกำลังมีเรื่องกับรุ่นน้อง นาย ข พยายามเข้าไปไกลเกลียดแต่ไม่สำเร็จ แต่ก็พยายามที่จะอธิบายเหตุผลให้เพื่อนและรุ่นน้องฟัง “ อยู่โรงเรียนเดียวกันอย่ามีเรื่องกันเลย มีอะไรค่อย ๆ พูดกันก็ได้ ” นอกจากนี้ นาย ข มีลักษณะขาดความมั่นใจในตนเองเมื่อต้องอยู่คนเดียวหรือเดินคนเดียว

ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น นาย ข จะให้ความไว้วางใจเพื่อนมากที่สุด ปรับตัวได้ช้า ขาดความมั่นใจที่จะพูดคุยกับคนแปลกหน้า นาย ข เป็นรักเพื่อนมากและเพื่อน ๆ ก็รักและมีความไว้วางใจ นาย ข มากเช่นกัน นาย ข จะมีเพื่อนในกลุ่มประมาณ 7 – 8 คน แต่ที่สนิทกันจะมีอยู่ 3 คน ซึ่งอยู่ห้องเดียวกับนาย ข และชวนกันหนีเรียนเป็นประจำ

2. การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ทั้งผู้รับการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น บิดามารดา ผู้ปกครอง อาจารย์ประจำชั้น และอาจารย์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ข้อมูล ดังนี้

2.1 ประวัติส่วนตัว

2.1.1 ประวัติการเลี้ยงดู บ้านนาย ข เป็นครอบครัวเดี่ยว นาย ข. เป็นบุตรคนเดียว บิดามารดาหย่าร้างกัน และแยกกันอยู่ตอนนาย ข อยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แต่มารดาจะช่วยดูแล นาย ข. เวลาที่บิดาไม่ว่างหรือติดธุระสำคัญ จากการสัมภาษณ์มารดา

“ แม่จะมีหน้าที่คอยรับ - ส่ง นาย ข ตอนโรงเรียนเลิก ส่วนใหญ่ลูกจะบอกให้ไปรับช้าหน่อย ถ้าวันไหนที่พ่อว่างก็จะไปรับเองแต่ต้องกลับบ้านตรงเวลาโรงเรียนเลิก นาย ข จะต้องมารอพ่อที่หน้าโรงเรียน ช่วงหลังเด็กจะไม่ให้พ่อมารับจะให้แม่มารับเอง ”

หลังจากสัมภาษณ์มารดาจะเห็นได้ว่าการเลี้ยงดู นาย ข ได้ถูกแบ่งออกเป็น 2 ฝ่ายคือบิดาและมารดา ทำให้เด็กเกิดความสับสนและหาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมาเป็นพวกตนเมื่อทำผิดพลาดก็จะมีคนคอยปกป้อง ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มารดามีดังนี้

“ พ่อจะเข้มงวดกับลูกมากอะไรนิดอะไรน้อยก็ไม่ได้ เด็กก็จะหันหน้าเข้าหาแม่เพราะแม่จะเข้าใจวัยของเค้า เคยเห็นลูกแอบสูบบุหรี่ในบ้านแม่ก็ได้แต่เตือนว่ามันไม่ดี เลิกยากถ้าจะสูบก็น่าสูบบ่อยและอย่าให้พ่อเห็นเดี๋ยวจะเป็นเรื่อง ”

จากข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ ทำให้เห็นว่ามารดากลัวว่าลูกจะไม่ไว้วางใจและไม่รักตน จึงพยายามทำทุกอย่างเพื่อเป็นพวกเดียวกับลูก เช่น

“ เวลาที่พ่อโกรธลูกก็จะไม่พูดกัน แต่เท่าที่สังเกตดูพ่อจะคอยแอบดูลูกอยู่ห่าง ๆ แต่ลูกไม่สนใจความรู้สึกของพ่อเท่าไรหรอก จะมาเล่าให้แม่ฟัง สัก 2 – 3 วัน พ่อก็จะหาเรื่องมาคุยกับลูก พ่อเค้าไม่พยายามเข้าใจลูก แม่จะเข้าใจและตามใจลูกเสมอเพราะสงสารที่ทำให้เค้ามีปัญหา ”

เนื่องจากบ้านนาย ข. อยู่ไกลจากโรงเรียนอยู่แถวบางขุนเทียนทำให้บิดามารดาเป็นห่วงเรื่องการเดินทาง เพราะกลัวว่านาย ข จะเดินทางไป-กลับ โรงเรียนลำบากจึงต้องคอยรับ-ส่ง สัมพันธภาพกับสมาชิกในครอบครัว นาย ข. จะกลัวบิดาเวลามีปัญหาจะปรึกษามารดา มีความรู้สึกว่ามีมารดารักตน

“ แม่จะตามใจผม เวลาที่ผมมีปัญหาเกี่ยวกับพ่อหรือมีปัญหาเรื่องอะไรผมจะเล่าให้แม่ฟัง ”

ลักษณะของน้ำเสียงที่เล่าและใบหน้า นาย ข แสดงอาการยิ้มแย้มที่มีคนรับฟังและเห็นใจ มารดาจะมารับนาย ข. กลับจากโรงเรียนและเป็นທີ່ปรึกษาเวลานาย ข. มีปัญหากับบิดา นาย ข. กล่าวถึงความสัมพันธ์กับบิดาว่า

“ พ่อจะเป็นผู้ดูแลตัดเงินเดือนและคอยอบรมสั่งสอนผมมากกว่าแม่ เวลาที่ผมมีปัญหาถ้าพ่อรู้ผมจะถูกดุและถูกทำโทษ เช่น พ่อจะตีและไม่พูดด้วยแต่ผมก็ไม่ค่อยสนใจเท่าไร เพราะเดี๋ยวพ่อก็มาจ้อผม พ่อและผมไม่ค่อยมีเวลาคุยกันหรือปรึกษากัน ในวันเสาร์และวันอาทิตย์จะเป็นวันที่ผมมีกิจกรรมทำร่วมกับพ่อน้อยมาก สาเหตุมาจากการทำงานและภาระที่พ่อต้องดูแลปู่และย่า ผมไม่ต้องรับผิดชอบช่วยเหลืองานบ้านเพราะในบ้านจะมีแม่บ้านทำงานบ้าน 2 คน ผมมีหน้าที่เรียนและช่วยพ่อดูแลปู่ ย่าเป็นครั้งคราว อนาคตตั้งใจศึกษาจนจบปริญญาโทและอยากประกอบอาชีพนักดนตรี ”

2.1.2 ประวัติการเรียน นาย ข เรียนชั้นอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 6 ที่โรงเรียนสาธิตแห่งหนึ่ง ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร และมาศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ย่านใจกลางเมืองกรุงเทพ เพราะในอดีตคุณย่าเป็นผู้บริหารโรงเรียน นาย ข มีความตั้งใจอยากจะทำการศึกษาต่อที่โรงเรียนแห่งนี้

“ ผมอยากจะทำมาเรียนที่นี่มาก แต่ผมเรียนไม่ค่อยเก่ง พ่อผมก็เป็นศิษย์เก่าที่นี่ ย่าผมก็เคยเป็นผู้บริหาร ทำให้ผมอยากเข้ามาเรียนโรงเรียนนี้ ”

2.1.3 ประวัติการเจ็บป่วย จากประวัติสุขภาพ นาย ข ไม่มีอาการเจ็บป่วยเรื้อรังหรือรุนแรงมาก่อน สุขภาพแข็งแรง นาย ข ชอบออกกำลังกาย

2.2 ประวัติครอบครัว

2.2.1 ภูมิหลังของบิดา นับถือศาสนา พุทธ เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย ภูมิลำเนาเดิม จังหวัด กรุงเทพมหานคร จบการศึกษาระดับปริญญาโท มีอาชีพรับจ้างทำงานบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยเดือนละประมาณ 100,000 บาท มีบุตรคนเดียวคือ นาย ข บิดาจะมีหน้าที่ผู้รับ ส่ง นาย ข

2.2.2 ภูมิหลังของมารดา นับถือศาสนา พุทธ เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย ภูมิลำเนาเดิม จังหวัด กรุงเทพมหานคร จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพทำธุรกิจส่วนตัว รายได้เฉลี่ยเดือนละ 50,000บาท มีบุตรคนเดียวคือ นาย ข

“ แม่ผมส่วนใหญ่จะทำงานอยู่ที่บ้าน จะออกจากบ้านก็ตอนไปพบลูกค้า ”

2.2.3 บุคลิกลักษณะจากการสัมภาษณ์ นาย ข มีความรู้สึกที่บิดาเป็นคนดูและเข้มงวด มารดาจะค่อนข้างตามใจและใจดี นาย ข จะได้รับเงินจากบิดามาโรงเรียนวันละ 200 บาท

“ พ่อผมดูและค่อนข้างเข้มงวดเอาใจใส่ผมใกล้ชิดจนบางครั้งผมรู้สึกอึดอัด ส่วนแม่จะตามใจและเข้าใจผม ”

2.2.4 ด้านการเรียนและสาเหตุของการหนีเรียน ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นาย ข. ไม่ชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ แต่ยังไม่เคยหนีเรียนในวิชานี้ เมื่อมาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก็เริ่มหนีเรียนในวิชาที่ไม่ชอบเพราะมีเพื่อนชวนหนีเรียนก็เลยหนีเรียนเป็นประจำทั้งวิชาที่ชอบและไม่ชอบ

“ ผมไม่ชอบเรียนเลข เพราะเรียนแล้วไม่เข้าใจและสอบตกในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มักจะโดนครูดูเป็นประจำเรื่องการส่งการบ้าน วิชาที่ชอบ คือ วิชาภาษาอังกฤษ เพราะเป็นวิชาที่ได้สื่อสารติดต่อกับบุคคลอื่นได้ในอนาคต และผมชอบฝึกการท่องคำศัพท์เพราะต้องการไปศึกษาต่อต่างประเทศ ”

นาย ข เล่าด้วยความกระตือรือร้นที่จะเล่าให้ฟัง เมื่อถามถึงการหนีเรียน นาย ข. กล่าวว่า

“ ผมมาโรงเรียนและเข้าแถวในตอนเช้าเพื่อเช็คชื่อ แต่จะไม่เข้าชั้นเรียนในวิชาที่ผมไม่สนใจและไม่ชอบ วิชาที่ผมจะหนีเรียนส่วนใหญ่จะเป็น วิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โดยจะออกจากโรงเรียนทางประตูด้านหลังที่เป็นมุมลับตาคน แล้วจะไปตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ร้านเกม เดินเล่นที่ห้างสรรพสินค้า หรืออยู่บริเวณโรงเรียนที่เป็นมุมลับตาที่ไม่มีใครเห็น ไปกับเพื่อนนักเรียนอีก 1 คน หรือบางครั้งก็จะมีคนตามไปมากกว่า 1 คน ถ้าหนีออกนอกโรงเรียนใกล้เวลาโรงเรียนเลิก ผมจะกลับเข้ามาในโรงเรียนเพื่อรอให้แม่มารับกลับบ้าน ถ้าผมไม่หนีออกนอกบริเวณโรงเรียนก็จะอยู่ที่ห้องคอมพิวเตอร์ หลังสนามฟุตบอล หรือแอบไปสูบบุหรี่บริเวณห้องน้ำ ”

2.3 สภาพภายในครอบครัว

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า สภาพภายในครอบครัวเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมคือพฤติกรรมที่อยู่ร่วมกันจากครอบครัวขยายกลายเป็นครอบครัวเดี่ยว ความผูกพันระหว่างสมาชิกในครอบครัวเริ่มจางหายไปพ่อแม่ไม่มีเวลาสนทนากับลูก คนแก่และหลานมีช่องว่างระหว่างวัยไม่สามารถเข้าใจความต้องการของกันและกันได้ พ่อแม่ต้องทำงานนอกบ้านไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่และให้คำปรึกษาลูกเมื่อลูกมีปัญหาและต้องการกำลังใจ ดังนั้นเมื่อเด็กมีปัญหาไม่สามารถปรึกษาใครได้จึงทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายอยากหนีปัญหาหนีสังคมไม่ยอมเข้าเรียนในวิชาที่ตนเองไม่ชอบสอบตกบ่อยบางครั้งก็ถูกครูตำหนิ ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เด็กในสภาพประเด็นของสภาพครอบครัวที่ทำให้เด็กอยากหนีเรียน ซึ่งได้รายละเอียด ดังนี้คือ

2.3.1 บรรยากาศภายในครอบครัวระหว่างที่อยู่พร้อมกันทั้งครอบครัว ระหว่าง นาย ข กับพ่อแม่จะมีกิจกรรมทำร่วมกันแต่ไม่บ่อยนัก จากการสัมภาษณ์ผู้รับการศึกษา

“ พ่อจะเป็นคนดูแลผมเหมือนผมเป็นเด็ก เวลาอยู่บ้านพ่อจะพยายามหา กิจกรรมทำร่วมกับผมแต่ส่วนใหญ่พ่อจะไปดูแลปู่กับย่ามากกว่า วันไหนที่พ่อไม่ว่างหรือติดธุระก็จะ โทรศัพทให้แม่มาคอยดูแลผม ผมต้องอยู่ในสายตาของพ่อตลอดเวลา ยกเว้นเวลาที่อยู่ในโรงเรียน ในวันหยุดที่ผมอยู่บ้านส่วนมากจะนั่งดูโทรทัศน์ เล่นเกม ฟังเพลง หรือไม่กี่ซอมนดนตรีถ้าเพื่อนชวน ไปดูหนังหรือไปเที่ยวผมก็จะให้พ่อหรือแม่ไปส่ง เมื่อเสร็จธุระกับเพื่อนก็จะโทรให้มารับกลับบ้าน ”

จากการสัมภาษณ์สภาพภายในครอบครัวพบว่า สัมพันธภาพระหว่างพ่อ กับลูกนั้นไม่ค่อยดี เพราะพ่อเป็นจะคอยควบคุมจนบางครั้งเด็กรู้สึกอึดอัด เมื่อเวลาที่เด็กมา โรงเรียนจึงรู้สึกมีความอิสระที่ไม่ต้องอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งของการได้ตัดสินใจ หนีเรียนของ นาย ข

2.4 ความสัมพันธ์กับเพื่อน นาย ข มีเพื่อนสนิทเป็นผู้ชาย ประมาณ 7 – 8 คน เรียน อยู่ห้องเดียวกันและชวนกันหนีเรียนมีอยู่ 1 คน เพื่อนในกลุ่มแต่ต่างห้องที่ชวนกันหนีเรียนมี 2 คน รวมนาย ข ด้วยเป็น 4 คน เพื่อนร่วมห้องเรียนกับนาย ข จะให้ความช่วยเหลือในเรื่องการเรียนของ นาย ข เพราะนาย ข เป็นคนมีน้ำใจต่อเพื่อนและอาจารย์ ใครขอความช่วยเหลือนาย ข ไม่เคย ปฏิเสธ ดังนั้นเมื่อ นาย ข ขอความช่วยเหลือจากเพื่อนในเรื่องการเรียนเพื่อนในห้องจึงให้ความ ช่วยเหลือ

2.5 ด้านการเรียน ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่า นาย ข. ชอบเรียนวิชา ภาษาอังกฤษมากที่สุด จากการสัมภาษณ์ นาย ข

“ ผมชอบเรียนวิชาภาษาอังกฤษมากที่สุดเพราะผมชอบครูที่สอนและชอบการท่อง ศัพท์เพราะในอนาคตผมอยากไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศ ”

จากการสังเกตและสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน พบว่า วิชาที่นาย ข ระบุว่าชอบ บางครั้ง นาย ข ก็หนีเรียนหรือถ้าอยู่ในห้องเรียนก็จะไม่ตั้งใจเรียนเท่าที่ควร

วิชาที่นาย ข ไม่ชอบเรียนคือวิชา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ นาย ข กล่าวว่า

“ ผมไม่ชอบวิชานี้เรียนเท่าไรก็ไม่เข้าใจไม่รู้เรื่องอาจารย์ที่สอนก็สอนไม่รู้เรื่อง อธิบายไม่เข้าใจ ที่สำคัญอาจารย์คอยต่อนักเรียนที่ไม่ตั้งใจเรียนไม่ให้กำลังใจทำให้ผมไม่อยาก เข้าเรียนมาถึงก็ว่าอย่างเดียวยังไม่ฟังเหตุผลของนักเรียน ผมสอบ 2 วิชาที่ไม่ผ่านมาตั้งชั้น ม.1ทำให้ ผมไม่ชอบวิชานี้มากเวลาเรียนผมจะรู้สึกเครียดปวดหัวและก็รู้สึกง่วงนอน ในอนาคตผมอยาก ประกอบอาชีพนักดนตรี รู้สึกชอบเพราะเวลาที่เล่นดนตรีรู้สึกมีอิสระ ”

จากการสัมภาษณ์นาย ข ขณะจะหนีเรียน

“ ผมจะมาโรงเรียนแต่เช้าเพราะพ่อต้องมาส่งผมก่อนแล้วจึงไปทำงาน ผมจะนั่ง รอเพื่อนเพื่อจะไปกินข้าวด้วยกันแล้วนั่งคุยกันว่าวันนี้เรียนวิชาอะไรบ้าง จากนั้นก็เข้าแถวอาจจะ เข้าเรียนตอนเช้า 2 คาบ ต่อจากนั้นก็รวมกลุ่มกันข้างล่างเพื่อนัดกันหนีเรียน เวลาหนีออกนอก โรงเรียนผมจะออกไปเล่นเกม ไปดูหนัง เล่นโบว์ลิ่ง และเดินเล่นที่ห้างสรรพสินค้า โดยจะเดินออก จากประตูรั้วโรงเรียนด้านข้างซึ่งป็นมุมลับตาคนและไม่มีใครเห็น หรือบางครั้งจะไปอยู่ตามสถานที่

ต่าง ๆ บริเวณโรงเรียน เช่น สนามฟุตบอลหลังโรงเรียนหรือมุมลับตาคน บางครั้งหากรู้สึกเบื่อ ก็กลับเข้ามาในโรงเรียนเพื่อจะกลับเข้ามาเรียนวิชาที่ผมชอบหรือวิชาที่จะหมดสิทธิ์สอบ ”

2.6 ด้านสังคม ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทราบว่า นาย ข. มีเพื่อนสนิทอยู่กลุ่มเดียว คือ กลุ่มเพื่อนในโรงเรียน มีหนึ่งคนที่เรียนอยู่ห้องเดียวกันคือ นาย ก และส่วนที่เหลือเป็นนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 นาย ข กล่าวว่า

“ เพื่อนกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่รักกันมาก เวลาเมื่อไหร่จะอะไรกับใครทุกคนก็จะไปช่วยกันหมด เพื่อนกลุ่มนี้บางคนจะหนีเรียนและไปเที่ยวด้วยกัน สถานที่ส่วนใหญ่ที่ไปคือ ร้านเกม โรงภาพยนตร์ และห้างสรรพสินค้า ผมจะสนิทกับ นาย ก. มาก เพราะเรียนอยู่ห้องเดียวกันและชวนกันหนีเรียนบ่อยที่สุด ”

2.7 ด้านวิชาที่เรียน ครู อาจารย์ โรงเรียน และกฎระเบียบของโรงเรียน ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นาย ข.

“ ผมมีความรู้สึกว่าเป็นอยู่ในโรงเรียนสนุกสนานดี มีเพื่อนเยอะ ครูอาจารย์ในโรงเรียนส่วนใหญ่ดูแต่ไม่มีปัญหากับผม วิชาที่ผมชอบมากที่สุด คือ วิชาภาษาอังกฤษ เพราะเป็นวิชาที่ผมทำคะแนนได้ดีที่สุด ผมชอบการท่องเที่ยวเพราะผมสามารถนำไปใช้ศึกษาต่อได้ในอนาคต วิชาที่ไม่ชอบ คือ วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาวิทยาศาสตร์ เพราะเรียนแล้วไม่เข้าใจไม่รู้เรื่องยากมาก สอบตกมาตั้งแต่ชั้นม.1 ”

จากการสังเกตและสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน พบว่า วิชาเรียนที่นาย ข ระบุว่าชอบ บางครั้ง นาย ข ก็หนีเรียนแต่ไม่บ่อยหรือถ้าอยู่ในห้องเรียนก็จะตั้งใจเรียนแค่ช่วงแรกของการเรียน ประมาณ 20 นาที หลังจากนั้นถ้าไม่นั่งคุยกับเพื่อนที่นั่งข้างๆ ก็จะหลับไปกับโต๊ะเรียน

ลักษณะครูที่ นาย ข ชอบคือ

“ เป็นกันเองกับนักเรียน เข้าใจนักเรียน สอนตลกและสนุกสามารถทำให้นักเรียนเข้าใจได้ง่าย ความรู้สึกที่มีต่อกฎระเบียบของโรงเรียนอยากให้มีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบด้านการลงโทษเด็กไม่ยากให้มีการหักคะแนนและพักการเรียน ”

2.8 สัมภาษณ์ผู้ปกครอง (มารดา) ทราบว่า นาย ข.

“ มีอุปนิสัยอารมณ์ร้อนเชื่อฟังเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ตนเอง เวลามาโรงเรียนพ่อจะเป็นผู้มาส่งเพราะระยะทางจากบ้านมาโรงเรียนค่อนข้างไกล ส่วนตอนเลิกเรียนแม่จะเป็นคนไปรับ ส่วนใหญ่จะให้ไปรับเช้าเพราะจะอยู่คุยและเล่นกับเพื่อนๆ บางครั้งลูกก็จะไปเดินเล่นที่สยามสแควร์กับเพื่อน แล้วจึงโทรศัพท์ให้แม่มารับกลับบ้าน ซึ่งแม่ก็เข้าใจลูกก็ไม่ว่าอะไรเพราะมีลูกคนเดียว ”

จากการสัมภาษณ์มารดา นาย ข. ชอบแอบสูบบุหรี่ที่บ้าน ซึ่งมารดาก็ได้ว่ากล่าวตักเตือนแต่ไม่บอกให้บิดารู้เพราะกลัวว่านาย ข. จะถูกบิดาทำโทษ อนาคตไม่ได้คาดหวังว่าอยากจะให้ลูกประกอบอาชีพอะไรก็ได้ แต่อยากให้ลูกเรียนในสิ่งที่ชอบและสามารถนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองได้ในอนาคต ”

2.9 สัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้น ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า นาย ข. ขาดเรียนบ่อย เวลาเรียนไม่ตั้งใจเรียน มีอุปกรณ์การเรียนไม่ครบเวลาเรียนจะไม่ทำงานตามที่อาจารย์สั่ง ลูกเดินไปมาขณะที่ครูสอน ไม่ทำงานส่งเกือบทุกวิชา บางครั้งเจียบขริม เป็นนักเรียนที่มีน้ำใจช่วยยกของให้ครู และช่วยทำงานต่าง ๆ เมื่อครูขอความช่วยเหลือ

“ นาย ข เป็นเด็กมีน้ำใจแต่ไม่กล้าแสดงออก เพราะกลัวว่าในสิ่งที่ตนเองทำเพื่อนจะหัวเราะ ในเวลาเรียนจะไม่ค่อยตั้งใจเรียนบางครั้งก็เหม่อลอย บางครั้งก็เดินไปมาขณะที่อาจารย์กำลังสอนทำให้ถูกดูอยู่บ่อย ๆ วิชาไหนที่ นาย ข ไม่ชอบเรียนก็จะไม่เห็นทั้งนาย ข และนาย ก อยู่ในห้องเรียนอาจารย์ให้เพื่อนไปตามก็ไม่พบ ”

2.10 สัมภาษณ์เพื่อนสนิท ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ นาย ข เป็นคนอารมณ์ร้อนและโมโหง่าย แต่เป็นคนมีน้ำใจให้ช่วยงานของห้อง นาย ข จะรีบทำด้วยความเต็มใจและแต่จะทำงานไม่เสร็จต้องมีคนคอยดู ส่วนใหญ่ นาย ข จะหนีเรียนไปกับ นาย ก นาย ข มีนิสัยสนุกสนานชอบแหย่เพื่อน เพื่อนในห้องจะช่วย นาย ข ในเรื่องการเรียน เช่น เวลาที่มีรายงานเป็นกลุ่ม นาย ข จะถูกชักชวนให้เข้ากลุ่มมากกว่า นาย ก ”

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่า นาย ข. มักจะหนีเรียนไปออกไปกับ นาย ก. มักไม่เข้าชั้นเรียนบางครั้งตลอดทั้งวัน บางครั้งเป็นบางรายวิชาที่ไม่ชอบหรือไม่สนใจ โดยจะไปอยู่ตามสนามฟุตบอลหลังโรงเรียน บางครั้งหลบหนีออกไปจากโรงเรียน ผลการเรียนไม่ดี ไม่มีงานส่งทุกวิชา อุปนิสัยไม่ค่อยพูด แต่เป็นคนสนุกสนาน ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนในห้อง ส่วนใหญ่เพื่อนในห้องจะให้ความช่วยเหลือ นาย ข. ในเรื่องการเรียนอยู่เสมอ

3. การเยี่ยมบ้าน ผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมบ้าน จำนวน 1 ครั้ง เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2550 ได้สังเกตและสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ดังนี้

3.1 จากการสังเกต พบว่า ลักษณะเป็นบ้านตึก 2 ชั้น อยู่ติดถนน บริเวณบ้านดูร่มรื่นสะอาดและสวยงาม บริเวณรอบบ้านจะมีบ้านอีก 3 หลังที่อยู่ในบริเวณเดียวกัน ซึ่งแบ่งเป็นบ้านปู ยา อยู่ตรงกลาง บ้านนาย ข. อยู่เยื้องมาทางขวามือ บ้านอาที่เป็นน้องบิดาลำดับที่ 1 อยู่ทางซ้ายมือ บ้านอาที่เป็นน้องบิดาลำดับที่ 2 อยู่ทางด้านหลังของบ้านนาย ข. บริเวณจะแบ่งเป็นที่จอดรถของบ้าน นาย ข. จากด้านหน้าบ้านเข้าไปจะเป็นห้องรับแขกอยู่ตรงกลางขนาดใหญ่จะมีเครื่องอำนวยความสะดวกครบ เช่น ชุดรับแขก โทรทัศน์ขนาดใหญ่ เครื่องเสียง คอมพิวเตอร์ ด้านซ้ายมือจัดแบ่งเป็นห้องรับประทานอาหาร ด้านหลังเป็นห้องสำหรับเตรียมอาหาร ด้านขวามือจัดเป็นช่องทางเดินสำหรับขึ้นไปชั้น 2 ซึ่งแบ่งเป็นห้อง นาย ข. อยู่ทางซ้ายมือภายในห้องนอนเครื่องอำนวยความสะดวกครบ เช่น โทรทัศน์ เครื่องปรับอากาศ พัดลม ตู้เก็บเสื้อผ้า ซึ่งวางดูเป็นระเบียบ มุมทำการบ้านของนาย ข. จะมีเครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องเขียนครบ อีกมุมของห้องนอนด้านปลายเตียงจะมีเครื่องดนตรีและเครื่องเสียงสำหรับให้นาย ข. ฟังซ้อมร้องเพลง เพราะ นาย ข. ชอบดนตรีมาก ถัดจากห้องนาย ข. จะเป็นห้องของบิดา ซึ่งดูจากภายนอกเป็นห้องที่ใหญ่

ที่สุตในบ้าน ด้านหลังบ้านเป็นห้องแม่บ้านที่ทำความสะอาดและดูแลความเรียบร้อยของบ้าน ถัดจากห้องแม่บ้าน จะเป็นห้องครัวที่สะอาดและมีเครื่องครัวครบ ด้านข้างจะเป็นห้องเก็บของ

3.2 จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง (มารดา) กล่าวว่า

“ นาย ข. ไม่ต้องรับผิดชอบงานในบ้านอะไรเลย มีหน้าที่เรียนหนังสืออย่างเดียว ช่วยดูแลปู่และย่าบ้างเป็นบางครั้ง อยากรู้หรืออยากเรียนอะไรพอจะตามใจในเรื่องการเรียน พ่อแม่รักลูกมากเพราะมีลูกคนเดียว ”

ความสัมพันธ์กับมารดาดี แต่บิดาจะเข้มงวดและดุ แม้บิดามารดาจะหย่าร้างกัน แต่ก็ช่วยกันดูแลนาย ข. เป็นอย่างดี บิดามารดาอธิบายถึงสาเหตุการหย่าร้างให้นาย ข. เข้าใจ ซึ่งนาย ข. ก็เข้าใจเป็นอย่างดีและไม่มีปัญหาในเรื่องนี้ นาย ข. ชอบเล่นดนตรีและร้องเพลงมาก บิดามารดาก็สนับสนุนหาเครื่องดนตรีและครูสอนพิเศษให้ ซึ่ง นาย ข. ไม่เคยหนีเรียนดนตรีเลยแม้แต่ครั้งเดียว บิดาและมารดาทราบปัญหาการเรียนในโรงเรียนของนาย ข. เพราะฝ่ายปกครองของโรงเรียนเชิญผู้ปกครองไปพบเพื่อหาทางแก้ไขปัญหา บิดามารดา รู้สึกเป็นกังวลมากเพราะปีการศึกษาหน้า นาย ข. ก็จะสอบเข้ามหาวิทยาลัย บิดาจะมารู้เรื่องความประพฤติ นาย ข. ทุกครั้งที่ทางโรงเรียนขอพบผู้ปกครอง จากการสัมภาษณ์มารดา เมื่ออยู่ที่บ้านนาย ข. ชอบแอบสูบบุหรี่ ซึ่งมารดาก็ได้ว่ากล่าวตักเตือนแต่ไม่บอกให้บิดารู้เพราะกลัวว่านาย ข. จะถูกบิดาทำโทษ อนาคตไม่ได้คาดหวังว่าอยากจะให้ลูกประกอบอาชีพอะไรแต่อยากจะให้ลูกเรียนในสิ่งที่ชอบและประกอบอาชีพที่ลูกชอบ

4. สังคมมิติ จากสังคมมิติ สถานการณ์ คือ “ การไปเที่ยวสวนสนุก ” ปรากฏว่า นาย ข. อยู่ในบทบาทของบุคคลที่ได้รับเลือกจากกลุ่มเพียงเล็กน้อย มักอยู่ห่างไกลจากสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม (Nelectee) และ นาย ข. อยู่ในบทบาทการเลือกซึ่งกันและกัน (Mutual Choice) ดังนี้ ในสถานการณ์การไปเที่ยวสวนสนุก นาย ข. ได้รับเลือกจากเพื่อนน้อยมากเพียง 2 คน คือ นาย ก. และ นาย ข. เลือกซึ่งกันและกันอันดับหนึ่ง

5. แบบสอบถาม

5.1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลทราบว่า นาย ข. อยู่บ้านตนเองกับบิดา นาย ข. เป็นบุตรคนเดียว บิดามารดาหย่าร้างกัน และแยกกันอยู่ บิดามีอาชีพรับจ้างบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยเดือนละประมาณ 100,000 บาท มารดาประกอบอาชีพทำธุรกิจส่วนตัวค้าขาย รายได้เฉลี่ยเดือนละ 50,000 บาท บิดาจบการศึกษาระดับปริญญาโท มารดาจบการศึกษาระดับปริญญาตรี นาย ข. ได้รับเงินจากบิดามาโรงเรียนวันละ 200 บาท นาย ข. มีสุขภาพแข็งแรงมีโรคประจำตัวคือ โรคภูมิแพ้ เคยเป็นโรคไข้เลือดออก ตรวจสุขภาพประจำปีกับทางโรงเรียนปีละ 1 ครั้ง พักผ่อนวันละ 6 – 8 ชั่วโมง มีปัญหาเรื่องการไต่ยีนไม่ชัดเจน อาจจะเป็นเพราะการเล่นดนตรี (กลองชุด) ที่ฝึกซ้อมในห้องนอนจึงมีผลกระทบต่อการใช้ยีน

“ ผมคิดว่าผมอาจจะมึนงงจากการได้ยินเสียง เพราะขณะเรียนอาจารย์อธิบายผมได้ยินไม่ชัด ผมจึงหันไปถามเพื่อนจึงถูกอาจารย์ดู จึงทำให้ผมเบื่อการนั่งเรียนในห้อง ”

ในด้านสังคมและกิจกรรม นาย ข. ชอบบ้านที่พักอาศัย ชอบให้เพื่อนมาเที่ยว บ้านบ้างเป็นบางครั้ง รู้สึกสนุกสนานเมื่อได้พบปะกับเพื่อน และความรู้สึกที่นาย ข. มีต่อเพื่อน รักเพื่อน คอยช่วยเหลือกัน ในเวลาว่างนาย ข. จะชอบฟังเพลง ดูโทรทัศน์ ดูภาพยนตร์ และชอบอ่านหนังสือผจญภัย ตลกขบขัน ไม่ชอบเล่นกีฬากลางแจ้ง แต่ก็พอจะเล่นกีฬาในร่มบ้างกีฬาในร่มที่ชอบคือ ปิงปอง นาย ข. มีความสามารถในการเล่นดนตรีได้ดีและชอบร้องเพลง เคยเข้าร่วมประกวดวงดนตรีสากลกับเพื่อน ๆ มีความสนใจนาฏศิลป์บ้าง กิจกรรมที่นาย ข. ได้มักทำร่วมกับเพื่อน คือ การได้เล่นเตะฟุตบอล ได้คุยกันและการได้ไปเดินเล่นด้วยกันหลังเลิกเรียน นาย ข. ใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือประมาณวันละ 1 – 2 ชั่วโมง วิชาที่ชอบเรียนมากที่สุด คือ วิชาภาษาอังกฤษ มีสถานที่เงียบเหมาะสำหรับการอ่านหนังสือหรือทำการบ้าน นาย ข. มีสมาธิในการดูหนังสือได้ง่ามดีไม่ชอบอ่านหนังสือเรียนชอบอ่านหนังสือการ์ตูน เกี่ยวกับการผจญภัย นาย ข. ไม่เคยทำตารางกำหนดการดูหนังสือ และไม่ต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับการเรียนในซึ่งตามปกติ นาย ข. ชอบเรียนหนังสือและเรียนอยู่ในเกณฑ์พอใช้ วิชาที่ไม่ชอบเรียนคือวิชา คณิตศาสตร์ เวลาว่างนาย ข. ชอบดูโทรทัศน์ ดูภาพยนตร์ และซ้อมดนตรีหรือเล่นเกมอยู่ที่บ้าน ชอบเล่นกีฬาในร่ม คือปิงปอง งานอดิเรกชอบเล่นดนตรี กิจกรรมที่ชอบมากที่สุดคือ กีฬาสีของโรงเรียน ไม่เคยได้รับเลือกเป็นหัวหน้ากลุ่มหรือหัวหน้าชั้น มีความตั้งใจที่จะเรียนให้จบชั้นสูงสุดของโรงเรียนนี้ และต้องการจบการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาโท อนาคตนาย ข. อยากประกอบอาชีพนักดนตรี

“ ผมชอบดนตรีมากในอนาคตผมอยากไปเรียนทางด้านดนตรีต่อที่ต่างประเทศ ”

5.2 แบบวัดอัถมโนทัศน์ มี 3 ด้าน ได้แก่ อัถมโนทัศน์ด้านส่วนตัว อัถมโนทัศน์ด้านครอบครัว อัถมโนทัศน์ด้านสังคม จากแบบวัดอัถมโนทัศน์ทั้ง 3 ด้าน พบว่านาย ข. มีอัถมโนทัศน์ทั้ง 3 ด้าน ในระดับปานกลาง ดังนี้

อัถมโนทัศน์ด้านส่วนตัว พบว่า นาย ข. มีแนวโน้มที่จะมีปัญหาในเรื่อง นาย ข. รู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่จิตใจไม่ค่อยสงบ ไม่ยอมแพ้อะไรง่าย ๆ มีอารมณ์แปรปรวน ไม่ค่อยคิดก่อนทำ มักมีอารมณ์โกรธ เมื่อไม่สบายใจจะหงุดหงิด จะแข่งขันอะไรกับใครอยากชนะมากกว่าแพ้ และมักจะผัดวันประกันพรุ่ง

“ บางครั้งผมมีความตั้งใจที่จะทำการบ้านให้เสร็จตั้งแต่ที่บ้าน แต่ไม่รู้เป็นอะไรเอาไว้อ่อนทุกทีจนถึงกำหนดวันส่ง ก็เลยถูกอาจารย์ทำโทษ ”

อัถมโนทัศน์ด้านครอบครัว พบว่า นาย ข. มีแนวโน้มที่จะมีปัญหาในเรื่อง นาย ข. รู้สึกตนเองไม่เอาใจใส่ความรู้สึกของคนในครอบครัว มีความคิดว่าสมาชิกในครอบครัวไม่เชื่อถือและไม่ไว้วางใจ นาย ข. คิดว่าควรไว้วางใจสมาชิกในครอบครัวให้มากกว่านี้ และพร้อมที่จะทำตามคำสั่งของพ่อแม่แม้ว่าไม่อยากจะทำตาม นาย ข. รู้สึกว่าตนไม่ได้ประพฤติตัวตามที่ครอบครัวต้องการ

“ ผมรู้สึกสงสารพ่อตอนที่พ่อถูกอาจารย์ประจำชั้นเชิญให้มาพบเรื่องที่ผมโดดเรียน พ่อไม่พูดกับผมเลย ผมรู้สึกเสียใจแต่ก็ห้ามตัวเองไม่ได้ที่จะไม่หนีเรียน ”

อัตมโนทัศน์ด้านสังคม พบว่า นาย ข. มีแนวโน้มที่จะมีปัญหาในเรื่อง นาย ข. รู้สึกว่าตนเองเข้ากับคนอื่นได้ยาก ไม่เก่งในการเข้าสังคม มีความรู้สึกที่ไม่ดีกับเพื่อนบางคน และรู้สึกลำบากใจที่จะพูดกับคนแปลกหน้า

“ ผมเข้ากับคนได้ยาก เพื่อนที่สนิทกันตอนนี้คบกันมาตั้งแต่ชั้น ม.1 เพื่อนที่อยู่ห้องเดียวกันบางคนผมยังไม่รู้จักชื่อเลย บางคนก็ไม่เคยพูดด้วย ”

5.3 แบบสอบถามทัศนคติในการเรียน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

ด้านความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อตัวผู้สอน ด้านความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการศึกษา และด้านความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเพื่อน พบว่า นาย ข. มีทัศนคติทางลบในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อตัวผู้สอน

1.1 คุณสมบัติของครูผู้สอน พบว่า นาย ข. มีความรู้สึกขัดแย้งต่อความรู้สึกหรือความคิดเห็นที่มีต่อตัวผู้สอน บางครั้งนาย ข. รู้สึกว่าครูเป็นผู้หวังดีต่อนักเรียนอย่างแท้จริง เชื่อว่าครูห่วงใยลูกศิษย์เสมอ แต่บางครั้งครูไม่เข้าใจความต้องการของนักเรียน ครูช่วยเหลือเด็กทุกคนเหมือนกัน แต่ครูก็ทำโทษนักเรียนอย่างไม่สมเหตุสมผล เช่น

“ ผมได้ยื่นที่อาจารย์พูดไม่ชัดเจน จึงหันไปถามเพื่อนข้างๆ แล้วโดนอาจารย์ดุโดยที่อาจารย์ไม่ถามเหตุผลว่าเป็นเพราะอะไร ”

1.2 พฤติกรรมของครูในห้องเรียน พบว่า นาย ข. รู้สึกว่าครูไม่สามารถเสนอแนะและให้คำปรึกษาในเรื่องการเรียนให้กับนักเรียนทุกคน ครูเอาความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบมาเกี่ยวข้องในการให้คะแนน นาย ข. รู้สึกว่าครูชอบพูดดูถูกนักเรียนที่เรียนไม่เก่ง เช่น

“ เรียนหนังสือแบบนี้เธอคงจะสอบผ่านหรอกนะ ”

1.3 วิธีการสอน พบว่า นาย ข. รู้สึกว่าวิธีการสอนของครูน่าเบื่อหน่ายทำให้ไม่อยากเรียน ครูให้งานนักเรียนหนักเกินไป ครูให้งานนักเรียนทำโดยที่ครูไม่ได้สอน ครูสอนโดยคิดถึงคะแนนมากกว่าคิดถึงจุดประสงค์ของการเรียน

“ ผมรู้สึกว่าอาจารย์บางท่านออกข้อสอบไม่ตรงกับที่สอนในห้องและให้การบ้านนักเรียนมากเกินไปทำให้ผมเบื่อและไม่อยากเรียนเพราะเรียนไม่รู้เรื่องและไม่เข้าใจทำให้ผมทำการบ้านไม่ได้ต้องขอลอกการบ้านจากเพื่อน ”

2. ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการศึกษา

2.1 การเห็นคุณค่าของการศึกษา พบว่า นาย ข. รู้สึกว่าการศึกษารช่วยพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้น แต่มีเหตุการณ์อื่น ๆ ที่น่าสนุกกว่าการไปโรงเรียน ความสนุกสนานมีความสำคัญมากกว่าการเรียนหนังสือบางครั้งน่าเบื่อหน่าย รู้สึกอยากหนีเรียนเมื่อมีสิ่งที่ยากทำมากกว่าบางครั้งก็หนีเรียนตามเพื่อนชวน

“ ผมรู้สึกว่าเรียนทำให้ผมมีอนาคตที่ดี แต่บางครั้งก็น่าเบื่อทำให้ผมไม่มีสมาธิในการเรียนเท่าที่ควรเมื่อเพื่อนชวนให้หนีเรียนเป็นเพื่อนจึงทำให้ผมตัดสินใจหนีเรียน ”

2.2 การนำไปใช้ พบว่า นาย ข. รู้สึกว่าอยากหนีเรียนเมื่อมีสิ่งที่ยากทำมากกว่า ไม่แน่ใจคำกล่าวที่ว่า “ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด”

3. ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเพื่อน

3.1 การได้รับความช่วยเหลือทางด้านการเรียน พบว่า นาย ข. รู้สึกว่าตนเองได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนในเรื่องการเรียน เพื่อทบทวนบทเรียนก่อนสอบเวลาที่นาย ข. เรียนหนังสือไม่รู้เรื่องเพื่อนสามารถอธิบายให้เข้าใจได้

3.2 การส่งเสริมกันทางด้านการเรียน พบว่า นาย ข. รู้สึกว่าเมื่อมีงานแสดงหรือนิทรรศการเพื่อนได้ชวนไปด้วย แต่ที่เพื่อนชวนไปเพื่อที่จะไม่ต้องเข้าไปนั่งเรียนในห้องเรียน เพื่อนชอบจับกลุ่มคุยกันในขณะเรียน เพื่อนๆสนใจเรื่องอื่นมากกว่าเรื่องเรียน เพื่อนจะชวนหนีเรียนเสมอ

6. แบบทดสอบ

แบบทดสอบวาดภาพ

จากการทำแบบทดสอบวาดภาพ สรุปได้ว่า

นาย ข. เป็นคนไม่รอบคอบ จัดลำดับความคิดไม่ดี ไม่มีการวางแผนในการทำงาน คล้อยตามคนอื่นได้ง่าย มีอารมณ์อ่อนไหวง่ายใจร้อนและมีอารมณ์แปรปรวนและเปลี่ยนแปลงได้ง่าย มีความเชื่อมั่นในตนเอง ตี้อารมณ์ตัวเอง ตี้อารมณ์คนอื่น มีความวิตกกังวลสูง มีอคติไม่เป็นกลาง ค่อนข้างก้าวร้าว มนุษยสัมพันธ์ดี ใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล ย้ำคิดย้ำทำมีความขัดแย้งในตัวเอง บุคลิกภาพพึงพาผู้อื่น

แบบทดสอบเติมประโยคให้สมบูรณ์ (Sentence Completion Test) ซึ่งได้แก่ ความสัมพันธ์กับบิดามารดา ครอบครัว เพื่อนต่างเพศ เรื่องเพศสัมพันธ์ ความสัมพันธ์กับเพื่อนทั่วไป ผู้ที่เหนือกว่า ผู้ที่ด้อยกว่า เพื่อนร่วมกลุ่ม เรื่องความกลัว ความรู้สึกผิด ความสามารถอดีตอนาคตและเป้าหมาย พบว่า นาย ข. มีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับบิดา ด้านความกลัว ด้านความรู้สึกผิด บิดาจะเข้มงวดและดูไม่ตามใจ แต่จะมีความรู้สึกที่ดีต่อมารดา อีกทั้งมีแนวโน้มที่จะมีปัญหาในด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ จะรู้สึกเป็นกังวลในการวางตัวกับเพื่อนต่างเพศ เมื่อเผชิญกับปัญหานาย ข. ก็จะหลีกเลี่ยงปัญหา ด้านผู้ที่เหนือกว่า ด้านผู้ที่ด้อยกว่า และด้านอนาคต ดังนี้

ปัญหาด้านความสัมพันธ์กับบิดา นาย ข. มีความรู้สึกที่บิดาของนาย ข มองว่าบิดาเป็นคนดูบางครั้งไม่มีเหตุผลและไม่ค่อยตามใจ ถ้าคุณพ่อของนาย ข เพียงแต่ปล่อยวางบ้าง

ปัญหาด้านความกลัว นาย ข. กลัวความคิดฟุ้งซ่านของตัวเอง และบางครั้งความกลัวก็บังคับให้นาย ข ต้องหนีจากสิ่งที่เผชิญอยู่

ปัญหาด้านความรู้สึกผิด นาย ข. จะทำทุกอย่างทุกอย่างเพื่อให้ลืมอดีตที่ไม่ควรจำ ซึ่ง นาย ข. กระทบความผิดอย่างมากทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน บางครั้งก็รู้สึกละอายใจที่ได้กระทำ ความผิด

ส่วนแนวโน้มที่จะมีปัญหามี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์กับครอบครัว ด้านสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนต่างเพศ ดังนี้ ด้านความสัมพันธ์กับครอบครัว นาย ข. รู้สึกว่าคนที่บ้านทำอย่างกับว่านาย ข. เป็นเด็กคิดไม่ค่อยเป็น เมื่อ นาย ข. ยังเป็นเด็กอยู่บิดาดุมาก ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ เมื่อปัญหาประดังกันเข้ามา นาย ข. จะปวดหัว จุดอ่อนของนาย ข. ก็คือ ควบคุมตนเองไม่ได้ในบางเวลาและมีปัญหาในการวางตัวกับเพื่อนต่างเพศ เมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่นแล้ว นาย ข. คิดว่าตนเองเป็นคนดี

นอกจากนี้ นาย ข. ยังมีความรู้สึกไม่ดีในด้านผู้ที่เหนือกว่ามักแกล้งนาย ข. และในด้านความรู้สึกผิด นาย ข. จะทำทุกอย่างเพื่อให้ลืมอดีตที่ไม่ควรจำ นาย ข. ได้ทำผิดอย่างมากทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน บางครั้ง นาย ข. รู้สึกละอายใจที่ทำผิด

การวินิจฉัย ผลที่ได้จากการเก็บข้อมูลที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบทดสอบและแบบสอบถาม วินิจฉัยได้ว่า นาย ข. มีพฤติกรรมหนีเรียนซึ่งเกิดจากสาเหตุดังนี้

1. เกิดจากตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ ปัญหาบุคลิกภาพ และปัญหาด้านการเรียน

1.1 ปัญหาบุคลิกภาพไม่เหมาะสม จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม มีผลสอดคล้องกันว่า เด็กเป็นคนมีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม คือ คล้อยตามคนอื่นง่าย มีปัญหาเรื่องวางตัวกับเพื่อนต่างเพศ อารมณ์อ่อนไหวง่าย ใจร้อนและอารมณ์แปรปรวนเปลี่ยนแปลงง่าย ค่อนข้างก้าวร้าว ขี้อายและหลีกหนี ไม่เชื่อฟังบิดามารดา มีทัศนคติต่อครูไม่ดี มีเป้าหมายชีวิตแต่ไม่สามารถบังคับตนเองได้ ไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

1.2 ปัญหาด้านการเรียน

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม ทำให้สรุปได้ว่า ปัญหาการเรียนเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมหนีเรียนของ นาย ข. เนื่องจากการเรียนต้องใช้สมาธิ ความอดทน ความรับผิดชอบ และการตัดสินใจหลีกเลี่ยงจากสิ่งเร้าที่ยั่วเยวเป็นอย่างมาก ในทางตรงกันข้ามพฤติกรรม นาย ข. แสดงถึงความไม่สนใจการเรียน ไม่รักการเรียน ดังจะเห็นได้จากการใช้เวลาว่าง นาย ข. มักจะทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ดูโทรทัศน์ ดูภาพยนตร์ เทียวเตร่กับเพื่อน นอกจากนี้ นาย ข. มีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนทั้งวิชาที่ชอบและไม่ชอบ ไม่ทำงานส่งในวิชาเรียน พุดคุยกับเพื่อนเสียงดัง ฟุบหลับ และสอบตกเป็นประจำ สิ่งเหล่านี้จึงเป็นสาเหตุทำให้ นาย ข. มักโดนครูดุว่ากล่าวในเรื่องความประพฤติและเรื่องการเรียน จึงทำให้เด็กเกิดความท้อแท้ไม่อยากเรียน ประกอบกับมีเพื่อนชวนหนีเรียนจึงทำให้ นาย ข. ตัดสินใจหนีเรียน

2. เกิดจากตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม

2.1 ด้านครอบครัว

จากการสังเกต สัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม แบบทดสอบ สรุปได้ว่า ครอบครัวเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมหนีเรียน ดังต่อไปนี้

2.1.1 แบบแผนการเลี้ยงดู นาย ข. ได้รับการเลี้ยงดูแบบ 2 ทาง คือ แบบตามใจและแบบเข้มงวด แต่ผู้ปกครองให้เด็กได้ตัดสินใจในเรื่องการเรียนด้วยตนเองเป็นบางครั้ง

“ ผมชอบดนตรีมากในอนาคตผมอยากเป็นนักดนตรี เวลาเล่นดนตรีทำให้ผมมีความรู้สึกสนุกและมีความสุข ผมจึงตัดสินใจเลือกเรียนดนตรี ”

สาเหตุที่ทำให้ นาย ข. มีพฤติกรรมหนีเรียน เนื่องจาก นาย ข. เรียนไม่เข้าใจและสอบตกบ่อยครั้งขาดการทบทวนบทเรียนอย่างสม่ำเสมอ ไม่ทำการบ้านส่งหลายวิชา อาจารย์ประจำชั้นโทรมาแจ้งกับบิดา จึงทำให้เด็กถูกบิดาตี ซึ่งเด็กมักจะแก้ปัญหาด้วยการหนีเรียนออกไปสูบบุหรี่หรือหนีออกจากโรงเรียนไปเที่ยวเตร่กับเพื่อน นอกจากนี้บิดาเด็กไม่ค่อยมีเวลาดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด จึงไม่ค่อยมีโอกาสให้คำปรึกษากับเด็กเมื่อเด็กต้องการ แต่มีมารดาที่ตามใจ และปกป้องเมื่อเด็กกระทำความผิดก็จะช่วยปกปิดความผิดไม่ให้บิดาเด็กทราบเพราะเกรงว่าเวลาที่เด็กมีปัญหาจะไม่มาปรึกษา มารดา จึงทำให้เด็กมีอิสระในการใช้ชีวิตเป็นอย่างมาก เช่น กลับบ้านผิดเวลาเพราะไปเที่ยวเตร่กับเพื่อนหลังโรงเรียนเลิก บางครั้งก็จะอยู่เล่นกับเพื่อนจนค่าเล่นเกมคอมพิวเตอร์จนดึก ทำให้ไม่มีเวลาทำการบ้านหรือทบทวนบทเรียน จึงทำให้ไม่สนใจเรื่องการเรียนเท่าที่ควรและเรียนหนังสือไม่รู้เรื่อง จึงทำให้เด็กมีพฤติกรรมหนีเรียน จากที่กล่าวมาสาเหตุที่ทำให้ นาย ข. มีพฤติกรรมหนีเรียน เนื่องจากการเลี้ยงดู นาย ข. ถูกเลี้ยงดูออกเป็น 2 ทางซึ่งทำให้เด็กเกิดความสับสนในการปกครองและขาดแรงจูงใจ พ่อแม่ควรตระหนักถึงปัญหาและต้องร่วมช่วยกันแก้ปัญหาพูดคุยเพื่อให้เด็กเกิดความอบอุ่นทางใจ เมื่อลูกมีพฤติกรรมที่เหมาะสมขึ้นในเรื่องการเรียนหรือความประพฤติพ่อแม่ควรให้กำลังใจด้วยคำชมหรือรางวัลเพื่อเป็นกำลังใจหรือเป็นแรงจูงใจที่จะทำให้เด็กเลือกทำพฤติกรรมที่เหมาะสม

2.1.2 บิดาและมารดามีวุฒิทางการศึกษา กล่าวคือ การศึกษาของบิดาอยู่ในระดับปริญญาโทและมารดาอยู่ในระดับปริญญาตรี จึงทำให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลที่ถูกต้องเหมาะสม แต่บิดาไม่มีเวลาให้คำปรึกษาแก่ นาย ข. มารดาสามารถให้คำปรึกษาแก่ นาย ข. ได้ในบางเรื่อง เช่น ปัญหาทั่ว ๆ ไปยกเว้นเรื่องการเรียนจึงทำให้ นาย ข. ขาดเป้าหมายในการดำเนินชีวิตและแก้ไขปัญหาในทางที่ไม่เหมาะสมเป็นผลทำให้ นาย ข. มีพฤติกรรมหนีเรียน

2.2 ด้านโรงเรียน จากการสังเกต สัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ทำให้สรุปได้ว่าระบบการเรียนการสอนของครูและสภาพของชั้นเรียนมีผลต่อพฤติกรรมหนีเรียน ดังต่อไปนี้

2.2.1 ระบบการเรียนการสอนของครู และสภาพของชั้นเรียน จากการสังเกต สัมภาษณ์ และแบบสอบถาม พบว่า นักเรียนในชั้นเรียนมีจำนวน 42 คน ซึ่งเป็นจำนวนมาก ทำให้ห้องเรียนคับแคบ การจัดกิจกรรมในห้องเรียนไม่สะดวก อีกทั้งครูไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง มีการว่ากล่าวตักเตือนบ้าง มีการลงโทษบ้าง แต่ไม่สามารถใส่ใจได้ตลอดเวลา

นักเรียนส่วนใหญ่ในห้องไม่ค่อยตั้งใจเรียน พูดคุยกันเสียงดัง และในห้องมีนักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิง บรรยากาศในห้องไม่เหมาะกับการเรียนรู้และไม่กระตุ้นให้เกิดความอยากที่จะเรียน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสภาพของชั้นเรียนไม่ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพ จึงสรุปได้ว่า การสร้างบรรยากาศที่ดีระหว่างครูกับเด็กและกับเพื่อนของนักเรียนด้วยกันเองเป็นสิ่งสำคัญที่จะฝึกระเบียบวินัย ในห้องเรียนควรมีบรรยากาศการพูดคุยชมเชยหรือหัวเราะสนุกสนานกันภายในห้องเรียนบ้างเพื่อสื่อให้เด็กรู้ถึงความจริงจังใส่ใจของครู สิ่งเหล่านี้จะทำให้ความสัมพันธ์ของครูกับศิษย์ดีขึ้นและเด็กจะให้ความร่วมมือในการเรียนการสอนมากขึ้น นาย ข ไม่สามารถบังคับตนเองให้ตั้งใจเรียนได้ มองเห็นการหนีเรียนเป็นเรื่องน่าสนุกและน่าตื่นเต้นมากกว่าการเรียน จึงเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้ นาย ข มีพฤติกรรมหนีเรียน

2.3 ด้านสังคม

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน สังคมมิติ แบบสอบถามและแบบทดสอบ ทำให้สรุปได้ว่า เพื่อนเป็นสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมหนีเรียน ดังต่อไปนี้

นาย ข. มีเพื่อนสนิทอยู่กลุ่มเดียวเป็นเพื่อนที่โรงเรียนมีจำนวน 6 – 8 คน กิจกรรมที่มักทำร่วมกับเพื่อนกลุ่มนี้ คือ หนีเรียนและไปเที่ยวด้วยกัน ส่วนใหญ่ที่ไป คือ ร้านเกมห้างสรรพสินค้า ดูหนัง สูบบุหรี่ในบางครั้ง จะเห็นได้ว่าเวลาส่วนใหญ่ของ นาย ข อยู่กับเพื่อน ความรู้สึกของ นาย ข ที่มีต่อเพื่อน คือ มีความจริงใจต่อกัน ไม่ทอดทิ้งกัน สามารถให้คำปรึกษาได้ จะเห็นได้ว่าเพื่อนมีอิทธิพลต่อ นาย ข. ทั้งในด้านความคิด การกระทำ และการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิต เนื่องจากกลุ่มเพื่อนของ นาย ข. มีอุปนิสัยไม่เห็นเห็นความสำคัญของการเรียน เพื่อนบางคนออกจากโรงเรียนกลางคัน อุปนิสัยชอบเที่ยวเตร่ ดังนั้น เมื่อเพื่อนชวนให้หนีเรียน นาย ข จึงคล้อยตามและหนีเรียนด้วย

แนวทางการช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ให้ความช่วยเหลือดังนี้

การให้คำปรึกษาเป็นรายกรณีแก่ นาย ข. โดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษา การให้คำปรึกษาเป็นรายกรณีแก่ นาย ข โดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษา แบบเผชิญความจริง (Reality Theory) ของ วิลเลียม กลาสเซอร์ (William Glasser) ทฤษฎีนี้เน้นถึงความสามารถในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยม และเอกลักษณ์ของตนที่ส่งผลถึงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และเชื่อว่าบุคคลสามารถแก้ไขปัญหาของตนได้ ซึ่งเน้นถึงพฤติกรรมปัจจุบันถ้าพิจารณาสิ่งต่างๆตามที่เป็นจริงได้โดยเน้นให้เด็กได้สะท้อนปัญหา ให้เด็กเกิดการยอมรับตนเองและเข้าใจปัญหาสามารถปฏิบัติตนเพื่อให้ได้ชื่อว่าเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบ (Responsible Person) ให้กำลังใจในการตัดสินใจด้วยตนเองส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง

การติดตามผล หลังจากได้ให้ความช่วยเหลือแล้ว ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ ๆ ซึ่งปรากฏผล ดังนี้

นาย ข ได้พยายามปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง จากการสังเกตและสอบถามหลังจากให้คำปรึกษาแล้ว พบว่า นาย ข มีความพยายามในการควบคุมตนเอง มีความตั้งใจเรียนมากขึ้น พฤติกรรมหนีเรียนลดลง เข้าใจตนเองและยอมรับตนเองมากขึ้น มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น รับรู้สิ่งแวดล้อมภายนอกอย่างถูกต้องยิ่งขึ้น กล้าที่จะซักถามครูมากขึ้น นาย ข. จะต้องเรียนพิเศษเพิ่มในตอนเย็นหลังโรงเรียนเลิก กลับบ้านให้ตรงเวลาเพื่อจะได้มีเวลาอ่านหนังสือ และทำการบ้านเพื่อทบทวนบทเรียน เพื่อนในห้องช่วยกันอธิบายบทเรียนที่นาย ข ไม่เข้าใจ และไม่นำเรื่องในอดีตมาตอกย้ำให้นาย ข รู้สึกขาดคุณค่าในตนเองอีกต่อไป

ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับ นาย ข. มีดังนี้

นาย ข. ควรยอมรับและเข้าใจพฤติกรรมที่ตนกระทำ เข้าใจสาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมหนีเรียน มีเป้าหมายในชีวิตมากขึ้น เห็นคุณค่าของการศึกษาว่ามีส่วนช่วยทำให้อนาคตดีขึ้น รับผิดชอบต่อบทบาทและหน้าที่ของนักเรียน ต้องมีความอดสาหะพากเพียรศึกษาความรู้ทั้งภายนอกและภายในโรงเรียน ต้องรักการเรียน มีความเพียร ควรจะมีความรักและภาคภูมิใจในตนเอง รู้จักเลือกคบเพื่อน เรียนรู้และปฏิบัติตามค่านิยมที่สังคมมุ่งหวัง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

2.1 บิดา มารดา ควรใช้เวลาดูแลเอาใจใส่ ติดตาม กวดขัน สร้างเสริม ช่วยเหลือในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เด็ก เพื่อให้บรรลุความสำเร็จในการเรียน ทั้งพ่อและแม่ไม่ควรขัดแย้งกันเองทุกคนต้องยอมรับกฎที่ตั้งไว้และพยายามสอนเด็กในวิถีทางเดียวกัน พ่อแม่ควรแสดงความรักต่อลูกเพราะจะทำให้เด็กเกิดความอบอุ่นและไว้วางใจพ่อแม่ เมื่อมีปัญหาเด็กก็จะเข้ามาปรึกษาพ่อแม่มากกว่าที่จะหันไปหาเพื่อน ที่สำคัญพ่อแม่ควรมีเวลาให้ลูกเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น พูดคุยเรื่องเดียวกันกับลูกเพื่อให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน พ่อ แม่ควรเป็นเพื่อนลูกที่สามารถฟังความทุกข์ของลูกได้ทุกเรื่องและควรฝึกให้ลูกได้ตัดสินใจด้วยตัวเองโดยมีพ่อแม่เป็นผู้นำ สร้างเสริมความมีวินัย สร้างความตระหนักต่อหน้าที่ที่มีการตั้งเป้าหมายในชีวิต แนะนำเกี่ยวกับการเลือกคบเพื่อน แนะนำแนวทางในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม

2.2 อาจารย์ประจำวิชาและอาจารย์ประจำชั้น ควรหาวิธีช่วยเหลือให้ นาย ข. มีกำลังใจในการมาเรียนและเข้าห้องเรียน พยายามกระตุ้นให้ นาย ข. เกิดความสนใจ ตั้งใจที่จะเรียน ให้เห็นความสำคัญของการเรียน เพราะการที่คนเรามีความรู้หรือการศึกษาที่สูงขึ้นก็เป็นการพัฒนาตนเองอย่างมีเป้าหมายและสามารถที่จะเลือกอาชีพได้ตามที่เราชอบ มีการร่วมมือกันระหว่างอาจารย์ประจำวิชาและอาจารย์ประจำชั้น ในการแก้ไขปัญหา ติดตาม นาย ข. ทั้งนี้เมื่อทราบว่าเป็นเรียน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะศึกษาต่อไป ดังนี้

ผู้ที่จะศึกษาต่อไปควรสร้างสัมพันธภาพ สร้างความคุ้นเคย ยอมรับและเข้าใจในตัว นาย ข. โดยการแสดงความรัก ความเอาใจใส่สนใจและห่วงใย นาย ข. อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้ นาย ข. เกิดความศรัทธาในตัวผู้ศึกษา กล่าวที่จะระบายความรู้สึกที่แท้จริงออกมา ซึ่งจะเป็นประโยชน์สูงสุดในการให้คำแนะนำและช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ผู้ศึกษาควรฝึกใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการให้คำปรึกษาเพื่อให้เกิดความชำนาญ และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

สรุป

จากการเด็กที่มีพฤติกรรมหนีเรียนมีปัญหาและสาเหตุหลายอย่างที่เป็นปัจจัย ได้แก่ ปัญหาการปรับตัว การเรียน และปัญหาครอบครัว กล่าวคือเด็กมีปัญหาในการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ช้าหรือเข้ากับเพื่อน ๆ ไม่ได้ และในกลุ่มเพื่อนมีเด็กเกรงซึ่งชวนกันกระทำความผิด เด็กเคยประสบความล้มเหลวในการเรียน เช่น เรียนแล้วไม่เข้าใจ ฟังครูสอนไม่รู้เรื่องแต่ไม่กล้าซักถาม สอบตกบ่อย ๆ ทำให้ไม่มีกำลังใจและเกิดความท้อแท้ในการเรียน โรงเรียนไม่สามารถควบคุมระเบียบวินัยที่ดีพอ จากสภาพปัญหาครอบครัวที่แตกแยก พ่อ แม่อบรมสั่งสอนลูกไปคนละทางทำให้ลูกเกิดความไขว่เขวไม่รู้จะเชื่อฟังใครดี จากทำการศึกษารายกรณีและใช้เครื่องมือในการศึกษาพบว่า เด็กที่มีพฤติกรรมหนีเรียน เนื่องจากขาดความเชื่อมั่นในตนเองคล้อยตามผู้อื่นได้ง่าย ครอบครัวไม่ให้ความสนใจในเรื่องการเรียนของเด็กเท่าที่ควร จึงทำให้เด็กตัดสินใจด้วยตนเองโดยไม่มีผู้ใหญ่คอยแนะนำ และที่สำคัญการสอนของครูก็มีส่วนผลักดันทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมอยากหนีเรียน

หลังจากได้รับความช่วยเหลือแล้ว เด็กสามารถเข้าสู่สังคมได้ สามารถควบคุมตนเองและปรับตัวได้ดีขึ้น มีความมุ่งมั่นที่จะตั้งใจเรียนมากขึ้นอีกทั้งยังมีเป้าหมายทางการเรียนชัดเจนขึ้น

กรณีศึกษารายที่ 3

ลักษณะทั่วไป

นักเรียนชายไทย อายุ 17 ปี ผิวขาวเหลือง รูปร่างผอมสูงประมาณ 162 เซนติเมตร ไบหน่ายาวเรียว นัยน์ตาสองชั้น ลักษณะการแต่งกายสะอาดพอสมควร ไว้ผมยาวและแต่งกายผิดกฎระเบียบของโรงเรียน คือสวมเสื้อนักเรียนตัวใหญ่ กางเกงพอดีตัว เล็บมือสะอาดแต่ไว้เล็บยาว เล็บเท้ายาวพอประมาณไม่สะอาดชอกเล็บดำ เวลาเข้าใกล้จะมีกลิ่นบูหรีเป็นบางครั้ง เดินหลังอ มกนึ่งเหม่อลอย เวลาพูดคุยด้วยมักจะ目不暇顾ผู้พูดจะก้มหน้ารับฟังมากกว่าไม่กล้าแสดงออกหรือออกความคิดเห็นพูดน้อยและเวลาพูดจะพูดเสียงเบาบางครั้ง เมื่อมีคนพูดไม่ถูกใจก็จะแสดงสีหน้าไม่พอใจ จากการสังเกตในเวลาพักกลางวัน นาย ค มักจะหลีกเลี่ยงออกไปรับประทานอาหารที่โรงเรียนใกล้เคียง และเลี่ยงการเข้าไปในสถานที่ที่มีคนมาก ๆ เช่น โรงอาหาร นาย ค มักจะรอให้คนอื่นซื้อเสร็จก่อนแล้วตนเองจะซื้อทีหลัง

“ ผมไม่ชอบเบียดคนเข้าไปซื้อออร์กิแบบเดียวกันก็ได้กินเหมือนกัน ” หรือ “ ผมไม่ชอบกินข้าวของโรงเรียนมันไม่อร่อย ผมชอบแอบไปกินข้าวโรงเรียนข้างๆ มีของกินอร่อยกว่าไม่ต้องแย่งกันต่อคิวเพราะโรงเรียนเล็กไม่พร้อมกัน ”

นาย ค ชอบรวมกลุ่มกับเพื่อนๆ บางครั้งมีอาการเหม่อลอย เมื่อมีคนเดินผ่านเข้าไปใกล้ ๆ ก็จะก้มหน้าหลบสายตา จากการซักถามพบว่า “ เพื่อนกลุ่มผมจะรักกันไปไหนไปกัน ถ้าไม่เข้าห้องเรียนก็จะไม่เข้าทั้งกลุ่ม ส่วนใหญ่ที่ไม่เข้าห้องเรียนจะมี 4 คน เพราะจะนัดกัน ” บุคลิกลักษณะค่อนข้างช้า เวลาพูดหรือตอบคำถามก็จะเนือย ๆ พูดช้าๆ (ข้อมูลได้จากการสังเกตและสัมภาษณ์)

ข้อมูลทั่วไป

นาย ค เป็นบุตรคนเล็กในจำนวนพี่น้อง 3 คน การศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นับถือศาสนา พุทธ เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย ภูมิลำเนาเดิม จังหวัดราชบุรี แล้วจึงย้ายมาอยู่กรุงเทพฯ ตอนเรียนอยู่ชั้นอนุบาล สมาชิกภายในครอบครัวประกอบด้วย บิดา นาย ค ยาย พี่ชาย และพี่สาว (ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์และการเยี่ยมบ้าน)

จากการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ สามารถสรุปและวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

1. การสังเกตและการบันทึกการสังเกต

จากการสังเกตพฤติกรรมขณะทำการศึกษา อาทิเช่น ขณะสัมภาษณ์ ทำแบบทดสอบ และการดำรงชีวิตประจำวันอยู่ในโรงเรียน พบว่า บุคลิกภาพของนาย ค เป็นคนไม่ค่อยสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว สนใจแต่กลุ่มตนเอง มีวุฒิภาวะต่ำกว่าอายุ จากเหตุการณ์ที่นาย ค นั่งคุยกับเพื่อนในกลุ่มของตนที่ได้อาหารเรียนในเวลาพักกลางวัน กลุ่มเพื่อน นาย ค มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนร่วมชั้นกลุ่มอื่น พบว่านาย ค มีอารมณ์และท่าทางไม่ค่อยพอใจและโกรธแทนเพื่อน เดินเข้าไปเพื่อสอบถามปัญหากับเพื่อนในกลุ่ม หลังจากที่นาย ค ฟังปัญหาเสร็จแล้วจึงเดินไปถามเพื่อนกลุ่มที่นาย ค มีปัญหาจากนั้นนาย ค จึงผล็อกเพื่อนแล้วถามว่า “ มีปัญหาอะไรกับเพื่อนกู มาพูดกับกูได้ ” เพื่อนในกลุ่มนาย ค จึงเขามาห้าม ดึงนาย ค ออกไป แต่นาย ค ก็ไม่ยอมจนเพื่อนต้องเข้ามาช่วยแยกกันออกไปนาย ค มีลักษณะไม่ค่อยมั่นใจในตนเองเมื่ออยู่คนเดียวและขาดความนับถือตนเอง เมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อนนาย ค จะแสดงความคิดเห็นหรือมีอารมณ์โกรธเมื่อไม่พอใจจนไม่เหตุผล พฤติกรรมขณะทำแบบสอบถามและแบบทดสอบ นาย ค ให้ความร่วมมือในการทำแบบทดสอบและแบบสอบถาม ขณะทำแบบทดสอบจากการสังเกตนาย ค จะมีสมาธิในการทำแบบทดสอบบางครั้งก็เหม่อลอยเหมือนใช้ความคิดสายตาจะมองไปที่อื่นแล้วจึงลงมือทำ นาย ค มีความไม่มุ่งมั่นและไม่มีสมาธิในการทำงานให้สำเร็จอย่างตั้งใจ

ด้านอารมณ์ นาย ค ควบคุมอารมณ์โกรธได้เป็นบางครั้ง แต่เมื่อมีปัญหาก็จะต้องตัดสินใจก็จะใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล จากการสังเกตขณะที่ นาย ค นั่งกับคุ้ยเล่นกับในเวลาพักกลางวันรับประทานอาหารเสร็จแล้วก็จะมารวมกลุ่มที่ได้อาหาร นาย ค เป็นคนที่มีเพื่อนมาก ระหว่างที่นั่งคุยกับเพื่อนส่วนใหญ่ นาย ค จะเป็นผู้ฟังมากกว่าผู้พูดไม่ชอบแสดงความคิดเห็น แต่เมื่อเพื่อนในกลุ่มมีปัญหา นาย ค จะออกหน้ารับแทนเพื่อน

ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น นาย ค จะรักและไว้วางใจเพื่อนมากที่สุด ขาดความมั่นใจที่จะต้องเผชิญหน้ากับคนอื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะสถานการณ์ใหม่ๆ นาย ค จะปรับตัวช้าและแก้ปัญหาที่ตนเองเผชิญอยู่ได้ด้วยอารมณ์หรือใช้กำลังในการตัดสินใจ ปัญหา นาย ค มองว่าตนเองมีเพื่อนที่รักและไว้วางใจได้ 4 คน ส่วนใหญ่จะเป็นเพื่อนที่ชวนกันหนีเรียน

2. การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้รับการศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง เช่น บิดา พี่สาว พี่ชาย และยาย อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ข้อมูล ดังนี้

2.1 ประวัติส่วนตัว

2.1.1 ประวัติการเลี้ยงดู บ้านนาย ค เป็นครอบครัวเดี่ยวที่อาศัยอยู่กับ บิดา พี่ชาย พี่สาวและยาย บิดาและยายจะรักและตามใจนาย ค เพราะสงสารที่มารดาเสียชีวิตตั้งแต่ นาย ค ยังเล็กอยู่ จากการสัมภาษณ์บิดา

“ ผมมีลูก 3 คน รักและเป็นห่วงทุกคน ที่เป็นห่วงมากที่สุดเห็นจะเป็น นาย ค เพราะเป็นลูกคนสุดท้องแล้วคุณแม่มาเสียชีวิตตั้งแต่ นาย ค ยังเล็กแล้วเค้าจะติดแม่มาก ”

จากการสัมภาษณ์ยาย

“ สงสารหลานขาดแม่ตั้งแต่ยังเล็ก ยายก็มาช่วยดูแลหลานทุกอย่างเว้นเรื่องเรียนเพราะยายเป็นคนต่างจังหวัดแต่เห็นคุณค่าของการศึกษาอยากให้ลูกหลานได้เรียนสูงๆพอเค้ามีกำลังส่ง อยากรู้ทำอะไรก็ทำให้หมด ”

หลังจากสัมภาษณ์บิดาและยายจะเห็นได้ว่า เด็กเกิดจากครอบครัวที่มารดาถึงแก่กรรม บิดามีอาชีพทำธุรกิจส่วนตัว ฐานะดี ยายจะมีรายได้มาจากการเก็บสะสมและให้เช่าที่ที่ต่างจังหวัด ดังนั้นครอบครัวนาย ค จะไม่มีปัญหาเรื่องการเงิน จากการสัมภาษณ์นาย ค

“ เวลาที่ผมอยู่บ้านผมไม่มีหน้าที่ทำอะไรในบ้านเลยนอกจากเรียนอย่างเดียว ยายกับแม่บ้านทำให้หมด อยากรู้อะไรไปก็พาไปกินหรือไม่ยายก็ทำให้ ป๊าให้เงินผมไปโรงเรียนวันละ 200 บาท ค่าน้ำมันกับค่าที่จอดรถป๊าจะให้ต่างหาก ที่ผมชอบขับรถมาโรงเรียนเพราะจะได้เดินทางสะดวกอยากไปไหนก็ไป ผมไม่ชอบมาโรงเรียนตอนเช้าเพราะต้องเข้าแถวเดือนหนึ่งผมจะมาโรงเรียนสายประมาณเดือนละ 5 ครั้ง ซึ่งตรงกับที่ทางโรงเรียนกำหนด คือถ้ามาสาย 5 ครั้งใน 1 เดือนจะถูกตัดคะแนน 5 คะแนน บางครั้งผมต้องมาส่งพี่สาวที่เรียนมหาวิทยาลัยใกล้กัน แต่ถ้าเอารถมาจะต้องกลับบ้านไม่เกิน 2 ทุ่ม เพราะเป็นข้อตกลงระหว่างผมกับป๊า ”

2.1.2 ประวัติการเรียน เด็กเริ่มเรียนอนุบาล 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ดีที่สุดใกล้บ้าน จนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วสอบเข้าชั้นมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นย่านใจกลางเมืองที่เด็กนักเรียนส่วนใหญ่มุ่งหวังจะเข้าศึกษาต่อที่นี่ บิดาและมารดานาย ค ก็ตั้งความหวังไว้ให้นาย ค ในการเข้าศึกษาต่อที่สถาบันแห่งนี้ซึ่งพี่ชาย และพี่สาวนาย ค ก็ศึกษาสถาบันแห่งนี้เหมือนกัน

“ พ่อกับแม่ผมอยากให้เรียนที่นี้เพราะอยากให้ได้พบเจอสังคมที่ดีและวิชาการที่ทันสมัย การเดินทางสะดวก แต่ผมเรียนไม่เก่ง เรียนไม่เข้าใจที่ครูสอนในบางวิชา แต่ไม่กล้าถามอายุเพื่อน ”

จากการสัมภาษณ์บิดา และยายข้างต้นทำให้ทราบว่า นาย ค ขาดมารดา ตั้งแต่ยังเล็ก จึงทำให้เกิดปมด้อยในใจเป้าหมายในชีวิตไม่ชัดเจนบิดาเป็นผู้เลือกแนวทางชีวิตให้กับเด็กแต่ก็ให้เด็กได้ตัดสินใจเองด้วย

2.1.3 ประวัติการเจ็บป่วย นาย ค ไม่มีอาการเจ็บป่วยอย่างเรื้อรังและรุนแรงมาก่อนนอกจากไข้หวัดหรือภูมิแพ้ตามสภาพอากาศ

2.2 ประวัติครอบครัว

2.2.1 ภูมิหลังของบิดา สัญชาติไทย เชื้อชาติไทย ภูมิลำเนาเดิมอยู่ในจังหวัดราชบุรี การศึกษาระดับปริญญาตรี อายุ 60 ปี ปัจจุบันประกอบอาชีพทำธุรกิจส่วนตัว รายได้เฉลี่ยเดือนละ 300,000 – 500,000 บาท มีบุตร 3 คน คือ พี่ชาย พี่สาวและนาย ค

“ ช่วงที่เด็กยังเล็กผมไม่ค่อยมีเวลาคูกับลูกมากนัก หลังจากที่แม่เด็กเสียชีวิตต้องรับภาระเป็นทั้งพ่อและแม่ให้กับเค้า แต่เนื่องจากที่ผมมีลูก 3 คน ทำให้เด็กไม่สนิทกับผมเท่าไรนัก ส่วนใหญ่เด็กจะสนิทกับยายและพี่ชายเค้ามากกว่าเวลามีปัญหาส่วนใหญ่ก็จะปรึกษาพี่ชายมากกว่า ลูกอยากได้อะไรผมจะหามาให้ทุกอย่างแต่ต้องมีเหตุผล ผมไม่เคยดูว่าลูก ส่วนใหญ่ผมจะเฉยๆ เด็กมีปัญหาไม่เคยมาเล่าหรือปรึกษาผมเลย ”

2.2.2 ภูมิหลังของมารดา สัญชาติไทย เชื้อชาติไทย เสียชีวิตอายุประมาณ 45 ปี ภูมิลำเนาเดิม จังหวัดเชียงใหม่ ระดับการศึกษาจบปริญญาตรีที่สถาบันราชภัฏ

2.2.3 บุคลิกลักษณะจากการสัมภาษณ์นาย ค มีความรู้สึกที่บิดาให้ความรักและความเอาใจใส่กับลูกทุกคน บิดาไม่ดูเมื่อทำความผิดแต่จะใช้เหตุและผลกับลูกทุกคน ส่วนมารดาเท่าที่นาย ค จำได้รักและตามใจนาย ค อยากได้อะไรมารดาก็จะหามาให้ จากการสังเกตเมื่อกล่าวถึงมารดานาย ค จะมีอาการน้ำตาคลอแล้วก้มหน้ามองพื้น

“ ตั้งแต่แม่ตายปี๊ดดูแลลูก 3 คนอย่างดี เวลาทำที่ทำความผิดปี๊ดจะไม่เรียกมาสอนหรือตักเตือน ปี๊ดจะทำเป็นไม่สนใจถ้าผมไม่เข้าไปเล่าหรือปรึกษา ปี๊ดจะให้ตัดสินใจเองทุกเรื่องแต่ผมเป็นคนใจร้อนหาเรื่องให้ปี๊ดไม่สบายใจ ส่วนยายก็จะช่วยดูแลเรื่องงานบ้านและอาหารการกินยายจะตามใจผมมากกว่าปี๊ด ตอนเช้ายายจะต้องตื่นมาเตรียมอาหารเช้าให้ผมพวกแต่เช้าตอนหลังยายทำไม่ไหวปี๊ดจึงจ้างแม่บ้านมาทำให้ ”

จากที่กล่าวมาแล้วนี้จะเห็นว่าบิดาไม่ค่อยให้ความสนใจนาย ค มากนัก ส่วนยายจะทุ่มเทและเอาใจใส่ นาย ค มากเป็นพิเศษเพราะสงสารที่ นาย ค ขาดแม่ตั้งแต่ยังเด็ก

2.2.4 ด้านการเรียนและสาเหตุของการหนีเรียน

สาเหตุของการหนีเรียน จากการสัมภาษณ์ นาย ค จะเริ่มหนีเรียนมาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จะหนีเรียนโดยไม่มีสาเหตุส่วนใหญ่ที่หนีเรียนจะหนีเรียนตามเพื่อน เพราะเพื่อนชวนให้หนีเรียนเป็นเพื่อน พอมาถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก็หนีเรียนเป็นบางรายวิชาที่

รู้สึกเบื่อการเรียน บางครั้งเพื่อนและ นาย ค จะผลัดกันชวนหนีเรียนบ่อยมากในหนึ่งสัปดาห์จะหนีเรียนมากกว่า 5 ครั้ง

2.3 สภาพภายในครอบครัว

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า สภาพภายในครอบครัวเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมคือพฤติกรรมที่อยู่รวมกันจากครอบครัวขยายกลายเป็นครอบครัวเดี่ยว ความผูกพันระหว่างสมาชิกในครอบครัวเริ่มจางหายไปบิดาไม่มีเวลาสนทนากับลูกชายและหลานมีช่องว่างระหว่างวัยไม่สามารถเข้าใจความต้องการของกันและกันได้ เด็กขาดแม่ตั้งแต่ยังเล็กทำให้เด็กเป็นคนอ่อนไหวง่าย มีอารมณ์ไม่มั่นคง บิดาต้องทำงานนอกบ้านจนไม่มีเวลาเอาใจใส่และให้ความอบอุ่นกับเด็กเพราะเห็นว่าเด็กมียายคอยดูแล เมื่อเด็กมีปัญหาก็ไม่ได้ให้คำปรึกษา เด็กจึงเกิดความเบื่อหน่ายอยากหนีปัญหาอยากหนีสังคมไม่อยากจะเข้าเรียน เด็กจะหนีความน่าเบื่อหน่ายไปหาความสนุกและสิ่งเร้าที่ยั่วยั่วจึงไม่มีเวลาทบทวนบทเรียน เนื่องจากไม่มีคนเอาใจใส่ในเรื่องการเรียนจึงทำให้เด็กเรียนไม่รู้เรื่องและสอบตกบ่อยครั้ง อีกประการหนึ่งไม่มีใครสนใจในเรื่องพฤติกรรมที่เปลี่ยนในช่วงวัยรุ่นไม่มีผู้ชี้แนะในสิ่งที่ถูกที่ควรให้กับเด็ก จึงทำให้เด็กตัดสินใจทำอะไรด้วยตนเองทั้งสิ่งที่ถูกและผิดโดยไม่มีผู้ชี้แนะ เด็กจึงเกิดความมั่นใจในสิ่งที่ตนเองคิดและทำโดยไม่รู้ผลของการกระทำว่าถูกหรือผิด ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เด็กในสภาพประเด็นของสภาพครอบครัวที่ทำให้เด็กอยากหนีเรียน ซึ่งได้รายละเอียด ดังนี้คือ

2.3.1 บรรยากาศภายในครอบครัวระหว่างที่อยู่พร้อมกันทั้งครอบครัว บิดากับสมาชิกในบ้านจะมีปฏิสัมพันธ์กันแต่จะไม่พูดคุยกันมากนักเป็นครอบครัวที่มีความสุขแม้จะไม่มีมารดาที่ตาม พี่ชายกับพี่สาวไม่พูดกันเพราะพี่สาวไม่ชอบแฟนของพี่ชายจึงไม่พูดกับพี่ชาย นาย ค บางครั้งก็จะมีปัญหากับพี่ชายและพี่สาว ส่วนยายก็จะเป็นที่รักของหลานๆ

“ เมื่อก่อนป้าจะไม่ค่อยมีเวลามากนัก เพราะต้องทำงานหาเงินคนเดียว และมีภาระในการดูแลพวกผมตั้งแต่แม่ตายจะตกอยู่กับป้า ป้าไม่ยอมแต่งงานใหม่เพราะกลัวลูกจะมีปัญหากับแม่เลี้ยงและไม่มีความสุข ส่วนยายก็จะมาดูแลแทนแม่ ตายอยู่เชียงใหม่นานๆยายจะกลับไปเยี่ยมตาที่ต่างจังหวัด โดยบางครั้งพวกเราจะไปเป็นเพื่อนยายเยี่ยมตาหรือไม่ก็ย้ายไปคนเดียว ”

จากการสัมภาษณ์สภาพภายในครอบครัวพบว่า สัมพันธภาพระหว่างพ่อกับลูกไม่ค่อยดีเท่าที่ควร พ่อไม่มีเวลาให้เด็กบางครั้งก็ตามใจโดยไม่มีเหตุผล ส่วนยายจะตามใจอยากได้อะไรก็จะหามาให้ นาย ค และพี่ๆ ไม่มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่องานในบ้าน

2.4 ความสัมพันธ์กับเพื่อน นาย ค มีเพื่อนสนิทเป็นผู้ชาย ประมาณ 6 คนที่เรียนอยู่ห้องเดียวกันและชวนกันหนีเรียนมี 6 คน ที่เรียนอยู่ห้องเดียวกัน เพื่อนร่วมห้องเรียนกับนาย ค ไม่ขอความช่วยเหลือเรื่องการเรียนกับเพื่อนในห้อง นาย ค เป็นผู้ที่มีอิทธิพลดีกับเพื่อนๆ เพื่อนจะขอความช่วยเหลือจากนาย ค ในเรื่องอื่นที่ไม่ใช่เรื่องเรียน เพื่อนที่หนีเรียนอยู่ห้องเดียวกันส่วนใหญ่ถ้าไม่เข้าห้องเรียนก็จะชวนกันหนีเรียนออกไปข้างนอกโดยให้นาย ค เป็นผู้ขับรถพาไปเที่ยว นาย ค ไม่อยากขัดใจเพื่อนและอยากหนีเรียนมากกว่าที่จะเข้าห้องเรียน

2.5 ด้านการเรียน ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่า นาย ค. ชอบเรียนวิชา สังคมและดนตรีมากที่สุด จากการสัมภาษณ์

“ ผมชอบเรียนวิชาสังคมมากที่สุดเพราะทำให้เราารู้โลกภายนอกมากขึ้นและอีก วิชาที่ผมชอบคือวิชาดนตรีสากลเพราะผมมีความสามารถเรื่องดนตรีและได้ผ่อนคลาย รู้สึกมีอิสระ ไม่ต้องมานั่งจดไม่มีการบ้านที่ต้องส่ง ”

วิชาที่นาย ก ไม่ชอบเรียนคือวิชา คณิตศาสตร์ นาย ค กล่าวว่า

“ ผมไม่เข้าใจที่อาจารย์สอนมาตั้งแต่ ม.1 ผมเรียนไม่รู้เรื่องและสอบตกมาตลอด ผมไม่ชอบวิชานี้ อาจารย์ไม่เข้าใจนักเรียนมาถึงก็ว่าอย่างเดี๋ยวนั้นไม่ฟังเหตุผลของนักเรียน ทำให้ผม ไม่ชอบวิชานี้มาก เวลาเรียนผมจะรู้สึกง่วงนอนและไม่อยากเรียนจึงทำให้ผมหนีเรียน ”

“ ผมอยากมาโรงเรียนเพื่อพบเพื่อนๆ ได้สนุกสนานเฮฮาถ้าวิชาไหนเรียนไม่รู้เรื่อง หรือเบื่อไม่อยากเรียนก็จะชวนกันหนีเรียนผมว่าสนุกกว่าการเข้าห้องเรียน ในอนาคตผมอยาก ประกอบอาชีพนักดนตรี หรือนักกฎหมาย ”

“ วันที่ผมจะหนีเรียนผมจะมาโรงเรียนในตอนสาย เพื่อนๆรวมกลุ่มกันแล้วให้ผม เารถไปรับหลังโรงเรียนเพื่อหนีเรียนในวิชาที่ไม่อยากเรียนออกไปห้างสรรพสินค้าหรือไม่ก็ไปดู ภาพยนตร์ หลังจากนั้นก็จะสำรวจว่าวิชาไหนที่อยากเข้าเรียนก็จะกลับเข้ามาเรียนหรือถ้ามีอาจารย์ โทรตามก็จะรีบกลับมาทันทีเพราะพวกผมจะหนีอยู่ในห้างสรรพสินค้าแถวๆโรงเรียน บางครั้งก็จะ หนีออกจากห้องเรียนไปแอบสูบบุหรี่ด้านข้างโรงเรียนซึ่งเป็นมุมลับตาคนและไม่มีใครเห็น หรือ บางครั้งจะไปอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น สนามฟุตบอลหลังโรงเรียน บางครั้งหากรู้สึกเบื่อก็จะ กลับเข้าห้องเรียนอีก ”

2.6 ด้านสังคม ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

“ ผมมีเพื่อนสนิทอยู่มากแต่ที่สนิทกันที่สุดมีอยู่คนเดียวพูดกันปรึกษากันได้ทุก เรื่องซึ่งเป็นนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 และกลุ่มเพื่อนที่ชวนกันหนีเรียนกลุ่มนี้จะหนีเรียน และไปเที่ยวด้วยกัน ส่วนใหญ่ที่ไป คือ ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ ร้านเกมที่สยามสแควร์ และภายในบริเวณโรงเรียนจะหนีเรียนเพื่อไปแอบสูบบุหรี่ในห้องน้ำผู้ชาย ”

2.7 ด้านวิชาที่เรียน ครูอาจารย์ โรงเรียน และกฎระเบียบของโรงเรียนข้อมูลที่ได้ จากการสัมภาษณ์

“ ผมไม่ชอบเรียนวิชา คณิตศาสตร์ เพราะเรียนไม่เข้าใจจึงรู้สึกว่าเป็นวิชาที่ยาก เวลาเรียนผมจะรู้สึกเครียดและปวดหัว วิชาที่ชอบเรียน คือ วิชาสังคมและดนตรี เพราะเป็นวิชาที่ ผมชอบและรู้สึกเป็นอิสระ เป็นวิชาที่ไม่ต้องจดและไม่มีการบ้านมาก ความรู้สึกที่ผมมีต่อครูใน โรงเรียน คือ ครูในโรงเรียนส่วนใหญ่ดูแต่ก็มีเหตุผลพอสมควร ทำโทษนักเรียนรุนแรงเกินไป ไม่ให้ออกาสเด็ก ลักษณะของครูที่ผมชอบ คือ ครูที่ให้โอกาสเด็กเมื่อทำผิด เป็นกันเอง ไม่ใช่ อารมณ์ สอนสนุกและตลก สอนแล้วเข้าใจ ผมชอบโรงเรียนนี้เพราะมีเพื่อนมาก ผมภูมิใจและตั้งใจ ที่ได้เข้ามาเรียนในสถาบันแห่งนี้ บรรยากาศภายในโรงเรียนร่มรื่น บริการด้านต่าง ๆ มีครบถ้วน

และให้บริการกับนักเรียนอย่างทั่วถึง ความรู้สึกที่ผมมีต่อกฎระเบียบของโรงเรียน ผมรู้สึกว่ากฎระเบียบของโรงเรียนไม่เข้มงวด ”

2.8 สัมภาษณ์ผู้ปกครอง (บิดา) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ นาย ค เป็นเด็กที่มีนิสัยดี เอาแต่ใจตนเองเวลาไม่พอใจอะไรก็จะหงุดหงิด โวยวายเสียงดังจะตัดพ้อต่อว่าบิดา อยากได้อะไรต้องเอาให้ได้ อยู่บ้านมักเก็บตัวอยู่คนเดียว ไม่คบเพื่อนแถวบ้านและไม่ต้องรับผิดชอบงานภายในบ้าน ผมจะให้เค้ารับผิดชอบตัวเองตัดสินใจด้วยตัวเองทุกเรื่องโดยที่ผมจะเป็นที่ปรึกษา ในอนาคตเค้าอยากเป็นนักดนตรีแต่ผมอยากให้เป็นตำรวจหรือรับราชการ แต่ผมไม่ขัดใจลูกเค้าอยากเรียนหรืออยากเป็นอะไรก็ได้ ”

2.9 สัมภาษณ์อาจารย์ประจำชั้น ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ นาย ค มักจะมาโรงเรียนสายมาก ไม่มาเข้าแถวหรือถ้าเข้าห้องเรียนก็ประมาณ 9.00 น. เด็กชอบวิชาดนตรี ส่วนใหญ่จะหายไปเป็นกลุ่มบางครั้งก็หายไปประมาณ 4 คน ส่วนใหญ่จะหนีเรียนเป็นบางรายวิชาบางครั้งก็หนีไปตั้งแต่คาบที่ 2 แล้วหายไปทั้งวัน เด็กจะหนีเรียนบ่อยมากขณะเรียนหนังสือก็ไม่ตั้งใจเรียนไม่ว่าจะเป็นวิชาที่ชอบหรือไม่ชอบ ไม่มีงานส่งเกือบทุกวิชา นาย ค มีอุปนิสัยใจร้อน ขาดความอดทนและอดกลั้นเวลาโกรธจะเป็นคนโมโหร้ายไม่ฟังใครสนิทกับเพื่อนในชั้นเรียนโดยเฉพาะกลุ่มของตนเอง ขณะนั่งเรียนเด็กมักจะนั่งเหม่อลอย ไม่ฟังที่ครูสอน บางครั้งจะนั่งคุยกับเพื่อน มีอาการร่วงเหงาหาวนอนตลอดเวลา รู้สึกว่าเด็กน่าจะติดบุหรี ”

2.10 สัมภาษณ์เพื่อนสนิท ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ พวกผมมักไม่เข้าชั้นเรียนเป็นบางวิชาแต่ไม่เจาะจงว่าเป็นวิชาอะไร ถ้าเบื่อก็จะหนีออกไปเลยบางทีก็จะหนีเรียนตลอดทั้งวัน บางครั้งถ้าไม่อยากเรียนก็จะให้นาย ค มารอรับด้านหลังโรงเรียน สถานที่ที่จะไป ห้างสรรพสินค้าใกล้ ๆ โรงเรียนหรือไม่ก็ไปดูหนัง เล่นเกม ถ้าไม่ออกไปนอกโรงเรียนส่วนใหญ่จะไปอยู่แถวสนามฟุตบอลหลังโรงเรียน จึงเป็นสาเหตุทำให้พวกผมเรียนไม่ทันเพื่อนผลการเรียนจึงออกมาไม่ดีและไม่มีการส่งงานทุกวิชา นาย ค มีนิสัยใจร้อนถ้าเพื่อนในกลุ่มตนเองถูกรังแกหรือใครมีปัญหา ก็จะเดือดร้อนแทน นาย ค เป็นคนรักเพื่อนมากไม่มีปัญหากับเพื่อนในห้องเรียน ส่วนใหญ่เพื่อนในห้องจะให้ความช่วยเหลือในเรื่องการเรียนอยู่เสมอ ”

จากข้อมูลที่ได้สัมภาษณ์มาจะเห็นว่า นาย ค จะหนีเรียนทั้งวิชาที่ชอบและไม่ชอบ การหนีเรียนส่วนใหญ่จะมีกลุ่มเพื่อนตามไปด้วย 3 คน อุปนิสัยของนาย ค จะเป็นคนอารมณ์ร้อนและคล้อยตามผู้อื่นได้ง่าย เป้าการเรียนอยากออกไปสนุกสนานมากกว่าที่เข้ามานั่งเรียนได้ตามปกติ

3. การเยี่ยมบ้าน ผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมบ้าน จำนวน 1 ครั้ง คือ เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2550 ได้สังเกตและสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ดังนี้

3.1 จากการสังเกต พบว่า ลักษณะบ้านเป็นบ้านตึก 2 ชั้นครึ่ง มีบริเวณกว้างทางเข้าบ้านจากถนนใหญ่จะเป็นทางเข้าซอยบ้านมีทางเดินรถทางเดียว เข้าไปภายในบริเวณบ้านจะมีโรง

จอดรถประมาณ 4 คัน ด้านหน้าทางเข้าภายในบ้านจัดเป็นสวนหย่อม บริเวณด้านในตรงกลางถึง บริเวณด้านซ้ายจัดเป็นห้องรับแขกและห้องนั่งเล่นสำหรับสมาชิกภายในบ้านพร้อมกับรับแขกด้วย มีเครื่องอำนวยความสะดวกครบ มีเครื่องปรับอากาศ โทรทัศน์ เครื่องเสียงและจัดมุมสำหรับฝึก ร้องเพลง เครื่องคอมพิวเตอร์ ถัดไปด้านในด้านซ้ายมือเป็นห้องทำงานของบิดา มีตู้โชว์ของที่จัดไว้ เป็นระเบียบ ด้านขวามือเป็นห้องรับประทานอาหาร ด้านข้างมีตู้เย็นและที่สำหรับจัดเตรียมอาหาร ด้านหลังเป็นห้องครัวและห้องแม่บ้าน 1 ห้อง ด้านข้างหลังบ้านมีเครื่องซักผ้าและลานซักล้างจัดไว้ เป็นระเบียบ ด้านบนมีครึ่งชั้นจะมี 2 ห้องนอน เป็นห้องนอนบิดาและห้องนอนพี่ชาย ชั้นบนสุด ด้านซ้ายเป็นห้องนอน นาย ค. ตรงกลางเป็นห้องนอนของพี่สาว นาย ค. ถัดไป เป็นห้องยาย ซึ่งแต่ละห้องจะสะอาดและวางของเป็นระเบียบยกเว้น ห้องนาย ค. และห้องพี่ชาย วางของไม่เป็นระเบียบ แต่สะอาดเพราะมีแม่บ้านดูแลทำความสะอาด

3.2 จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่า นาย ค. มีอุปนิสัยไม่ค่อยพูดใจน้อย เวลาโกรธหรืออารมณ์ไม่ดีจะเอะอะโวยวายไม่ฟังใคร เชื่อเพื่อนมาก สุขภาพไม่แข็งแรงบิดาจึงพา ไปออกกำลังกายทางน้ำ คือเล่นเจ็ทสกี อากาศภูมิแพ้จึงดีขึ้น เวลาอากาศเปลี่ยน นาย ค.จะมีผื่นขึ้น ตามตัวต้องไปพบแพทย์อาการจึงดีขึ้น นาย ค. ไม่มีหน้าที่รับผิดชอบอะไรในบ้าน มีหน้าที่เรียน เพียงอย่างเดียว ตอนที่มารดายังมีชีวิตอยู่ นาย ค. จะสนิทกับมารดามาก เมื่อมารดาเสียชีวิตตั้งแต่ นาย ค. อายุได้ 10 ปี จึงทำให้ นาย ค. เป็นคนเก็บตัว ส่วนบิดากับนาย ค. ไม่ค่อยพูดกันเนื่องจาก บิดาต้องทำงานหนักทำให้มีเวลาดูแลนาย ค. น้อยลง ตอนเช้าถ้ามีเวลาก็จะขับรถมาส่งนาย ค. กับ พี่สาว ถ้าไม่มีเวลามาส่ง นาย ค.จะขับรถมาโรงเรียนเองโดยบิดาจะให้รถไว้ใช้เพื่อมาโรงเรียนพร้อมกับพี่สาว บิดาจะอบรมสั่งสอนลูกขณะขับรถมาส่งที่โรงเรียนหรือระหว่างรับประทานอาหารเย็น ทำให้นาย ค. รู้สึกผิดและเสียใจที่ตนเองกระทำความผิด เช่น การหนีเรียน บิดานาย ค. เป็นห่วงนาย ค. เรื่องการคบเพื่อนมาก เนื่องจากเพื่อนสนิทของ นาย ค. มักจะชวน นาย ค. หนีเรียนอยู่เสมอ จนบิดาถูกฝ่ายปกครองที่โรงเรียนเชิญให้มาพบเพื่อปรึกษาแก้ปัญหาพฤติกรรมหนีเรียนของ นาย ค. บิดาเกรงว่า นาย ค. จะถูกพักการเรียน ในอนาคตอยากให้นาย ค. ประกอบอาชีพ รับราชการ ตำรวจจากการสัมภาษณ์บิดานาย ค.

“ ผมจะสอนลูกเสมอเวลาขับรถไปส่งที่โรงเรียนแต่เดี๋ยวนี้ขับไม่ค่อยไหวจะให้เค้า เอรารถไปใช้และให้รับผิดชอบตัวเอง เวลาที่ทำความผิดเช่น เรื่องการหนีเรียน เค้าก็จะมาเล่าให้ฟัง บ้าง ผมก็จะสอนเค้าจนเค้ารู้สึกผิด ผมจะไม่ทำโทษด้วยการตีหรือดุด่า ในอนาคตอยากให้เค้าเป็น ตำรวจจะได้เอาไว้พึ่งพาอาศัยเพราะอนาคตไม่แน่นอน ”

จากการสัมภาษณ์พี่สาว

“ น้องชอบนอนตึกเพราะคุยโทรศัพท์และเล่นเกมคอมพิวเตอร์ ไม่อ่านหนังสือหรือ ทำการบ้านเลย ถ้าป้าถามถึงก็จะบอกว่าทำเสร็จแล้วที่โรงเรียน เมื่อเร็วๆ นี้ป้าก็ได้รับจดหมายจาก ทางโรงเรียนเรียกให้มาพบเรื่องน้องชายหนีเรียน ในตอนเช้าป้าต้องปลุกน้องทุกวันแต่น้องก็ไม่ยอม ตื่นหนูต้องออกมาเรียนก่อนเพราะถ้ารอน้องจะไปไม่ทันเรียน น้องไปโรงเรียนสายเป็นประจำ ”

จากการไปเยี่ยมบ้านทำให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติม ดังนี้ บ้านของนาย ค จะอยู่ติดถนนใหญ่เข้าซอยสะดวกจากถนนใหญ่เข้าไปที่บ้านนาย ค ต้องใช้เวลาประมาณ 5 นาทีถนนใช้เดินทางทางเดียว มีรถรับจ้างเข้าในซอย ไม่จำเป็นต้องมีรถส่วนตัวสะดวกต่อการเดินทางมากที่สุด นาย ค จะไปโรงเรียนสายเป็นประจำ ความสัมพันธ์กับบิดา พี่ชาย พี่สาว และยายจะมีความรักและความห่วงใย นาย ค มากส่วนบิดา จากการสังเกตและสัมภาษณ์ บิดามีความรัก นาย ค มักจะแสดงออกให้รับรู้โดยผ่านการอบรมสั่งสอนขณะขับรถมาส่งนาย ค

4. สังคมมิติ

จากสังคมมิติ สถานการณ์ คือ “ การไปเที่ยวสวนสนุก ” ปรากฏว่า นาย ค อยู่ในบทบาทของบุคคลที่ได้รับเลือกจากกลุ่มเพียงเล็กน้อย มักอยู่ห่างไกลจากสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม (Neclectee) และ นาย ค ยังอยู่ในบทบาทของการเลือกซึ่งกันและกัน (Mutual Choice) ดังนี้ นาย ค. ได้รับเลือกจากเพื่อนจำนวนมาก คือ 3 คน ได้แก่ นาย จ นาย ง และ นาย ฉ โดยเลือกซึ่งกันและกันอันดับ 2 ระหว่าง นาย ค กับ นาย จ

5. แบบสอบถาม

5.1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า นาย ค อาศัยบ้านตนเองอยู่กับบิดา พี่ชาย พี่สาว ยาย และนาย ค. นาย ค. เป็นบุตรคนที่ 3 มีพี่ชาย 1 คน และพี่สาว 1 คน มารดาถึงแก่กรรม บิดามีอาชีพทำธุรกิจส่วนตัวมีรายได้เดือนละ 300,000 – 500,000 บาท นาย ค ได้รับเงินจากบิดามาโรงเรียนวันละ 200 บาท ค่าน้ำมันรถต่างหาก บิดาจบการศึกษาระดับปริญญาตรี มารดาจบการศึกษาระดับปริญญาตรี นาย ค. มีโรคประจำตัว คือ โรคภูมิแพ้จะแพ้อากาศได้ง่าย ตรวจสุขภาพปีละ 1 ครั้ง ในด้านสังคมและกิจกรรม นาย ค. ชอบบ้านที่พักอาศัย “ ผมชอบบ้านผมมาก ผมรู้สึกมีความสุขเมื่อได้อยู่บ้านพร้อมหน้าพร้อมตา ” นาย ค.ชอบให้เพื่อนมาเที่ยวบ้านบ้าง รู้สึกดีใจที่ได้พบปะกับเพื่อนและความรู้สึกของเพื่อนที่มีต่อนาย ค.ก็ดี นาย ค.ได้รับอนุญาตให้ตัดสินใจด้วยตนเองในทุกเรื่อง เช่น

“ ผมชอบเรียนทางด้านดนตรีแต่ปีผมอยากให้เป็นตำรวจเพราะเป็นอาชีพที่มีความมั่นคง ผมบอกป้าว่าผมชอบดนตรีป้าก็บอกว่าตามใจในเมื่อชีวิตเป็นของผมให้ผมตัดสินใจแล้วมาบอกป้า เวลาที่มีเรื่องที่ต้องตัดสินใจอย่างเร่งด่วนผมจะขออนุญาตป้าในการตัดสินใจเอง ซึ่งป้าก็เคารพในการตัดสินใจของผม ”

ในเวลาว่าง นาย ค.ชอบดูภาพยนตร์ ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือประเภทผจญภัย ลึกลับ และตลกขบขัน อ่านหนังสือพิมพ์รายวันเป็นครั้งคราว ชอบเล่นกีฬากลางแจ้งทางน้ำ กีฬาในร่มที่ชอบ คือ แบดมินตัน ไม่เคยเป็นนักแสดงละครของโรงเรียน ชอบเล่นดนตรีมาก ชอบร้องเพลง สนใจนาฏศิลป์บ้าง ทำงานพิเศษหรือหารายได้ส่วนตัวเล่นดนตรีบ้างแล้วแต่เพื่อนชวน กิจกรรมที่ชอบมากที่สุดคือ การประกวดดนตรี งานอดิเรกคือชอบเล่นดนตรี ในด้านกิจกรรม

การศึกษาและปัญหา นาย ค. เข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัด คือ กิจกรรมประกวดดนตรี ซึ่งเป็นกิจกรรมที่นาย ค. ชอบมากที่สุด นาย ค. เคยเป็นหัวหน้ากลุ่มในการทำกิจกรรมและเคยเป็นหัวหน้าชั้น นาย ค. พักผ่อนวันละ 6 - 8 ชั่วโมง กิจกรรมที่นาย ค. และเพื่อนมักจะทำด้วยกันเสมอคือ ไปกินข้าวฟังเพลงด้วยกัน นาย ค. ใช้เวลาอ่านหนังสือประมาณวันละ 2 ชั่วโมง มีสถานที่ที่เงียบสงบเหมาะกับการอ่านหนังสือหรือทำการบ้าน แต่ นาย ค. ทำสมาธิได้ยากเวลาอ่านหนังสือ วิชาที่ชอบเรียนมากที่สุด คือ สังคมและดนตรี ไม่ชอบเรียนที่สุด คือ คณิตศาสตร์ นาย ค. ไม่ได้ทำตารางกำหนดการดูหนังสือ นาย ค. ไม่ชอบเรียนหนังสือเมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อน นาย ค. เรียนอยู่ในเกณฑ์ปานกลางต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับการเรียน นาย ค. มีความตั้งใจที่จะเรียนให้จบชั้นสูงสุดของโรงเรียนและตั้งใจแน่วแน่ต้องการจบระดับปริญญาโท

“ ผมตั้งใจเรียนให้จบชั้นม.6 และอยากเรียนต่อจนถึงปริญญาโท ถ้าเป็นไปได้ ”

5.2 แบบวัดอัถมโนทัศน์ ที่ใช้มี 3 ด้าน ได้แก่ อัถมโนทัศน์ด้านส่วนตัว อัถมโนทัศน์ด้านครอบครัว อัถมโนทัศน์ด้านสังคม จากแบบวัดอัถมโนทัศน์ทั้ง 3 ด้าน พบว่า นาย ค. มีอัถมโนทัศน์ทั้งสามด้านในระดับปานกลาง ดังนี้ คือ

อัถมโนทัศน์ด้านส่วนตัว พบว่า นาย ค. มีแนวโน้มที่จะมีปัญหาในเรื่อง เมื่อไม่สบายใจ นาย ค. เป็นคนใจร้อนและมีอารมณ์โกรธง่าย ไม่ยอมแพ้อะไรง่าย ๆ แข่งขันอะไรกับใครก็อยากชนะมากกว่าแพ้ บางครั้งแก้ปัญหาตนเองไม่ได้จะรู้สึกหงุดหงิดและเป็นกังวล

อัถมโนทัศน์ด้านครอบครัว พบว่า นาย ค. มีแนวโน้มที่จะมีปัญหาในเรื่อง นาย ค. รู้สึกไม่สบายใจเมื่อถูกสมาชิกในครอบครัวตักเตือน มีความรู้สึกว่าตนเองรักครอบครัวน้อยไปควรจจะรักและไว้วางใจสมาชิกในครอบครัวให้มากกว่านี้

อัถมโนทัศน์ด้านสังคม พบว่า นาย ค. มีแนวโน้มที่จะมีปัญหาในเรื่อง นาย ค. รู้สึกว่าบางครั้งตนเองเป็นคนเข้ากับคนอื่นได้ยากพยายามปรับตัวให้เข้ากับคนอื่นแต่ก็ไม่สามารถทำได้ เวลาโกรธจะไม่ยอมยกโทษให้ใครง่าย ๆ และมีความรู้สึกไม่ดีกับคนบางคน มีความลำบากใจและไม่มั่นใจในตนเองที่จะพูดกับคนแปลกหน้า

5.3 แบบสอบถามทัศนคติในการเรียน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านความรู้สึก หรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อตัวผู้สอน ด้านความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการศึกษา และด้านความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเพื่อน พบว่า นาย ค. มีทัศนคติทางลบในด้าน ต่าง ๆ ดังนี้

1.1 คุณสมบัติของครูผู้สอน พบว่า นาย ค. รู้สึกว่าครูช่วยเหลือเด็กทุกคนไม่เหมือนกัน ครูทำโทษนักเรียนไม่สมเหตุสมผลและชอบแสดงอำนาจเหนือนักเรียน

1.2 พฤติกรรมของครูในห้องเรียน พบว่า นาย ค. รู้สึกว่าครูไม่เข้าใจความต้องการของนักเรียน และชอบแสดงอำนาจกับนักเรียน

1.3 วิธีการสอน พบว่า นาย ค. มีความรู้สึกว่าวิธีการสอนของครูน่าเบื่อหน่ายทำให้ไม่อยากเรียน ครูให้งานนักเรียนหนักโดยที่ครูไม่ได้สอน ครูมักจะอธิบายหรือตอบคำถามต่าง ๆ โดยใช้ถ้อยคำที่เข้าใจยาก และบางครั้งจะพูดดูถูกนักเรียนที่เรียนไม่เก่ง

2. ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการศึกษา

2.1 การเห็นคุณค่าของการศึกษา พบว่า นาย ค. รู้สึกว่าการเรียนน่าจะทำให้ชีวิตดีขึ้น รู้สึกว่าเมื่อมีปัญหา ก็สามารถที่จะแก้ปัญหาได้ดีกว่าคนที่ไม่มีการศึกษา รู้สึกอยากหนีเรียนเมื่อมีสิ่งที่ยากทำมากกว่า

2.2 การนำไปใช้ พบว่า นาย ค. มีความรู้สึกว่สิ่งที่สอนในโรงเรียนช่วยแก้ปัญหาของผู้เรียนในชีวิตประจำวัน และสามารถพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้น นาย ค. ไม่เชื่อคำกล่าวที่ว่า “ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด”

3. ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเพื่อน

3.1 การได้รับความช่วยเหลือทางด้านการเรียน พบว่า นาย ค. รู้สึกว่าเพื่อนให้ความเป็นห่วงและให้ความช่วยเหลือด้านการเรียน เพื่อนจะช่วยทบทวนบทเรียนที่ไม่เข้าใจก่อนสอบ และการที่เพื่อนอธิบายบทเรียนเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์ต่อตนเอง

3.2 การส่งเสริมกันทางด้านการเรียน พบว่า นาย ค. รู้สึกว่าเพื่อนทุกคนเป็นคนดี

6. แบบทดสอบ

แบบทดสอบวาดภาพ

จากการทำแบบทดสอบวาดภาพสรุปได้ว่า

นาย ค. ไม่มีความรอบคอบและขาดการวางแผนในการทำงาน ชอบเพื่อนที่มีความคิดฟุ้งซ่าน อารมณ์ไม่มั่นคง ก้าวร้าว ไม่มีระเบียบ มีอารมณ์แปรปรวนง่าย ดื้อเจียบ คล้อยตามผู้อื่นได้ง่าย เป็นคนสุภาพอ่อนโยนมีเมตตาเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ สรุปโดยรวม มีความเป็นเพื่อน มีบุคลิกภาพพึ่งพาผู้อื่น มีความหวาดระแวง มีนิสัยเหมือนเด็ก ๆ ต้องการอำนาจและความแข็งแกร่งในการปกป้องตนเอง ต้องการความอบอุ่น ต้องการมีเพื่อนมักจะกังวลในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น มีแนวโน้มที่จะย่ำคิดย่ำทำ ในครอบครัวพี่ชายและยาย มีอิทธิพลต่อจิตใจของ นาย ค. มากกว่าบิดาและพี่สาว

แบบทดสอบเติมประโยคให้สมบูรณ์แบบ (Sentence Completion Test)

แบบทดสอบการเติมประโยคให้สมบูรณ์ทั้ง 15 ด้าน ซึ่งได้แก่ ความสัมพันธ์กับบิดา มารดา ครอบครัว เพื่อนต่างเพศ เรื่องเพศสัมพันธ์ ความสัมพันธ์กับเพื่อนทั่วไป ผู้ที่เหนือกว่า ผู้ที่ด้อยกว่า เพื่อนร่วมกลุ่ม ความกลัว ความรู้สึกผิด ความสามารถ อดีต อนาคต และเป้าหมาย พบว่า นาย ค. มีปัญหาในด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ มีความรู้สึกผิดที่หนีเรียนและรู้สึกว่าความผิดใหญ่หลวงที่ได้ทำไม่อาจลบล้างได้ อีกทั้งมีแนวโน้มที่จะมีปัญหาในด้านครอบครัว ด้านเพื่อนทั่วไป ด้านผู้ที่เหนือกว่า ด้านความกล้า นอกจากนี้ยังมีความรู้สึกที่ไม่ดีในด้านความรู้สึกผิดดังต่อไปนี้

ปัญหาในด้านความสัมพันธ์กับบิดา นาย ค. รู้สึกว่าบิดาเป็นคนใจดีและถ้าเพียงแต่พ่อขอฉันก็จะทำให้

ปัญหาในด้านเพื่อนต่างเพศ นาย ค. คิดว่าผู้ชายส่วนมากเจ้าอารมณ์ เมื่อฉันคิดถึงผู้ชาย ทำให้ฉันรู้สึกเหมือนเป็นเกย์ สิ่งที่ฉันชอบน้อยที่สุดเกี่ยวกับบุรุษเพศ คือ ความรุนแรงของอารมณ์ทางเพศ

ปัญหาในด้านความรู้สึกผิด นาย ค. รู้สึกผิดที่หนีเรียนและรู้สึกว่าความผิดใหญ่หลวงที่ได้ทำไม่อาจลบล้างได้ อยากจะทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้ลืมความหลัง

นอกจากนี้ความรู้สึก นาย ค. มีต่อด้านอื่นๆ ดังนี้ ด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ ด้านผู้ที่เหนือกว่า ด้านความรู้สึกผิด ด้านความกลัว ดังนี้ คือ ด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ นาย ค. รู้สึกว่าผู้ชายส่วนมากเจ้าอารมณ์ เมื่อคิดถึงผู้ชายทำให้ฉันรู้สึกเหมือนเป็นเกย์ สิ่งที่ชอบน้อยที่สุดเกี่ยวกับสตรีเพศคือความกลัว ด้านผู้ที่เหนือกว่า นาย ค. รู้สึกว่า พ่อ และพี่ชายมีอำนาจเหนือกว่าตนเอง ด้านความกลัว นาย ค. จะมีความกลัวอาจารย์ฝ่ายปกครองมาก สิ่งที่นาย ค. ต้องการมากที่สุดคือ ความอบอุ่น คงมีความสุขถ้าได้รับความอบอุ่น เนื่องจาก นาย ค. ขาดแม่ตั้งแต่ยังเล็ก

นอกจากนี้ นาย ค. ยังมีความรู้สึกไม่ดี ในด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนเพศเดียวกัน ดังนี้ คือ นาย ค. รู้สึกว่าผู้ชายส่วนมากเจ้าอารมณ์ เมื่อคิดถึงผู้ชายทำให้ฉันรู้สึกเหมือนเป็นเกย์

การวินิจฉัย ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม แบบทดสอบ วินิจฉัยได้ว่า นาย ค. มีพฤติกรรมหนีเรียนซึ่งเกิดจากสาเหตุ ดังนี้

1. เกิดจากตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ ปัญหาบุคลิกภาพ ปัญหาสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ และปัญหาด้านการเรียน

1.1 ปัญหาบุคลิกภาพไม่เหมาะสม

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบทดสอบ มีผลสอดคล้องกันว่า นาย ค. ไม่มีความรอบคอบและจัดลำดับความคิดไม่ดี ไม่มีการวางแผนในการทำงาน คล้อยตามคนอื่นง่าย ต้องการพึ่งพาผู้อื่น มีปมด้อยเรื่องมารดา มองโลกในแง่ร้าย ไม่สนใจและไม่ตั้งใจเรียน ใช้เวลาว่างไม่เป็นประโยชน์ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

1.2 ปัญหาสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม และแบบทดสอบ มีผลสอดคล้องกันว่า เนื่องจากมารดา นาย ค. ถึงแก่กรรมตั้งแต่ นาย ค. เป็นเด็กซึ่งช่วงนั้น นาย ค. จะติดแม่มากเพราะเป็นลูกคนสุดท้อง จึงเป็นสาเหตุทำให้ นาย ค. วางตัวกับเพื่อนต่างเพศหรือเพื่อนที่เป็นเพศเดียวกันไม่ถูกต้อง รู้สึกสับสนในตัวเอง เนื่องจาก นาย ค. ได้รับการเลี้ยงดูจากบิดาซึ่งไม่ค่อยมีเวลาดูแลและให้คำปรึกษาเมื่อนาย ค. ต้องการ จึงทำให้ นาย ค. เกิดความสับสน

ในการวางตัวกับเพื่อน มีความเชื่อเพื่อนมากกว่าคนในครอบครัว ทำให้ นาย ค. คล้อยตามเพื่อน เมื่อเพื่อนชักชวนให้หนีเรียน เนื่องจากกลัวเพื่อนจะไม่รัก ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุทำให้ นาย ค.หนีเรียน

1.3 ปัญหาด้านการเรียน

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม และแบบทดสอบ ทำให้สรุปได้ว่า ปัญหาการเรียนเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมหนีเรียนของ นาย ค. เนื่องจากการเรียนต้องใช้สมาธิ ความอดทน ความรับผิดชอบ และการตัดสินใจจากสิ่งเร้าที่สนุกสนานอย่างมาก นาย ค. อยู่ในช่วงของวัยรุ่นที่มีความคิดความสนใจต่อสิ่งยั่วยุต่างๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอย่างมากนอกเหนือจากเรื่องการเรียน อีกทั้งเด็กขาดความมุ่งมั่นที่จะเรียนให้ประสบความสำเร็จ ขาดการวางแผนเป้าหมายทางการศึกษา เมื่อเด็กไม่ตั้งใจเรียนจึงทำให้เรียนไม่รู้เรื่อง เรียนตามเพื่อนไม่ทัน ทำการบ้านไม่ได้ มีผลทำให้ เด็กเกิดความท้อแท้เบื่อหน่ายและอายเพื่อนๆ ในชั้นเรียนจึงไม่ยอมเข้าห้องเรียน เมื่อถูกเพื่อนที่เรียนไม่เข้าใจเหมือนกันชวนหนีเรียนจึงทำให้ นาย ค. ตัดสินใจหนีเรียนในที่สุด

2. เกิดจากตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม

2.1 ด้านครอบครัว

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน แบบสอบถาม แบบทดสอบ ทำให้สรุปได้ว่า ครอบครัวเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมหนีเรียน ดังต่อไปนี้

2.1.1 บิดามารดามีโอกาสทางการศึกษา กล่าวคือ บิดาและมารดา ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีความรู้เกี่ยวกับการอบรม ดูแล ที่ถูกต้องเหมาะสม แต่เนื่องจากสาเหตุการเสียชีวิตของมารดา ทำให้นาย ค. ขาดที่ปรึกษาและขาดผู้ดูแลเอาใจใส่ เนื่องจากบิดามีภาระในการหาเงินให้ครอบครัว นาย ค. ไม่มีที่ปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ เช่น การเลือกคบเพื่อน การวางแผนเป้าหมายในชีวิต ปัญหาส่วนตัว ปัญหาการศึกษา อีกทั้งไม่มีผู้ชี้แนะจึงทำให้ นาย ค. ดำเนินชีวิตและแก้ปัญหาในทางที่ไม่เหมาะสม จึงเป็นผลให้ นาย ค. มีพฤติกรรมหนีเรียน

2.1.2 แบบแผนการเลี้ยงดู นาย ค. ถูกเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยให้คิดเอง ตัดสินใจเอง ซึ่งบางเรื่องวุฒิภาวะของเด็กยังไม่พร้อมที่ปล่อยให้ตัดสินใจเอง บิดาให้อิสระในการดูแลตนเอง บิดาไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนตักเตือนและชี้แนวทางในการดำเนินชีวิตให้ จึงทำให้เด็กขาดความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม เมื่อมีปัญหาเด็กก็จะปรึกษาเพื่อนซึ่งเพื่อนก็แนะนำถูกบ้าง ผิดบ้างตามประสาเด็กด้วยกัน ความรู้สึกของ นาย ค. ที่มีต่อเพื่อน คือ มีความจริงใจต่อกัน ไม่ทอดทิ้งกัน สามารถให้คำปรึกษาได้ จะเห็นได้ว่าเพื่อนมีอิทธิพลต่อ นาย ค. ทั้งในด้านความคิด การกระทำ และการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิต

2.2 ด้านโรงเรียน

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน สังคมมิติ แบบสอบถาม และแบบทดสอบ ทำให้สรุปได้ว่า เพื่อนเป็นสาเหตุหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมหนีเรียน ดังต่อไปนี้

เพื่อนเนื่องจากเพื่อนสนิทของ นาย ค. เรียนมาโรงเรียนแต่ไม่เข้าห้องเรียนในวิชาที่ตนเองไม่ชอบ ซึ่งเพื่อนคนนี้จะไปไหนมาไหนด้วยกันตลอด เมื่อเพื่อน นาย ค. หนีเรียนจึง

ทำให้ นาย ค. รู้สึกโดดเดี่ยว ไม่มีความสุขเมื่ออยู่ในโรงเรียนหรือห้องเรียน รวมทั้งบุคลิกภาพของ นาย ค. ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไปไหนมาไหนจะต้องมีเพื่อนไปด้วยตลอดในโรงเรียน ทำให้ นาย ค. ไม่มีความสุข จะเห็นได้ว่าเพื่อนมีอิทธิพลต่อ นาย ค. ทั้งในด้านความคิด การกระทำ และการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิต เมื่อเพื่อนชวนหนีเรียน นาย ค. จึงคล้อยตามและหนีเรียนด้วย

แนวทางการช่วยเหลือ ผู้วิจัยได้ให้ความช่วยเหลือดังนี้

การให้คำปรึกษาเป็นรายกรณีแก่ นาย ค โดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษา การให้คำปรึกษาเป็นรายกรณีแก่ นาย ค โดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษา แบบเผชิญความจริง (Reality Theory) ของ วิลเลียม กลาสเซอร์ (William Glasser) ทฤษฎีนี้เน้นถึงความสามารถในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยม และเอกลักษณ์ของตนที่ส่งผลถึงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และเชื่อว่าบุคคลสามารถแก้ไขปัญหของตนได้ ซึ่งเน้นถึงพฤติกรรมปัจจุบันถ้าพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ตามที่เป็นจริงได้โดยเน้นให้เด็กได้สะท้อนปัญหา ให้เด็กเกิดการยอมรับตนเองและเข้าใจยอมรับพฤติกรรมของตนเองทั้งที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมได้ ทราบว่าจะอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ต้องหนีเรียน และทราบว่าถ้าต้องการแก้ไขจะมีวิธีการแก้ไขอย่างไร สามารถปฏิบัติตนเพื่อให้ได้ชื่อว่าเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบ (Responsible Person) ให้กำลังใจในการตัดสินใจด้วยตนเองส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง

การติดตามผล หลังจากได้ให้ความช่วยเหลือแล้ว ผู้วิจัยได้ติดตามผลเป็นระยะ ๆ ซึ่งปรากฏผลดังนี้

นาย ค. มีความเข้าใจในพฤติกรรมของตนเองและยอมรับตนเองได้ว่า สาเหตุของพฤติกรรมหนีเรียนนั้นมีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง นาย ค. มีความตั้งใจและอยากแก้ไขตนเองแม้จะแก้ไขได้บ้างก็ตาม นาย ค. มีความพยายามที่จะควบคุมอารมณ์ตนเองให้สนใจการเรียน มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น กล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้องมากขึ้น โดยไม่นำเรื่องในอดีตมาตอกย้ำให้ นาย ค. รู้สึกขาดคุณค่าในตนเองอีกต่อไป

ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับ นาย ค. มีดังนี้ นาย ค. ควรยอมรับและเข้าใจพฤติกรรมที่ตนกระทำ เข้าใจสาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมหนีเรียน ตระหนักถึงเป้าหมายในชีวิตรับผิดชอบต่อบทบาทและหน้าที่ของนักเรียน มีความอดทนอดทนเพื่อรศึกษาความรู้ทั้งภายนอกและภายในโรงเรียน รักการเรียน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรักและภาคภูมิใจในตนเอง รู้จักเลือกคบเพื่อน เรียนรู้และปฏิบัติตามค่านิยมต่าง ๆ ที่สังคมมุ่งหวัง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

2.1 บิดา ควรใช้เวลาดูแล ติดตาม กวดขัน สร้างเสริม ช่วยเหลือในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ นาย ค บรรลุความสำเร็จในการเรียน มีความเชื่อมั่นในการเรียน มีความอุตสาหะ สร้างเสริมความมีวินัย สร้างความตระหนักต่อหน้าที่ แนะนำเกี่ยวกับการเลือกคบเพื่อน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ แนะนำแนวทางในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม

2.2 อาจารย์ประจำวิชา และอาจารย์ประจำชั้น ควรหาวิธีการช่วยเหลือให้ นาย ค. มีกำลังใจในการมาเรียน พยายามกระตุ้นให้ นาย ค. เกิดความสนใจ ตั้งใจที่จะเรียนให้เห็นความสำคัญของการเรียน มีการร่วมมือกันระหว่างอาจารย์ประจำวิชาและอาจารย์ประจำชั้นในการแก้ไขปัญหา ติดตาม นาย ค. ทันทีเมื่อทราบว่าหนีเรียน

2.3 เพื่อนร่วมชั้นเรียน เนื่องจาก นาย ค. รู้สึกโดดเดี่ยว ไม่มีความสุขเมื่อมาโรงเรียน นาย ค. เป็นคนอ่อนแอ จึงมักจะโดนเพื่อนแกล้ง เพื่อนควรสนับสนุนให้ นาย ค. มีความสุข ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว มีกำลังใจในการมาเรียน ทบทวนบทเรียนให้ นาย ค. และสิ่งต่าง ๆ ที่ นาย ค. ไม่เข้าใจ สนับสนุนให้ นาย ค. กล้าแสดงออกและเป็นตัวของตัวเอง

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะศึกษาต่อไปดังนี้

ผู้ที่จะศึกษาต่อไปควรสร้างความสัมพันธ์ภาพ ความคุ้นเคย ยอมรับและเข้าใจในตัว นาย ค. โดยการแสดงความรัก ความเอาใจใส่ สนใจและห่วงใย นาย ค. อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อให้ นาย ค. เกิดความศรัทธาในตัวผู้ศึกษา กล้าที่จะระบายความรู้สึกที่แท้จริงออกมา ซึ่งเป็นประโยชน์สูงสุดในการให้คำแนะนำและช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ผู้ศึกษาควรฝึกการใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการให้คำปรึกษาให้เกิดความชำนาญเพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

สรุป

จากการเด็กที่มีพฤติกรรมหนีเรียนมีปัญหาและสาเหตุหลายอย่างที่ เป็นปัจจัย ได้แก่ ปัญหาการปรับตัว การเรียน และปัญหาครอบครัว กล่าวคือเด็กมีการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ช้าหรือเข้ากับเพื่อน ๆ ไม่ได้ เพื่อนในกลุ่มมีเด็กเกเรและชวนกันกระทำความผิด เด็กเคยประสบความล้มเหลวในการเรียน เช่น เรียนแล้วไม่เข้าใจ ฟังครูสอนไม่รู้เรื่องแต่ไม่กล้าซักถาม สอบตกบ่อย ๆ โรงเรียนไม่สามารถควบคุมระเบียบวินัยที่ดีพอ และปัญหาครอบครัวที่ พ่อ แม่ไม่มีเวลาให้ลูกเพราะต้องหาเงินมาประทังประคองครอบครัว จากทำการศึกษารายกรณีและใช้เครื่องมือในการศึกษาพบว่า เด็กที่มีพฤติกรรมหนีเรียน เพราะขาดความเชื่อมั่นในตนเอง คล้อยตามผู้อื่นได้ง่าย ครอบครัวไม่ให้ความสนใจในเรื่องการเรียนเท่าที่ควร และที่สำคัญการสอนของครูก็มีส่วนผลักดัน ทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมอยากหนีเรียน

หลังจากได้รับความช่วยเหลือแล้ว เด็กสามารถเข้าสู่สังคมได้ สามารถควบคุมตนเอง และปรับตัวได้ดีขึ้น มีความมั่นใจที่จะตั้งใจเรียนมากขึ้นอีกทั้งยังมีเป้าหมายทางการเรียนชัดเจนขึ้น

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษารายกรณีของนักเรียนที่มีพฤติกรรมหนีเรียนจำนวน 3 คน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสาเหตุพฤติกรรมหนีเรียนพร้อมทั้งศึกษาผลกระทบต่างๆ รวมทั้งทำความเข้าใจกับสภาพของปัญหาของเด็กอันจะนำไปสู่การแสวงหาแนวทางในการป้องกันแก้ไขปัญหาและเพื่อหาแนวทางในการให้ความช่วยเหลือให้ผู้รับการศึกษามีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง จังหวัดกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2550 เป็นนักเรียนชายจำนวน 3 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสังเกตและการบันทึกการสังเกต (Observation and Observational Record)
2. การสัมภาษณ์ (Interview)
3. การเยี่ยมบ้าน (Home visit)
4. สังคมมิติ (Sociometry)
5. อัตชีวประวัติและบันทึกประจำวัน (Autobiography and Diary Record)
6. แบบสอบถาม (Questionnaire)
  - 6.1 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ด้านส่วนบุคคล
  - 6.2 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ด้านครอบครัว
  - 6.3 แบบสอบถามอัตมโนทัศน์ด้านสังคม
  - 6.4 แบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียน
7. แบบทดสอบ (Test)
  - 7.1 แบบทดสอบเบนเดอร์ เกสตัลท์ (Bender Gestalt Test)
  - 7.2 แบบทดสอบบุคลิกภาพวาดภาพคน (Draw A Person Test)

7.3 แบบทดสอบบุคลิกภาพวาดภาพบ้าน คน ต้นไม้ (Kinetic - House - Tree - Person Drawing Test)

7.4 แบบทดสอบเติมประโยคให้สมบูรณ์ (Sentence Completion Test)

8. ระเบียบสะสม (Cumulative Record)

วิธีการดำเนินการ

ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน เป็นรายกรณีโดยใช้กระบวนการศึกษารายกรณี ดังนี้

1. การกำหนดปัญหาและตั้งสมมุติฐาน
2. การรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
3. การวินิจฉัย
4. การช่วยเหลือ
5. การติดตามผล
6. การสรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีพฤติกรรมหนีเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงภูมิหลัง สภาพปัญหาและสาเหตุการตัดสินใจหนีเรียนพร้อมทั้งศึกษาผลกระทบต่างๆที่เกิดขึ้นกับนักเรียน รวมทั้งทำความเข้าใจกับสภาพปัญหาของเด็ก อันจะนำไปสู่การแสวงหาแนวทางป้องกันแก้ไข ปัญหาให้แก่ ครู อาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน โดยนำวิธีการศึกษารายกรณีไป ช่วยเหลือนักเรียนให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมและเพิ่มศักยภาพในการเรียนให้สูงขึ้น นำความรู้ที่ได้ จากการวิจัยในครั้งนี้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีพฤติกรรมหนีเรียน

จากการศึกษานักเรียนที่มีพฤติกรรมหนีเรียน สรุปได้ดังนี้

1. ประวัติการหนีเรียน

1.1 เด็กที่หนีเรียนส่วนใหญ่ในสถานศึกษาแห่งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 15 – 17 ปี

1.2 สาเหตุที่ทำให้เด็กหนีเรียนมาจากการเลี้ยงดูในครอบครัว ส่วนใหญ่เด็กจะมีความ เป็นอยู่อย่างสบายไม่ต้องดิ้นรนและไม่ต้องรับผิดชอบภาระงานต่างๆ ในครอบครัว บิดามารดาไม่มี เวลาดูแลใกล้ชิด ขาดการอบรมสั่งสอนในสิ่งที่ถูกที่ควรให้อำนาจในการตัดสินใจแก่เด็กโดยไม่มี ผู้ใหญ่ให้คำปรึกษา

1.3 เด็กที่หนีเรียนมักจะมีปัญหาในเรื่องการเรียนและคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมไม่เรียน หนังสือก่อให้เกิดปัญหาพฤติกรรมหนีเรียน

2. ประวัติการเลี้ยงดู

2.1 สถานภาพของครอบครัว

2.1.1 นาย ก มาจากครอบครัวที่พ่อแม่อยู่ร่วมกัน แต่พ่อดุและเข้มงวดมากทั้งพ่อและแม่ขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดในเรื่องการเรียน ปล่อยให้ดูแลตนเองในเรื่องการเรียนเพราะคิดว่าลูกโตแล้วควรจะต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเอง

2.1.2 นาย ข มาจากครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้างกัน และต่างฝ่ายต่างมีสามีภรรยาใหม่ แต่เด็กอาศัยอยู่กับพ่อเป็นผู้เลี้ยงดูและสงเคราะห์ โดยมีแม่คอยช่วยเหลือบ้างเป็นครั้งคราว เด็กจึงถูกเลี้ยงแบบ 2 ทาง ทำให้เกิดความสับสนในการอบรมเลี้ยงดู ขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดเพราะพ่อก็มีภาระเพิ่มขึ้นและต้องดูแลปู่ย่าด้วย ดังนั้น เมื่อเด็กเจอปัญหา ก็จะปรึกษาแม่ซึ่งก็ปรึกษาได้เป็นบางเรื่องเท่านั้น และยังช่วยปกปิดในสิ่งที่เด็กทำไม่ดีโดยไม่ให้พ่อได้รับรู้เพราะกลัวลูกจะถูกลงโทษ

2.1.3 นาย ค แม่เสียชีวิตตั้งแต่ยังเล็ก ถูกเลี้ยงดูโดยพ่อซึ่งไม่มีเวลาให้ความรัก ความอบอุ่นและการอบรมสั่งสอน จะเห็นได้ว่าเด็กที่เติบโตมาโดยไม่มีแม่ให้ความอบอุ่นและการอบรมสั่งสอน ทำให้เด็กขาดความรักความอบอุ่น ถูกทอดทิ้งให้เติบโตแต่ทางร่างกายแต่บกพร่องทางจิตใจขาดการกล่อมเกลาจิตใจให้อ่อนโยน จึงทำให้เด็กโหยหาความรักเด็กจึงหาที่พึ่งก็คือเพื่อนนั่นเอง เมื่อเพื่อนชวนให้ทำอะไรเด็กก็จะทำเพราะกลัวเพื่อนไม่รัก

2.2 ลักษณะการเลี้ยงดูเด็ก ทั้ง 3 ราย จะถูกเลี้ยงดูแบบตามใจและปล่อยปละละเลย ให้อิสระทางความคิดและส่งเสริมความอยากรู้ของเด็กทางด้านวัตถุมากกว่าจิตใจ ไม่สร้างระเบียบวินัยให้กับเด็กเพื่อให้เด็กเห็นคุณค่าในการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระพ่อแม่ ไม่ฝึกความรับผิดชอบให้แก่เด็กทำให้เด็กไม่เห็นคุณค่าในตนเอง ทำให้เด็กขาดความอดทนอดกลั้นต่อสิ่งเร้าที่มีอยู่รอบตัว เด็กอยากได้อะไรพ่อแม่ก็จะหามาให้ทันทีไม่ได้สอนให้เด็กรู้จักการรอคอยในสิ่งที่อยากได้

2.3 การศึกษา เด็กส่วนใหญ่ที่มีพฤติกรรมหนีเรียนจะอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 – 6 ซึ่งเป็นช่วงวัยรุ่นและเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต

2.4 ความสัมพันธ์ในครอบครัว เด็กจะมีลักษณะให้พ่อแม่ตอบสนองความต้องการของตน เมื่อไม่ได้ในสิ่งที่เด็กปรารถนาเด็กก็จะมีพฤติกรรมก้าวร้าวเอาแต่ใจตนเอง มีข้อต่อรองกับพ่อแม่ตลอดเวลา พ่อแม่จึงมีหน้าที่ตอบสนองในสิ่งที่เด็กอยากได้ จากการศึกษาวิจัยที่ 1 พบว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัว เด็กจะรู้สึกว่าพ่อแม่ไม่รักตน การศึกษาวิจัยที่ 2 พบว่า พ่อแม่หย่าร้างกัน ทำให้เด็กเกิดความสับสนในการปกครอง เพราะแม่จะตามใจและช่วยปกปิดในสิ่งที่เด็กกระทำผิด แต่พ่อจะเข้มงวด การศึกษาวิจัยที่ 3 พบว่า แม่เสียชีวิตตั้งแต่เด็กอายุ 10 ปี เด็กถูกเลี้ยงดูโดยบิดาและยาย บิดาไม่มีเวลาดูแลอย่างใกล้ชิดเพราะเป็นหัวหน้าครอบครัว ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนเด็กขาดความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่

2.5 สภาพแวดล้อมภายในบ้านไม่เหมาะสม เพราะมีสิ่งอำนวยความสะดวกสบายให้กับเด็กทุกอย่างจนเกินกับความต้องการของเด็ก มีความเป็นส่วนตัวพ่อแม่อิสระมากจนเด็ก

นำไปใช้ในทางที่ผิด จากการศึกษารายกรณีทุกรายโดยการสัมภาษณ์จากเด็ก ทำให้ทราบถึงสภาพแวดล้อมภายในครอบครัว พบว่า การศึกษารายกรณีที่ 1 มีฐานะปานกลาง สมาชิกในบ้านมีอยู่ด้วยกัน 4 คน สภาพภายในบ้านมีสิ่งอำนวยความสะดวกสบายทุกอย่าง ซึ่งรายได้บ้างเดือนก็ไม่เพียงพอกับรายจ่าย สิ่งของที่เด็กอยากได้เกินกำลังของพ่อแม่ แต่ก็พยายามหามาให้เด็กโดยไม่ได้อบรมสั่งสอนถึงความเหมาะสมกับฐานะ เด็กใช้จ่ายเกินตัวเมื่อไม่มีหรืออยากได้ก็จะใช้วิธีการขโมยของเพื่อน

3. ผลการศึกษารายกรณี

พฤติกรรมหนีเรียนของเด็กทั้ง 3 ราย ดังนี้

กรณีศึกษาของนาย ก

ประวัติ นาย ก เป็นบุตรคนคนเดียว บิดาและมารดาอยู่ด้วยกัน บิดามีอาชีพรับราชการตำรวจ มารดามีอาชีพขายของที่ตลาดนครไชยศรี จังหวัดนครปฐม นาย ก เป็นนักเรียนชายไทย อายุ 17 ปี ผิวสองสี ดำแดง รูปร่างผอมสูง แต่งกายสะอาด แต่แต่งกายผิดระเบียบโรงเรียน ร่างกายสะอาด เล็บมือและเล็บเท้าสะอาด เวลาเข้าใกล้จะมีกลิ่นบูหรีเป็นบางครั้ง มักนั่งเหม่อลอย ลักษณะเป็นคนไม่กล้าแสดงออก พูดน้อยและเวลาพูดจะพูดเสียงเบาเอาแต่ใจตนเอง หลีกเลี่ยงการเข้าไปในสถานที่ที่มีคนมาก ๆ เช่น โรงอาหาร บริเวณซุ้มหน้าเสาธง มีอารมณ์ไม่มั่นคง มีปมด้อย ใช้วิธีการหลบหนี ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ความสัมพันธ์ในครอบครัวดี มีทัศนคติต่อครูที่สอนไม่ดี

ปัญหา นาย ก มีพฤติกรรมหนีเรียนในลักษณะที่ นาย ก แต่งเครื่องแบบนักเรียนและมาโรงเรียนในตอนเช้า แต่นาย ก ไม่เข้าชั้นเรียนในบางรายวิชาที่ตนเองไม่ชอบ นาย ก แต่จะไปอยู่ที่ร้านเกมที่ยามสแควร์ บริเวณโรงเรียนที่เป็นมุมลับตาคน และสนามฟุตบอลหลังโรงเรียน

การวินิจฉัย จากการศึกษาพบว่า นาย ก มีพฤติกรรมหนีเรียน เนื่องจากตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ ปัญหาบุคลิกภาพไม่เหมาะสม นาย ก มีบุคลิกภาพขาดความเชื่อมั่นในตัวเองคล้อยตามคนอื่นได้ง่าย มีปมด้อยในเรื่องการเรียน มักจะใช้วิธีการหลบหนี มีปัญหาด้านการเรียนเนื่องจาก นาย ก หมกมุ่นเรื่องการเล่นเกม เล่นอินเทอร์เน็ตและเล่นดนตรี ทำให้ไม่สนใจการเรียน มักจะหนีเรียนเพื่อไปทำกิจกรรมดังกล่าว ปัญหาด้านครอบครัว ไม่ได้รับการเอาใจใส่จากบิดาและคิดว่าบิดาไม่รัก มารดาและย่าจะตามใจมาก จนทำให้ นาย ก ขาดวุฒิภาวะและขาดความอดทน เนื่องจากสัมพันธ์ภาพในครอบครัวได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจและปล่อยปละเลยอยากได้อะไรผู้ปกครองก็จะหามาให้ทุกอย่างโดยไม่มีเหตุผล บางครั้งอยากได้ของที่มีราคาแพงเกินความสามารถของผู้ปกครอง นาย ก ก็จะใช้วิธีการขโมยของเพื่อนนำไปขายแล้วมาซื้อของที่ตนเองอยากได้ ปัญหาด้านโรงเรียน เนื่องจากจำนวนนักเรียนในชั้นเรียนมากเกินไป และไม่ชอบบรรยากาศในการเรียนการสอน ทัศนคติต่อครูไม่ดีในรายวิชาที่ตนเองไม่ชอบ จึงทำให้ นาย ก ไม่มี

ความสุขเมื่ออยู่ในชั้นเรียน ปัญหาด้านสังคม นาย ก คบเพื่อนที่ชอบเที่ยวเตร่ มีการเสพบุหรี่ปริมาณมาก เพื่อนสนิทของนาย ก ส่วนใหญ่ไม่เรียนหนังสือและชวนกันหนีเรียน

การช่วยเหลือ การให้ความช่วยเหลือนาย ก คือ ผู้วิจัยให้คำปรึกษารายกรณีโดยใช้เทคนิคและวิธีให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง (Reality Theory) ของ วิลเลียม กลาสเซอร์ (William Glasser) ให้ความรักความสนใจแก่นาย ก อย่างสม่ำเสมอ ขอความร่วมมือจากครูที่เกี่ยวข้องกับนาย ก ได้แก่ ครูประจำชั้น ครูฝ่ายปกครอง ครูประจำวิชา และขอความร่วมมือกับผู้ปกครอง เพื่อปรึกษาปัญหาและแนวทางในการช่วยเหลือแก้ไข

สรุปและติดตามผล หลังจากการให้คำปรึกษา นาย ก เข้าใจตนเองและยอมรับตนเองมากขึ้น ยอมรับพฤติกรรมของตนเอง ทั้งที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม ได้รับรู้สิ่งแวดล้อมภายนอกอย่างถูกต้องมากขึ้น ทราบว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ต้องหนีเรียน และทราบว่าถ้าต้องการจะแก้ไขจะมีวิธีแก้ไขอย่างไร นาย ก มีความตั้งใจและอยากแก้ไขตนเอง จากการสัมภาษณ์ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา และจากแบบบันทึกการเข้าชั้นเรียน พบว่า นาย ก สนใจและตั้งใจเรียนมากขึ้น มีพฤติกรรมหนีเรียนลดลง

กรณีศึกษาของ นาย ข

ประวัติ นาย ข เป็นบุตรคนเดียว บิดามีอาชีพรับจ้างทำงานบริษัท มารดามีอาชีพทำธุรกิจส่วนตัว บิดามารดาหย่าร้างกัน นาย ข ผิวขาวเหลือง ใบหน้าคมเข้ม ผมหยักศกตัดผมสั้นทรงนักเรียน รูปร่างล่ำสัน แต่งกายสะอาดถูกต้องตามกฎระเบียบของโรงเรียน เล็บมือเล็บเท้าสะอาด ขณะเรียนหนังสือจะไม่มีสมาธิในการเรียนเท่าที่ควร คล้อยตามคนอื่นง่าย อารมณ์อ่อนไหว เชื้อมั่นในตนเองก้าวร้าวดื้อเงียบ ชอบเก็บตัวอยู่คนเดียวขี้อาย ไม่เชื่อฟังบิดามารดา ไม่มีเป้าหมายชีวิต

ปัญหา นาย ข มีพฤติกรรมหนีเรียนในลักษณะที่ นาย ข แต่งกายเครื่องแบบนักเรียนและมาโรงเรียนในตอนเช้า แต่นาย ข ไม่เข้าเรียนในบางรายวิชาที่ตนเองไม่ชอบและไม่สนใจ โดยนาย ข จะไปอยู่ที่จะไปอยู่ที่ร้านเกมที่สยามสแควร์ บริเวณโรงเรียนที่เป็นมุมลับตา และสนามฟุตบอลหลังโรงเรียน

การวินิจฉัย จากการศึกษาพบว่า นาย ข มีพฤติกรรมหนีเรียน เนื่องจากตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ นาย ข มีบุคลิกภาพคล้อยตามคนอื่นได้ง่าย ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ขี้อายและหลบหนีปัญหาด้านการเรียน ในช่วงโม่งเรียนนาย ข ไม่สนใจเรียน ไม่ทำงานส่งครู ทำให้นาย ข มักโดนครูดุ จึงเกิดความท้อแท้ไม่อยากเรียน ปัญหาด้านครอบครัว นาย ข เนื่องจากบิดามารดาหย่าร้างกันอีกทั้งได้รับการเลี้ยงดูอย่างปล่อยปละละเลย เพราะผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร โดยเฉพาะในด้านการเรียนทำให้นาย ข มีอิสระในการใช้ชีวิตเที่ยวเตร่กับเพื่อนโดยที่ผู้ปกครองไม่ทราบ ปัญหาด้านโรงเรียน พบว่า จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนมากเกินไป และนาย ข

ไม่ชอบบรรยากาศในการเรียนการสอน ปัญหาด้านสังคม เพื่อนสนิทของนาย ข มีอุปนิสัยไม่เห็นความสำคัญของการเรียน ชอบชวนหนีเรียน เพื่อนบางคนออกจากโรงเรียนกลางคัน

การช่วยเหลือ การให้ความช่วยเหลือนาย ข คือ ผู้วิจัยให้คำปรึกษารายกรณีโดยใช้เทคนิคและวิธีให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง (Reality Theory) ของ วิลเลียม กลาสเซอร์ (William Glasser) ให้ความรักความสนใจแก่นาย ข อย่างสม่ำเสมอ ขอความร่วมมือจากครูที่เกี่ยวข้องกับนาย ข ได้แก่ ครูประจำชั้น ครูฝ่ายปกครอง ครูประจำวิชา และขอความร่วมมือกับผู้ปกครอง เพื่อปรึกษาปัญหาและแนวทางในการช่วยเหลือแก้ไข

สรุปและติดตามผล นาย ข เข้าใจตนเองและยอมรับตนเองมากขึ้น ยอมรับพฤติกรรมของตนเอง ทั้งที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม ได้รับรู้สิ่งแวดล้อมภายนอกอย่างถูกต้องมากขึ้น ทราบว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ต้องหนีเรียน และทราบว่าถ้าต้องการจะแก้ไขจะมีวิธีแก้ไขอย่างไร นาย ข มีความตั้งใจและอยากแก้ไขตนเอง จากการสัมภาษณ์ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา และจากแบบบันทึกการเข้าชั้นเรียน พบว่า นาย ข สนใจและตั้งใจเรียนมากขึ้น มีพฤติกรรมหนีเรียนลดลง

กรณีศึกษาของนาย ค

ประวัติ นาย ค เป็นบุตรคนที่ 3 จากจำนวนพี่น้อง 3 คน บิดายังมีชีวิตอยู่แต่มารดาเสียชีวิต บิดาไม่สมรสใหม่ ประกอบอาชีพทำธุรกิจส่วนตัว นาย ค ผิวขาว ผมสั้นทรงนักเรียนรูปร่างผอมบาง เมื่อเข้าใกล้จะมีกลิ่นบูหรี ก้าวร้าวต่อเจียบไม่ยอมคน คล้อยตามคนอื่นง่าย ต้องฟังปาผู้อื่น มีปมด้อย มองโลกในแง่ร้ายชอบแยกตัวอยู่ตามลำพัง ไม่สนใจและไม่ตั้งใจเรียน ใช้เวลาว่างไม่เป็นประโยชน์ ไม่มีเป้าหมายในชีวิต

ปัญหา นาย ค มีพฤติกรรมหนีเรียน ในลักษณะที่ นาย ค แต่งเครื่องแบบนักเรียนออกจากบ้านมาโรงเรียนในตอนเช้าแต่ไม่เข้าเรียนในบางรายวิชาที่ไม่ชอบ บางครั้งแต่งเครื่องแบบมาโรงเรียนแต่ไม่เข้าโรงเรียน โดยนาย ค จะไปบ้านเพื่อนหรือไปห้างสรรพสินค้าและร้านเกม

การวินิจฉัย จากการศึกษา พบว่า นาย ค มีพฤติกรรมหนีเรียน เนื่องจากตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ บุคลิกภาพไม่เหมาะสม นาย ค มีบุคลิกภาพคล้อยตามคนอื่นได้ง่าย ต้องการฟังฟังอยู่เสมอ ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ถ้าเพื่อนชวนให้หนีเรียนก็จะหนีเรียนทันทีบางวันก็กลับบ้านดึก ทำให้นาย ค ไม่สามารถไปโรงเรียนได้ จึงเรียนไม่ทันเพื่อน จึงเกิดความท้อแท้ในการเรียน ปัญหาด้านการเรียน เมื่อนาย ค เรียนไม่ทันเพื่อน ทำการบ้านไม่ได้ จึงเกิดความท้อแท้เบื่อหน่ายและอายุเพื่อนๆในชั้นเรียน จึงไม่อยากเรียน ปัญหาด้านโรงเรียน พบว่า จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนมีจำนวนมากเกินไป และไม่ชอบบรรยากาศในการเรียนการสอน ปัญหาสังคม เพื่อนที่นาย ค คบชอบเที่ยวเตร่ ไม่สนใจการเรียน และนาย ค ใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ในการนอน ดูโทรทัศน์และเล่นเกม

การช่วยเหลือ การให้ความช่วยเหลือนาย ค คือ กลุ่มผู้วิจัยให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคและวิธีให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง (Reality Theory) ของ วิลเลียม กลาสเซอร์ (William Glasser) ให้ความรักความสนใจแก่นาย ค อย่างสม่ำเสมอ ขอความร่วมมือจากครูที่เกี่ยวข้องกับ

นาย ค ได้แก่ ครูประจำชั้น ครูฝ่ายปกครอง ครูประจำวิชา และขอความร่วมมือกับผู้ปกครอง เพื่อปรึกษาปัญหาและแนวทางในการช่วยเหลือแก้ไข

สรุปและติดตามผล นาย ค เข้าใจตนเองและยอมรับตนเองมากขึ้น ยอมรับพฤติกรรมของตนเอง ทั้งที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม ได้รับรู้สิ่งแวดล้อมภายนอกอย่างถูกต้องมากขึ้น ทราบว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ต้องหนีเรียน และทราบว่าถ้าต้องการจะแก้ไขจะมีวิธีแก้ไขอย่างไร นาย ค มีความตั้งใจและอยากแก้ไขตนเอง จากการสัมภาษณ์ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา และจากแบบบันทึกการเข้าชั้นเรียน พบว่า นาย ค สนใจและตั้งใจเรียนมากขึ้น มีพฤติกรรมหนีเรียนลดลง

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหนีเรียนของผู้รับการศึกษาทั้ง 3 รายกรณี สามารถสรุปได้ดังนี้

1. เกิดจากตัวแปรส่วนตัว ได้แก่

1.1 ด้านสุขภาพ ผู้รับการศึกษาไม่มีโรคประจำตัว

1.2 ด้านบุคลิกภาพ ผู้รับการศึกษามีบุคลิกภาพขาดความเชื่อมั่นในตนเอง คล้อยตามคนอื่นได้ง่าย

1.3 ด้านการเรียน ผู้รับการศึกษามีพื้นฐานการเรียนไม่ดี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เรียนไม่เข้าใจ

2. เกิดจากตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

2.1 ด้านครอบครัว ผู้รับการศึกษาได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและตามใจ ไม่ได้รับการเอาใจใส่จากบิดามารดาเท่าที่ควร

2.2 ด้านโรงเรียน ผู้รับการศึกษาไม่ชอบบรรยากาศในการเรียนการสอน จำนวนนักเรียนในห้องเรียนมีมากเกินไป

3. เกิดจากตัวแปรด้านสังคม ได้แก่

3.1 ด้านอิทธิพลสื่อมวลชน ผู้รับการศึกษาใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ในการดูโทรทัศน์และเล่นเกม

3.2 ด้านเพื่อน ผู้รับการศึกษาคบเพื่อนที่มีนิสัยเที่ยวเตร่ ไม่สนใจการเรียน

การช่วยเหลือ

ผู้วิจัยได้ให้ความช่วยเหลือผู้รับการศึกษาทั้ง 3 ราย โดยการให้คำปรึกษารายกรณีโดยใช้เทคนิคและทฤษฎีการให้คำปรึกษา ดังต่อไปนี้

เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง (Reality Theory) ของ วิลเลียม กลาสเซอร์ (William Glasser) ซึ่งทฤษฎีนี้เน้นถึงความสามารถในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยมและเอกลักษณ์ของตนที่ส่งผลถึงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และเชื่อว่าบุคคลสามารถแก้ไขปัญหของตนได้

ถ้าพิจารณาถึงสิ่งต่างๆตามที่เป็นจริงได้ โดยเน้นให้เด็กได้สะท้อนปัญหา ให้เกิดการยอมรับตนเอง และเข้าใจปัญหา ให้กำลังใจในการตัดสินใจตนเอง ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง

ซึ่งเลือกการให้คำแนะนำแบบนี้ จะพิจารณาถึงกรณีศึกษาที่เหมาะสมแก่การให้คำปรึกษา คือ มีความทุกข์เนื่องจากไม่สามารถพัฒนาตนเองไปสู่เอกลักษณ์ที่ประสบความสำเร็จในด้านการศึกษา ขาดความรับผิดชอบ ขาดการยอมรับ ไม่มีความสามารถที่จะสนองความต้องการให้ตนเอง เช่น ต้องการเรียนจบและมีงานทำ แต่หนีโรงเรียนบ่อยโดยให้เหตุผลว่าครูสอนไม่เข้าใจและโดนครูดุด่าทำให้ไม่อยากเรียน เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงภาวะความจริงที่จะเกิดขึ้น เพื่อไม่ให้เป็นการย้ำเตือนความรู้สึกกับเด็กเหล่านี้

เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Client-Centered Therapy) ของ คาร์ล อาร์ รอกเจอร์ส (Carl R.Rogers) ทฤษฎีนี้เน้นความจริงของชีวิตว่าผู้รับคำปรึกษามีความสามารถในตนเองที่จะเข้าถึงองค์ประกอบของชีวิตอันเป็นสาเหตุที่ทำให้ตนเองไม่มีความสุข ผู้รับคำปรึกษาที่มีความสามารถที่จะนำชีวิตและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบุคลิกภาพของตนเองให้เหมาะสมได้ โดยเน้นให้เด็กได้ระบายความรู้สึกโดยเล่าถึงชีวิตในอดีตจนถึงปัจจุบัน ในสิ่งที่เด็กอยากเล่า สร้างบรรยากาศให้อบอุ่น ไร้กังวล เพื่อนำไปสู่การร่วมมือในการพัฒนาตนเองต่อไปให้ความจริงใจต่อการช่วยเหลือ สร้างความมั่นใจแก่เด็ก ส่งเสริมให้มีกิจกรรมทางสังคม เพื่อไม่ให้เด็กอยู่กับตนเองจนกลับไปคิดเรื่องในอดีต

อภิปรายผล

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหนีเรียนของผู้รับการศึกษาทั้ง 3 รายกรณี สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. เกิดจากตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่

1.1 ด้านสุขภาพ พบว่า ผู้รับการศึกษาทั้ง 3 ราย จากการศึกษาระเบียบประวัติ สุขภาพจากทางโรงเรียน พบว่า ทั้ง 3 ราย ไม่มีโรคประจำตัว และโรคติดต่อร้ายแรง

1.2 ด้านบุคลิกภาพ พบว่า ผู้รับการศึกษาทั้ง 3 ราย ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง คล้อยตามคนอื่นง่าย จึงเป็นสาเหตุที่หนีเรียน ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้รับการศึกษาอยากที่จะเป็นที่ยอมรับของเพื่อน เมื่อเพื่อนชวนหนีเรียนจึงคล้อยตามและหนีเรียนในที่สุด ดังที่ ศรีเรือน แก้วกังวาน (2530: 117) กล่าวว่า เด็กวัยรุ่นมักจะใช้เวลากับกลุ่มเพื่อนในด้านการแต่งตัว ภาษาพูด การแสดงพฤติกรรมเพื่อเรียกร้องความสนใจ ในวัยนี้จะคบเพื่อนที่ถูกใจ มีความสนใจและบุคลิกคล้ายกับตน

1.3 ด้านการเรียน พบว่า ผู้รับการศึกษามีพื้นฐานการเรียนที่ไม่ดี จึงทำให้เรียนไม่รู้เรื่อง ไม่สามารถทำการบ้านส่งครูได้ จึงเกิดความอับอาย เมื่อถูกครูว่ากล่าวตักเตือน ที่ไม่ทำการบ้านส่ง และกลัวครูลงโทษ จึงทำให้หนีเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ จริยา วัฒนโสภณ (2540 : 48) กล่าวว่า บทเรียนที่ยากขึ้นแต่ระดับความสามารถของเด็กต่ำ กลัวถูกเรียกให้ยืนตอบคำถามหรือทำ

การบ้านไม่ได้ และอาจเคยถูกลงโทษเพราะการเรียนไม่ดี ต้องซ่อมหลายวิชา จึงเป็นสาเหตุทำให้เด็กหนีเรียน

2. เกิดจากตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อม

2.1 ด้านครอบครัว พบว่า ผู้รับการศึกษาไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควรและได้รับการตามใจจากบิดามารดา เนื่องจากบิดาและมารดาของผู้รับการศึกษาต้องทำงานทั้งคู่ เพื่อที่จะมีเงินเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว จึงทำให้ไม่มีเวลาที่จะใกล้ชิดลูก เพื่ออบรมสั่งสอนและให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษาและให้ความรัก บิดามารดาคิดว่าลูกโตเป็นวัยรุ่นแล้วสามารถที่จะรับผิดชอบตนเองได้ ไม่ต้องดูแลมากเหมือนกับวัยเด็ก จึงไม่ได้ดูแลเอาใจใส่มากนัก ทำให้ผู้รับการศึกษาเลือกทางดำเนินชีวิตที่ผิด คบเพื่อนที่นิสัยไม่ดี ชอบเที่ยวเตร่ การที่บิดามารดาไม่เอาใจใส่เรื่องการเรียน ทำให้ผู้รับการศึกษาไม่กระตือรือร้นในด้านการเรียน ซึ่งดูได้จาก การที่ผู้รับการศึกษา ใช้เวลาว่างดูโทรทัศน์ และเล่นเกมคอมพิวเตอร์เป็นส่วนใหญ่ ไม่ได้อ่านหนังสือในเวลาว่าง อีกทั้งบิดามารดาก็ไม่ค่อยมีเวลาสอน จึงทำให้ผู้รับการศึกษาไม่มีกำลังใจในการดูหนังสือ ผู้รับการศึกษาทำอะไรตามใจตนเอง กลายเป็นผลทำให้เป็นคนไม่ชอบอ่านหนังสือ ไม่รักการเรียน ไม่เห็นคุณค่าของการเรียน จึงมีส่วนผลักดันให้นักเรียนหนีเรียน ดังที่ ดารา ทีปะปาล (2538 : 188) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกไม่ผูกพันกับใคร เพราะไม่เคยได้รับความรัก ความอบอุ่น เด็กจึงเหมือนกับถูกทอดทิ้ง บางรายอาจต่อต้านอย่างเปิดเผยจนกลายเป็นเด็กเกเร ก้าวร้าว ดื้อ ขาดระเบียบ ซึ่งกล่าวสอดคล้องกับ อุมพร ตรังคสมบัติ (2548 : 60) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อ แม่ และลูกเป็นพื้นฐานของทุกสิ่งทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา และบุคลิกภาพรวมทั้งการสร้างแรงจูงใจใฝ่รู้และระเบียบวินัยในตัวเด็ก

2.2 ด้านโรงเรียน พบว่า ในห้องเรียนของผู้รับการศึกษามีจำนวนนักเรียนมากเกินไป ทำให้ครูไม่สามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ครูจะต้องสอนบทเรียนให้ทันเวลา บางครั้งไม่ได้ติดตามดูว่าผู้รับการศึกษาขาดเรียนหรือไม่ ทำให้ผู้รับการศึกษาคิดว่าถ้าหนีเรียนครูก็คงไม่ทราบ รวมทั้งผู้รับการศึกษามีความรู้สึกไม่ชอบบรรยากาศในการเรียนการสอน จึงทำให้ผู้รับการศึกษาไม่สนุกกับการเรียนและหนีเรียนในที่สุด ดังที่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2535 : 362) กล่าวว่า การที่ผู้สอนสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นโดยมีความเป็นมิตรกับผู้เรียน ช่วยชี้แนะให้ผู้เรียนเรียนอย่างเป็นลำดับขั้น จะทำให้ผู้เรียนมีความอบอุ่น รู้สึกอยากเรียน รักการเรียน รักวิชาที่เรียน ตลอดทั้งผู้สอนควรชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจถึงขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนและขอความร่วมมือจากผู้เรียนมากกว่าที่จะสร้างเงื่อนไข สร้างกฎระเบียบการเรียนอันจะทำให้ผู้เรียนรู้สึกเครียดเพราะความรับผิดชอบและสร้างวินัยในการเรียนนั้นจะต้องเกิดจากการตกลงกันทั้งสองฝ่าย ไม่ใช่เกิดจากผู้สอนเป็นคนกำหนด

3. เกิดจากตัวแปรด้านสังคม

3.1 ด้านอิทธิพลของสื่อมวลชน พบว่า ผู้รับการศึกษาใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ในการดูโทรทัศน์ระหว่างเวลา 17.00 – 22.00 น. ซึ่งควรจะเป็นเวลาที่นักเรียนจะต้องทบทวนบทเรียน ทำการบ้านหรืออ่านหนังสือ และรายการที่นักเรียนดูจะเป็นรายการที่ให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน

เช่น ละครหลังข่าว รายการเพลง การดูโทรทัศน์จะทำให้นักเรียนเป็นคนทันสมัย แต่งกายตามแฟชั่น ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ซึ่งไม่ค่อยได้ประโยชน์สาระ ทำให้ผู้รับการศึกษาติดนิสัยดูโทรทัศน์ และเล่นเกมคอมพิวเตอร์ จนทำให้อ่านหนังสือต่างๆ น้อยลง ดังที่ ลัดดา คล่องแคล่ว (2540 : 24) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยของความตื่นตัวที่จะรับข่าวสารของสังคม สนใจรับความรู้และข่าวสารทางสื่อมวลชนเพิ่มขึ้นมากกว่าวัยอื่นๆ ดังนั้นจึงมักเลือกรายการที่สอดคล้องกับความชอบและเจตคติของตน ถ้าเนื้อหาและคุณภาพของสื่อที่นำเสนอเป็นเรื่องคุณธรรม มีประโยชน์และให้ความรู้ที่ไม่เป็นพิษเป็นภัยแก่นักเรียน สื่อนั้นก็จะมีอิทธิพลทางบวก ในทางตรงข้ามถ้าเนื้อหาและคุณภาพของสื่อที่นำเสนอเป็นเรื่องที่เป็นแบบอย่างในทางก้าวร้าว ก่อการวินาศกรรมหรือลักษณะที่เป็นความรู้ที่ไม่เป็นประโยชน์ สื่อนั้นก็จะมีอิทธิพลทางลบ

3.2 ด้านเพื่อน พบว่า ผู้รับการศึกษาคบเพื่อนที่ชอบเที่ยวเตร่ ไม่สนใจการเรียน ผู้รับการศึกษาใช้เวลาเกือบทั้งหมดอยู่กับเพื่อนทั้งในเวลาเรียนและตอนเย็นหลังเลิกเรียนมักชวนกันไปดูและซื้อของใช้ต่างๆ ไปเดินเที่ยวตามห้างสรรพสินค้า และเล่นเกมในวันเสาร์และอาทิตย์ ผู้รับการศึกษา มักจะอ้างไปทำรายงานกับเพื่อนแต่แท้จริงแล้วกับนัดไปตามสถานที่ต่างๆ เช่น ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ ซึ่งเป็นโอกาสให้ได้ทดลองในสิ่งต่างๆ เช่น คบเพื่อนต่างเพศ ซึ่งเป็นความต้องการและความสนใจของผู้รับการศึกษาอยู่แล้ว ดังนั้นจึงทำให้ผู้รับการศึกษาสนิทสนมกับเพื่อน ไว้วางใจเพื่อนและรักเพื่อน เมื่อมีปัญหาเรื่องต่างๆ จึงมาขอคำปรึกษาเพื่อนเพราะคิดว่าเพื่อนสามารถที่จะช่วยแก้ปัญหาได้ลุล่วงเป็นอย่างดี เมื่อเพื่อนมีอิทธิพลต่อผู้รับการศึกษาในด้านจิตใจ ความคิด การกระทำ และการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตของผู้รับการศึกษา และเพื่อนที่ผู้รับการศึกษาคบมีนิสัยเที่ยวเตร่ ไม่รักการเรียน เมื่อชวนหนีเรียน ผู้รับการศึกษาจะคล้อยตามเลยหนีเรียนด้วย ซึ่งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2532 : 236) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อนักเรียนวัยรุ่นในด้านการเรียน ถ้านักเรียนคบเพื่อนที่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน เห็นคุณค่าและความสำคัญของการเรียนก็จะชักนำกันสนใจติดตามวิชาความรู้ที่ครูอบรมสั่งสอนเอาใจใส่ต่อการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม มีความขยันและอดทน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเรียนก็จะประสบความสำเร็จทางการเรียน ถ้านักเรียนคบเพื่อนที่ไม่เห็นความสำคัญของการเรียนก็จะแสวงหาความสนุกเพลิดเพลินด้วยการเที่ยวเตร่ตามห้างสรรพสินค้าหรือสถานเริงรมย์

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 นักเรียนที่หนีเรียน ควรมีความเชื่อมั่นในตนเอง ดูแลสุขภาพตนเองให้แข็งแรงอยู่เสมอ เมื่อมีปัญหาด้านการเรียนต้องกล้าถามครู ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ คบเพื่อนที่ส่งเสริมด้านการเรียน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียน

1.2 บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ควรแบ่งเวลาในการแนะนำลูกเกี่ยวกับการคบเพื่อน และให้คำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาการเรียนและอื่นๆ

1.3 ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา ควรให้ความดูแลเอาใจใส่นักเรียนให้มากขึ้น โดยเฉพาะในด้านการเรียน ตลอดจนรีบแก้ปัญหา หากเด็กมีพฤติกรรมหนีเรียน

1.4 เพื่อนควรสนับสนุนให้นักเรียนหนีเรียนได้แก้ไขและปรับปรุงพฤติกรรม ช่วยเหลือในด้านการเรียนเพราะเพื่อนสามารถช่วยเพื่อนได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

2.1 การวิจัยครั้งนี้จำกัดโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง จังหวัดกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยในโรงเรียนที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป เช่น ขนาดโรงเรียน ลักษณะโรงเรียน สภาพแวดล้อมของโรงเรียน

2.2 การวิจัยครั้งต่อไป ควรนำวิธีการศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี (Case Study) ไปศึกษากับนักเรียนที่มีพฤติกรรมอื่นๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2527) *เอกสารคำสอนการศึกษารายบุคคลเป็นรายกรณี*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กรมพลศึกษา. (2543) *รายงานลักษณะพฤติกรรมนักเรียนที่ประพฤติไม่เหมาะสมกับสภาพ และวัยทั่วประเทศไทยในปีงบประมาณ 2541 – 2542*. กรุงเทพฯ : กองสารวัตรนักเรียน กรมพลศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (2527) *คู่มือสารวัตรนักเรียน*. กรุงเทพฯ : กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิตติพงศ์ พัฒนพงศ์. (2538) *พฤติกรรมเบี่ยงเบนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขต กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- จารุวัตร เพ็ชรชัย. (2541). *การศึกษาองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุการหนีเรียนของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนหวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2540*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- จริยา วัฒนโสภณ. (2540, 2 กุมภาพันธ์). “ทำไมลูกไม่ยอมไปโรงเรียน” *ข่าวสารสุขภาพจิต ศูนย์สุขวิทยา*. 4 : 4 – 5.
- จำเนียร โชติช่วง. (2520). *เทคนิคการแนะแนว*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วนิช บรรจง. (2531). *ศิลปะการเข้าถึงจิตใจของเด็ก*. นครปฐม : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์
- ดวงกมล วงษ์ศรีหัส (2541). *การศึกษารายกรณีของนักเรียนที่มีปัญหาการปรับตัวใน ครอบครัวในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในชุมชนวัดบางขัน อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี*. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดาราทวี ปะปาล (2538). *สังคมวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ. : อมรการพิมพ์.
- ทศพร มณีศรีขำ. (2539) *การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล*. กรุงเทพฯ. : ภาควิชาการแนะแนวและ จิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ธัญชนก ศิริสุขชัยวุฒิ(2542). *การศึกษารายกรณีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เขตปทุมวัน กรุงเทพ*. ปรินญาณีพนธ์ (กศ.ม.จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธีรวุฒิ ประทุมพนรัตน์ (2528). *การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล*. สงขลา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.

- นันทิกา แยมสรวล (2529ล). *การศึกษาเฉพาะรายกรณี*. นครปฐม. ภาควิชาจิตวิทยาและการ
แนะแนว มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุหงา วชิรศักดิ์มงคล (2523). *การแนะแนวเบื้องต้น*. พิษณุโลก : แผนกเอกสารและการพิมพ์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พิษณุโลก.
- ปันทดา เพ็ชรสิงห์ (2530). *อบายมุขที่มีความสัมพันธ์กับการหนีโรงเรียนของนักเรียนวัยรุ่น
ในกรุงเทพ*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ประสาน ทิพย์ธารา. (2521). *พัฒนาการและการปรับตัวของวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พนม ลิ้มอารีย์. (2538). *การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล*. มหาสารคาม : ภาควิชาจิตวิทยา
แนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- พนม ลิ้มอารีย์. (ม.ป.ป.). *การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล*. มหาสารคาม : ภาควิชาจิตวิทยา
แนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- พรจันทร์ เจียรอดิตศักดิ์. (2537). *เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลการแนะแนวเบื้องต้น*.
กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรหมธิดา แสนคำเครือ (2528). *การแนะแนวเบื้องต้น*. พิษณุโลก : ภาควิชาจิตวิทยา
แนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2531). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ :
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พยอม อิงคตานุวัฒน์. (2530). *เด็กกับโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : ฝ่ายการเผยแพร่ความรู้สมาคม
วางแผนและครอบครัวแห่งประเทศไทย.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529). *การแนะแนวและการให้คำปรึกษาในโรงเรียนประถม*.
กรุงเทพฯ : ตำราอุดมศึกษาโครงการส่งเสริมการแต่งตำรา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ภิกขุ ปัญญานันทะ. (2528, 14 กรกฎาคม – กันยายน). “เด็กกับโรงเรียน” *วารสารครุศาสตร์*
ปีที่ 2528 (22) : 16 – 18.
- ภัทรกานต์ เผ่าบุญเกิด. (2530). *การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อปรับพฤติกรรมหนีเรียนของ
นักเรียนโรงเรียนเซนต์จอร์จ์หน้าอ่าวศึกษา*. ปริญญาโท ศศ.ม. (จิตวิทยาแนะแนว)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มงคล หลัคำ. (2536). *การศึกษาปัญหาพฤติกรรมเด็กในเขตชุมชนชั้นกลาง
กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีการสังเกตโดยตรง*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาคลินิก)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

- ราศรี ธรรมนิยม. (2524). **พฤติกรรมเด็กที่มีปัญหา 100 ชนิด**. วิทยาลัยครู
พระนครศรีอยุธยา.
- รุ่งทิพย์ ยอดประดู่. (2537). **การศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มี
พฤติกรรมก่อนในชั้นเรียนโรงเรียนหลวง สังกัดกรุงเทพมหานคร**.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2530). **จิตวิทยาพัฒนาการ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล.
- ศิรินันท์ เพชรทองคำ (2521). **จิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สมโภช เอี่ยมสุภาษิต. (2532). **การปรับพฤติกรรมในเด็ก**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมมาธิราช
- สังัด อุทรานันท์. (2525). **การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ**. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชา จันท์เอม. (2515). **จิตวิทยาการศึกษา**. พระนคร : ห้างหุ้นส่วนบำรุงสาสน์.
- สุชา จันท์เอม. (2539). **ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ : รู้เรา รู้เขา**. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.
- สุนีย์ ธีรวิรุฬห์. (2542). **การศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวในเขต
กรุงเทพมหานคร**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาพรรณ โคตรจรัส. (2528). **การศึกษาเฉพาะรายและการให้คำปรึกษา**. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาสินี กังวาลเนาวรัตน์ (2532). การหนีเรียน, **วารสารสุขภาพ**. 15 : 15.
สายหยุด ชมานันท์ (2521). **โครงการสุขภาพในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : คณะวิชาครุศาสตร์.
วิทยาลัยครูสวนดุสิต.
- อารีย์ ตันต์เจริญรัตน์ (2526). **การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล**. พิษณุโลก : ภาควิชาจิตวิทยา
การแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2543). **ปัญหาการเรียนและเทคนิคช่วยให้ลูกเรียนดี**. กรุงเทพฯ :
ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2548). **สร้างวินัยให้ลูกคุณ**. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว
- Brennan Jim. (1987). **The Social psychology of Runaways Lexington Books D.C.**
Massachusetts, Toronto: Heath and Company Lexington
- Donnell, William Edward O. (1978, Mach). "The Velative Effectiveness of Transectional
Analysis Group Counseling V.S. Gestalt Group Counseling Change in male Junior
High School Traunt" **Dissertation Abstracts International**. 3 (110) : 2745 A

Neumeyer, Martin H. (1955). *Juvenile Delinquency in Modern Society*. 2 nd ed. New Jersey : D. Van Nostrand Co.Inc.

Robert. John L. (1956, July). "Factor Associated with truancy," *Personal and Guidance*. 34 (6) : 431

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. เครื่องมือที่ใช้เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง
  - แบบบันทึกข้อมูลส่วนตัว
  - แบบบันทึกพฤติกรรมหนีเรียน

2. เครื่องมือและเทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
  - การสังเกต
  - การสัมภาษณ์
  - การเยี่ยมบ้าน
  - สังคมมิติ
  - แบบวัดอัตมโนทัศน์ด้านส่วนตัว
  - แบบวัดอัตมโนทัศน์ด้านครอบครัว
  - แบบวัดอัตมโนทัศน์ด้านสังคม
  - แบบสอบถามทัศนคติในการเรียน
  - แบบทดสอบการเติมประโยคให้สมบูรณ์
  - การให้คำปรึกษารายกรณี

แบบสอบถามส่วนบุคคล

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมข้อความในแบบสอบถามตรงกับความเป็นจริงที่สุด
การตอบตามความเป็นจริงจะเป็นประโยชน์แก่ตัวนักเรียนเอง

ก. ประวัติส่วนตัวและครอบครัว

1. ข้าพเจ้าชื่อ.....นามสกุล.....
กำลังศึกษาอยู่ในระดับ.....นับถือศาสนา.....เชื้อชาติ.....
สัญชาติ .....เกิดวันที่ .....เดือน .....พ.ศ. ....อายุ.....ปี
2. สถานที่เกิด.....ถนน.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....โทรศัพท์.....
อยู่บ้านตัวเองหรือบ้านเช่า.....มีห้องส่วนตัวหรือไม่.....
3. บิดาชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
อาชีพ.....รายได้เฉลี่ยเดือนละ.....บาท
สถานที่ทำงาน.....โทรศัพท์.....
มารดาชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
อาชีพ.....รายได้เฉลี่ยเดือนละ.....บาท
สถานที่ทำงาน.....โทรศัพท์.....
4. สถานภาพสมรสของบิดามารดา (เขียน เครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความ)
..... บิดามารดา.....บิดาและมารดาเลี้ยง
..... แยกกันอยู่.....มารดาถึงแก่กรรม
..... หย่าร้างกัน.....มารดาสมรสใหม่
..... บิดาสมรสใหม่ .....บิดาถึงแก่กรรม
5. นักเรียนพักอาศัยอยู่กับ (เขียน เครื่องหมาย หน้าข้อความ)
..... บิดามารดา .....บิดามารดาเลี้ยง
..... บิดา .....มารดาและบิดาเลี้ยง
..... มารดา .....บิดามารดาบุญธรรม
..... อื่นๆ (ระบุ).....

6. ผู้ปกครองชื่อ .....นามสกุล.....
เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยเป็น.....อายุ.....ปี
อาชีพ .....รายได้เฉลี่ยเดือนละ .....บาท
7. ระดับการศึกษาของบิดา.....
ระดับการศึกษาของมารดา .....
8. นักเรียนได้รับค่าใช้จ่ายประจำวันจาก.....ประมาณวันละ .....บาท
9. นักเรียนมีพี่น้องเกิดจากบิดามารดาเดียวกัน.....คน ชาย.....คน หญิง.....คน
นักเรียนมีพี่น้องเกิดจากบิดากับภรรยาคนอื่น.....คน ชาย.....คน หญิง.....คน
นักเรียนมีพี่น้องเกิดจากมารดากับสามีคนอื่น.....คน ชาย.....คน หญิง.....คน
10. พี่น้องของนักเรียนรวมทั้งตัวนักเรียนเรียงตามลำดับดังนี้

คนที่	อายุ	เพศ	การศึกษา	อาชีพ
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....

11. เพื่อนของนักเรียนที่สามารถจะติดต่อได้สะดวกที่สุด

ชื่อ.....นามสกุล.....ระดับการศึกษา.....
โรงเรียน.....โทรศัพท์.....
ที่บ้าน.....โทรศัพท์.....

ข. ประวัติสุขภาพ

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่เหมาะสมกับนักเรียนและเติม
ข้อความในช่องว่างตามความเป็นจริง

- สุขภาพของข้าพเจ้าขณะนี้ ( ) ดีมาก ( ) ดี ( ) พอใช้ ( ) ไม่ดีเลย
- ข้าพเจ้าเคยเจ็บป่วยอย่างหนักมาก่อน ( ) เคย ( ) ไม่เคย
ถ้าเคยเป็น บอกชื่อโรค .....อายุขณะเป็น ..... ปี
- ข้าพเจ้าเคยเป็นโรคเรื้อรังมาก่อน ( ) เคย ( ) ไม่เคย
ถ้าเคยเป็น บอกชื่อโรค .....อายุขณะเป็นโรค..... ปี

4. ข้าพเจ้าเคยประสบอุบัติเหตุร้ายแรงมาก่อน ( ) เคย ( ) ไม่เคย
ถ้าเคยประสบอุบัติเหตุอย่างไร .....
- ได้รับบาดเจ็บอะไรบ้าง .....
5. ข้าพเจ้าเคยเป็นลมวิงเวียนศรีษะบ่อยๆ ( ) เป็นเสมอ ( ) เป็นบ้าง ( ) ไม่เคยเป็น
6. ข้าพเจ้ามีปัญหาเกี่ยวกับโรคประสาท ( ) มีปัญหา ( ) ไม่มีปัญหา
7. ข้าพเจ้าต้องใช้แว่นสายตาในขณะนี้ ( ) ใช้เป็นประจำ ( ) ใช้บ้าง ( ) ไม่ต้องใช้
8. ข้าพเจ้าไม่เคยใช้แว่นสายตามาก่อนเลย แต่คิดว่าจำเป็นต้องใช้
( ) จำเป็นมาก ( ) จำเป็น ( ) ไม่จำเป็น
9. ในเรื่องการพูด ( ) ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการพูดคล่อง
( ) พูดไม่คล่อง
( ) พูดติดอ่าง
10. ในเรื่องการได้ยิน ( ) ชัดเจน ( ) ไม่ชัดเจน
11. ตามปกติข้าพเจ้านอนวันละ ( ) 4 - 6 ชั่วโมง ( ) 6 - 8 ชั่วโมง ( ) 8 - 10 ชั่วโมง
12. โรคประจำตัวของข้าพเจ้าที่เป็นอยู่เสมอ คือ .....
13. ในบางครั้งข้าพเจ้าวิตกกังวลอย่างมากเกี่ยวกับสุขภาพขณะนี้ ( ) วิตก ( ) ไม่วิตก
14. ขณะนี้ข้าพเจ้าสูง ..... ซม. น้ำหนัก ..... กก.
15. ตรวจสุขภาพปีละ ..... ครั้ง ครั้งสุดท้ายตรวจร่างกายเมื่อ .....
ตรวจที่.....

ค. ประวัติสังคมและกิจกรรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่เหมาะสมกับนักเรียน และเติมข้อความ
ในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. ที่อยู่ของครอบครัวของข้าพเจ้า ( ) บ้านบิตามารดา
( ) บ้านญาติ
( ) บ้านเช่า
( ) อื่น ๆ อธิบาย .....
2. ความรู้สึกของข้าพเจ้าต่อที่อยู่อาศัย ( ) ชอบ
( ) ชอบมาก
( ) ไม่ชอบเลย
3. เพื่อนๆ มาเที่ยวหรือเยี่ยมเยียนข้าพเจ้า ( ) มาบ้าง
( ) มาบ่อย ๆ

- ( ) ไม่มาเลย
4. ข้าพเจ้าชอบให้เพื่อนมาบ้าน ( ) ชอบให้มาเสมอ
( ) ชอบให้มาบ้างเป็นครั้งคราว
( ) ไม่ชอบให้มาเลย
5. ความรู้สึกของข้าพเจ้าเมื่อได้พบปะกับเพื่อน .....
6. ความรู้สึกของเพื่อนที่มีต่อข้าพเจ้า .....
7. ข้าพเจ้าได้รับอนุญาตให้ตัดสินใจด้วยตนเอง .....
8. ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ( ) ใช้เป็นประจำ
( ) ใช้น้าง
( ) ไม่ได้ใช้เลย
9. ข้าพเจ้าชอบฟังวิทยุ
( ) ชอบฟังเป็นประจำ ( ) ชอบฟังบ้าง ( ) ไม่ชอบฟังเลย
10. ข้าพเจ้าชอบดูโทรทัศน์
( ) ดูเป็นประจำ ( ) ดูบ้าง ( ) ไม่ได้ดูเลย
11. ข้าพเจ้าชอบดูภาพยนตร์
( ) ดูบ่อย ( ) ดูบางครั้ง ( ) ไม่ได้ดูเลย
12. ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือประเภท
( ) ผจญภัย ( ) ลึกลับ ( ) รักใคร่
( ) ตลกขบขัน ( ) วิทยาศาสตร์ ( ) กีฬา
( ) ประวัติศาสตร์ ( ) โคลงบทละคร ( ) แนวจินตนาการ
( ) เครื่องยนต์กลไก ( ) ชีวิตประวัติ
13. ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน
( ) เป็นประจำ ( ) เป็นครั้งคราว ( ) ไม่เคยอ่านเลย
14. ข้าพเจ้าชอบเล่นกีฬากลางแจ้ง
( ) ชอบมาก ( ) ชอบบ้าง ( ) ไม่ชอบเลย
15. ข้าพเจ้าชอบเล่นกีฬาในร่ม
( ) ชอบมาก ( ) ชอบบ้าง ( ) ไม่ชอบเลย
กีฬาในร่มที่ข้าพเจ้าชอบมากที่สุด.....
16. ข้าพเจ้าเคยแสดงละครในงานต่างๆ ( ) เคย ( ) ไม่เคย

17. ข้าพเจ้าสามารถเล่นดนตรี ( ) ได้ดี ( ) พอใช้ ( ) ไม่ได้เลย
 18. ข้าพเจ้าชอบร้องเพลง ( ) ชอบมาก ( ) ชอบบ้าง ( ) ไม่ชอบเลย
 ประเภทของเพลงที่ชอบ คือ .....
 19. ข้าพเจ้ามีความสนใจนาฏศิลป์ไทย ( ) สนใจมาก ( ) สนใจบ้าง ( ) ไม่สนใจเลย
 20. ข้าพเจ้า ( ) ทำ ( ) ไม่ทำงานพิเศษหรือหารายได้ส่วนตัว
 21. งานอดิเรกของข้าพเจ้า คือ .....

ง. กิจกรรม การศึกษา และปัญหาของข้าพเจ้า

1. เมื่อปีที่แล้วข้าพเจ้าได้เข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนได้จัด คือ .....
 กิจกรรมที่ข้าพเจ้าชอบมากที่สุด คือ .....
2. ข้าพเจ้า ( ) เคย ( ) ไม่เคย เป็นหัวหน้ากลุ่มในทำภารกิจกรรม
 ข้าพเจ้า ( ) เคย ( ) ไม่เคย เป็นหัวหน้าชั้น
3. ในโรงเรียนนี้ข้าพเจ้ามี
 ( ) เพื่อนมาก ( ) เพื่อนน้อย ( ) ไม่มีเพื่อนเลย
 เพื่อนที่ดีที่สุดของข้าพเจ้าชื่อ .....
- สิ่งที่ข้าพเจ้าและเพื่อนที่ดีที่สุดของข้าพเจ้าทำด้วยกันเสมอ คือ .....
4. ตามปกติข้าพเจ้าใช้เวลาอ่านหนังสือเรียนในวันหนึ่ง ๆ ประมาณ ..... ชั่วโมง
 ข้าพเจ้า ( ) มี ( ) ไม่มี สถานที่เงียบสงบเหมาะกับการอ่านหนังสือหรือทำการบ้าน
5. ความรู้สึกของข้าพเจ้าเกี่ยวกับวิชาที่เคยเรียน
ชอบมากที่สุด	ชอบน้อยที่สุด	ยากที่สุด	ง่ายที่สุด
(วิชา)	(วิชา)	(วิชา)	(วิชา)
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
6. วิชาที่ข้าพเจ้าต้องท่องบ่นเอาใจใส่มากที่สุด .....
7. ข้าพเจ้า ( ) ทำ ( ) ไม่ได้ทำตารางกำหนดการไว้ดูหนังสือ
8. ข้าพเจ้าทำให้มีสมาธิในเวลาดูหนังสือ ( ) ได้ง่าย ( ) ได้ยาก
9. ข้าพเจ้า ( ) ต้องการ ( ) ไม่ต้องการ ( ) คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียน
10. ตามปกติข้าพเจ้า ( ) ชอบ ( ) ไม่ชอบ เรียนหนังสือและเมื่อเปรียบเทียบกับ
 เพื่อน ๆ ข้าพเจ้าเรียนอยู่ในหลักเกณฑ์ ( ) ดี ( ) ปานกลาง ( ) ใช้ไม่ได้
11. เมื่อข้าพเจ้าเติบโตขึ้น บิดาต้องการให้มีอาชีพ .....
- มารดาต้องการให้มีอาชีพ .....
- ข้าพเจ้าต้องการมีอาชีพ .....

12. ข้าพเจ้าตั้งใจจะเรียนให้จบชั้นสูงสุดของโรงเรียนแห่งนี้
 ( ) ตั้งใจแน่วแน่ ( ) ไม่แน่ใจ ( ) ไม่ตกลง
13. ข้าพเจ้าต้องการจะเรียนจบระดับ ( ) ปริญญาตรี
 ( ) ปริญญาโท
 ( ) ปริญญาเอก
 ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ .....
14. อาชีพที่ข้าพเจ้าเลือกตามความตั้งใจของข้าพเจ้าในขณะนี้เรียงตามลำดับ
 1 ..... 2 .....
 3 ..... 4 .....
15. ความรู้สึกของข้าพเจ้าเกี่ยวกับความเป็นอยู่ในโรงเรียนแห่งนี้
 .....
 .....
16. ความรู้สึกของข้าพเจ้าเกี่ยวกับความเป็นอยู่ทางบ้าน
 .....
 .....
17. ปัญหาหรือความไม่สบายใจที่ข้าพเจ้าต้องการได้รับความช่วยเหลือ
 1 ..... 2 .....
 3 ..... 4 .....

ชื่อ..... นามสกุล ..... เพศ ..... ชั้น .....

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด การตอบตามความเป็นจริง จะเป็นประโยชน์แก่ตัวนักเรียนเองและข้อมูลในแบบสอบถามจะเก็บรักษาเป็นความลับ

1. ในภาคเรียนที่ผ่านมานักเรียนเคยมีพฤติกรรมหนีเรียนบ้างหรือไม่

☐ เคย	☐ ไม่เคย
---------------------------	------------------------------
2. จำนวนครั้งของการหนีเรียนประมาณกี่ครั้งในภาคเรียนที่ผ่านมา

☐ 1 ครั้ง / ภาคเรียน	☐ 3 ครั้ง / ภาคเรียน
☐ 2 ครั้ง / ภาคเรียน	☐ 4 ครั้ง / ภาคเรียน
☐ มากกว่า 4 ครั้ง / ภาคเรียน	
3. ลักษณะของการหนีเรียนในแต่ละครั้งมีลักษณะในข้อใด (หากมีมากกว่า 1 ลักษณะให้เรียงลำดับ จากมากไปหาน้อย)

☐ นักเรียนแต่งเครื่องแบบออกจากบ้านในตอนเช้า แต่ไม่ไปโรงเรียน
☐ นักเรียนแต่งเครื่องแบบมาโรงเรียน และไม่เข้าชั้นเรียนตลอดทั้งวัน
☐ นักเรียนแต่งเครื่องแบบมาโรงเรียน และไม่เข้าชั้นเรียนในบางรายวิชา
4. ในกรณี นักเรียนแต่งเครื่องแบบมาโรงเรียนแต่ไม่ไปโรงเรียน นักเรียนไปสถานที่ใดต่อไปนี่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ห้างสรรพสินค้า	☐ โรงภาพยนตร์
☐ สวนสาธารณะ	☐ สถานบริการ เช่น ตู้เกมส์ โต๊ะสนุก
☐ บ้านเพื่อน	☐ อื่น ๆ ระบุ .....
5. ในกรณี นักเรียนแต่งเครื่องแบบมาโรงเรียน และไม่เข้าชั้นเรียนตลอดทั้งวัน นักเรียนไปสถานที่ใด ต่อไปนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ห้างสรรพสินค้า	☐ สถานบริการ เช่น ตู้เกมส์ โต๊ะสนุก
☐ สวนสาธารณะ	☐ โรงพลศึกษา
☐ บ้านเพื่อน	☐ โรงอาหาร

○ อื่น ๆ ระบุ .....

**ตัวอย่างแบบฟอร์มบันทึกการสังเกต
แบบระเบียบเหตุการณ์ (Anecdotal Record)**

ชื่อผู้ถูกสังเกต.....อายุ.....ปี เพศ.....

วันเวลาที่สังเกต.....สถานที่.....

.....ครั้งที่.....

พฤติกรรมที่สังเกตได้ .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็นของผู้สังเกต .....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะของผู้สังเกต .....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

ตัวอย่างแบบฟอร์มสำหรับบันทึกการสัมภาษณ์
การสัมภาษณ์ ครั้งที่ .....

ชื่อ .....นามสกุล.....อายุ ..... ปี
 วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .... เวลา ..... น.
 สถานที่ .....

จุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์ .....

.....

สรุปผลจากการสัมภาษณ์ .....

.....

.....

ความคิดเห็น .....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ .....

.....

.....

นัดสัมภาษณ์ครั้งต่อไปวันที่ ..... เวลา ..... น.
 สถานที่ .....

.....

ลงชื่อผู้สัมภาษณ์ .....

ตัวอย่างแบบฟอร์มบันทึกการเยี่ยมบ้าน

รายการเยี่ยมบ้าน
ครั้งที่ .....

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ.....

ชื่อ - สกุล ผู้เยี่ยมบ้าน.....

ชื่อนักเรียน .....ชั้น .....

ชื่อผู้ปกครอง บิดา .....มารดา .....

บ้านเลขที่ ..... โทรศัพท์ .....

1.สภาพบ้านและบริเวณที่ตั้ง .....

.....

.....

- 2.สภาพภายในบ้าน .....
- .....
- .....
- 3.ลักษณะท่าทีของผู้ปกครอง .....
- .....
- .....
- 4.เจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน .....
- .....
- 5.เจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กและการเรียนของเด็ก .....
- .....
- 6.ภาวะการเรียนของเด็กที่บ้าน (เช่น โอกาสในการอ่านหนังสือ ฯลฯ) .....
- .....
- 7.ลักษณะของเพื่อนบ้าน เพื่อนเล่นของเด็ก .....
- .....
- 8.ความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว .....
- .....
- 9.คำแนะนำที่ผู้ปกครองเสนอแนะต่อสถาบันการศึกษา .....
- .....

สังคมมิติ (Sociometry)

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....

ผู้เลือก

สถานการณ์ : สมมุตินักเรียนได้รับบัตรเที่ยวสวนสนุกฟรี 3 ใบ นักเรียน
จะชวนใครไปกับตนเอง ให้เลือกเพื่อนในห้องเรียนเดียวกัน

อันดับที่ 1 คือ .....

อันดับที่ 2 คือ .....

แบบวัดอัตมโนทัศน์

คำสั่ง	โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วระบุข้อความนั้น ๆ เป็นจริงมากน้อยเพียงใด สำหรับ ตัว ท่านโดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้
จริงที่สุด	หมายความว่า เมื่อท่านคิดว่าข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริง
ส่วนใหญ่จริง	หมายความว่า เมื่อท่านคิดว่าข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริง ของท่านเป็นส่วนใหญ่
จริงบ้างไม่จริงบ้าง	หมายความว่า เมื่อท่านคิดว่าข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริง ของท่านเพียงร้อยละ 50 หรือเพียงครึ่งหนึ่ง
ส่วนใหญ่ไม่ค่อยจริง	หมายความว่า เมื่อท่านคิดว่าข้อความนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริง ของท่านเพียงเล็กน้อย
ไม่จริงเลย	หมายความว่า เมื่อท่านคิดว่าข้อความนั้นไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง ของท่านเลย

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....อายุ.....ปี

1.1 อັตมโนทัศน์ด้านส่วนตัว

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	ส่วนใหญ่ จริง	จริงบ้าง ไม่จริงบ้าง	ส่วนใหญ่ ไม่จริง	ไม่จริง เลย
1	ฉันเป็นคนร่าเริง					
2	ฉันสามารถควบคุมตัวเองได้					
3	ฉันเป็นคนใจเย็น					
4	ไม่ค่อยมีใครชอบฉัน					
5	ไม่ค่อยมีใครรู้จักฉัน					
6	จิตใจของฉันไม่ค่อยสงบ					
7	ฉันรู้สึกพอใจในตัวเอง					
8	ฉันเป็นคนฉลาด					
9	ฉันเป็นคนสุภาพ					
10	ฉันไม่อยากเป็นอย่างที่ฉันเป็นในปัจจุบัน					
11	ฉันรู้สึกเกลียดตัวเอง					
12	ฉันอยากเป็นคนที่ไม่ยอมแพ้อะไรง่าย ๆ					
13	ฉันสามารถดูแลตัวเองได้					
14	ฉันสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ของตัวเองได้					
15	ฉันยอมรับคำติชมได้โดยไม่รู้สึกโกรธ					
16	ฉันเปลี่ยนใจบ่อย ๆ					
17	ฉันไม่ค่อยคิดก่อนทำ					
18	เวลาฉันมีปัญหา ฉันจะไม่หาทางแก้ปัญหา					
19	บางครั้งฉันก็ไม่พูดความจริง					
20	บางครั้งฉันก็คิดแต่เรื่องที่ไม่ดี					
21	ฉันโกรธบ้างเป็นบางครั้งคราว					
22	เมื่อฉันไม่สบายใจ ฉันหงุดหงิด					

23	ฉันไม่ชอบทุกๆ คนที่รู้จักฉัน					
24	ฉันเคยนิทาคนอื่นบ้างเป็นบางครั้ง					
25	บางครั้งฉันรู้สึกว่าการตลกขบขันเป็นเรื่องไร้สาระ					
26	บางครั้งฉันก็อยากสาบถสาบาน					
27	ไม่ว่าจะแข่งขันอะไรกับใครฉันก็อยากชนะมากกว่าแพ้					
28	บางครั้งฉันก็ผลัดวันประกันพรุ่ง					

1.2 อัตมโนทัศน์ด้านครอบครัว

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	ส่วนใหญ่ จริง	จริงบ้าง ไม่จริงบ้าง	ส่วนใหญ่ ไม่จริง	ไม่จริง เลย
1	เมื่อฉันมีปัญหา ครอบครัวของฉันก็พร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือ					
2	ฉันเป็นคนสำคัญคนหนึ่งของครอบครัวของฉัน					
3	ครอบครัวของฉันเป็นครอบครัวที่มีความสุข					
4	คนในครอบครัวของฉันไม่รักกัน					
5	สมาชิกในครอบครัวไม่เชื่อถือในตัวฉัน					
6	ฉันรู้สึกว่าสมาชิกในครอบครัวไม่ไว้วางใจฉัน					
7	ฉันพอใจที่สมาชิกในครอบครัวของฉันรักใคร่ผูกพัน และเอื้ออาทรกัน					
8	ฉันดูแลเอาใจใส่พ่อแม่ของฉันเท่าที่ฉันจะทำได้					
9	ฉันพยายามเข้าใจคนในครอบครัวของฉันเท่าที่ฉันทำได้					
10	ฉันรู้สึกไม่สบายใจ เมื่อถูกสมาชิกในครอบครัวตักเตือน					
11	ฉันควรจะไว้วางใจสมาชิกในครอบครัวของฉันให้มากกว่านี้					
12	ฉันควรรักครอบครัวของฉันให้มากกว่านี้					

13	ฉันพยายามให้ความยุติธรรมกับสมาชิกทุกคนในครอบครัว					
14	ฉันสนใจ เอาใจใส่สมาชิกในครอบครัวของฉัน					
15	ฉันช่วยทำงานบ้าน					
16	ฉันไม่ค่อยลงรอยกับสมาชิกในครอบครัว					
17	ฉันพร้อมที่จะทำตามคำสั่งของพ่อแม่ แม้ว่าไม่อยากทำก็ตาม					
18	ฉันไม่ได้ประพฤติตัวตามที่ครอบครัวของฉันต้องการ					

1.3 อึดมโนทัศน์ด้านสังคม

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงบ้าง ไม่จริงบ้าง	ส่วนใหญ่ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1	ฉันเป็นคนที่มีไม่ตรีจิต มีน้ำใจ					
2	เพื่อน ๆ ผู้หญิงนิยมชมชอบฉัน					
3	เพื่อน ๆ ผู้ชายนิยมชมชอบฉัน					
4	ฉันรู้สึกไม่พอใจทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้					
5	ฉันไม่สนใจเรื่องราวของคนอื่น					
6	ฉันเข้ากับคนอื่นได้ยาก					
7	ฉันเป็นที่รู้จักในวงสังคม					
8	ฉันพร้อมที่จะให้บริการคนอื่น แต่ก็ต้องไม่มากเกินไป					
9	ฉันพอใจที่สามารถให้ความช่วยเหลือผู้อื่น					
10	ฉันควรจะสุภาพกับคนอื่นให้มากขึ้น					
11	ฉันเก่งในการเข้าสังคม					

12	ฉันควรจะเป็นมิตรกับคนอื่นให้มากขึ้น					
13	ฉันพยายามที่จะเข้าใจความคิดความรู้สึกของผู้อื่น					
14	ทุกคนที่ฉันรู้จักต่างมีข้อดีของตนเอง					
15	ฉันเข้ากับคนอื่นได้ดี					
16	ฉันมีความรู้สึกไม่ดีกับคนบางคน					
17	ฉันไม่ยอมยกโทษให้ใครง่ายๆ					
18	ฉันรู้สึกลำบากใจที่จะพูดกับคนแปลกหน้า					

แบบสอบถามทัศนคติในการเรียน

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อทัศนคติในการเรียน คำตอบของนักเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่องานวิจัยในครั้งนี้ คำตอบของนักเรียนจะถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับไม่นำมาเปิดเผย และแบบสอบถามนี้ไม่มีผลต่อการพิจารณาคะแนนในวิชาใด ๆ ทั้งสิ้น ขอให้นักเรียนตอบด้วยความสบายใจ คำตอบที่ตอบไม่มี ข้อใดถูกหรือผิด และขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียน ให้มากที่สุด

2. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ความรู้สึกและความคิดเห็นในช่องเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตัวอย่าง

ข้อ	ทัศนคติในการเรียน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
0	คนที่ไม่ได้เรียนหนังสือถูก หลอกลวงได้ง่าย.....	✓				
00	ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อหน่าย ท้อแท้ เนื่องจากครูสอนเร็วเกินไปจน ข้าพเจ้าตามไม่ทัน.....				✓	

อธิบาย

ข้อที่ (0) เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายความว่า นักเรียนเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าคนที่ไม่ได้เรียนหนังสือถูกหลอกลวงได้ง่าย

(00) ไม่เห็นด้วย หมายความว่า นักเรียนไม่เห็นด้วยว่านักเรียนรู้สึกเบื่อหน่าย ท้อแท้ เนื่องจากครูสอนเร็วเกินไปจนนักเรียนตามไม่ทัน

3. แบบสอบถามทั้งหมดมี 58 ข้อ ขอให้นักเรียนตอบให้ครบทุกข้อ

4. ก่อนลงมือทำแบบสอบถาม กรุณากรอรายละเอียดบางประการของนักเรียนลงในตอนที่ 1 แล้วจึงลงมือทำในตอนที่ 2 ต่อไป

ขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือ

ตอนที่ 1 โปรดเติมข้อความลงในช่องว่าง

- ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี เพศ.....
ชั้น.....
- ผลการสอบภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 .....

ตอนที่ 2 โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความรู้สึกและความคิดเห็นในช่อง
เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

แบบสอบถามทัศนคติในการเรียน

ข้อ	ทัศนคติในการเรียน	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
1	การเรียนช่วยให้ตัดสินใจดีขึ้น..	.....	.....	.....	.....	.....
2	ข้าพเจ้าคิดว่าคนที่เรียนหนังสือกับคนที่ไม่ได้เรียนสามารถดำรงชีวิตเหมือนกันทุกอย่าง.....	.....	.....	.....	.....	.....
3	การศึกษาช่วยพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้น	.....	.....	.....	.....	.....
4	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณครูช่วยเหลือเด็กทุกคนเหมือนกัน.....	.....	.....	.....	.....	.....
5	เมื่อมีงานแสดงหรือนิทรรศการทางวิชาการเพื่อนช่วยข้าพเจ้าไปด้วยเสมอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
6	การสอบเข้าเรียนต่อในระดับสูงเป็นการไม่คุ้มค่ากับการเรียนเวลา เงิน...	.....	.....	.....	.....	.....
7	วิธีการสอนของคุณครูน่าเบื่อหน่ายทำให้ข้าพเจ้าไม่อยากเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
8	คนที่มีการศึกษาจะสามารถแก้ปัญหา	.....	.....	.....	.....	.....

	ได้ดีกว่าคนที่ไม่มี การศึกษา.....	.....	.....	.....	.....	.....
9	ข้าพเจ้าเชื่อว่าครูห่วงใยลูกศิษย์ เสมอ.....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อ	ทัศนคติในการเรียน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
10	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าครูไม่เข้าใจความ ต้องการของนักเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
11	มีเหตุการณ์อื่น ๆ น่าสนุกกว่าการไป โรงเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
12	เพื่อนชอบจับกลุ่มคุยในขณะที่เรียน..	.....	.....	.....	.....	.....
13	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าครูเปิดโอกาสให้ นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่าง เต็มที่ในเรื่องการเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
14	เพื่อนเอาเปรียบข้าพเจ้าในเรื่องการ เรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
15	คนที่เรียนหนังสือมีโอกาสหางานทำ ได้ง่ายกว่าคนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ...	.....	.....	.....	.....	.....
16	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าครูให้กำลังใจ นักเรียนที่เรียนอ่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
17	การเรียนหนังสือน่าเบื่อหน่าย.....	.....	.....	.....	.....	.....
18	เพื่อนชมเชยเมื่อข้าพเจ้าทำงานที่ครู มอบหมายให้เสร็จตามเวลาที่ กำหนด.....	.....	.....	.....	.....	.....
19	ครูไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของ นักเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
20	แม้ข้าพเจ้าจะไม่ชอบวิชานั้น ๆ	.....	.....	.....	.....	.....

	ข้าพเจ้าก็มุ่งมั่นจะเรียนต่อไปเพื่อ ความสำเร็จในการเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
21	คุณเป็นผู้หวังดีต่อนักเรียนอย่าง แท้จริง.....	.....	.....	.....	.....	.....
22	เพื่อนช่วยแนะนำสิ่งใหม่ ๆ ในเรื่อง การเรียนแก่ข้าพเจ้า.....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อ	ทัศนคติในการเรียน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
23	ครูสามารถเสนอแนะและให้ คำปรึกษาในเรื่องการเรียนของ นักเรียนทุกคน	.....	.....	.....	.....	.....
24	เพื่อนของข้าพเจ้าสนใจเรื่องอื่น มากกว่าเรื่องเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
25	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเอาความรู้สึกชอบ หรือไม่ชอบมาเกี่ยวข้องในการให้ คะแนน.....	.....	.....	.....	.....	.....
26	การอ่านหนังสือทำให้รอบรู้ มากขึ้น.....	.....	.....	.....	.....	.....
27	การศึกษาทำให้เสียเวลาและโอกาส ในการทำงาน.....	.....	.....	.....	.....	.....
28	ครูของข้าพเจ้าสามารถอธิบายสิ่งที่ ครูสอนให้นักเรียนเข้าใจได้ดี....	.....	.....	.....	.....	.....
29	เพื่อนชวนข้าพเจ้าไปเรียนพิเศษ เป็นครั้งคราว.....	.....	.....	.....	.....	.....
30	ข้าพเจ้าคิดว่าคุณไ้ทำงานนักเรียน	.....	.....	.....	.....	.....

	หนักเกินไป.....	.....	.....	.....	.....	.....
31	ครูของข้าพเจ้าทำโทษนักเรียนอย่างสมเหตุสมผล.....	.....	.....	.....	.....	.....
32	ข้าพเจ้ารู้สึกอยากหนีเรียนเมื่อมีสิ่ง ที่ข้าพเจ้าอยากทำมากกว่า.....	.....	.....	.....	.....	.....
33	ข้าพเจ้าคิดว่าครูชอบแสดงอำนาจ เหนือนักเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
34	การเรียนหนังสือมีประโยชน์ต่อ ชีวิตประจำวัน.....	.....	.....	.....	.....	.....
35	ข้าพเจ้าคิดว่าครูให้งานนักเรียนทำ โดยที่ครูไม่ได้สอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
36	ครูของข้าพเจ้าชอบให้นักเรียน ทำงานเป็นกลุ่มซึ่งช่วยให้การเรียน การสอนน่าสนใจ.....	.....	.....	.....	.....	.....
ข้อ	ทัศนคติในการเรียน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
37	เพื่อนชวนข้าพเจ้าหนีเรียนเสมอ.	.....	.....	.....	.....	.....
38	สิ่งที่ข้าพเจ้าเรียนไม่มีความหมาย สำหรับข้าพเจ้าเลย.....	.....	.....	.....	.....	.....
39	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองได้รับความ ช่วยเหลือจากเพื่อนในเรื่องการ เรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
40	ครูมักจะอธิบายหรือตอบคำถาม ต่างๆโดยใช้ถ้อยคำที่ข้าพเจ้าเข้าใจ ยาก.....	.....	.....	.....	.....	.....
41	ครูของข้าพเจ้ามีวิธีทำให้วิชา ต่าง ๆ น่าสนใจ.....	.....	.....	.....	.....	.....
42	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าความสนุกสนานมี ความสำคัญมากกว่าการเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....

43	แผ่นภาพหรือรูปภาพที่ครูให้ดูการ ยกตัวอย่างไม่น่าสนใจ.....	.....	.....	.....	.....	.....
44	ข้าพเจ้าอยากจะทำเลิคบเพื่อนบาง คนเพราะเขาไม่ตั้งใจเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
45	เพื่อนจะทบทวนบทเรียนที่ข้าพเจ้า ไม่เข้าใจก่อนสอบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
46	ข้าพเจ้าคิดว่าครูตั้งใจที่จะทดสอบ นักเรียนในวันถัดจากคืนที่มีงาน ประเพณี เช่น งานวันปีใหม่ งาน ลอยกระทง.....	.....	.....	.....	.....	.....
47	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณมีใจคับแคบใน เรื่องการเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
48	การเรียนหนังสือทำให้เกิดความ ทุกข์ใจ.....	.....	.....	.....	.....	.....
49	ข้าพเจ้าเชื่อว่าครูมักจะหลีกเลี่ยง การอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาและ เหตุการณ์ปัจจุบัน.....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อ	ทัศนคติในการเรียน	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
50	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นทำให้การเรียน ของข้าพเจ้าไม่ได้ผล เท่าที่ควร.....	.....	.....	.....	.....	.....
51	สิ่งที่สอนในโรงเรียนไม่ได้ช่วย แก้ปัญหาของผู้เรียนใน ชีวิตประจำวัน.....	.....	.....	.....	.....	.....
52	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณครูตักตักนักเรียนที่ เรียนไม่เก่ง.....	.....	.....	.....	.....	.....
53	เวลาที่ข้าพเจ้าเรียนหนังสือไม่รู้เรื่อง เพื่อนอธิบายให้ข้าพเจ้า เข้าใจ.....	.....	.....	.....	.....	.....
54	ความรู้ไม่ใช่สิ่งสำคัญเสมอไป ความร่ำรวยสามารถซื้อตำแหน่ง การงานได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
55	ครูสอนโดยคิดถึงคะแนนมากกว่า คิดถึงจุดประสงค์ของการเรียน....	.....	.....	.....	.....	.....
56	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าจะไม่ได้รับความ ช่วยเหลือจากเพื่อนในเรื่องการ เรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
57	ข้าพเจ้าเชื่อคำกล่าวที่ว่า“ความรู้ ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด”.....	.....	.....	.....	.....	.....
58	ข้าพเจ้าคิดว่าการศึกษาที่เพื่อนอธิบาย บทเรียนเป็นสิ่งที่ไม่มีประโยชน์ เลย.....	.....	.....	.....	.....	.....

แบบทดสอบการเติมประโยคให้สมบูรณ์

ชื่อ – นามสกุล .....

วัน / เดือน / ปี ที่ทำแบบทดสอบ .....

วัน / เดือน / ปี เกิด.....

วิธีตอบแบบทดสอบ

จงเติมประโยคหรือข้อความต่อไปนี้ให้สมบูรณ์ โดยอ่านแต่ละประโยคหรือแต่ละข้อความแล้วเติม สิ่งแรกที่ผ่านสมองของนักเรียนเพื่อให้ประโยคนั้นสมบูรณ์ โปรดทำให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ถ้าไม่ทราบว่าจะเติมอะไร ให้เขียนวงกลมล้อมหมายเลขของข้อนั้น ๆ และพยายามเติมประโยคหรือข้อความนั้นในภายหลัง

1. ฉันรู้สึกว่าคุณพ่อของฉันไม่ค่อยจะ.....
2. เมื่อเคราะห์ร้ายประดังกันเข้ามา ฉัน.....
3. สิ่งที่คุณต้องการมากที่สุด.....
4. ถ้าฉันต้องรับผิดชอบ.....
5. สำหรับฉันอนาคตเป็นสิ่งที่.....
6. ผู้มีอำนาจเหนือฉัน.....
7. ทั้ง ๆ ที่เห็นว่ามันไร้สาระ ฉันก็ยังกลัว.....
8. ฉันรู้สึกว่าเป็นเพื่อนที่แท้จริง.....
9. เมื่อตอนที่ฉันยังเป็นเด็กอยู่.....
10. ผู้ชายในอุดมคติของฉัน.....
11. เมื่อฉันเห็นผู้ชายและผู้หญิงอยู่ด้วยกัน.....
12. ถ้าเปรียบเทียบกับครอบครัวอื่นแล้ว ครอบครัวฉัน.....
13. ผู้ที่ฉันชอบทำงานร่วมกับเขามากที่สุด คือ.....

14. คุณแม่ของฉัน.....
15. ฉันจะทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้ลืม.....
16. ถ้าคุณพ่อของฉันเพียงแต่.....
17. ฉันมั่นใจว่าฉันมีความสามารถที่จะ.....
18. ฉันคงมีความสุข ถ้า.....
19. ถ้าใครทำงานให้ฉัน.....
20. ฉันกำลังตั้งตาคอย.....
21. เพื่อนของฉันส่วนมากไม่ทราบว่าคุณแล้ว.....
22. ครูที่โรงเรียน.....
23. ฉันไม่ชอบคนที่.....

24. ฉันจำได้เมื่อ.....
25. ฉันคิดว่าผู้ชายส่วนมาก.....
26. ความรู้สึกของฉันเกี่ยวกับชีวิตแต่งงาน.....
27. พวกที่บ้านทำกับฉันอย่างกับว่า.....
28. เพื่อนร่วมงานของฉัน คือ.....
29. คุณแม่กับฉัน.....
30. ฉันได้ทำผิดอย่างมากที่.....
31. คุณพ่อของฉัน.....
32. จุดอ่อนของฉันก็คือ.....
33. ความทะเยอทะยานในชีวิต คือ.....
34. คนที่ทำงานให้ฉัน.....
35. สักวันหนึ่งฉันคง.....
36. เมื่อฉันเห็นครูเดินมา.....
37. ฉันอยากขจัดความกลัวในเรื่อง.....
38. คนที่ฉันชอบมากที่สุด.....
39. ฉันไม่เคยมีความสุขเท่า.....
40. เมื่อฉันคิดถึงผู้ชาย.....
41. เมื่อฉันมีความรู้สึกทางเพศ.....
42. ครอบครัวส่วนมากที่ฉันรู้จัก.....
43. ฉันชอบทำงานร่วมกับคนที่.....

44. ถ้าคุณแม่ของฉันเพียงแต่.....
45. บางครั้งฉันรู้สึกอาย.....
46. คุณพ่อและฉัน.....
47. เมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่นแล้วฉัน.....
48. เมื่อฉันเป็นคนออกคำสั่ง ฉัน.....
49. สิ่งที่ต้องมากที่สุดในชีวิต.....
50. อีก 10 ปี ข้างหน้าฉัน.....
51. คนที่ฉันถือว่าเหนือกว่าฉัน.....
52. บางครั้งความกลัวก็บังคับให้ฉันต้อง.....
53. เมื่อฉันไม่อยู่ เพื่อนจะ.....
54. สิ่งที่ทำฉันจำได้แม่นยำที่สุดในวัยเด็กของฉัน.....
55. สิ่งที่คุณชอบน้อยที่สุดเกี่ยวกับบุรุษเพศ.....
56. ฉันรู้สึกว่าเป็นเรื่องเพศ.....
57. เมื่อฉันยังเป็นเด็กอยู่ บิดาของฉัน.....
58. คนที่ทำงานร่วมกับฉันโดยมาก.....

59. คุณแม่ของฉันไม่ค่อยจะ.....
60. ฉันรู้สึกถึงความผิดใหญ่หลวงที่ฉันได้.....
61. ผู้หญิงในอุดมคติของฉัน.....
62. ฉันคิดว่าผู้หญิงส่วนมาก.....
63. เมื่อฉันคิดถึงผู้หญิง.....
64. สิ่งที่คุณชอบน้อยที่สุดเกี่ยวกับสตรีเพศ.....

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

1. รศ. เวธนี กรีกทอง หัวหน้าภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผศ.ดร.ทศพร มณีศรีขำ อาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ดร.นงคราญ วงษ์ศรี คณบดีคณะศิลปศาสตร์
วิทยาลัยเซนต์หลุยส์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	ชิวัน เขียววิจิตร
วันเดือนปีเกิด	14 ตุลาคม 2509
สถานที่เกิด	เขตบางกอกน้อย จังหวัดกรุงเทพฯ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	85/76 ซอยฉิมพลี 28 แขวงฉิมพลี เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	หัวหน้าโครงการจริยธรรม
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน เลขที่ 2 ถนนอังรีดูนังต์ แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2528	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์
พ.ศ. 2532	ศิลปศาสตรบัณฑิต ศึกษาศาสตร์ (สาขาวิชานาฏศิลป์และดุริยางค์) จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทเวศน์
พ.ศ. 2551	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ